

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 02-07-3-1050/13
Sarajevo, 13.11.2013. godine

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
-Zastupnički dom-

01-50-1-15-26/13

14.11.2013

SARAJEVO

PREDMET: Obavijest uz Prijedlog odgovora na poslaničko pitanje, dostavlja se

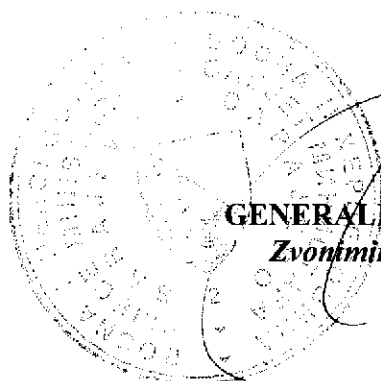
Veza: Vaš akt broj: 01/a-50-1-15-26/12.godine

U vezi s vašim aktom, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 67. Sjednici, održanoj 6.11.2013. godine, razmotrilo i usvojilo pojedinačne analize, izjašnjenja i odgovore ministarstava u vezi s analizom efikasnosti rada i ocjenom opravdanosti postojanja upravnih organizacija u njihovom sastavu.

S tim u vezi, Generalno tajništvo Vijeća ministara zaduženo je da pojedinačne analize, izjašnjenja i odgovore objedini u jedinstven dokument, te isti dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

S obzirom na opsežnost sadržaja navedenog odgovora, uz pojedinačne akte koji su stizali iz ministarstava, u privitku dostavljamo objedinjen odgovor, uz molbu da isti uručite zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

Privitak:

- Objedinjen odgovor,
- Analiza efikasnosti rada i ocjene opravdanosti postojanja upravnih organizacija u sastavu Ministarstva financija i trezora BiH,

- Zaključak Vijeća ministara BiH sa 7. sjednice, održane 10.5.2012.godine,
- Analiza učinkovitosti rada Ureda zastupnika VMBiH pred Europskim sudom za ljudska prava u Strazburu,
- Obavijest o zaključku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine,
- Prijedlog odgovora na zastupničko pitanje zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH g-đe Dušanke Majkić,
- Prijedlog odgovora na zastupničko pitanje,
- Odgovor na zastupničko pitanje,
- Odgovor na zastupničko pitanje Dušanke Majkić,
- Obavijest o zaključku Vijeća ministara - Izrada analize učinkovitosti rada i ocjena opravdanosti postojanja upravnih organizacija i samostalnih upravnih organizacija za koje je resorno nadležno Ministarstvo civilnih poslova BiH,
- Realizacija Programa rada Vijeća ministara BiH 2009 - 2012.godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj:02-07-3-1050/13
Sarajevo, 13.11.2013. godine

Dušanka Majkić, poslanica u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 26. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 19. aprila 2012. godine, postavila je poslanička pitanja koja glase:

“Šta namjerava preduzeti Vijeće ministara BiH na planu racionalizacije radne snage u institucijama BiH?”

“Kada će Vijeće ministara BiH sačiniti analizu efikasnosti rada institucija BiH s prijedlogom mjera za rješavanje neefikasnih institucija koje su postale same sebi svrha i koje troše ogromna finansijska sredstva?”

“Na koji način Vijeće ministara planira da zaustavi daljnje povećanje administracije kroz nova zapošljavanja u institucijama BiH?”

Na postavljeno poslaničko pitanje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 37. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na 67. Sjednici, održanoj 6.11.2013. godine, utvrdilo je sljedeći odgovor:

ODGOVOR

Odgovor na poslaničko pitanje Dušanke Majkić sačinjen je na osnovu podataka dostavljenih od strane sljedećih ministarstava:

- Ministarstvo finansija i trezora BiH,
- Ministarstvo civilnih poslova BiH,
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH,
- Ministarstvo prometa i komunikacija BiH,
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH,
- Ministarstvo sigurnosti BiH.

Preostala tri ministarstva - Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH i Ministarstvo odbrane BiH, također su dostavila svoje odgovore, u kojima navode da u svom sastavu nemaju upravnih organizacija, kao ni samostalnih upravnih organizacija za koje su nadležni.

Jedinstvena metodologija o analizi efikasnosti rada i ocjeni opravdanosti postojanja upravnih organizacija u sastavu ministarstva i samostalnih upravnih organizacija ne postoji, ali je iz pojedinačnih analiza o temi *efikasnost rada* moguće izdvojiti neka zapažanja.

Ministarstva finansija i trezora BiH

Centralna harmonizaciona jedinica je upravna organizacija u sastavu Ministarstva finansija i trezora BiH. Opravdava svoje postojanje, što se ogleda u efikasnosti uspostavljanja interne revizije u institucijama, datim preporukama od strane interne revizije u smislu unapređenja funkcioniranja institucije, te kvaliteta savjetodavnih usluga koje interna revizija pruža menadžmentu neke od institucija. CHJ je za potrebe interne revizije u institucijama BiH sačinila i objavila metodološke dokumente koji su neophodni za rad i razvoj funkcije interne revizije.

Ministarstvo civilnih poslova BiH

Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA)

Osnivanjem ove agencije na nivou BiH formirana je institucija koja prati, koordinira i institucionalno regulira oblast razvoja identifikacionih dokumenata, prati relevantne standard i regulative Evropske unije i razvoj u skladu s tim standardima. Agencija je nadležna za personalizaciju i tehničku obradu sljedećih identifikacionih dokumenata: ličnih karata, ličnih karata za strance, vozačkih dozvola, putnih isprava, dokumenata za registraciju vozila, drugih identifikacionih dokumenata, uz saglasnost nadležnih organa i posebnu odluku Vijeća ministara BiH. Agencija vodi evidenciju jedinstvenih matičnih brojeva, prebivališta i boravišta državljana Bosne i Hercegovine; građanskih, službenih i diplomatskih pasoša; vozačkih dozvola; registracije motornih vozila i dokumenata za registraciju; ličnih karata za strane državljane; novčanih kazni i prekršajnih evidencija i druge evidencije za koje postoji saglasnost izbornih organa. Agencija predstavlja servis institucijama svih nivoa vlasti i drugim pravnim subjektima koji koriste usluge Agencije.

Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMACH)

Sumnjiva površina u Bosni i Hercegovini je sa 4200 km², koliko je iznosila 1996. godine, reducirana na 1.340 km², koliko trenutno isnosi. Od ovog iznosa 137,46 km² je deminirano od strane akreditiranih organizacija, dok je preostala redukcija izvršena od strane izviđačkih timova BHMACH-a, na osnovu čega se može zaključiti koliki je učinak BHMACH-a u ukupnom smanjenju sumnjive površine u BiH. Definirano je 10.236 minski sumnjivih mikrolokacija, na kojim se, prema procjenama, nalazi još oko 210.000 mina. Smanjenju žrtava od mina su uveliko doprinijele i aktivnosti upozoravanja na mine, koje sprovodi BHMACH, kao i aktivnosti hitnog obilježavanja, gdje se godišnje postavi preko 13.543 znakova za hitno upozorenje. Finansijske potrebe realizacije protivminskih akcija su precizno definirane u Strategiji protivminskog djelovanja BiH 2009.-2019.g. Operativnim planom protivminskog djelovanja BiH za 2013.g. planirano je izdvajanje finansijskih sredstava u iznosu od 79,9 miliona KM. Iz domaćih izvora planirano je izdvajanje 20,6 miliona KM, a iz dodatnih bh. izvora 44,36 miliona KM. Važno je napomenuti da restrikcija finansiranja u ovom periodu za posljedicu ima nemogućnost izvršenja određenog broja aktivnosti, koje su planirane Strategijom i

Podstrategijom komuniciranja u protivminskom djelovanju, što će usložniti obavljanje ovih poslova u narednom periodu.

Ministarstvo civilnih poslova BiH resorno je nadležno i za:

Agenciju za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima značajnu ulogu u procesu reforme i približavanje obrazovnog sistema u BiH obrazovnim sistemima zemalja Evropske unije. Činjenica je da su unutar BiH nadležnosti u oblasti obrazovanja podijeljene teritorijalno, na Republiku Srpsku, Brčko Distrikt i kantone unutar BiH, te da je, unatoč takvoj podijeljenosti, potrebno osigurati kvalitetan i funkcionalan obrazovni sistem, koji će omogućiti kvalitetno školovanje i stjecanje vještina i kompetencija koje će omogućiti brže zapošljavanje, konkurentnost na tržištu i time doprinijeti jačanju privrede u BiH. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je spona koja na stručnom nivou, kroz radne grupe koje se formiraju od predstavnika svih obrazovnih vlasti u BiH i stručnih institucija, radi na ostvarivanju tog cilja. S tim u vezi, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, uz tehničku podršku OSCE-a, provodi kontinuirano profesionalno usavršavanje nastavnika. Realiziran je Projekt "Implementacija standarda za predškolsko i osnovno obrazovanje". Usješno je okončan Projekt "Postavljanje mjerila za evaluaciju reforme devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja". Po prvi put u BiH urađen je dokument "Implementacija nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini". Publikacija je rezultat rada Agencije na prikupljanju i objedinjavanju podataka za sve kantone, entitete i Brčko Distrikt BiH. Osim podataka o implementaciji NPP u BiH, predstavljeni su i podaci o usklađenosti srednjeg stručnog obrazovanja s kvalifikacijom zanimanja i ostali podaci koji imaju značaj za proces usklađivanja srednjeg stručnog obrazovanja i tržišta rada.

Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu sigurnost

Ova agencija posebno je uspješna bila u svojoj najvažnijoj aktivnosti, a to je donošenje pozakonskih propisa kojima se detaljnije uređuje oblast radijacione i nuklearne sigurnosti, sigurnost transporta radioaktivnih materijala i sigurnost

radiativnog otpada. Ovi propisi su usklađeni s evropskim standardima i direktivama Euratoma, a također i sa standardima sigurnosti koje izdaje Međunarodna agencija za atomsku energiju. Dobri rezultati nisu izostali i kod uspostavljanja državnog registra, autorizacije i inspekcije, kao i u drugim područjima djelovanja. Agencija je u najvećoj mjeri ispunila zadatke koji su joj nametnuti zakonom, a krajnji je cilj da su građani Bosne i Hercegovine i okoliš u velikoj mjeri sigurni po pitanju zaštite od zračenja.

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH

Centar kao samostalna upravna organizacija, nadležan je za poslove informiranja i priznavanja dokumenata u oblasti visokog obrazovanja u BiH. Centar je u period od 2009. do 2013. godine dostavio 462 mišljenja i 94 preporuke u vezi s stranim visokoškolskim kvalifikacijama, s detaljno prikupljenim informacijama o akreditacijama visokoškolskih ustanova koje su izdale visokoškolsku kvalifikaciju. Centar je dostavio odgovore na 290 zahtjeva koji su dostavljeni radi vrednovanja i davanja mišljenja ili preporuka u vezi s validnošću rješenja o izvršenoj nostrifikaciji stranih visokoškolskih dokumenata. Dat je odgovor na 881 zahtjev koji je dostavljen putem e-mail pošte od strane zainteresiranih stranaka koje su se obratile na upit gdje, na koji način i pod kojim uslovima mogu izvršiti priznavanje stečene visokoškolske strane diplome?

Agencija za lijekove i medicinska sredstva:

Ova agencija sačinila je i predložila Vijeću ministara BiH Pravilnik o vrsti, visini i načinu plaćanja troškova za obavljanje poslova agencija, koji je usvojen i stupio je na snagu 2009. godine, nakon čega je usvojena i Naredba o uplatnom računu za uplatu troškova predviđenih Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 72/09.) Na osnovu istog, Agencija svake godine zaradi mnogo više nego što utroši (novac se uplaćuje na račun budžeta institucija BiH). Samo za troškove registracije jednog lijeka za teritoriji BiH iznos naknade budžeta BiH je 5.000,00 KM, za svaki oblik, jačinu i pakovanje lijeka. Na godišnjem nivou, u 2012. godini Agencija je planirala prihode u iznosu od 6.365.000 KM, a ostvarila u iznosu od 8.826.228 KM ili 139 %. U isto vrijeme su

ostvareni rashodi iznosili 4.229.174 KM. Prihodi su izvršeni u odnosu na rashode sa 193%.

Agencija za antidoping kontrolu

Agencija je samostalna upravna organizacija. S radom je počela 2010. godine. Tokom prve godine već su urađene 72 doping kontrole. Sljedeće, 2011. godine Svjetska antidoping agencija – WADA, povjerava nam obavljanje antidoping kontrola na velikim međunarodnim takmičenjima. Agencija je po tom osnovu 2011, 2012. i 2013. godine izvršila kontrole po zahtjevu međunarodnih i domaćih sportskih asocijacija, te je tom prilikom ostvarila prihod na JT tezor BiH u ukupnom iznosu od 65.168,66 KM.

Agencija za razvoj visokog obrazovanje i osiguranje kvaliteta BiH

Agencija ima za cilj ispunjenje ciljeva iz bolonjskog procesa koji se odnose na osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju. Sistem osiguranja kvaliteta se ni u jednoj evropskoj državi nije upostavio lako i zahtijevao je višegodišnji dijalog tri ključne grupe aktera: visokoškolskih ustanova koje razvijaju unutrašnje sisteme kvaliteta, nadležnih ministarstava koja osiguravaju regulative za funkcioniranje i javno finansiranje visokog obrazovanja, te nezavisnih agencija koje daju mišljenja o kvalitetu obrazovanja i usklađenosti sa standardima i kriterijima. U BiH, gdje danas djeluje 45 visokoškolskih ustanova koje funkcioniraju u 12 obrazovnih sistema, taj posao je još teži. Po navedenom pitanju Agencija kontinuirano provodi analize postojećeg stanja u visokom obrazovanju s ciljem utvrđivanja dostignutog nivoa primjene bolonjskih principa na visokoškolskim ustanovama. Agencija je uspostavila i internu evidenciju visokoškolskih ustanova u BiH. Agencija vodi i baze podataka o strukturi visokog obrazovanja u BiH, te svim kontakt podacima o visokoškolskim ustanovama u BiH. U toku 2013.g. pokrenuta je aktivnost na realizaciji tematskih stručnih sastanaka za predstavnike visokoškolskih ustanova u BiH.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH

Ured zastupnika Vijeća ministara BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava

Osnivanjem ove upravne organizacije Bosna i Hercegovina je ispunila svoje

međunarodne obaveze koje proizilaze iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prihvatila nadležnost Evropskog suda za ljudska prava u postupcima po individualnim aplikacijama o navodnim povredama ljudskih prava. Zastupnik i Ured zastupnika obavljaju poslove zastupanja pred Evropskim sudom za ljudska prava, pregovaranja o zaključenju prijateljskih nagodbi, te poslove u vezi s izvršenjem presuda ovog suda. Do danas je Sud svojim odlukama odbio ukupno 48 aplikacija koje su bile podnesene protiv Bosne i Hercegovine. Također, pred Sudom je bilo podneseno oko 1.300 aplikacija protiv BiH, u kojima su aplikanti tražili gotovinsku isplatu stare devizne štednje, čime je značajno odbranjena finansijska pozicija BiH.

Agencija za ravnopravnost spolova BiH

Agencija za ravnopravnost spolova BiH redovno prati i analizira stanje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini. Agencija vrši i ispitivanje kršenja odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH na zahtjev pojedinaca, grupe građana ili na vlastitu inicijativu. Agencija godišnje prosječno zaprimi 7 zahtjeva za ispitivanje kršenja odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Ministarstvo komunikacija i prometa BiH

Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH je jedini zrakoplovni regulator u BiH, nadležan za sigurnost i efikasnost zračnog prometa, standardizaciju zrakoplovnih propisa, te zaštitu okoliša od njegovog štetnog utjecaja. S tim u vezi, funkcija BHDCA se odnosi na donošenje i usaglašavanje te dosljednu primjenu zrakoplovnih propisa u svim oblastima civilnog zrakoplovstva u skladu s domaćim zakonodavstvom i standardima ICAO-a, EASA-e i EUROCONTROL-a. U skladu s navedenim, BHDCA izdaje dozvole, odobrenja, potvrde, certifikate za zrakoplove, zrakoplovno osoblje, škole i školske centre za obuku zrakoplovnog osoblja, aerodrome i letjelišta, pružaocima usluga u zračnoj plovidbi, zračnim operaterima itd. Do sada je na putu EU integracija BHDC transponirala 35 propisa EU i na taj način osigurala pozitivne izvještaje Evropske komisije, u kojim je jasno naznačeno da je BiH napravila ogroman napredak u ovoj oblasti.

Regulatorni odbor željeznica BiH je upravna organizacija u sastavu Ministarstva komunikacija i prometa BiH, osnovana Zakonom o željeznicama BiH koji je donesen 2005. godine. Zakonodavna uloga Regulatornog odbora željeznica je vođenje računa o provođenju direktiva Evropske unije u Bosni i Hercegovini u oblasti željezničkog prometa, izdavanje dozvola, potvrda o sigurnosti, donošenje instrukcija o sigurnosti, tehnička specifikacija interoperabilnih i drugih pravilnika za oblast željeznica. Ova upravna organizacija izdala je dozvole za sigurno korištenje više stotina teretnih vagona, dozvole za korištenje putničkih *talgo* vozova, manevarskih lokomotiva, dozvole za uređaje i dijelove za željezničku infrastrukturu. U završnoj fazi je i postupak za izdavanje dozvole za upravnika infrastrukture za Željeznice Federacije BiH i licence za operatera za Željeznice Republike Srpske.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

Ured za veterinarstvo je upravna organizacija u sklopu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Aktivnosti koje provodi Ured finansiraju se iz sredstava budžeta i donacija, a od 2004. godine, nakon preuzimanja granične veterinarske inspekcije i nadležnosti u međunarodnoj trgovini robama životinjskog porijekla, Ured ostvaruje redovne prihode prema budžetu, koji dostižu visinu od 50 % dodijeljenog budžeta gledano kumulativno za sve godine od osnivanja, a samo u 2011. godine oni su bili u visini od 70% sredstava dodijeljenih redovnim budžetom. Daljnjom harmonizacijom propisa iz ove oblasti s legislativom Evropske unije i usklađivanjem cijena veterinarskih pregleda na granici sa standardima EU očekuje se značajan porast prihoda po ovom segmentu.

Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja je također upravna organizacija u sklopu Ministarstva. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, BiH se obavezala osigurati postepeno usklađivanje budućeg zakonodavstva s pravnim tečevinama EZ. U ovom procesu Uprava za zaštitu bilja ima ulogu koordinacije usklađivanja propisa s propisima EU iz fitosanitarne oblasti. U posljednjem izvještaju Evropske komisije o napretku BiH u 2011.godini evidentiran je

napredak u ovom području, a također je ukazano na područja gdje je potrebno uložiti dodatan napor. U izvještaju je navedeno sljedeće: "Određeni napredak postignut je u fitosanitarnom sektoru. Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo o uspostavljanju fitosanitarnog registra i pasoša za biljke, mjerama kontrole štetnih organizama na biljkama, biljnim proizvodima, postrojenjima i fitofarmaceutskim preparatima."

Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH je novonastala upravna organizacija u sastavu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH s ciljem osiguranja transparentnosti i koordinacije sistema plaćanja u Bosni i Hercegovini i u svrhu podrške mjerama politike i postepenog prilagođavanja sistema plaćanja sa sistemom Evropske unije.

Ministarstvo sigurnosti BiH

Kako je najveći broj upravnih organizacija i samostalnih upravnih organizacija za koje je nadležno Ministarstvo sigurnosti BiH, bilo je neophodno formirati radnu grupu pri Ministarstvu, koja radi na finalizaciji analize efikasnosti rada ovakvih tijela u svom sastavu i tijela za koje je nadležno Ministarstvo.

Također, u skladu sa članom 34. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članom 65. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03), Vijeće ministara podnosi godišnji izvještaj o radu Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Kroz realizaciju programskih zadataka u skladu s metodologijom za izradu, koju je donijelo Vijeće ministara, jasno se vidi realizacija programskih zadataka pojedinačnom analizom po institucijama.

Ministarstva i upravne organizacije, u skladu sa članom 23. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave ("Službeni glasnik BiH", br., 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09 i 59/09, 103/09), dužni su za svaku kalendarsku godinu donijeti program rada. Programi rada moraju sadržavati aktivnosti prema politikama koje utvrde predsjedavajući i

zamjenici predsjedavajućeg Vijeća ministara u skladu sa članom 29. Zakona o Vijeću ministara BiH.

U tabelarnom prikazu (u prilogu) prikazana je ispunjenost programskih zadataka u toku protekle četiri godine, pojedinačno za svaku od institucija. Ovo svakako može biti parameter efikasnosti rada pomenutih tijela kroz realizaciju programskih zadataka, pojedinačnom analizom po institucijama.

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

Број: 01-50-3-7734-2/13
Сарајево, 11.09.2013. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ

ПРЕДМЕТ: Анализа ефикасности рада и оцјена оправданости постојања управне организације у саставу Министарства финансија и трезора БиХ, доставља се

Веза: Ваш акт број 05-07-1-2492-16Ц/13 од 4.9.2013. године

Актом Везе доставили сте нам Обавјештење о закључку Савјета министара БиХ са 62. сједнице одржане 3.9.2013. године којим се задужују министарства да у оквиру својих надлежности израде анализу ефикасности рада и оцјену оправданости постојања управних организација у свом саставу и самосталних управних организација за које су ресорно надлежни, с приједлогом мјера за реализацију.

С тим у вези подсећамо да је у саставу Министарства финансија и трезора БиХ Централна хармонизацијска јединица (у даљем тексту ЦХЈ).

Оснивање ЦХЈ проистиче из обавезе Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђене чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине, у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ ("Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр.27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ ("Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ ("Службени гласник БиХ", број 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 ("Службени гласник БиХ", број 44/09) успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

ЦХЈ Министарства финансија и трезора БиХ, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама БиХ. У складу са својим надлежностима дефинисаним Законом о

интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је у претходном периоду реализовала низ активности:

1. Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ. Овом измјеном омогућено је успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом;
2. Припрему и имплементацију програма обуке и сертификавање интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦЈХ;
3. Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
4. Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
5. Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
6. Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи за интерну ревизију;
7. Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;
8. Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;
9. Надзор над имплементацијом свих примјенљивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних хармонизацијских јединица (КО ЦХЈ). Методологију и законодавни основ за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

1. Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапрјеђења квалитета рада.
2. Повеља интерне ревизије (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.
3. Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању

ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора.

Поред ових докумената, током 2012. године објављени су и сљедећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 32/12;
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 49/12;
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 81/12 и
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 73/12.

Једна од обавеза ЦХЈ је припрема Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Овај извјештај даје сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ. На основу Извјештаја, видљиво је да је у претходном периоду учињен значајан напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у доношењу прописа којима се заокружује систем интерне ревизије, али и у вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Везано за обавезе по основу успостављања финансијске контроле и управљања, у оквиру Координационг одбора ЦХЈ усаглашен је оквирни законски текст везан за успоставу и развој система финансијског управљања и контрола за све нивое власти у БиХ, а на такво предложено рјешење сагласност је дала ГД за буџет Европске комисије. Поступајући у оквирима својих надлежности ЦХЈ Министарства финансија и трезора предложила је измјене и допуне Закона о финансирању институција БиХ у који су уграђена усаглашена и одобрена рјешења којима се на јасан начин регулише успостава система финансијског управљања и контрола у институцијама БиХ. Наведена измјене и допуне Закона усвојене су од стране оба Дома Парламентарне скупштине БиХ, а закон је објављен у „Службеном гласнику БиХ“ број 42/12.

Имајући у виду обавезу успостављања интерне ревизије као и њен значај у институцијама БиХ, а на основу активности које обавља ЦХЈ, сматрамо да је од оснивања ова управна организација у саставу Министарства финансија и трезора БиХ оправдала своје постојање што се огледа у ефикасности успостављања интерне ревизије у институцијама, датим препорука од стране интерне ревизије у смислу унапређења функционисања институције, те квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институције.

С поштовањем,

Достављено:

1. Наслову
2. а/а

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FOREIGN TRADE AND
ECONOMIC RELATIONS

Број: 01-3-07-1159-III-7/12
Сарајево, 26.03.2013. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
Генерални секретаријат

Предмет: Закључак Савјета министара БиХ са 7. сједнице одржане 10.05.2012. године
Веза: Ваш акт број 05-07-1-1350-46/12 од 11.05.2012. године

Поштовани,

Поступајући по Закључку Савјета министара Босне и Херцеговине са 7. сједнице одржане 10.05.2012. године Министарство спољне трговине и економских односа БиХ је приступило изради анализе ефикасности рада и оправданости постојања управних организација у саставу Министарства. Приликом израде анализе имали смо у виду број запослених, расположиви буџет, све активности које се воде у оквиру организација, њихов значај за европске интеграције, односно колики дио ЕУ легислативе се односи на област коју покривају, препреке са којима се сусрећу у раду, а које утичу на њихову ефикасност, активности које им предстоје у оквиру ЕУ интеграција, средства која је потребно обезбједити за реализацију истих, те број људи које је потребно ангажовати у оквиру наведеног процеса.

Припремљену анализу достављамо у прилогу ради разматрања на сједници Савјета министара БиХ.

Прилог: Као у тексту

Достављено:

-Наслову

-а/а

МИНИСТАР
Мирко Шаровић

АНАЛИЗА
ЕФИКАСНОСТИ РАДА И ОПРАВДАНОСТИ ПОСТОЈАЊА
УПРАВНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА У САСТАВУ
МИНИСТАРСТВА СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БИХ

У склопу Министарства функционишу три управне организације и то:

1. Уред за ветеринарство Босне и Херцеговине,
2. Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља и
3. Уред за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине.

Уред за ветеринарство Босне и Херцеговине

Уред за ветеринарство БиХ (у даљем тексту: Уред) основан је у децембру 2000. године Одлуком Савјета министара БиХ ("Службени гласник БиХ", 31/00 и 10/02), а што је и потврђено Законом о ветеринарству у БиХ („Службени гласник БиХ, бр. 34/02). Уред функционише као управна организација у склопу Министарства, а његова мисија и правни оквир за његов рад одређен је наведеним актима.

У складу са наведеним Уред, у оквиру своје надлежности, обавља сљедеће послове:

- предлаже прописе и координацију јединствених мјера, метода и поступака контроле заразних и паразитских болести животиња са листа А и Б Међународног зоосанитарног кодекса О.И.Е.;
- предлаже прописе ветеринарских услова за међународни промет (извоз из Босне и Херцеговине и увоз у Босну и Херцеговину) животиња, сировина, отпадака и производа животињског поријекла;
- предлаже прописе услова за регистрацију објеката за клање животиња и спровођење јединственог поступка регистрације објеката за производњу, прераду, обраду, дораду, или чување производа и сировина животињског поријекла намјењених извозу, односно увозу;
- предлаже прописе јединственог програма мониторинга и контроле биорезидуа у животињама, те производима и сировинама животињског поријекла;
- координира рад граничне ветринарске инспекције и предлагање прописе јединствене документације за увоз, односно извоз животиња, сировина, отпадака и производа животињског поријекла и организација јединственог информацијског система граничне ветеринарске инспекције;
- сарађује с међународним ветеринарским, здравственим и сличним институцијама и удружењима (О.И.Е., WHO, FAO, Европска комисија и сл.).
- координира представљање Босне и Херцеговине у међународним институцијама из области ветеринарства;
- прати међународне прописе из области ветеринарства;
- врши међуентитетско усаглашавање прописа из области ветеринарства.

Уредом руководи директор, а руководство Уреда чине још и замјеник директора и секретар. По важећој систематизацији предвиђено је 87 мјеста за извршиоце послова у Уреду, а тренутна попуњеност је на нивоу 85%. Попуњена су 74 радна мјеста од чега 48 мјеста на позицијама државних службеника, 23 мјеста на позицијама запосленика и 3 руководећа мјеста. Попуњавање Уреда провођено је у складу с потребама везано за активности у којима је Уред учествовао и расположивим средствима у буџету, а динамика запошљавања приказана је графички у Прилогу 1. овог акта.

Активности које проводи Уред финансирају се из средстава буџета и донација, а од 2004. године, након преузимања граничне ветеринарске инспекције и надлежности у међународној трговини робама животињског поријекла Уред остварује редовне приходе према буџету, који достижу висину од 50% додијелног буџета гледано кумулативно за све године од оснивања, а само у 2011. години они су били у висини од 70% средстава додијелених редовним буџетом. Даљом хармонизацијом прописа из ове области с легислативом ЕУ и усклађивањем цијена ветеринарских прегледа на граници с ЕУ

стандардима очекујемо значајан пораст прихода у 2012. години у овом сегменту. Детаљан приказ износа буџета, донација и остварених прихода за период 2001.-2011. налази се у графичком приказу у прилогу 2. овог акта.

Значај Уреда за ЕУ интеграције највидљивији је у могућностима произвођача у Босни и Херцеговини да извозе животиње и производе животињског поријекла на ЕУ тржиште. Оправдани захтјеви за ову могућност почели су се постављати неколико година након потписивања Дејтонског споразума, што је резултирало доласком прве ФВО инспекције након рата у циљу увида у организацију и начин рада ветеринарске службе у Босни и Херцеговини. Ова мисија је боравила у БиХ у периоду 6-10.11.2000., а стање које је тада утврђено је имало као директну последицу, брисање Босне и Херцеговине са свих листа за извоз животиња и производа животињског поријекла у ЕУ, а овај догађај је био пресудан за успоставу Уреда као средишњег надлежног тијела у Босни и Херцеговини за ветеринарство. Ради подсјећања на околности у којима је успостављен Уред и разумијевања стварне потребе његовог постојања и функционисања навешћемо примједбе које су дате у извјештају DG(SANCO)/1221/2000-MR након FVO мисије, а које најбоље осликавају тадашње стање:

1. Сарадња међу различитим нивоима ветеринарске службе мора бити значајно унапријеђена
2. Улога Уреда за ветеринарство треба бити јасно препозната од власти на различитим нивоима у ентитетима
3. Координација и сарадња између ЦВО-а ентитета/главних ветеринарских инспектора и кантоналних инспектора (у Федерацији) мора бити побољшана
4. Имплементација постојеће и нове легислативе није задовољавајућа
5. Систем запошљавања свих инспектора у ентитетима мора бити јасно описан и пријављен Уреду
6. Број ветеринара на централном нивоу у оба ентитета треба бити повећан како би се могао водити надзор и контрола у пуном обиму
7. Степен provedбе постојеће (нове и старе) легислативе треба бити оцијенен
8. Централни органи у ентитетима требају прописати минималну обавезну учесталост инспекција у објектима. Систем приоритизације контрола треба бити хармонизован у ентитетима и дат у писменој форми
9. Систем извјештавања од нижег нивоа до Уреда треба бити успостављен и имплементиран у цијелости
10. Формални систем контроле треба бити документован не само у јавном сектору. Детаљне листе провере које се користе приликом провођења контроле на свим нивоима требају бити развијене. Обавеза на свим нивоима да документују и пријављују контроле које воде мора бити имплементирана. Извјештаји требају стизати до централног тијела, користећи стандардизоване обрасце.
11. Лабораторијска служба треба бити хармонизована и референтни лабораторији за различите болести требају бити одређени. Такође требају бити развијене везе са међународним референтним лабораторијама. Добра лабораторијска пракса у операцијама и процедурама приликом пријема, руковања, и обраде узорка мора бити демонстрирана.
12. Гранични прелази требају бити ревидирани и побољшани. Контроле у карантени / анализа узорка од животиња/ услови који требају бити испуњени/појачане контроле илегалних прелаза)
13. Пријава ОИЕ-и болести од ентитета према Уреду треба бити побољшан, а систем пријаве болести с терена ревидиран и побољшан.
14. Подаци о преваленци болести за болести с Б листе требају бити осигурани на мјесечном нивоу
15. Систем регистрације фарми треба бити имплементиран за цијелу земљу
16. ANIMO систем треба бити имплементиран
17. Јединствени здравствени сертификати за оба ентитета морају постојати. Процјена процедуре сертификавања здравља животиња од стране инспектора мора бити могућа
18. Процедура издавања извозних сертификата треба бити јединствена за оба ентитета
19. Клаонице требају бити унапријеђене у складу са ЕУ захтјевима. Листе и распореди провере требају постојати како би се олакшао рад службених ветеринара у објектима, а процедуре у случају одређивања мањкавости морају бити разрађене
20. Употреба здравствених ознака мора бити имплементирана
21. Провера исправности воде која се користи у клаоницама мора бити демонстрирана
22. Систематични програми самоконтроле требају бити разрађени у објектима
23. Национални план мониторинга резидуа мора бити имплементиран

Набројани недостаци јасно су указивали да непостојање средишњег тијела надлежног за ветеринарство у Босни и Херцеговини има за директну последицу неповољну епизоотиолошку ситуацију, неуређен систем сигурности хране животињског поријекла и последично томе немогућност учествовања у међународној трговини у складу са међународним стандардима који се примјењују. Након успоставе Уреда уклањање уочених недостатака је био главни циљ дјеловања, а тренутно стање по питању тада

утврђених недостataka и начин њиховог уклањања најбоље указују на постигнути напредак, као и на значај рада и дјеловања Уреда у протеклом периоду. Ради прегледности свако објашњење је означено истим бројем као и утврђени недостатак.

1. Уред је у циљу институционалног рјешавања овог недостатка израдио приједлог Закона о ветеринарству у Босни и Херцеговини који је крајем 2002. године усвојен у Парламентарној скупштини БиХ и објављен у „Службеном гласнику БиХ“ број 34/02. У предметном закону одређени су послови који спадају у ветеринарску дјелатност који се обављају у мрежи јавне ветеринарске службе и одређене су институције и установе које чине исту. Утврђене су одговорности појединих надлежних тијела на различитим нивоима те дефинисани послови и активности за које је неопходна сарадња појединих надлежних тијела и органа.
2. Доношењем Закона о ветеринарству у БиХ овај недостатак је уклоњен.
3. У пракси, све активности које води Уред (provedба плана мониторинга резидуа, израда и provedба оперативног програма за борбу против бруцелозе, припреме за долазак ФВО мисија и др.) припремају се и проводе у тијесној сарадњи и координацији са нижим нивоима власти, првенствено са помоћницима за ветеринарство ентитетских министара пољопривреде и главним ветеринарским инспекторима у ентитетима и Брчко Дистрикту БиХ. Додатно, редовно се одржавају мјесечни састанци између руководства Уреда и помоћника министара за ветеринарство у ентитетима на којима се анализира тренутно стање и договарају будуће активности.
4. Имплементација легислативе првенствено је у надлежности ентитета, осим у међународном промету за што је надлежан Уред. Провођење ветеринарске инспекције и контроле у међународном промету, се реализује кроз рад и функционисање граничне ветеринарске инспекције која је организована у оквиру Одсјека Уреда. Прописи који се односе на рад ГВИ су хармонизовани са прописима у ЕУ, а једини недостатак у овом сегменту односи се на уређеност и ниво опремљености граничних прелаза на којима функционише ГВИ. Све ветеринарске мјере које се проводе у унутрашњем промету су у надлежности ентитета и жупанија и Уред својим дјеловањем потиче ниже нивое на свеобухватну примјену ветеринарске легислативе на снази. Једна од задње предложених мјера у сврху побољшања нивоа имплементације мјера на терену је и Правилник којим се регулише одобравање објеката за извоз у ЕУ у којем Уред има кључну улогу приликом кандидовања истих као и накнадној provedби аудита у објектима који буду одобрени, а све у циљу провјере њиховог статуса и оцјене испуњавања свих прописаних законских предуслова.
5. Доношењем нових закона о инспекторатима на нивоу ентитета ова проблематика је уједначена, а у случају ветеринарских инспектора који су одговорни за издавање и потписивање ветеринарских сертификата који прате извозне пошиљке, Уред води јединствен регистар свих ветеринарских инспектора који имају ову улогу и на основу којег функционише и цијели систем издавања и задуживања ветеринарских сертификата.
6. Уред је систематизовао довољан број радних мјеста која су у протеклом периоду попуњавана у складу са буџетским могућностима.
7. Надзор над степеном provedбе легислативе на снази је у надлежности ентитета и жупанија на којим нивоима су и успостављени инспекторати у оквиру којих дјелује и ветеринарска инспекција. Усвајањем предложеног Правилника из одговора под тачком 4. створиће се услови за provedбу аудита од стране службених ветеринара из одјељења унутрашње инспекције Уреда који ће увидом у евиденције које воде надлежна тијела на нижим нивоима моћи остваривати непосредан увид у степен provedбе легислативе на снази и предлагати одређене корективне радње у свим случајевима када то буде процијењено као потребно.
8. Ова активност је у потпуности у надлежности ентитета и Уред је свој допринос уређивању овог подручја направио приједлогом правилника из тачке 4. којим се уређује ово питање за објекте који намјеравају извозити у ЕУ. Постојећи систем provedбе инспекција у објектима се заснива на сталном ветеринарском надзору у свим објектима у којима се производи храна животињског поријекла тако да одређивања ризика и прилагођавање учесталости инспекција утврђеном ризику није у тим околностима у потпуности примјењиво. Наведени концепт моћи ће се почети примјењивати тек преузимањем ЕУ легислативе из тзв. “хигијенског пакета”, на којима заједнички раде Агенција за сигурност хране и Уред.

9. Уред је припремио, а Савјет министара усвојио Одлуку о заразним болестима ("Службени гласник БиХ", 44/03) којом је детаљно утврђен начин извјештавања о сумњи или појави заразне болести у складу са захтјевима ЕУ легислативе, а тренутно је у изради информациони систем који ће додатно олакшати овај процес побољшањем комуникације између надлежних тијела на свим нивоима.
10. Сви инспектори који проводе службене контроле након извршене контроле састављају службене записнике у којима се наводи утврђено стање и мјере које се требају подузети за уклањање недостатака. Инспекторати припремају годишње и мјесечне планове службених контрола, мјесечне извјештаје о раду које редовно достављају Уреду.
11. Уред је донио Одлуку о условима које требају испуњавати овлаштени лабораторији ("Службени гласник БиХ", 25/04 и 16/05) којом су створени услови за хармонизовање лабораторијске службе, као дијела јавне ветеринарске службе. Овом одлуком је прописана обавеза свих овлашћених лабораторија да буду акредитоване у складу са стандардом БАС 17025/2006 који гарантује компетентост њиховог рада и примјену добре лабораторијске праксе у операцијама и процедурама приликом пријема, руковања и обраде узорака. На приједлог Уреда, Савјет министара је одредио референтне лабораторије за провођење дијагностике на одређене заразне болести и за извођење одређених аналитичких претрага потребних за provedбу плана мониторинга резидуа ("Службени гласник БиХ", 68/05 и 90/05)
12. Доношењем Одлуке о условима увоза живих животиња и производа животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", 17/04), хармонизовани су услови под којима се одвија међународна трговина у БиХ, почела су се издавати јединствена рјешења за увоз животиња и производа животињског поријекла и одређени су гранични прелази на којима гранична ветеринарска инспекција проводи контролу у међународном промету. Донешена је и Одлука о условима и трајању карантина за увезене животиње (Службени гласник БиХ", 54/04) којом су уједначени услови за provedбу карантина на цијелом подручју БиХ и створени предуслови за побољшане контроле provedбе свих мјера које се у карантину проводе. Преузимањем легислативе ЕУ кроз доношење Правилника о начину рада граничне ветеринарске инспекције ("Службени гласник БиХ", 45/09") уведене су исте процедуре ветеринарских прегледа у међународној трговини као што су у ЕУ. Гранична ветеринарска инспекција успостављена је на десет локација, од којих је само једна уређена по стандардима ЕУ, гранични прелаз Рача, док је за рјешавање овог питања на другим локацијама Уред у 2010. години осигурао донацију од стране Владе Кипра за опремање шест најфреквентнијих граничних прелаза са привременим објектима контејнерског типа и тај пројекат је у току.
13. Босна и Херцеговина је од 2002. године пуноправна чланица ОИЕ-а, а директор Уреда представља Босну и Херцеговину као делегат у тој међународној организацији. Први ефекат чланства у ОИЕ-у и активности које је Уред подузимао било је добијање статуса земље службено слободне од слинавке и шапа без вакцинације. Постизање тог статуса омогућило је извоз папкарима (говеда, овце, козе и свиње) и производима од папкара у земље регије. Доношењем Одлуке о заразним болестима ("Службени гласник БиХ", 44/03) између осталог утврђене су и листе болести чије пријављивање је обавезно заједно с роковима за пријаву истих ОИЕ-у. У складу са прописаним процедурама проводи се редовно извјештавање ОИЕ-а о сумњама и појавама заразних болести животиња у Босни и Херцеговини путем хитних пријава болести и редовних полугодишњих и годишњих извјештаја.
14. Доношењем Одлуке о заразним болестима ("Службени гласник БиХ", 44/03) створена је обавеза за надлежна тијела ентитета да кроз редовне мјесечне извјештаје достављају Уреду информације о појави свих болести с бивше А и Б листе ОИЕ-а, која се обрађују и користе за припрему мјесечног билтена о појави заразних болести животиња у Босни и Херцеговини.
15. Усвајањем Закона о ветеринарству у БиХ ("Службени гласник БиХ" 34/02) створена је претпоставка за успостављање јединственог система за обавезну регистрацију фарми и означавање животиња у Босни и Херцеговини. Убрзо је донешен Правилник о означавању животиња и регистрацији кретања ("Службени гласник БиХ", 28/03) и успостављена Агенција за означавање животиња са сједиштем у Бањој Луци, која функционише као Одјељење у саставу Уреда. Систем регистрације фарми и означавања животиња се у почетку односио само на говеда, а доношењем новог Правилника о означавању животиња ("Службени гласник БиХ", 13/10) проширен је и на овце, козе и свиње. Примјена новог правилника моћи ће почети када се заврши реконструкција информационог система и стварања техничких претпоставки за укључивање и других животињских врста у систем праћења осим говеда. Све информације са терена о

регистрацији фарми, означавању животиња и пријави њиховог кретања се путем регионалних уреда за унос података уносе у јединствену базу података.

16. ANIMO систем је рачунарска мрежа која је успостављена у ЕУ, ради олакшање комуникације између различитих надлежних тијела због лакше provedбе ветеринарских прегледа на унутрашњим границама ЕУ. Овај систем је у међувремену прерастао у TRACES, што је такође рачунарска систем за сертификацију у трговини. Уред је одржао неколико обука службених ветеринара који проводе надзор и издају ветеринарске сертификате у објектима који своје производе извозе у ЕУ (сектор рибарства и коже животиња) и који све пошиљке које се извозе у ЕУ пријављују у TRACES. Запосленик Уреда је и главни администратор TRACES-а за Босну и Херцеговину. Уред је у току 2008. и 2009. године самостално развио свој рачунарска систем (ВИС) који има исте функционалности као и TRACES, а који се примјењује за евидентирање свих пошиљки које подлијежу ветеринарском прегледу на граници у јединствену базу података у реалном времену и тај систем је у функцији од 2010. године.
17. Усвајањем Закона о ветеринарству у БиХ ("Службени гласник БиХ" 34/02) створени су услови за уклањање недостатака и у овој области. На основу овог закона министар спољне трговине и економских односа је на приједлог Уреда донио Одлуку о ветеринарској свједоци о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету ("Службени гласник БиХ" 33/03) којом је дефинисан јединствен изглед и садржај образаца ветеринарских сертификата који се користе у унутрашњем промету и што је још важније одређени су јединствени услови под којима се они могу издавати, а посебно улога и одговорност особа које их издају, у складу са директивом 96/93.
18. Одлуком наведеном у претходном одговору, издавање ветеринарских сертификата који се користе у међународној трговини је у директној надлежности Уреда, који је надлежан да с надлежним тијелима других држава преговара њихов садржај, осигурава њихово штампање, овлашћује и води јединствени регистар службених ветеринара који их могу издавати, те води евиденције задужених и издатих сертификата. На овај начин осигуран је јединствен систем издавања ветеринарских сертификата у Босни и Херцеговини који се користе у међународној трговини. Сваке године путем TAIEХ инструмента Уред организује бројне обуке за службене ветеринаре са актуелном тематиком углавном из сфере упознавања с ЕУ стандардима.
19. Савјет министара је на приједлог Уреда донио Одлуку о условима које требају испуњавати објекти за производњу хране животињског поријекла ("Службени гласник БиХ" 27/05) и Одлуку о начину provedбе ветеринарско здравственог прегледа животиња прије клања и производа животињског поријекла ("Службени гласник БиХ" 82/06) којим је дат јединствен правни оквир за уједначавање стања у објектима на цијелом подручју БиХ, као и за примјену истих стандарда приликом provedбе ветеринарске инспекције у одобреним објектима. Обзиром да је регистрација и одобравање објеката у надлежности ентитета и кантона, као и провођење ветеринарске контроле у истима Уред није могао директно утицати на значајнију промјену стања у овој области. Доношењем правилника из тачке 3. Уред ће бити у позицији да изврши све неопходне провјере и увид у стање објеката који се кандидују за извоз у ЕУ, као и да проводи редовне контроле у објектима који су одобрени за извоз у ЕУ.
20. Доношењем Правилника о обиљежавању сировина и производа животињског поријекла и изради, облику и садржају ветеринарских ознака ("Службени гласник БиХ" 82/09) уређен је начин и поступак ветеринарског обиљежавања сировина животињског поријекла, производа животињског поријекла, прехранбених производа с додатком животињских састојака изнад 10%, означавање шаржи и серија сировина, производа и прехранбених производа у процесу производње, с циљем да се утврди њихово поријекло, гарантује њихово једноставно распознавање, те докаже да су произведене сировине, производи и прехранбени производи прошли захтијевану ветеринарску контролу. Одређен је јединствен облик, садржај и израда ветеринарских ознака којима се обиљежавају сировине, производи и прехранбени производи, с циљем да се они ставе у јавни промет здравствено исправни и обиљежени, заштити здравље потрошача и околиш, те спријечи ширење заразних болести животиња, као и начин задужења и раздужења ветеринарских ознака и поступање с њима од стране задужених особа које обављају послове ветеринарског прегледа и контроле у објектима.
21. Савјет министара БиХ је на приједлог Уреда донио Одлуку о provedби обавезних мјера у одобреним објектима ради смањења микробиолошких и других онечишћења меса, месних производа и осталих производа животињског поријекла намијењених прехрани људи ("Службени гласник БиХ", 08/05 и 33/07) којом је клаоничка обрада животиња од којих је месо

намијењено јавној потрошњи или извозу те обрада и прерада меса, рибе, млијека, јаја и осталих производа животињског поријекла (у даљем тексту: намирнице животињског поријекла) допуштена само у одобреним објектима, који у погледу начина рада уз примјену општих правила хигијене примјењују и систем анализе опасности, процјене ризика, утврђивање, те контролу и системско праћење критичних тачака у производним процесима (систем HACCP) с циљем смањења микробиолошких и других онечишћења намирница животињског поријекла намијењених за исхрану људи. Такође, прописи наведени у тачки 19. као један од услова за одобравање објеката и стављање производа из њих у јавну потрошњу претпостављају постојање успостављених систематичних програма самоконтроле. Обзиром да је регистрација и одобравање објеката у надлежности ентитета и кантона, као и провођење ветеринарске контроле у истима Уред није могао директно утицати на значајнију промјену стања у овој области. Доношењем правилника из тачке 3. Уред ће бити у позицији да изврши све неопходне провјере и увид у стање објеката који се кандидују за извоз у ЕУ, као и да проводи редовне контроле у објектима који су одобрени за извоз у ЕУ.

22. Усвајањем Закона о ветеринарству у БиХ и Одлуке о праћењу резидуа одређених твари у живим животињама и у производима животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", 01/04) створени су сви законски предуслови за израду и provedбу плана мониторинга резидуа у Босни и Херцеговини, који се од 2005. године проводи у обиму расположивих финансијских средстава у буџету Уреда. Распожива средства од прве године provedбе нису била довољна за provedбу плана у пуном обиму, што је резултирало посљедицом да је од стране ЕУ годишњи план мониторинга резидуа препознат само у сегменту аквакултуре. Уред сваке године припрема план и скупа с резултатима реализације плана из претходне године доставља Европској комисији на одобравање. План се проводи кроз заједничке активности с надлежним тијелима ентитетима, обзиром да су ветеринарски инспектори у објектима једини надлежни за узимање службених узорака. Сарадња се огледа кроз одржавање заједничких састанака приликом планирања и праћења реализације плана, као и кроз одржавање обука за инспекторе који узимају узорке. Буџетом Уреда за 2012. годину, по први пут су предвиђена средства за cjеловиту provedбу плана мониторинга резидуа.

Након ове, FVO мисија је у више наврата боравила у Босни и Херцеговини и то:

2005. године - за производе из аквакултуре

2008. године - ради израде профила Босне и Херцеговине

2010. године - за ветеринарске лијекове и резидуе

2012. године - за месо и производе од меса перади и конзумна јаја

На основу налаза мисије из 2005. године Босна и Херцеговина је уврштена на листу земаља из којих је допуштен увоз рибе за конзум и производа од рибе у ЕУ и тренутно четири објекта из Босне и Херцеговине имају ЕУ број и извозе своје производе на тржиште ЕУ. Током мисије 2008. године први пут је припремљен профил Босне и Херцеговине по питању функционисања 11 контролних система који требају бити успостављени у сегменту сигурности хране, заштите здравља и добробити животиња и здравља биља. Уред је организовао долазак и сву потребну логику приликом реализације ове мисије у којој су са стране Босне и Херцеговине биле укључене и Агенција за сигурност хране БиХ и Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља. Мисија из 2010. године која је провјеравала контролу употребе ветеринарских лијекова и provedбу плана контроле резидуа је констатовала задовољавајуће стање у овој области, а све препоруке које су том приликом дате су од стране надлежних тијела у Босни и Херцеговини испоштоване. Задња FVO мисија која је боравила у Босни и Херцеговини имала је за циљ да провјери степен усклађености ветеринарских стандарда који се примјењују у Босни и Херцеговини у сегменту производње меса перади и конзумних јаја с онима у ЕУ, приликом које су утврђени одређени недостаци, првенствено у сегменту примјене прописа који се односе на provedбу службених контрола. На основу датих препорука током мисије и у финалном извјештају припремљен је акциони план, који је прихваћен од стране FVO мисије и у току је његова provedба.

Редовне активности Уреда одвијају се у сегментима заштите здравља животиња, ветеринарском јавном здравству, означавању и регистрацији кретања животиња и у раду граничне ветеринарске инспекције.

А) Активности Одјелења за здравље и добробит животиња

1. У складу са одредбама Правилника о унутрашњем уређењу Уреда, Одјелење за здравље и добробит животиња одговорно је да:

а) припрема законе и provedбене прописе из области здравља и добробити животиња;

б) прати епизоотиолошку ситуацију у Босни и Херцеговини, регији и свијету и припрема одговарајуће мјере за спречавање уноса заразних болести у Босну и Херцеговину;

ц) припрема програме контроле заразних болести у Босни и Херцеговини;

д) предлага ветеринарско - здравствене услове увоза и провоза животиња и производа животињског поријекла;

е) обавља и друге послове по налогу директора и замјеника директора Уреда.

У вези са наведеним Одјељење је у протеклом периоду проводило следеће активности:

- Припрему приједлога правилника и одлука из области здравља и добробити животиња при чему је великим дијелом преузето поглавље XII *acquisa*, те је доношење преосталих прописа који се тичу усклађивања са легислативом ЕУ планирано до краја 2013. године. Поред усклађивања прописа Уред је донио низ прописа који се односе на забране увоза појединих пошиљака живих животиња и производа животињског поријекла ради спречавања уношења одређених заразних болести животиња у БиХ, као и програма контроле одређених заразних болести животиња.
- Прикупљање, анализу и извјештавање о појави заразних болести животиња у БиХ и свијету, те слање извјештаја према локалним и међународним институцијама, укључујући ОИЕ, ЕС и друге релевантне институције, као и размјену информација са релевантним институцијама задуженим за јавно здравство.
- Доношење јединствених програма за рано откривање, контролу и искорјењивање заразних болести животиња и праћење њихове имплементације, те анализу проведених мјера и доношење потребних измјена. Овај сегмент укључује и рад на припреми детаљних програма који имају за циљ остваривање статуса БиХ по питању одређених заразних болести животиња, те стварање предуслова за извоз одређених производа животињског поријекла из БиХ. Примјер оваквих програма је Оперативни програм за контролу бруцелозе код малих преживара чијом имплементацијом је значајно смањена појава ове болести код наведене популације животиња, али и превасходно код људи, при чему је број пријављених случајева бруцелозе код људи у односу на 2008. годину када је утврђено 994 случаја у 2011. години износио 72 пријављена случаја бруцелозе.
- Припрему планова хитних мјера у случају појаве одређених заразних болести животиња, при чему је припремљен план хитних мјера у случају појаве високо патогене инфлуенце птица за који је проведена и међусекторска симулацијска вјежба те интерсекторског плана хитних мјера у случају појаве пандемијске инфлуенце.
- Координација рада овлашћених ветеринарских дијагностичких лабораторија, те јачање капацитета истих, јачање сарадње са ОИЕ и ЕУ референтним лабораторијама и провођење низа тренинга, те организацију ring и proficiency тестова за одређене заразне болести животиња од интереса.
- Припрему услова за увоз одређених пошиљака живих животиња и припрема услова / мјера које се проводе у карантину, и њихово усклађивање са захтјевима ЕЦ, односно стандардима ОИЕ-а, као институције именоване испред СТО за успостављање такве врсте стандарда и имплементације СПС споразума.
- Међународна сарадња и припрема за мисијске посјете ОИЕ- а за потребе PVS евалуације, те FVO мисијских посјета за извоз рибљих производа, резидуе те генералне мисије за утврђивање профила земље, при чему је БиХ прихваћена за извоз рибљих производа на тржиште ЕУ, за које има и одобрен план праћења резидуа од стране ЕС.
- Учествовање у организацији и имплементацији активности везано за сузбијање жаришта авијарне инфлуенце у Јајцу у фебруару 2006. године
- Међународна сарадња са међународним институцијама за здравље животиња и људи (ОИЕ, WХО, FАО, ЕУ).
- Припрема и учествовање у имплементацији пројектних активности на провођењу мјера за сузбијање и искорјењивање заразних болести животиња.
- Сарадња са надлежним тијелима ентитета и надлежним тијелима сусједних земаља
- Издавање рјешења за увоз ветеринарских лијекова и припрема релевантне легислативе, те вођење регистра лијекова и његово редовно ажурирање.
- Учествовање у раду различитих радних група укључујући радну групу за припрему процјене угрожености БиХ од природних и других катастрофа.
- Одржавање тренинга, те учествовање на различитим семинарима
- Друге релевантне активности које се односе на здравље и добробит животиња, односно активности по налогу замјеника директора и директора Уреда.

II. Најзначајније планиране активности Одјељења за здравље и добробит животиња у 2012. години

У склопу послова наведених у уводном дијелу Уред у 2012. години планира провођење следећих активности:

1. Законодавне активности

- Припрему преосталих и измјене постојећих подзаконских аката у циљу усаглашавања ветеринарске легислативе БиХ са ветеринарском легислативом ЕУ, односно поглављем XII *acquisa*
- Припрему приједлога одлука о забрани увоза одређених пошиљака живих животиња и производа животињског поријекла на подручје БиХ у циљу спречавања уношења одређених заразних болести животиња, те других штетних супстанци које се могу унијети овом врстом пошиљака

2. Припрема акционог плана за отклањање недостатака утврђених у току FVO мисије за месо перади и јаја, укључујући имплементацију активности које се односе на недостатке које треба отклонити Уред, координацију имплементације активности и припрему извјештаја.
3. Доношење јединствених програма за рано откривање, контролу и искорјењивање одређених заразних болести животиња и праћење њихове имплементације, те анализа проведених мјера и доношење потребних измјена. Овај сегмент укључује и рад на припреми детаљних програма који имају за циљ остваривање статуса БиХ по питању одређених заразних болести животиња, те стварање предуслова за извоз одређених производа животињског поријекла из БиХ.
4. Прикупљање и припрема извјештаја о појави заразних болести животиња у складу са одредбама легислативе на снази, те извјештавање домаћих надлежних и међународних тијела у складу са легислативом на снази и обавезама преузетим кроз чланство у Свјетској организацији за здравље животиња (OIE)
5. Координација рада овлашћених ветеринарских дијагностичких лабораторија укључујући праћење статуса акредитације метода, те прикупљање и анализу резултата проведених лабораторијских претрага
6. Израда плана и организација међулабораторијских тестирања унутар земље и са међународним лабораторијама за одабране дијагностичке и налитичке методе од интереса за будући извоз и стицање статуса БиХ за поједине заразне болести животиња и поједине супстанце.
7. Формирање интересорне радне групе за праћење зооноза у складу са легислативом на снази
8. Израда годишњег плана праћења остатака ветеринарских лијекова у живим животињама и производима животињског поријекла (Годишњи план праћења резидуа ветеринарских лијекова у живим животињама и производима животињског поријекла) и праћење и анализа резултата имплементације плана.
9. Усаглашавање ветеринарско-здравствених услова за увоз и провоз живих животиња и производа животињског поријекла, те ветеринарских лијекова
10. Вођење регистра увозних објеката и издавање рјешења о не постојању ветеринарско здравствених сметњи за увоз и провоз регистрованих ветеринарских лијекова.
11. Пројектне активности:
  - Наставак имплементације ИТАР пројекта, чију имплементацију финансира Шведска организација за међународни развој и сарадњу (SIDA), а у оквиру којег се врши вакцинација малих преживара у БиХ, те контрола говеда на присуство бруцелозе. Имплементација вакцинације малих преживара започела је у 2009. години након захтјева надлежних ентитетских тијела да се предузму јединствене мјере на сузбијању ове болести, с обзиром на 994 пријављена случаја бруцелозе код људи те готово 22122 случаја болести код оваца и коза у 2008. години. У складу са информацијама добијеним од стране надлежних завода за јавно здравство у 2011. години пријављена су 72 случаја бруцелозе код људи, што је значајно смањење у односу на 2008. годину. Поред наведених активности у склопу пројекта проведена је и медијска кампања за промоцију сузбијања ове болести.
  - Наставак имплементације ИПА 2008 и ИПА 2009 пројеката „Контрола одређених заразних болести животиња у БиХ“ кроз имплементацију вакцинације лисица против бјеснила, бацањем мамаца из зрака, два пута годишње. Ова активност проводи се и у свим осталим земљама у региону, а у циљу уједначавања имплементације у свим земљама корисницима ИПА помоћи за овај сегмент, кроз наведене активности укључено је и учешће у имплементацији ИПА пројекта за више земаља корисника. У 2012. години планирано је провођење двије кампање избацивања мамаца вакцина из зрака уз упоредно организовање информативне кампање. Потребно је навести и рад на припреми техничке документације за ИПА 2010, те пројектног приједлога за ИПА 2012 – 2013.
  - Наставак имплементације АИРП Пројекта Свјетске банке (Пројекат припремљености за авијарну инфлуенцу), а у складу са чијим је глобалним циљем за смањење ризика од авијарне инфлуенце и других зооноза и припреме за брзи одговор у случају избијања пандемије предвиђена израда софтвера за пријаву и управљање жариштем болести (ADNAOM). У 2012. години извршиће се активности на тестирању и обуци корисника за кориштење система.
  - Наставак имплементације пројекта ФАРМА којим је предвиђено стварање предуслова за извоз одређених производа из БиХ на тржиште ЕУ, а којим се подразумева наставак активности на јачању капацитета за контролу резидуа у меду и млијеку.
12. Активности које се односе на Европске интеграције:
  - Учествовање и организација ТАИЕХ семинара
  - Наставак активности на припреми документације и стварању предуслова за извоз одређених производа животињског поријекла из БиХ на тржиште ЕУ (млијеко и мед).
13. Организација едукација ветеринара, ветеринарских инспектора и других заинтересираних страна о имплементацији легислативе на снази, усклађивању ветеринарске легислативе, те ЕУ захтјевима за поједине сегменте.
14. Учествовање на стручним семинарима, радионицама и тренинзима.
15. Редовне активности и друге програмске активности.

III. Уочени проблеми и недостаци

У циљу осигуравања свих претпоставки за ефикасан рад Одјељења за здравље и добробит животиња, а у складу са препорукама OIE PVS евалуације, те прелиминарног извјештаја инспекцијске мисије FVO-а за месо перади и јаја, неопходно је осигурати следеће:

- Већу укљученост Уреда, па тако и Одјељења у поједине сегменте рада ветеринарске службе, а који се првенствено односе на провођење одређених програма контрола заразних болести животиња и резидуа, као и јачање капацитета ветеринарских лабораторија. Наиме, с обзиром да су наведене активности од значаја за међународну трговину, Уреду су неопходна и одређена средства за њихову имплементацију и могућност континуираног праћења. Ова активност подразумева и јачање сарадње са надлежним ентитетским тијелима те квалитетније и ефикасније извјештавање, обзиром да су ентитети изравно надлежни за имплементацију и provedбу прописа и мјера које се доносе.
- Постојање адекватног броја запослених, нарочито када је у питању стручно особље за обављање наведених задатака.
- Осигуравање континуиране едукације запослених у циљу праћења трендова ЕУ у области ветеринарства.

Б) Активности Одјељења за сигурност хране и услове у објектима

У Одјељењу је тренутно запослено шест државних службеника. Активности Одјељења укључују припрему легислативе из ове области ветеринарства у складу са прописима и стандардима Европске уније, Свјетске здравствене организације (WHO) и Свјетске трговинске организације (WTO); припрему и предлагање прописа о условима и стандардима у објектима за извоз животиња и производа животињског поријекла, условима и регистрацији објеката за производњу, клање, прераду и складиштење животиња и производа животињског поријекла; припрему за штампање ветеринарско-здравствених докумената (међународни промет) који се користе у Босни и Херцеговини; контролу припреме издавања рјешења о непостојању ветеринарско-здравствених сметњи за увоз хране и намирница животињског поријекла у БиХ; остваривање међународне сарадње, према годишњи плану контроле и мониторинга резидуа.

Значајан дио активности односи се на међународни промет, односно издавања рјешења о непостојању ветеринарско здравствених сметњи при увозу и рјешења о упису увозних објеката у регистар Уреда. Ова активност је значајна, како са аспекта заштите здравља људи и животиња, са обзиром да се прописују еквивалентни услови за увоз у БиХ као у Европској унији, тако и са аспекта остваривања прихода који су дио прихода буџета институција БиХ. Поред тога, у складу са прописаним условима у погледу увоза, врши се узорковање пошљки и лабораторијске анализе у овлашћеним ветеринарским лабораторијама што додатно јача капацитете истих. Слично, у погледу остваривања прихода је и са издавањем ветеринарско здравствених церификата за пошљке живих животиња и производа животињског поријекла намијењених извозу из Босне и Херцеговине. У континуитету се обављају активности: припреме и упућивања гаранција за извозне објекте ветеринарским управама држава са којима Босна и Херцеговина има потписане споразуме, уговоре и протоколе о ветеринарској сарадњи, прикупљање резултата анализа хране за животиње поријеклом из увоза, ревидирање уписника објеката из којих је дозвољен увоз у БиХ, вођење регистра о депонованим потписима ветеринарских инспектора, стална комуникација и размјена информација које се у погледу међународног промета са амбасадама, ажурирање јединствене базе регистрованих ветеринарских лијекова у БиХ, ажурирање списка препарата који не подлијежу рјешењу за увоз лијекова итд.

Остале активности Одјељења укључују израду легислативе, као што је описано у даљем дијелу, сарадњу са другим институцијама укљученим у систем сигурности хране и учешће у радним групама (Пододбор за пољопривреду и рибарство основан у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, ЦЕФТА-а споразум, координација финансијске помоћи у области пољопривреде), припрему акционих планова, као што је Акциони план у погледу придруживања Републике Хрватске у Европску унију, припрема упитника Уреда за храну и ветеринарство Европске комисије (FVO), акционих планова према препорукама FVO-а, сарадњу са другим одјељењима у оквиру Уреда у припреми пројектних идеја (ИПА) и за инструмент Техничке помоћи Европске комисије (TAIEX) којим се врши обука укљученог особља са свих нивоа. Тако је путем ИПА пројекта кандидована и од Европске комисије одобрена пројектна идеја за набавку лабораторијске опреме у висини од 500.000 Еура. Такође, путем пројекта УНДП за лабораторијске анализе резидуа ветеринарских лијекова набављена је опрема чија цијена оквирно износи 500.000 КМ.

Такође, активности покривају и учешће у припреми и провођењу плана праћења резидуа за, што обухвата provedбу низа активности. План се сваке године у циљу одобравања доставља Европској комисији – DG SANCO - FVO до 31. марта текуће године, заједно са приједлогом плана за идну годину. У овом дијелу потребно је јачање система квалитета (акредитација и валидација) у лабораторијама, са обзиром да Уред од 2010. године анализе узорака на резидуе обавља у акредитованим лабораторијама у земљама у окружењу самим тим организује преузимање узорака од ветеринарских инспектора и доставу у одабране

лабораторије, што се обавља једном или више пута у току мјесеца. Такође, потребно је додатно осигурање средстава за провођење плана што је евидентирано Извјештајем о напретку Босне и Херцеговине за 2011 годину и за што је наговјештено да ће бити одобрено овогодишњим Буџетом институција Босне и Херцеговине. Значај плана праћења резидуа се огледа у чињеници да је његово одобравање за појединачне живе животиње и производе животињског поријекла први предуслов за извоз на тржиште Европске уније а тиме ускоро и у Републику Хрватску.

Ц) Активности Одјелења граничне ветеринарске инспекције

Одјелење граничне ветеринарске инспекције је једино Одјелење у саставу Уреда које своје активности проводи на десет граничних ветеринарских прелаза који су лоцирани на граници БиХ према сусједним државама. На граници према Републици Хрватској имамо шест граничних ветеринарских прелаза, према Републици Србији два, према Црној Гори један и унутрашњи гранични ветеринарски прелаз Аеродром Сарајево. Одјелењем руководи шеф Одјелења и запослено је двадесет граничних ветеринарских инспектора, који раде на пословима стручних савјетника и виши стручних сарадника. Резултат рада граничне ветеринарске инспекције у протеклим годинама је да су на годишњем нивоу прегледали око 45 000 пошљици живих животиња и производа животињског поријекла, заштитили здравље јуди и животиња и уплатили значајна средства у буџет институција БиХ. Циљ је да процедуре граничне ветеринарске инспекције треба водити у складу са легислативом Европске уније и прије самог приступања Европској унији.

I. Надлежности

Основне активности које проводе гранични ветеринарски инспектори су преглед живих животиња, производа животињског поријекла, сировина животињског поријекла, хране за исхрану стоке и лијекова који се употребљавају у ветеринарској медицини. Поред контрола и прегледа горе наведених пошљици гранични ветеринарски инспектори узимају и узорке за вршење одговарајућих лабораторијских анализа, које шаљу у овлаштене лабораторије. Контроле роба које врше ГВИ се врше како на увозу тако и на извозу и провозу. Све задате надлежности проводе гранични ветеринарски инспектори чији број мањи у односу на предвиђен систематизацијом што би се требало исправити запошљавањем, односно попуњавањем мјеста службеника који недостају.

II. Правни оквир

Правни оквир за обављање послова дефинисан је Законом о ветеринарству БиХ на основу којег су донесени подзаконски акти који пружају основ за рад граничне ветеринарске инспекције.

Усвојени прописи који су усклађени са условима и прописима који владају у Европској унији. Донесена су три документа и извршене су допуне одређених Правилника и Одлука. Правилник о условима и начину рада граничне ветеринарске инспекције БиХ (Сл.гл. БиХ број 45/09), Приручник за рад граничне ветеринарске инспекције/ преглед живих животиња и Приручник за рад граничне ветеринарске инспекције/ преглед производа животињског поријекла (Сл.гл. БиХ број 96/09), Одлука о ветеринарској свједоци о здравственом стању животиња пошљака животињског поријекла унутрашњем и међународном промету (Сл.гл. БиХ број 33/03), а која се односи на сертификацију животиња и животињских производа, су прописи који су у највећем дијелу усклађени са директивама и регулативама ЕУ. Сви гранични ветеринарски прелази имају напријед наведене прописе и друге прописе који су им потребни за рад као и преводе Европске легислативе на основу које су израђени наведени прописи. До сада је било више ревизија прописа од стране експерата из ЕУ који су дали позитивну оцјену и њихова препорука је да се континуирано прате све промјене у Европском законодавству и уграђују у постојеће прописе.

III. Инфраструктура

У предходним годинама, просторије у којима су смјештени гранични ветеринарски инспектори су на већем нивоу, тако да су сада само просторије једног ГВИП-а смјештене у канцеларији контејнерског типа, док су све остале у заједничким просторијама са царинским органима.

На ГВИП-у Рача постоји одвојен објект са свим садржајима и укупне површине 930 м², у којем су одвојени дијелови за преглед живих животиња, производа животињског поријекла, сировина животињског поријекла, хране за исхрану стоке и лијекова који се употребљавају у ветеринарској медицини.

Извршено је материјално обезбеђење граничних ветеринарских прелаза. Већина прелаза који имају већи број пошљици приликом увоза су добили аутомобил за транспорт узорака до лабораторија, а такође је у току и расподела основних средстава за узимање, обраду, брзе анализе узорака и транспорт узорака. Граничне ветеринарске прелазе требало би изградити, опремити и оспособити тако да би се могао одвијати на закону утемељен рад, рад по европским стандардима, како би се осигурали потребни предуслови за ефикаснији и квалитетнији рад граничне ветеринарске инспекције.

Иако је у претходној години начињен велики помак у свим областима које су значајне за рад граничне ветеринарске инспекције, ипак да би се испунили сви сегменти и поступало у потпуности са прописима Европске уније потребно је обезбједити адекватне услове за рад граничне ветеринарске инспекције прије свега изградњу објеката са свим пратећим садржајима. У току 2010 године упућен је званични захтјев Министарству финансија и трезора за изградњу објеката за потребе граничне ветеринарске инспекције, али је добијен негативан одговор. Од стране Владе Кипра обезбјеђена су средства за изградњу објеката и на осталим граничним ветеринарским прелазима, који ће задовољити наше потребе до уласка БиХ Европску Унију. Ова активност ће се реализовати у 2011, 2012 и 2013 години. Све будуће активности ће морати да се сведу у капацитете којима Одјељење располаже, што свакако не би требало да се одрази на увоз здравих живих животиња и здравствено исправних и квалитетних производа.

IV. Информациони систем

Гранични ветеринарски информациони систем (VIS) је on-line, web базирани, систем за евидентирање пошљака преко граничних прелаза у БиХ на којима се налазе граничне ветеринарске инспекције. Овај систем обухвата евидентирање свих пошљака при увозу, извозу и провозу кроз БиХ, роба које подлијежу ветеринарској инспекцији. Систем се почео имплементирати од 01.06.2009. године и свих десет граничних ветеринарских прелаза су увезани у овај систем. Такође користимо и Европски систем за најаву и преглед пошљака које подлијежу прегледу од стране граничне ветеринарске инспекције тз. TRACES систем.

Из система се могу добити подаци о свим пошљацима од почетка рада система на свим граничним прелазима, према подјели производа која је дефинисана (ова подјела се пар пута мијењала у досадашњем периоду), преко модула који су накнадно додати.

Тренутно модули за прегледање постоје само за пошљаке које садрже живе животиње, и пошљаке производа који подлијежу ветеринарској инспекцији. Такође је могуће ове извјештаје одштампати путем апликације. Оспособљен је и модул за евидентирање пошљака које садрже лијекове, тако да се сад и ове пошљаке пријављују и одобравају путем апликације, те их је могуће пратити и у електронском облику.

Горе описани систем не задовољава у потпуности све потребе Уреда, те је с тим у вези потребно извршити многе измјене. Потребно је обезбједити да се цјелокупни административни циклус кроз који пролази пошљак врши и надгледа кроз информациони систем. Ово значи да би се ова апликација требала надоградити модулима који би омогућили апсолутно и једноставно праћење тока и стања параметара везаних за све пошљаке које се налазе у систему. Ово подразумијева израду и издавање рјешења, праћење документације везане за рјешења, као и правдање истих. Систем би требало да обезбјеђује и аутоматску контролу количине увоза по рјешењу, што се тренутно ради ручно.

Из ових параметара закључује се да је много ефикасније и економски најисплативије направити потпуно нови систем, који би укључивао предности и могућности већ постојећег, уз додатак нових модула, и исправљање постојећих пропуста. Гранични ветеринарски инспектори морају бити повезани и са другим ветеринарским службама, хоризонтално и вертикално, Агенцијом за означавање животиња, а затим и са референтним лабораторијама како би њихов рад био ефикаснији.

V. Сарадња и обуке

Заједничке активности које проводи Одјељење изводе се по принципу да сви ГВИ морају проћи све обуке и тренинге које организује Уред, ЕУ или државне институције.

Активно учествујемо у пројекту ИБМ (интегрисаног управљања границом) и чланови смо свих радних подгрупа које су формиране на основу одлуке Државне комисије за ИБМ, а такође имамо и своје представнике у Заједничком центру за анализу ризика смјештеном у Граничној полицији БиХ. Са царинским органима припремљен је документ који је заједнички за све инспекцијске царинске службенике под називом „Обједињени списак роба који подлијежу прегледу од стране надлежних инспекцијских органа“ који дефинише надлежност према појединим врстама роба надлежних инспекција. Појединачне активности које су проводили ГВИ, а које су дио тимског рада са другим службама, програме обуке које су ГВИ реализовали као предавачи са другим службама из области модела граничне контроле као и обуке из анализе ризика које су извршене у више модула на различитим локацијама.

Граничним ветеринарским инспекторима потребна је обука provedбе законских и подзаконских прописа БиХ, прописа ЕУ који се односе на рад граничне ветеринарске инспекције и сертификацију, добробити животиња, заразних болести, IT и свих осталих обука неопходних за рад граничне ветеринарске инспекције. Све ове обуке се одвијају континуирано у домаћој организацији или уз помоћ Европске Уније.

Д) Активности Агенције за означавање животиња

У склопу Уреда, као једно од одјељења, постоји и функционише Агенција за обиљежавање животиња, у даљем тексту Агенција, са сједиштем у Бањалуци. Агенција је основана уз помоћ средстава пројекта Европске Комисије 2002. године како би се испунили услови на успостављању система идентификације и контроле кретања животиња у Босни и Херцеговини, а који би испуњавао захтјеве и стандарде ЕУ, у циљу осигурања јединственог начина означавања животиња и регистрације имања на подручју цијеле Босне и Херцеговине, са стварањем претпоставки за ефикасну контролу заразних болести животиња и олакшавање међународне трговине. Као гаранција да ће испуњавати преузете обавезе, потписан је и Меморандум о разумијевању између надлежних тијела ентитета и Брчко Дистрикта и Министарства спољне трговине и економских односа у којему су ближе дефинисане обавезе појединих институција. Циљеви рада Агенције су:

- Спровести функционисање система идентификације и контроле кретања животиња (првобитно предвиђено само за говеда, а касније укључује и обиљежавање оваца, коза и свиња);
- Заштита здравља животиња и људи, добробит животиња;
- Олакшавање ефикасне контроле заразних болести животиња;
- Унапређење сточарске производње,
- Стварање услова за слободан извоз живе стоке и производа животињског поријекла на тржиште земаља чланица ЕУ.

Да би се осигурало спровођење и функционисање система идентификације и контроле кретања животиња за потребе Агенције развијен је посебан информациони систем, односно софтвер, који се састоји од јединствене централне државне базе података са неколико регистара и свим подацима о животињама, кретањима животиња, власницима, ветеринарима и друго. Читав систем означавања животиња од почетка свих активности односио се и био је обавезан само за говеда, али у складу са стандардима ЕУ и земаља окружења, настоји се имплементирати и систем идентификације и контроле кретања и других животињских врста попут малих преживара, свиња, копитара, паса и мачака. У државној бази података од почетка рада Агенције до данас регистровано је око 200 000 имања и идентификовано је и у систем уведено око 1 000 000 говеда.

Улога Агенције је да одржава функционалним информациони систем и базу података, штампа ушне маркице и све обрасце који се користе у овом процесу. Поред Агенције која дјелује на нивоу државе, важну улогу у функционисању система имају и регионалне канцеларије за унос података који прикупљају и дистрибуишу обрасце и уносе податке у информациони систем Агенције путем интернета, ветеринарске станице које проводе непосредно означавање и регистрацију имања и надлежна ветеринарска инспекција која проводи контролу спровођења свих активности, чије дјеловање је у потпуности у надлежности ентитета, па је за успјешно функционисање цијелог система потребна стална координација свих одговорних институција. Постојали су одређени проблеми у увезивању и раду свих ових сегмената, што је довело до тога да се тражило ново рјешење које би задовољило потребне норме и стандарде ЕУ. Највећи проблем представља недоследност у одјави грла који се закољу или угину, што оптрећује постојећи систем.

Како би се успоставила пуна функционалност система идентификације и контроле кретања животиња у БиХ и у идентификацију увеле нове врсте домаћих животиња попут оваца, коза и свиња, а уважавајући потребу да се ефикасно повежу сви релевантни учесници у идентификацији и контроли кретања животиња, дошло се до закључка да је потребно извршити потпуну реконструкцију рада Агенције. С тим у вези обезбијеђено је довољно средстава у Пољопривредно развојном пројекту за БиХ-ARDP Пројекат, гдје ће се кредитним средствима Свјетске банке омогућити реконструкција Агенције изградом потпуно новог информационог система који је суштина, односно основа будуће реконструкције. Изглед или дизајн будућег информационог система већ постоји, који треба да замијени и надогради постојећи у употреби, а на основу њега је извшена објава тендера за избор најбољег понуђача, који ће у временском периоду од 6 мјесеци након потписивања уговора испоручити потпуно нови информациони систем, апликативни-намјенски софтвер за Агенцију. Евалуација понуда за израду информационог система је завршена и ускоро можемо очекивати потписивање уговора са изабраним понуђачем. Ово је активност која претходи свим другим активностима у низу у реконструкцији Агенције, за које такође постоје обезбијеђена средства путем ARDP Пројекта, а које би омогућиле потпуну функционалност. Ове активности су:

- замјене дотрајалих хардверских ресурса у серверској просторији Агенције и пратеће информатичке опреме у Агенцији;

- обука и тренинзи свих релеванtnих субјеката у идентификацији животиња (радника Агенције и регионалних канцеларија за унос података, ветеринара и ветеринарских инспектора, власника великих фармских објеката) путем семинара и тренинга
- општа информативна кампања која би објаснила потребу постојања система идентификације и контроле кретања животиња као и предности и користи које произилазе из исте;
- набавка ушних маркица за мале преживаре и свиње.

Као подршка изради будућег информационог система Уред је одобрио ангажовање по уговору једног инжењера за информационе технологије у Агенцији за њене потребе.

Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства је покренуло, ради својих потреба у циљу лакше контроле подстицаја за друге животињске врсте у Агромедитеранском заводу у Мостару, који има улогу регионалног уреда за унос података у Федерацији БиХ, идентификацију животињских врста оваца, коза и свиња. У Агромедитеранском заводу у Мостару све евиденције и подаци се воде у електронској форми тако што постоји база података, али само за овце, козе и свиње поријеклом са територије Федерације БиХ. У склопу израде новог информационог система за потребе Агенције подаци из Агромедитеранског завода у Мостару преузеће се и биће функционални дио новог информационог система Агенције. У том смислу остварена је сарадња са представницима Агромедитеранског завода, договорени су даљи заједнички кораци и утврђено је заједничко дјеловање у правцу да се сви подаци о малим преживарима и свињама поријеклом са територије Федерације БиХ, њиховим кретањима и подаци о власницима пребаце у нови информациони систем Агенције као њен саставни дио. У догледној будућности постојаће само један информациони систем са једном јединственом базом података за читаву Босну и Херцеговину у погледу система идентификације и контроле кретања животиња.

Тренутно стање може се описати као транзицијски период који је нужан и неопходан док се у потпуности не изради и имплементира нови информациони систем у Агенцији са једном јединственом базом података на читавој територији БиХ. Постоји спремност, сагласност и одлучност Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства и Агромедитеранског завода у Мостару да се у потпуности имплементира јединствен систем идентификације и контроле кретања свих домаћих животиња у БиХ интеграцијом у нови информациони систем Агенције свих расположивих података којима наведене институције располажу.

У склопу редовних активности у Агенцији обављају се свакодневно послови у вези са идентификацијом и контролом кретања животиња попут штампања и издавања сертификата и пасоша, издавање других образаца, штампање и слање ушних маркица и друго. У 2011. години због привременог финансирања државних институција БиХ било је упитно снабдијевање Агенције штампаним материјалом, што је превазиђено набавком истог путем Пољопривредно развојног пројекта БиХ-АРДП Пројекта. Тако је набављена довољна количина штампаног материјала за 2012. годину, а од раније постоји довољна залиха ушних маркица, тако да у 2012. години неће бити потребно вршити набавке поменутих материјала.

У склопу ванредних активности Агенције врши се преглед и унос подата из акцијских мјера масовне вакцинације малих преживара и вађења и прегледа узорака крви у склопу мониторинга на бруцелозу млијечних грла, за чију реализацију је Уред обезбиједио довољно средстава путем донације Шведске развојне агенције-SIDA. Предвиђено је и у 2012. вршење истих акцијских мјера, зашто ће Агенција имати потребу за ангажовањем по уговору још оператера на уносу података, како би се извршила контрола истих у државној бази података у Агенцији и тиме створио основ за исплату средстава за извршене акцијске мјере, вакцинације и анализе узорака.

Агенција ће у сарадњи са ентитетским министрствима пољопривреде и Одјељењем за пољопривреду Брчко дистрикта припремити у 2012. години два подзаконска акта из области идентификације копитара и малих животиња (паса и мачака), чиме ће се створити правни предуслови да се и ове животињске врсте уведу у систем идентификације и контроле кретања животиња сходно стандардима који постоје у ЕУ и земљама окружења. Израда поменутих правилника радиће се потпуно транспарентно, јер ће након израде нацрта исти бити упућен свим заинтересованим странама (НВО, друштвима за заштиту животиња, коњогојственим удружењима и сл.) на коментаре и сугестије, као и објавити на сајту Уреда. Обзиром да ће све релевантне институције учествовати у изради подзаконских аката, те да ће Правилници бити транспарентно презентовани јавности, вјерујемо да ће исти бити израђени, подржани и усвојени, а касније и имплементирани на адекватан начин.

Сједиште Агенције се налази у изнајмљеним просторијама, те је у складу са Одлуком Савјета министара о уштедама и рационализацији из фебруара мјесеца 2012. године покренута процедура преговора са власником простора о смањењу трошкова најма, те би у случају неуспјеха Агенција тражила нове просторије и извршила пресељење, што би могло резултирати прекидима у раду и комуникацији са регионалним канцеларијама за унос података. У циљу изнајмавања трајног рјешења за смјештај Агенције Уред је покренуо иницијативу додјеле Агенцији дијела неперспективне непокретне војне имовине у Бања Луци, тако да би се дјелимичном обновом и прилагођавањем објекта потребама Агенције у великој

мјери смањило досадашње буџетско оптерећење за рентирање пословног простора за смјештај Агенције и оствариле значајне уштеде у буџету.

Е) Међународна сарадња

Уред као надлежно тијело предлаже, креира и успоставља међународне односе, а све у складу са захтјевима интегративног карактера те са циљем успостављања нових трговинских токова за брз и сигуран промет роба које су предметом ветеринарског надзора. У складу са тим покреће се и унапређује низ активности које подразумевају партнерске односе, преузимање обавеза пуноправног чланства те размјена научно техничких, оперативних и других вриједности.

Иницирање и успостављање међународних уговора са земљама у региону и изван њега има за циљ успостављање сарадње надлежних институција и служби у ветеринарском сектору, те обезбјеђивању предуслова за трговинску и стручно техничку размјену. Овим је измирена једна од важних обавеза прописаних планом за Европске интегративне процесе које су надлежне институције у БиХ обавезне имплементирати.

У циљу обезбјеђивања претходно наведених вриједности и капацитета, а за потребе ефикаснијег структурирања саме службе те у интересу крајњих корисника услуга јавног сервиса ветеринарског сектора - надлежне институције обављају и континуирано унапређују слиједеће активности из домена међународне сарадње;

I. Међународни споразуми

У склопу надлежности од стране Уреда, те надлежних БХ институција имплементиране су активности везане за реализацију административних и протоколарних процедура у нашој земљи као и у земљама са којима су покренути партнерски преговори у цијелом региону. Исте су инициране и са успјехом окончане ратификацијом и успостављањем партнерских односа надлежних служби - потписивањем Споразума о ветеринарској сарадњи.

Са земљама из ширег региона такође су инициране исте процедуре тако се са Републиком Албанијом очекује скоро финализирање започетих активности - процедура унутар БиХ су успјешно окончане чека се одговор партнерске стране и прецизирање термина за потписивање Споразума. Активности са Републиком Турском су у фази преговора одобравања и/или усклађивања текста Споразума који је у фази приједлога и разматрања.

II. Чланства при релевантним Међународним организацијама

У протеклом периоду обављене су и финализиране све процедуре при врховним институцијама Босне и Херцеговине, а са циљем прихватања Статута и обезбјеђивања финансијских предуслова што претходи апликацији за стицање статуса пуноправног чланства при референтним међународним организацијама као што су Свјетска организација за здравље животиња ОИЕ у Паризу, те UN/FAO/EUFMD Комисија (Европска комисија за контролу и сузбијање слинавке и шапа при Уједињеним народима – Организацији за храну и пољопривреду). Континуирано планирање, реализација, унапређивање и самоодрживост апликација за статус/е пуноправних чланстава при међународним референтним организацијама (чланства – мисијске - делегацијске посјете) FVO / DG SANCO/, те EU TRACES / RA.

Стицањем статуса земље пуноправне чланице при релевантним и референтним организацијама Босна и Херцеговина улази у ред земаља које континуирано планирају и реализују у стандардизираним и међународно признате програме за унапређење здравственог статуса животиња, надлежне институције унутар земаља чланица унапређују своје капацитете, а својим запосленицима обезбјеђују активно учешће у реализацији научно истраживачких и тренинг програма. У коначници доступност и размјена података при централизованим базама уз све набројано представља значајан искорак са становишта пружања институционалних гаранција из домена испуњавања реципроцитетних међународних обавеза.

III. Међународне активности програми обуке са циљем унапређења процеса европских интеграција

Активности Уреда на плану регионалне и међународне сарадње усмјерене су и ка реализацији низа програма едукативног карактера.

У складу са тим обављен је низ програма под водством релевантних и референтних међународних институција и донатора, а са циљем континуираног стручно техничког оспособљавања и обучавања упосленика из цијелокупне ветеринарске службе БиХ.

У оквиру планираних активности Радне групе за Европске интеграције при Министарству спољне трговине и економских односа, те њеног Пододбора, програм пружања стручно – техничке помоћи реализиран је низ радионица са циљем припремања за што ефикасније интегративне процесе.

IV. Међународне активности делегацијске посјете

У склопу реализације закључака низа састанка Мјешовитих комитета за економску научну и техничку сарадњу Босне и Херцеговине и земаља партнера у протеклом периоду приступило се планирању и реализацији делегацијских посјета нашој земљи, те надлежним институцијама за рад ветеринарског сектора на пољу међународне сарадње. Делегације у склопу тих активности реализују низ посјета у циљу мониторизовања производних и трговинских капацитета домаћих произвођача из свих сектора које су под надзором ветеринарске службе, а обављају се и евалуацијске активности са циљем упознавања домаћих произвођача са потребама партнерских земаља односно привредних субјеката из истих у улози потенцијалних увозника БХ производа. Један од битних циљева при реализацији оваквих међународних активности је сусрет са партнерским званичницима, представљање система контроле и гаранција које пружају јавни сервис и надлежне ветеринарске службе, упознавање са стандардима рада у обе земље, обилазак производних капацитета унутар земље, те обилазак извозно регистрованих субјеката који могу прихватити послове пласмана на међународно тржиште.

Ф) Пројектне активности

У периоду од 2003. године до сада Уред је учествовао у изради и имплементацији следећих пројектних активности:

- FAO пројекат за рибарство „Јачање капацитета за јачање здравља животиња из аквакултуре“ – пројекат је успјешно имплементиран у циљу јачања капацитета БиХ у погледу здравља животиња из аквакултуре и сигурности хране за шта је БиХ освојила награду Едуардо Самоа од ФАО-а у 2011. години, за најбољи пројекат овакве врсте.

- Пројекат Свјетске Банке “Спремност у случају авијарне инфлуенце” (АИПП) – којим је омогућено јачање капацитета за брзи одговор у случају појаве АИ, изградња лабораторијског капацитета, те израда јединственог софтвера за пријаву заразних болести животиња и управљење жариштем болести.

У складу са глобалним циљем овог програма за смањење ризика од авијарне инфлуенце и других зооноза и припреме за брзи одговор у случају избијања пандемије кроз пројекат је предвиђена израда софтвера за пријаву и управљање жариштем болести (ADNAOM). У вези са наведеним у 2011. години извршена је евалуација тендера и одабир најповољнијег понуђача за припрему наведеног софтвера, чије тестирање је у току.

- Пројекат Свјетске Банке “Пројект пољопривреде и руралног развоја” (ARDP) – у оквиру којег су осигурана средства за реконструкцију информационог система за означавање животиња у циљу проширење примјене овог система на овце, козе и свиње, те средства за израду и provedбу епидемиолошке студије за класичну свињску кугу, као и средства за рехабилитацију референтне лабораторије за бруцелозу.

- FAO пројекат за подршку у случају АИ у склопу којег је одржан низ тренинга из области контроле и раног откривања болести, те извршена ревизија постојећег плана хитних мјера, као и симулацијска вјежба са учесницима из свих релевантних институција у БиХ.

- Twinning пројекат – у склопу којег је одржан низ тренинга и студијских посјета за јачање капацитета сектора за здравље и добробит животиња, те јачање капацитета ветеринарских лабораторија.

- Пројекат Подршка борби против бруцелозе – уз подршку SIDA-е, Уред је у 2009. години започео са имплементацијом масовне вакцинације малих преживара против бруцелозе уз симултано означавање. Програм је имплементиран на основу Споразума о општим условима и развоју сарадње између Владе Шведске и Савјета министара Босне и Херцеговине, као и Споразума између Шведске и Савјета министара о развоју сарадње за период 2006 - 2010, као и условима из Споразума о посебном пројекту између Шведске и Босне и Херцеговине на тему "Подршка борби против бруцелозе" потписаног 9. априла 2009. године. Наведени програм, у предложеном трајању од 7 година, базира се на масовној вакцинацији оваца и коза уз истовремено означавање, како би се осигурала и адекватна контрола кретања животиња, те утврдило стварно стање броја оваца и коза у Босни и Херцеговини. Циљ вакцинације је превасходно смањење броја случајева болести код људи, а самим тиме и смањење појавности болести код животиња, кроз стварање имуне популације и посљедишно искорјењивање узрочника. Модел масовне вакцинације усвојен је на бази препорука Свјетске Здравствене Организације (WHO), а у складу са стањем болести у Босни и Херцеговини, у циљу смањивања трошкова, једноставнијег провођења и бржег стварања имунитета у вакцинисаних стада. Сложена административна и управна структура у Босни и Херцеговини, компетентност ветеринарског сервиса, начини држања животиња посебно малих преживара су додатни разлози за прихватање овога модела контроле и сузбијања бруцелозе.

- Имплементација ИТАП пројекта за сузбијање бруцелозе код малих преживара и утврђивање статуса појаве болести код говеда – пројекат се имплементира од 2009. године уз подршку SIDA-е, при чему је појава бруцелозе значајно смањена и код људи што је био и примарни циљ програма. ИТАП пројекат наставак је активности вакцинације и означавања малих преживара против бруцелозе у циљу стварања имуне популације, те смањења ризика за обољевање људи. За разлику од првобитног пројекта, пројектом ИТАП обухваћена је и контрола статуса говеда по питању бруцелозе, при чему је у 2011. години испитано 112639 говеда. Наведене пројектне активности наставиће се и у 2012. години, што је један од предуслова за адекватно сузбијање ове болести у БиХ.

- Имплементација ИПА пројекта “Искорјењивање одређених заразних болести животиња” – У склопу ЕУ иницијативе за искорјењивање одређених заразних болести животиња (бјеснило и класична свињска куга код дивљих животиња) у региону, у БиХ је у априлу 2011. године започета имплементација пројектних активности за имплементацију ИПА 2008, који се финансира кроз ИПА приступне фондове. У склопу имплементације наведеног пројекта, планирана је активност оралне вакцинације лисица против бјеснила. Наведена активност проведена је у складу са циљевима и обавезама Уреда наведеним у Закону о ветеринарству у Босни и Херцеговини („Сл.гласник БиХ“, број: 34/02), Наредби о мјерама контроле заразних и паразитарних болести животиња, њиховом провођењу и финансирању у 2011. години („Сл.гласник БиХ“, број: 08/11), те другим релевантним подзаконским актима, као и пројектним приједлогом. Вакцинација је проведена на свим ненасељеним подручјима на територији цијеле Босне и Херцеговине у периоду од 10.10. – 22.11.2011. године, дистрибуцијом мамаца са вакцином из зрака. Такође, потребно је нагласити да је ово активност која је успјешно проведена на подручју земаља чланица ЕУ, и која се симултано проводи на подручју свих држава западног Балкана, укључујући наше сусједне државе, те ће се наставити у наредних 5 година. Овакав вид контроле бјеснила код дивљих животиња је кључан за смањење броја случајева бјеснила и код дивљих и код домаћих животиња, као и за смањење угрожености људи у Босни и Херцеговини. Наставак пројектних активности кроз ИПА 2009 започеће у јуну 2012. године.

- АРДП пројекат Свјетске Банке – У склопу наведеног пројекта проведена је студија за утврђивање циркулације вируса класичне свињске куге у популацији домаћих и дивљих свиња. Уреду је достављен нацрт финалног извјештаја који ће заједно са другим релевантним показатељима бити узет у разматрање у циљу доношења одлуке о побољшању и модификацији мјера контроле ове болести код домаћих и дивљих свиња, а у циљу стицања статуса.

- Учествовање у имплементацији ИПА пројекта за више земаља корисника, а која има за циљ надзирање и координацију имплементације појединачних пројеката сузбијања бјеснила код лисица у земљама у региону.

ФАРМА пројекат (SIDA, USAID, CzS, – којим је предвиђено стварање предуслова за извоз одређених производа из БиХ на тржиште ЕУ, а којим се подразумева наставак активности на јачању капацитета за контролу резидуа у меду и млијеку

Г) ЕУ интеграције

Значајан дио активности Уреда укључује усклађивање легислативе са легислативом Европске уније, покривајући здравље и добробити животиња, храну животињског поријекла и хране за животиње. Овај дио легислативе Европске уније (преговарачко поглавље 12) је веома обиман и чини 25% укупог *acquis-a* и подложено је сталним измјенама и допунама што захтијева континуирано праћење. Хармонизација с ЕУ легислативом у оквиру Уреда врши се у континуитету од усвајања Закона о ветеринарству Босне и Херцеговине. Значајан напредак се биљежи од 2008. године, када је у складу са инструментима усклађивања започела и припрема упоредних приказа и изјава у усклађености са прописима Европске уније. Раније утврђена слабо покривена област заштите и добробити животиња је регулирана усвајањем Закона о заштити и добробити животиња („Службени гласник БиХ“ 25/09) и усвајањем усклађених подзаконских прописа из ове области, а област збрињавања нус производа животињског поријекла је регулисана Одлуком о нуспроизводима животињског поријекла и њиховим производима који нису намијењени исхрани људи („Службени гласник БиХ“ 19/11), што је било предвиђено Европским партнерством. Усвојени су бројни правилници из области здравља животиња, лабораторијске методике, сигурности хране животињског поријекла, резидуа ветеринарских лијекова итд. Све ово је препознато и у извјештајима о напретку Босне и Херцеговине израђеним од стране Европске комисије, као и Документима за дискусију у оквиру Пододбора за пољопривреду и рибарство, гдје су сви ови прописи појединачно наведени, као и у Извјештајима о раду Уреда за Извјештај Савјета министара Босне и Херцеговине. Сви ови прописи су израђени у сарадњи са надлежним органима ентитета што олакшава њихову имплементацију, док одсуство оваквог приступа може довести до изостанка провођења прописа. Ова област Европског законодавства би била значајно комплетирана са усвајањем прописа из области хигијене хране гдје би био утврђен модалитет преузимања појединих ЕУ прописа, са тим да је такође потребно уважити принцип сарадње у изради ових прописа, поготово јер Уред представља контактну

тачку за Уред за храну и ветеринарство Европске комисије (FVO), као и у дијелу међународног промета гдје директно спроводи усвојене прописе.

У наредном периоду је потребно осигурати довољна средства за провођење тих прописа, односно контролних програма за здравље животиња који произилазе из те легислативе, јер да би уистину преузели стандарде Европске уније након усклађивања легислативе потребно је осигурати и ефикасну provedбу исте, што захтијева тијесну сарадњу свих надлежних органа како у процесу доношења, тако и у процесу планирања финансијских средстава за provedбу исте обзиром да се надлежности међусобно испреплићу у различитим фазама имплементације.

Компаративном методом и увидом у административну и институционалну структуру одговарајућих служби у земљама региона, те неких од чланица Европске уније дефинише се специфичност БХ система. Ветеринарски сервиси у свим земљама у регији успостављени су у оквиру јаког централистичког система управе, за разлику од Босне и Херцеговине гдје је изражена јака децентрализација. Предлагање, усвајање и имплементација стратегије за функционалност и унапређење надлежног сектора тиме се додатно усложњава што се реперкусира и на систем процедуралних активности, протоколарне активности, те посљедично утиче на ефикасност и ефективност при реализацији задатих циљева.

У процедурама доношења свих законских и подзаконских аката учествују Уред и надлежна ентитетска министарства (за послове ветеринарства) и Брчко Дистрикт БиХ, као и у планирању, припремању и имплементацији пројеката финансираних од стране међународних донатора.

Вертикални систем управљања, процедуре као и систем одлучивања, те контроле ефикасне реализације задатих циљева у земљама региона прилагођен је и дефинисан у складу са захтјевима стручно техничког сектора, институционалних политичких и економских интеграцијских процеса, те у потпуности у складу са карактеристикама брзог, ефективног и ефикасног удовољавања захтјевима крајњих корисника те потребама свих заинтересираних страна у процесу. Све наведено очитује се знатно мањим бројем обавезних протоколарних и административних процедура, већом флексибилношћу при процесима измјена и допуна истих те посљедично већом ефикасношћу у систему прилагођавања секторских сервиса у складу са захтјевима међународне заједнице и крајњих корисника услуга.

Посљедично проток информација и слиједивост у систему извјештавања о постигнутоме је функционалнија и ефикаснија.

Стратегија за актуелни - будући развој и континуирано унапређење ефикасности и ефективности Уреда тачније система услуга које ова институција пружа крајњим корисницима и свим заинтересираним странама у процесу унутар БиХ, те на међународном пољу пословања у складу је са сљедећим интегративним принципима којима се обезбјеђује и гарантује квалитет пружених услуга;

- Обавезна хомологизација и стандардизација укупног институционалног система, а све у складу са обавезама прописаним Програмском стратегијом за европске интеграције. Овај сегмент обухвата легислативну, стручно оперативну и системску реорганизацију службе. У прилог ефикасној примјени овог принципа говоре наводи из дијелова текста којима се даје детаљан увид у легислативно - транспозицијске процесе и практичну примјену одредби истих.

- Обезбјеђење одговарајућих услова за инспекцијску ветеринарску контролу на граничним прелазима ради осигурања увоза здравствено исправних и квалитетних производа.

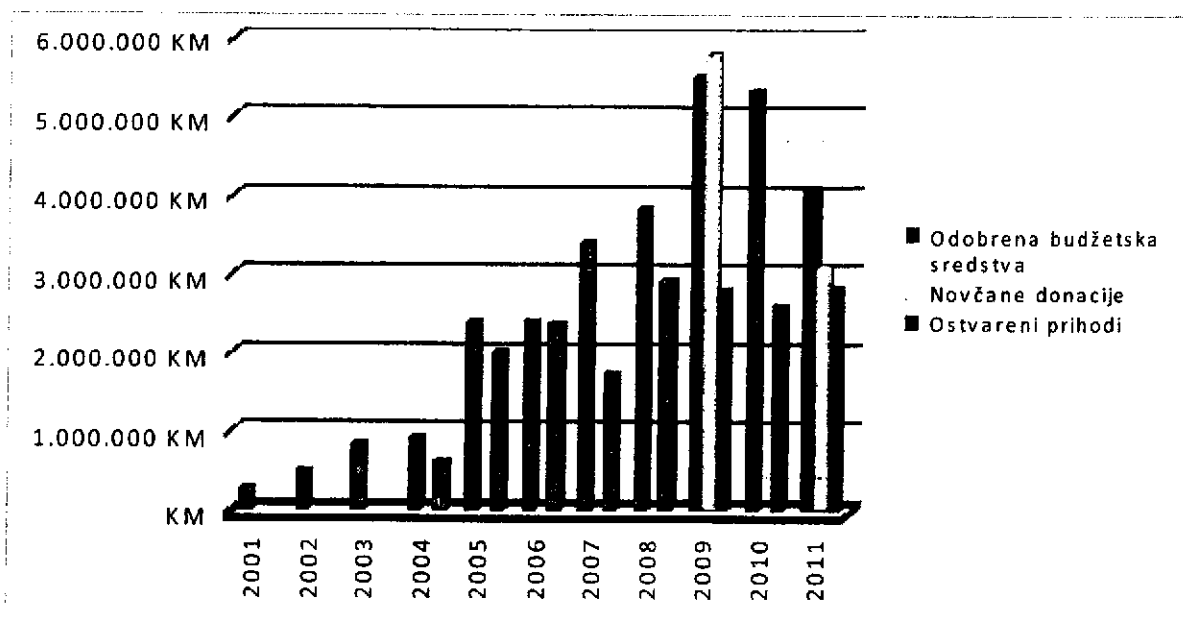
У протеклом периоду извршене су додатне активности за успостављање и унапређење међународно признатих и стандардизованих – легислативних и техничко оперативних предуслова за обављање ефикасне инспекцијске контроле на граничним ветеринарским прелазима. Осигурана су средства за изградњу објеката за граничну ветеринарску инспекцију на граничним инспекцијским прелазима (БИП), који ће задовољити потребе до уласка БиХ у Европску Унију. TRACES систему Европске уније примјењује се приликом извоза попилака живих животиња и производа животињског поријекла у Европску унију, док се приликом увоза до приступања БиХ Европској Унији користи властити систем који је у највећем дијелу компатибилан са TRACES системом ЕУ. У погледу успоставе Центра за анализу ризика тренутно се воде активности на успостављању функционалног локалног и заједничког центра за анализу ризика (LCAR i ZCAR)

- Осигуравање задовољавајућег здравственог статуса популације животиња у Босни и Херцеговини када се ради о болестима, појава којих има утицаја на међународну трговину у смислу забране извоза

У циљу осигуравања адекватне контроле заразних болести животиња, њиховог раног откривања, сузбијања и искорјењивања, Уред на основу међународних стандарда и препорука, те легислативе Европске Уније прописује мјере за провођење контроле заразних болести животиња, а које између осталог представљају предуслове за несметану међународну трговину.

- Покренути процедуру преговарања ради потписивања уговора за међусобно признавање листе лабораторија и сертификата о квалитету у оквиру ЦЕФТА земаља.

Приказ износа и финансијских извора Уреда с оствареним приходима

Табела 1. Преглед одобрених буџетских средства, донација и остварених прихода у периоду 2001-2011

Redni broj	Godina	Odobrena budžetska sredstva	Novčane donacije	Ukupno (3+4)	Ostvareni prihodi
1	2001	253.363		253.363	0,00
2	2002	497.250		497.250	0,00
3	2003	850.000		850.000	0,00
4	2004	909.800		909.800	625.425,00
5	2005	2.384.946		2.384.946	2.003.132,55
6	2006	2.400.000		2.400.000	2.379.261,65
7	2007	3.408.574		3.408.574	1.739.990,50
8	2008	3.832.178		3.832.178	2.925.711,00
9	2009	5.507.000	5.782.337	11.289.337	2.808.163,00
10	2010	5.337.000		5.337.000	2.594.953,50
11	2011	4.081.928	3.085.692	7.167.620	2.816.089,00
		29.462.039		38.330.068	17.892.726,20

1. Правни оквир функционисања

Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља (у даљем тексту: Управа) је, управна организација у саставу Министарства спољне трговине и економских односа, основана Одлуком о оснивању Управе Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља („Службени гласник БиХ“, број 23/04) на основу Закона о заштити здравља биља („Службени гласник БиХ“, број 23/03). Закон о заштити здравља биља је усклађен са Међународном конвенцијом за заштиту здравља биља-IPPC (International Plant Protection Convention) која је ратификована Одлуком о ратификацији Међународне конвенције о заштити здравља биља („Службени гласник БиХ, Међународни уговори“, број 8/03). Ратификацијом Међународне конвенције о заштити здравља биља Босна и Херцеговина се обавезала успоставити државну организацију за заштиту здравља биља. Правни оквир Управе чине и Закон о сјему и садном материјалу пољопривредних биљака Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 3/05), Закон о заштити нових сорти биља у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 14/10), Закон о минералним ђубривима („Службени гласник БиХ“, број 46/04) и Закон о фитофармацеутским средствима БиХ („Службени гласник БиХ“, број 49/04). Управа има дјелимичну надлежност и према Закону о генетички модификованим организмима, (члан 3- став (2) тачка ц), алинеја 2)), („Службени гласник БиХ“, број 23/09).

2. Надлежности и одговорности

Надлежности и одговорности у фитосанитарној области су подијељене између Управе и надлежних органа ентитета и Брчко дистрикта БиХ, (ентитетска министарства пољопривреде, Одјељење за пољопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ, инспекторати ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

Између Управе и надлежних органа успостављена је коректна сарадња. Активности се проводе плански са циљем да се обезбједи адекватна примјена донесених прописа, а не само доношење.

3. Сарадња са другим органима

Поред обавезне сарадње са надлежним органима ентитета и Брчко дистрикта БиХ, Управа је успоставила веома добру сарадњу са Агенцијом за безбједност хране БиХ, Уредом, институцијама које учествују у процесу интегрисаног управљања границом у БиХ, фитосанитарним лабораторијама, као и високошколским установама које, у оквиру својих наставних планова и програма, изучавају тематику из фитосанитарне области.

4. Споразум о стабилизацији и придруживању и ЕУ интеграције

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању Босна и Херцеговина се обавезала осигурати постепено усклађивање својих постојећих закона и будућег законодавства с правном течвином (acquisem) Заједнице, те осигурати прописну примјену и провођење постојећег и будућег законодавства. У овом процесу Управа има улогу координације усклађивања прописа са прописима ЕУ из фитосанитарне области у оквиру преговарачког поглавља 12 - сигурност хране, ветеринарство и фитосанитарна политика. Поглавље 12 спада у једно од најзахтјевнијих поглавља јер само списак легислативе из ове области је сачињен на око 120 страница различитих уредби, директива и других аката.

У посљедњем извјештају Еуропске комисије о напретку БиХ у 2011. евидентиран је напредак у овом подручју те је такође указано на подручја гдје је потребно уложити додатни напор. У извјештају је наведено следеће: „Одређени напредак постигнут је у фитосанитарном сектору. Усвојено је проведено законодавство о успостављању фитосанитарног регистра и пасоша за биљке, мјерама контроле штетних организама на биљкама, биљним производима, постројењима и фитофармацеутским препаратима. Проводи се програм за надзор мјера карантина за кромпир. Ипак, законодавство и активности везане за инспекцију не врше се уједначено у ентитетима, Брчко Дистрикту и на граничним инспекцијским постајама. Људски ресурси на свим нивоима нису одговарајући за provedбу законских одредби. У ентитетима се користи различито законодавство о одобравању и регистрацији производа за заштиту биљака, које није усклађено са правилима ЕУ“.

5. Земље у региону

Наглашавамо да све земље у региону имају успостављену фитосанитаму службу на државном нивоу у оквиру министарстава пољопривреде и да су њихова стручна одјељења кадровски знатно попуњенија у односу на Управу.

6. Унутрашња организација и систематизација

Рад Управе је организован у оквиру 6 одјељења од чега су 4 стручна и то: Одјељење за заштиту здравља биља, Одјељење за сјеме и садни материјал пољопривредног биља и заштиту сорти, Одјељење за фитофармацеутска средства и минерална ђубрива и Одјељење за анализу ризика (које је због недостатка средстава у буџету само формално успостављено).

У Управи је систематизовано 40 радних мјеста од чега је попуњено само 20 радних мјеста, што у многоме отежава рад Управе. Неопходно је додатно кадровски ојачати Управу како би могла правовремено и адекватно одговорити свим захтјевима у оквиру ЕУ интеграција.

7. Буџет

Планирани Буџет Управе за 2012. годину износи око 1018.882,00 КМ што није довољно имајући у виду повећање обима послова Управе.

Сваке године буџет Управе је мањи у односу на претходну годину, а сваке године Управа се све више развија и повећава обим својих послова.

8. Основни прописи Европске уније

Основни прописи Европске уније из области заштите здравља биља су:

1. Директива Вијећа 2000/29/ЕС од 8. маја 2000. о заштитним мјерама против уношења унутар заједнице штетних организама на биљу или биљним производима као и против њиховог ширења унутар заједнице;
2. Директива Вијећа 92/90/ЕЕС од 3. новембра 1992. којом се успостављају обавезе произвођача и увозника биља, биљних производа и других објеката као и услова за регистрацију;
3. Директива Вијећа 93/50/ЕЕС од 24. јуна 1993. која утврђује одређено биље које се не налази на листи Annexa V, дио А Директиве Вијећа 77/93/ЕЕС, произвођачи, складишта, отпремни центри у производној зони тог биља, морају навести у званичном регистру;
4. Директива Вијећа 69/464/ЕЕС од 8. децембра 1969. о контроли болести рака кромпира;
5. Директива Вијећа 69/465/ЕЕС од 8. децембра 1969. о контроли цистичне нематодe кромпира.

Основни прописи Европске уније из области сјемена и садног материјала пољопривредног биља и заштите нових сорти пољопривредног биља су:

1. Директива Вијећа 2002/54/ЕС од 13. јуна 2002. о стављању у промет сјемена репе;
2. Директива Вијећа 2002/55/ЕС од 13. јуна 2002. о стављању у промет сјемена поврћа; Директива Вијећа 2002/57/ЕС од 13. јуна 2002. о стављању у промет сјемена уљаног и предивног биља;
3. Директива Вијећа 2002/56/ЕС од 13. јуна 2002. о стављању у промет сјеменског кромпира;
4. Директива Вијећа 66/401/ЕЕС од 14. јуна 1966. о стављању у промет крмног биља;
5. Директива Вијећа 66/402/ЕЕС од 14. јуна 1966. о стављању у промет сјемена жита;
6. Директива Вијећа 2008/72/ЕС од 14. јула 2008. о стављању у промет садног материјала поврћа и репродукционог материјала за размножавање поврћа осим сјемена;
7. Директива Вијећа 68/193/ЕЕС од 09. априла 1968. о стављању у промет материјала за вегетативно размножавање винове лозе;
8. Директива Вијећа 2008/90/ЕС од 28. септембра 2008. о стављању у промет материјала за размножавање воћа;
9. Директива Вијећа 98/56/ЕС од 20. јула 1998. о стављању у промет материјала за размножавање украсног биља;
10. Директива Вијећа (ЕС) 2100/94 од 27. јула 1994. о заштити права опламењивача Заједнице;
11. Директива Вијећа 2002/53/ЕЗ од 13. јуна 2002. о заједничком каталогу сорти пољопривредног биља;

Основни прописи Европске уније из области фитофармацеутских средстава су:

1. Уредба Европског Парламента и Вијећа (ЕС) 1107/2009 од 21. октобра 2009. о стављању на тржиште средстава за заштиту биља. Уредба одређује строге критерије за одобравање активних твари како би се осигурао висок ниво заштите здравља људи и околиша. Ова Уредба замјењује Директиву 91/414/ЕЕС.
2. Директива Европског Парламента и Вијећа (ЕС) 2009/128/ЕС од 21. октобра 2009. којом се успоставља оквир заједнице за достизање одрживе употребе пестицида. Директива има за циљ смањење ризика повезаног с употребом пестицида, побољшање квалитете и учинковитости употребе уређаја за третирање, осигурање обуке и едукације корисника и развој интегралне биљне заштите.
3. Уредба Европског Парламента и Вијећа 1185/2009 од 25. новембра 2009. о статистици пестицида.

Основни пропис Европске уније из области минералних ђубрива је:

1. Уредба Европског Парламента и Вијећа (ЕС) 2003/2003 од 13. октобра 2003. која се односи на ђубрива. Овом Уредбом се промет минералних ђубрива у Европској унији уређује према стандардима квалитета за минерална ђубрива, дозвољеним одступањима од декларисаног садржаја хранљива, начину означавања, паковања, складиштења и руковања минералним ђубрива те начину узимања узорака и методама утврђивања и контроле квалитета за минерална ђубрива ознаке „ЕС Fertilizers“ на подручју Европске уније.

Поред наведених основних прописа, у Европској унији постоји још читав низ Уредби, Директива и Одлука са којима треба ускладити наше законодавство. Такође, постоји још и одређени број Уредби и Одлука Европске Комисије који осигуравају имплементацију наведених прописа.

9. Највећи проблеми

Највећи проблеми са којима се Управа сусреће у раду су:

- недовољно разумијевање улоге и значаја тематике коју обухвата фитосанитарна област, а нарочито за доношење и финансирање различитих програма посебног надзора,
- недовољни капацитети у људству Управе и надлежних органа ентитета и Брчко дистрикта БиХ,
- спорост у достављању мишљења на припремљене прописе од стране надлежних органа,
- немогућност и/или значајне потешкоће у имплементацији донесених законских и подзаконских аката, првенствено због недостатка спремности за промјене, недостатка средстава и одсутности политичке воље на нижим нивоима власти.

10. Најзначајније активности

У Босни и Херцеговини Управа, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко дистрикта БиХ, проводи и Програм посебног надзора (системске контроле) над карантинским штетним организмима на кромпиру у БиХ. Програм је почео са имплементацијом у 2011. години а наставља се и у 2012. години. Посебан надзор се проводи с циљем утврђивања присуства, односно одсуства (детекције) карантинских штетних организама кромпира на мјестима уласка пошљички кромпира, које се увозе у БиХ, те на мјестима производње сјеменског и меркантилног кромпира. У осигурању постизања постављеног циља, посебним надзором, истражит ће се шире подручје, односно локалитети, на којима се у Босни и Херцеговини узгаја кромпир, како би се одредио статус истраживаног подручја у односу на циљане организме, те утврдила могућа путања њиховог уласка и/или ширења у БиХ.

Основни циљ провођења овог Програма је остваривање могућности извоза домаћег кромпира у земље ЕУ. Управа, заједно са другим надлежним органима, учествује у интегрисаном управљању границом. Директор Управе члан је Државне Комисије за интегрисано управљање границом БиХ.

На основу Закона о заштити здравља биља и Правилника о фитосанитарном регистру и о биљном пасошу, Управа у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко дистрикта БиХ проводи

активности у циљу успостављања Регистра власника одређеног биља, биљних производа и регулираних објеката (Фиторегистар). Овај регистар ће садржавати платформу и модуле за све остале регистре који ће бити успостављени, а чије успостављање води ка успостављању фитосанитарног информационог система у Босни и Херцеговини.

У току су активности у циљу стварања предуслова за успостављање Регистра према одредбама Закона о сјему и садном материјалу пољопривредних биљака Босне и Херцеговине и Закона о заштити нових сорти пољопривредног биља у Босни и Херцеговини и то:

1. Регистар произвођача;
2. Регистар дорађивача;
3. Регистар увозника;
4. Регистар захтјева за заштиту права оплемењивача;
5. Регистар оплемењивачког права;
6. Регистар пренесеног оплемењивачког права;
7. Регистар уступљеног оплемењивачког права;
8. Регистар заступника.

У току су активности у циљу стварања предуслова за успостављање Регистра и према одредбама Закона о минералним дубривима и Закона о фитофармацеутским средствима БиХ и то:

1. Јединствени регистар минералних ђубрива;
2. Јединствени регистар дистрибутера и увозника минералних ђубрива;
3. Јединствени регистар фитофармацеутски средстава;
4. Јединствени регистар правних и физичких особа за промет фитофармацеутским средствима.

У складу са Одлуком о класификацији роба на режиме извоза и увоза („Службени гласник БиХ”, бр. 22/98, 30/02, 40/02, 20/05 и 54/08) Управа, кроз управни поступак, издаје Рјешења о кориштењу облика увоза на основу дозволе „Д“, а основу Правилника о фитосанитарним захтјевима за дрвени материјал за паковање у међународном промету („Службени гласник БиХ”, бр. 71/05 и 24/08) Управа, кроз управни поступак, издаје и Рјешења о дозволи употребе службене ознаке и додјели непоновљивог регистарског броја. С тим у вези Управа је у току 2011. године издала 1117 рјешења.

Одлуком Савјета министара БиХ („Службени гласник БиХ”, број 15/10), Управа је именована као тијело на државном нивоу за координацију имплементације Ротердамске конвенције о поступку претходног пристанка за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини („Службени гласник БиХ-Међународни уговори”, број 14/06). У провођењу обавеза које произилазе из Конвенције Управа је обавезна координирати и сарађивати са надлежним државним и органима ентитета и Брчко Дистрикта. Управа је успоставила координацију са ентитетским министарствима здравства и Одјељењем за здравство Брчко Дистрикта БиХ испред којих су именоване контакт особе за координацију са Управом у циљу provedбе Ротердамске Конвенције у БиХ.

Управа проводи активности у циљу приступања Босне и Херцеговине УПОВ-у, Међународној унији за заштиту нових биљних сорти (International Union for the Protection of New Varieties of Plants). Чланство у UPOV-у је један од услова за чланство у WTO.

С тим у вези, израђен је Закон о измјенама и допунама Закона о заштити нових сорти биља у БиХ који је усклађен са Уредбом Вијећа ЕС 2100/94 и Директивом Вијећа 2004/48/ЕС., што је био и услов за чланство у UPOV. Закон је усклађен и са Конвенцијом UPOV, (Акт. 1991.)

11. Донесени прописи и планиране активности у циљу израде и доношења нових прописа

Из области заштите здравља биља усвојени су или донесени сљедећи прописи:

- Закон о заштити здравља биља („Службени гласник БиХ”, број 23/03) који је усклађен са Међународном конвенцијом за заштиту здравља биља-IPPC (International Plant Protection Convention)
- Правилник о Листама штетних организама, листама биља, биљних производа и регулираних објеката („Службени гласник БиХ”, број 69/09) који је усклађен са

Директивом Вијећа 2000/29/ЕС, Директивом Комисије 2008/109/ЕЗ, Директивом Комисије 2009/7/ЕЗ и Међународном конвенцијом за заштиту здравља биља - IPPC (International Plant Protection Convention);

- Правилник о мјерама за спречавање уношења, ширења и контроле кромпирове цистелике нематодe (*Globodera rostochiensis* Woll.) и (*Globodera pallida* Stone) у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 78/09) који је усклађен са Директивом Вијећа 69/465/ЕЕЗ и Директивом Вијећа 2007/33/ЕЗ;
- Правилник о мјерама за спречавања уношења и ширења (*Synchytrium endobioticum* Schilb.) Пере, узрочника болести рака кромпира у Босну и Херцеговину. („Службени гласник БиХ“, број 78/09) који је усклађен са Директивом Вијећа 69/464/ЕЕЗ;
- Правилник о провођењу системске контроле и подузимању мјера у циљу спречавања уношења, ширења и контроле прстенасте трулежи кртола кромпира коју узрокује бактерија *Clavibacter michigensis*. (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kottthoff) Davis et al. („Службени гласник БиХ“, број 90/09) који је усклађен са Директивом Вијећа 93/85/ЕЕЗ и Директивом Комисије 2006/56/ЕЗ;
- Правилник о провођењу системске контроле и предузимању мјера у циљу спречавања уношења, ширења и контроле смеђе трулежи кромпира и бактеријског увенућа на кромпиру и парадајзу проузроковани бактеријом *Ralstonia Solanacearum* Yabuuchi et al. („Службени гласник БиХ“, број 90/09) који је усклађен са Директивом Вијећа 98/57/ЕЗ и Директивом Комисије 2006/63/ЕЗ;
- Правилник о условима за именовање фитосанитарног инспектора („Службени гласник БиХ“, број 33/10) који је усклађен са Директивом Комисије 98/22/ЕЗ и Директивом Вијећа 2000/29/ЕС;
- Правилник о условима у погледу стручне, просторне и техничке оспособљености фитосанитарних лабораторија за извођење лабораторијских тестирања ради дијагностицирања штетних организама („Службени гласник БиХ“, број 63/10) који није усклађен са одредбама *acquis communautaire*, већ је рађен по доброј лабораторијској пракси и према сличним правилницима у земљама у окружењу;
- Правилник о фитосанитарним захтјевима за дрвени материјал за паковање у међународном промету („Службени гласник БиХ“, 71/05). Измјене и допуне Правилника о фитосанитарним захтјевима за дрвени материјал за паковање у међународном промету („Службени гласник БиХ“, број 24/08) који је усклађен са Међународним стандардима за фитосанитарне мјере - ISPM 15 (regulation of wood packing material in International trade);
- Правилник о мјерама за спречавање уношења, ширења и сузбијања штетних организама на биљу, биљним производима и регулисаним објектима („Службени гласник БиХ“, број 59/11) који је усклађен са Директивом Вијећа 2000/29/ЕС;
- Правилник о фиторегистрима и о биљним пасошима („Службени гласник БиХ“, број 63/11) који је усклађен са Директивом Вијећа 2000/29/ЕС, Директивом комисије 92/90/ЕЕЗ, Директивом Комисије 93/50/ЕЕЗ и Директивом Комисије 92/105/ЕЕЗ;
- Правилник о условима под којима се одређени штетни организми, биљке или биљни производи и регулирани објекти могу увозити или превозити/ преносити ради огледа или у научне сврхе и за рад на селекцијама сорти („Службени гласник БиХ“, број 104/11) који је усклађен са Директивом Комисије 2008/617/ЕС;
- Правилник о мјерама за спречавање уношења и ширења борове нематодe *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buher) Nickle et al. („Службени гласник БиХ“ број 31/12) који је усклађен са Директивом Вијећа 2000/29/ЕС и Одлуком Комисије 2006/133/ЕЗ.

Из ове области Управа тренутно проводи активности у циљу доношења и ревидирања следећих подзаконских аката:

- Правилник о мјерама за спречавање уношења и ширења узрочника болести вретенастог гомоља кромпира *Potato Spindle Tuber viroida* који је усклађен са Одлуком Комисије 2007/410/ЕС и Одлуком Комисије 2007/433/ЕС;
- Ревидирање правилника о фитосанитарним захтјевима за дрвени материјал за паковање у међународном промету усклађен са ISPM 15 - Смјернице/упутства за регулисање примјене дрвеног материјала за паковање у међународној трговини;
- Ревидирање правилника о мјерама за спречавање уношења, ширења и контроле кромпирове цистелике нематодe (*Globodera rostochiensis* Woll.) и (*Globodera pallida* Stone) у Босни и Херцеговини усклађивање са Директивом Вијећа 69/465/ЕЕЗ и Директивом

Из области сјемена и садног материјала пољопривредног биља и заштите нових сорти пољопривредног биља усвојени су или донешени следећи прописи:

- Закон о сјемену и садном материјалу пољопривредних биљака Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 3/05)
- Закон о заштити нових сорти биља у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 14/10).
- Сортна листа Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 59/10);
- Правилник о признавању сорти пољопривредног биља у БиХ („Службени гласник БиХ“, број 06/12);
- Правилник о упису сорти у сортну листу БиХ („Службени гласник БиХ“, број 06/12);
- Измјене и допуне Сортне листе Босне и Херцеговине БиХ 2010 („Службени гласник БиХ“, број 02/12);
- Правилник о контроли репродукцијског материјала пољопривредних биљака који се увози („Службени гласник БиХ“, број 34/12).

Из ове области Управа тренутно проводи активности у циљу доношења и ревидирања следећих законских и подзаконских аката:

1. Закон о измјенама и допунама Закона о заштити нових сорти биља у БиХ који је усклађен са Уредбом Вијећа ЕС 2100/94 и Директивом Вијећа 2004/48/ЕС., што је услов за чланство у UPOV. Закон је усклађен са Конвенцијом UPOV, (Act.1991.) Чланство у UPOV је један од услова за чланство у WTO;
2. Правилник о стављању у промет сјемена поврћа у БиХ усклађен са Директивом 2002/55/ЕС;
3. Правилник о стављању у промет материјала за размножавање поврћа и садног материјала поврћа у БиХ усклађен са Директивом 2008/72/ЕС, Директивом 93/61/ЕЕС Директивом 93/62/ЕЕС и Директивом 92/33/ЕЕС;
4. Правилник о стављању у промет сјемена жита у БиХ усклађен са Уредбом Комисије ЕЗ 1444/2002 и Директивом 66/402/ЕЕС;
5. Правилник о стављању у промет сјеменског кромпира у БиХ усклађен са Директивом 2002/56/ЕС;
6. Правилник о стављању у промет материјала за размножавање воћа и воћних садница намијењених за производњу воћа у БиХ усклађен са Директивом 92/34/ЕЕС, Директивом 2008/90/ЕС, Директивом 93/48/ЕЕС и Директивом 93/64/ЕЕС;
7. Правилник о стављању у промет садног материјала винове лозе у БиХ усклађен са Директивом 68/193/ЕЕС;
8. Правилник о стављању у промет сјемена крмног биља у БиХ усклађен са Директивом 66/401/ЕЕС;
9. Правилник о стављању у промет сјемена уљаног и предивног биља у БиХ усклађен са Директивом 2002/57/ЕС;
10. Правилник о стављању у промет сјемена репе у БиХ усклађен са Директивом 2002/54/ЕС;
11. Правилник о стављању у промет садног материјала украсног биља у БиХ усклађен са Директивом 98/56/ЕС и Директивом 93/49/ЕЕС;
12. Правилник о контроли производње садног материјала пољопривредног биља у БиХ који ће бити усклађен са свим директивама које регулишу тржиште садним материјалом пољопривредног биља;
13. Правилник о контроли сјеменских усијева пољопривредног биља у БиХ који ће бити усклађен са свим директивама које регулишу тржиште сјеменом пољопривредног биља;
14. Правилник о раду заједничке Комисије за сорте пољопривредног биља у БиХ.

Из области фитофармацеутских средстава и минералних ђубрива усвојени су или донесени следећи прописи:

- Закон о фитофармацеутским средствима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 49/04) који је у великој мјери усклађен са Директивом Вијећа 91/414/ЕЕС.
- Списак активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 03/12);
Једна од најважнијих активности која произилази из Закона о фитофармацеутским средствима Босне и Херцеговине је регулисање активних материја које се могу налазити

на тржишту Босне и Херцеговине. Према члану 29. Закона Управа је обавезна да објављује Списак активних материја дозвољених за употребу у Босни и Херцеговини. Списак активних материја сачињавају активне материје које имају дозволу за употребу у државама чланицама Европске уније. Поред тога чланом 12. Закона је прописано да уколико фитототармацеутска средства садржавају одређене активне материје чији је промет, односно употреба у ЕУ ограничена или забрањена, Савјет министара ће, на приједлог Управе, забранити или ограничити промет, односно употребу таквих ФФС на подручју Босне и Херцеговине. У складу са тим Управа редовито усклађује и објављује списак активних твари дозвољених за употребу у фитотармацеутским средствима у Босни и Херцеговини који је у потпуности усклађен са имплементацијском Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 540/2011 од 25. маја којом се имплементира Уредба (ЕС) бр 2011/2009 у погледу листе одобрених активних твари.

- Одлука о забрани регистровања, увоза и промета активних материја ("Службени гласник БиХ", бр. 55/08, 35/10, 79/10, 63/11);
- Одлука о забрани регистровања, увоза и промета активних материја ("Службени гласник БиХ", бр. 47/09, 15/10, 02/11 и 6/12);
- Одлука о забрани регистровања, увоза и промета ФФС која садрже активну материју Бутоксикарбосим ("Службени гласник БиХ", бр. 72/10);
- Одлука о забрани регистровања, увоза и промета ФФС која садрже активну материју Бифентрин ("Службени гласник БиХ", бр. 72/10);

За активне материје које су се налазиле на тржишту Босне и Херцеговине, а које нису дозвољене за употребу у државама чланицама Европске уније, Управа је у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко дистрикта БиХ у складу са чланом 12. став 2.

Закона о фитотармацеутским средствима Босне и Херцеговине израдила приједлог наведених Одлука о забрани које су донесене од стране Вијећа министара:

У складу са наведеним у Босни и Херцеговини нема активних материја које нису дозвољене за употребу у Европској Унији. Према Одлуци о класификацији роба на режиме извоза и увоза ("Службени гласник БиХ", бр. 22/98, 30/02, 40/02, 20/05 и 54/08), Управа издаје увозне дозволе за средства за заштиту биља те није могуће добивање дозволе уколико активна твар није дозвољена.

- Правилником о поступку са залихама средстава за заштиту биља чији су промет и употреба забрањени („Службени гласник БиХ“, број 55/08);
- Правилник о условима које морају испуњавати правне и физичке особе које се баве прометом ФФС („Службени гласник БиХ, број 51/11), прописује услове за објекте у којима се складиште и продају ФФС у циљу минимизирања могућег онечишћења околиша и заштите здравља људи и животиња. Продаја ФФС представља важан елемент у ланцу дистрибуције ФФС гдје је потребно посветити пажњу пружању савјета крајњим корисницима о сигурносним захтјевима за здравље људи и околиш. Осим тога Правилник прописује услове у погледу стручног кадра и успоставља систем обуке и сертификације стручних кадрова који раде директно на продаји пестицида како би могли савјетовати кориснике о потенцијалним ризицима везаним за неправилну примјену пестицида и смањили те ризике на најмању могућу мјеру. Правилник је дјелимично усклађен са Директивом 2009/128/ЕС у дијелу који се односи на захтјеве у погледу продаје пестицида, обуке дистрибутера те захтјеве у погледу складиштења пестицида;
- Закон о минералним ђубривима („Службени гласник БиХ“, број 46/04);
- Правилник о условима за стављање у промет, квалитети и контроли квалитете минералних ђубрива те складиштењу и руковању минералним ђубривима („Службени гласник БиХ“ број 90/09) којим се регулише квалитета минералних ђубрива која се стављају у промет на тржишту Босне и Херцеговине, означавање минералних ђубрива, мјере контроле квалитете ђубрива и поступке приликом увоза те складиштење и руковање ђубривима. Правилник је у потпуности усклађен са Уредбом ЕУ 2003/2003 о ђубривима.

Из ове области Управа тренутно проводи активности у циљу доношења сљедећих подзаконских аката:

Правилника о дужностима корисника ФФС. Овим ће се Правилником прописати дужности корисника фитотармацеутских средстава у погледу правилне употребе ФФС, детаљнији услови у погледу стручног оспособљавања, те садржај и начин провјере знања из ФФС. Правилник је усклађен са Директивом 2009/128/ЕС и Уредбом 1107/2009 у дијелу који се односи на правилну употребу и вођење евиденција о употреби ФФС;

1. Пропис о јединственим принципима за оцјењивање фитотармацеутских средстава,

2. Пропис о садржају документације за оцјену активних материја;
3. Пропис о садржају документације за оцјену фитофармацеутских средстава;
4. Пропис о означавању фитофармацеутских средстава.

Прописима бр. 2., 3., 4. и 5. уредиће се поступак регистрације ФФС у складу са ЕУ захтјевима односно сљедећим Уредбама:

- а) Имплементацијска Уредба Комисије (ЕУ) бр 544/2011 од 10 јуна 2011 којом се имплементира Уредба (ЕЦ) бр 2011/2009 у погледу захтјеване документације за активне твари;
- б) Имплементацијска Уредба Комисије (ЕУ) бр 545/2011 од 10 јуна 2011 којом се имплементира Уредба (ЕЦ) бр 2011/2009 у погледу захтјеване документације за средства за заштиту биља;
- с) Имплементацијска Уредба Комисије (ЕУ) бр 546/2011 од 10 јуна 2011 којом се имплементира Уредба (ЕЦ) бр 2011/2009 у погледу јединствених принципа за оцјењивање средстава за заштиту биља;
- д) Имплементацијска Уредба Комисије (ЕУ) бр 547/2011 8 јуна 2011 којом се имплементира Уредба (ЕЦ) бр 2011/2009.

12. Подршка Европске комисије

Наглашавамо да у процесу усклађивања законодавства Управа користи техничку подршку Европске комисије кроз Пројекат ИПА 2008 „Подршка Управи БиХ за заштиту здравља биља“. Основни циљ пројекта је успостављање националне, интегрисане фитосанитарне службе, која ће омогућити пораст профитабилности, конкурентности и одрживости сектора пољопривреде

кроз унапређење стандарда контроле производње биља.

У току је припрема за објављивање тендера за Пројекат ИПА 2009 чији је главни циљ подршка фитосанитарним лабораторијама и то кроз набавку недостајуће опреме у фитосанитарним

лабораторијама посебно опреме за сјеме и садни материјал као и twinning light пројекат који ће обухватити обуку лабораторијског особља.

Кроз Пројекат Свјетске банке „Пољопривреда и рурални развој“ набављена је опрема за фитосанитарне лабораторије и то лабораторије за дијагностицирање штетних организама (здравље

биља), ради се на изради софтвера за фитосанитарни регистар, набављена је недостајућа хардверска

опрема, урађен је и Атлас карантинских штетних организама као приручник за фитосанитарне инспекторе. Једна од врло важних активности је подршка Програму посебног надзора (системске контроле) карантинских штетних организама на кромпиру кроз финансирање лабораторијских анализа за 2011. годину и 2012. годину јер та средства нису одобрена у Буџету институција БиХ. Кроз овај пројекат одржан је низ обука за фитосанитарне инспекторе као и за административно особље из ентитетских министарстава пољопривреде и Управе.

Пројекат FARMA (SIDA и USAID) је пружио подршку Програму посебног надзора (системске контроле) карантинских штетних организама на кромпиру кроз обуку лабораторијског

особља у Словенији као и ангажовању експерата за обуке у БиХ. Такође су ангажовали експерте за евалуацију урађених лабораторијских анализа у 2011. години.

Twinning пројекат „Подршка имплементацији Стратегије интегрисаног управљања границом и Акционог плана“ је такође пројекат гдје Управа врло активно учествује у обукама и припремама обука нарочито када се ради о међуагенцијској сарадњи и то посебно фитосанитарне инспекције и царинских службеника.

Управа користи и подршку од Канцеларије за техничку помоћ и размјену информација Европске комисије (TAIEX).

Уред за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине

1. Правни оквир функционисања

Уред за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уред) је новооснована управна организација у саставу Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Уред је основан Одлуком о успостављању Уреда за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број: 77/09) на основу Закона о пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број: 50/08).

2. Надлежности и одговорности

Надлежности Уреда су утврђене чланом 13. Закона у пољопривреди, прехрани и руралном развоју Босне и Херцеговине као и Одлуком о успостави Уреда према којима се у циљу осигурања транспарентности и координације система плаћања у Босни и Херцеговини и у сврху подршке мјерама политике и постепеног прилагођавања система плаћања са системом Европске Уније формира Уред са следећим задацима, које у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, обавља:

1. Развој правног оквира за успоставу и развој институционалних структура за подршку у провођењу мјера политике и привлачења средстава Европске Уније и средстава из других међународних фондова.
2. Успостава јединствене праксе и процедуре функција одобравања, извршења и рачуноводствених трансакција у сектору пољопривреде, исхране, и руралног развоја које ће бити примјењене у ентитетима и Брчко Дистрикту,
3. Усаглашавање система управне контроле који ће осигурати транспарентност и доступност података о свим мјерама подршке и исплатама,
4. Успостављање функције контроле,
5. Промовисање уједначене примјене процедура за исплате и захтјеве на свим нивоима, а који су у складу са правилима ЕУ,
6. Кордибирање обуке особља на свим нивоима како би се осигурала јединствена примјена процедура и исправно провођење мјера,
7. Пружа помоћ у успостави регистра из члана 14. Закона и других евиденција и координира рад одговарајућих служби техничких тимова на свим нивоима у сврху конзистентне примјене система референтне регистрације и система складиштења података у оквиру свеобухватног техничког оквира,
8. Остварује комуникацију са платним организацијама и другим интерним и екстерним органима у погледу процедура и размјене података у статистичке и друге сврхе по захтјеву,
9. Успоставља ефективни хармонизовани систем мониторинга и евалуације у складу са најбољим европским праксама,
10. Идентификује и помаже у развоју других релевантних служби с циљем промовисања пољопривредних и прехранбених производа,
11. Идентификује и помаже у развоју и провођењу мјера увозно-извозног режима и интервенције на тржишту.

2.1. Улога у контексту IPARDA

Програм ИПА је интегрисани претприступни фонд Европске уније за раздобље 2007-2013. године. Утемељен је уредбом Вијећа Еуропе бр. 1085/2006, а представља својеврстан наставак прве генерације ЕУ фондова: CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD. Основни циљеви програма ИПА су помоћ државама кандидаткињама и државама потенцијалним кандидаткињама у њиховом усклађивању и provedби правне стечевине ЕУ те припрема за кориштење Кохезијског фонда и структурних фондова.

Европска Унија је у процесу припреме за увођење новог предприступног инструмента (ИПА II) за период 2014-2020.

Према новим правилима и процедурама које предвиђа ИПА II за период 2014-2020. године по први пут права на кориштење финансијске помоћи из ИПА фондова намијењених пољопривреди и руралном развоју (IPARD), имају и земље које су потенцијални кандидат за чланство у ЕУ. Ово је велики изазов, али још већа шанса за развој пољопривреде и руралних простора у БиХ. С тим у вези, један од предуслова везаних за могућност кориштења финансијске помоћи из ИПА фондова је доношење стратешких докумената, формирање и јачање институцијских капацитета за државе кориснице.

Овим путем желимо истакнути чињеницу да делегација ЕК у БиХ у задње вријеме журно ради на процедурама израде стратешких докумената за одређене секторе у БиХ, између осталих и за сектор руралног развоја. На овај начин БиХ би испунила први предуслов везан за остваривање права на кориштење финансијских средстава из ИПА фонда намијењеног пољопривреди и руралном развоју за финансијски период 2014-2020. Међутим, на жалост БиХ је још увијек прилично далеко од рјешења другог предуслова, а он се односи на модел будуће IPARD структуре у БиХ (Платна агенција и Управљачко тијело).

Да би БиХ могла користити ЕУ подршку намијењену пољопривреди и руралном развоју потребно је у веома скоро вријеме ријешити следећа питања:

- Дефинисање IPARD имплементацијске структура, укључујући друга тијела усклађена са IPARD-ом као и IPARD Платне агенције.
- Развој стратегије руралног развоја и акционог плана, за цијелу земљу
- Подршка иницирању званичних активности информисања јавности, фармера, и других интересних страна о користима имплементације IPARD-а и посљедица уколико се IPARD не имплементира.

У досадашњем периоду подузето је низ активности, углавном на техничком нивоу, које су имале за циљ постизање договора око успоставе IPARD структуре. Ове активности нису резултирале конкретним рјешењима која би била прихватљива надлежним органима у Босни и Херцеговини и која би била у складу са захтјевима Европске Уније. Европска Унија је осигурала подршку за развој ових структура кроз пројекат ИПА 2008 – "Подршка пољопривредној политици и структурама усклађеним са IPARD-ом". На Сједници Управног одбора пројекта приликом усвајања почетног извјештаја, који је потребан прије покретања било каквих активности пројекта, идентифицирана је потреба да се на министарском нивоу мора донијети одлука о IPARD имплементацијској структури, тј. будућој Платној агенцији и Управљачком тијелу у БиХ.

Обзиром да ће БиХ у скоријем времену имати могућност користити средстава IPARD-а, која би према претпоставкама базираним на искуствима других земаља корисница износила цца. 20 милиона еура на годишњем нивоу. Да би наши фармери и други дјелатници у руралним крајевима имали могућност да на годишњем нивоу повуку наведена грант средства из IPARD-а, неопходно је као што је претходно речено успоставити IPARD имплементациону структуру у БиХ. Уред очекује да ће имати једну од кључних улога у IPARD оперативној структури те је наша препорука да се на највишем нивоу покрену активности по питању што скоријег рјешење проблема успоставе могућег IPARD модела оперативне структуре, а све са циљем да се домаћим пољопривредницима што прије отвори додатна могућност за финансирање.

3. Унутрашња организација и систематизација

Рад Уреда је организован у оквиру 2 одјељења: Одјељење за правне, финансијско-материјалне и опште послове и Одјељење за усклађивање подстицаја у пољопривреди, шеме руралног развоја и хармонизацију платних система и регистара. Уред има укупно систематизирано 31 радно мијесто од чега је недавно попуњено 5 радних мјеста, што отежава рад Уреда. Неопходно је додатно кадровски ојачати Уред како би могао правовремено и адекватно одговорити свим захтјевима у оквиру ЕУ интеграција.

4. Буџет

Усвојени Буџет Уреда за 2013.годину износи 525 000, 00, што није довољно узимајући у обзир будућу улогу у управљању ЕУ предприступном подршком.

5. Досадашње активности

Досадашње активности Уреда биле су ограничене због чињенице да није било именовано руководство као и због застоја у процедури запошљавања државних службеника у 2012.години. Од 1. фебруара 2013. године именовано је руководство Уреда и оно ће предузети сва могућа законска овлашћења да испуни Законом утврђене одговорности и обавезе.

У

Током протекле године (2012 год.), у Уреду се највише радило на активностима везаним за његову успоставу и јачање његових капацитета. У том смислу, обезбијеђен је по први пут буџет за ову институцију, донесен Правилник о унутрашњој организацији, проведене процедуре и извршене јавне набавке (техничка опрема, намјештај, возило). Уред је у протеклој години такође узимао активно учешће у програмирању и планирању два важна ИПА пројекта намјењена пољопривреди и руралном развоју у БиХ (ИПА 2008 „Подршка пољопривредној политици и структурама усклађеним са IPARD-ом“). Имплементација овог пројекта је у току и трајаће до краја 2014. године.

Тakoђе Уред је активно учествовао у раду и планирању везаном за други пројекат ИПА 2010. Ради се о пилот пројекту подршке мјерама руралног развоја. Имплементација овог пројекта почела је почетком 2013. године. У оба ова пројекта планирано је активно учешће запосленика из Уреда на одређеним врстама обука везаним за платне системе. У 2012. години в.д. директор је обавио неколико студијских путовања и посјета платним агенцијама како у регион тако и шире. Са неким од њих потписан је Споразум о међусобној сарадњи, као нпр. што је са Агенцијом за плаћање у пољопривреди, рибарству и руралном развоју Републике Хрватске, а односи се на могућност едукације, боравак запослених људи из Уреда у споменутој агенцији и преношењу искустава. Такође је предвиђена могућност доласка и ангажман експерата из Хрватске у едукацији наших запосленика и пружању стручне помоћи код успоставе будуће IPARD платне агенције у БиХ. Слични споразуми се планирају постићи са још неким Агенцијама из региона али шире.

У протеклом периоду представник Уреда је узимао активно учешће у свим радним састанцима, радним групама, стручним тијелима итд. а који су се тицали или се тичу успоставе IPARD структуре, израде стратешких докумената, успостави информационих система у пољопривреди и руралном развоју БиХ и томе сл.

6. ЕУ прописи

УРЕДБА ВИЈЕЋА (ЕЗ) бр. 1085/2006 од 17. 07. 2006. године којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА).

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕЗ) бр. 718/2007 од 12. 06 2007. године о имплементацији Уредбе Вијећа (ЕЗ) бр. 1085/2006 којом се успоставља инструмент претприступне помоћи (ИПА)

Приједлог Уредбе Европског Парламента о Вијећа о Инструменту претприступне помоћи (ИПА II)

7. Планиране активности

Програмом рада Вијећа министара БиХ за 2013.годину планирано је усвајање следећих докумената:

- Смјернице за израду правилника о подршкама у пољопривреди и руралном развоју у БиХ,
- Годишњи извјештај о реализацији подршке у пољопривреди, прехране и руралном развоју БиХ и
- План за поступну хармонизацију мјера домаће подршке пољопривреди и руралном развоју у БиХ (2013. – 2015.)

Уред намјерава успоставити систем координације плаћања у пољопривреди и руралном развоју на нивоу БиХ и његову транспарентност тако што ће приступити изради јединственог хармонизованог Правилника о мјерама подршке у пољопривреди и руралном развоју БиХ.

Хармонизацију мјера подршке, начина и процедура Уред намјерава урадити на начин да се претходно приступи свеобухватној анализи досадашњег стању у овој области и настојању да заједно са ентитетским надлежним тијелима хармонизирани мјере усклади што је могуће више са истим које важе у земљама ЕУ, уважавајући одређене специфичности БиХ у овој области. Обзиром да се подршка пољопривреди и руралном развоју у БиХ пружа са различитих нивоа земље (ентитети, кантони, општине) сваки ниво доноси своје правилнике о условима и начинима остваривања права на подршку. Ови правилници су у великој мјери различити како по форми тако и према условима којима се дефинише право на подршку. У том контексту неопходно је урадити и хармонизацију начина, правила и услова за остварење подршке на свим нивоима.

8. Подршка Европске комисије

У овој области Европска Комисија је осигурала техничку подршку у оквиру ИПА пројекта "Подршка пољопривредној политици и структурама усклађеним са IPARD-ом" Општи циљ пројекта је развој одрживог, конкурентног и динамичног сектора пољопривреде, шумарства и прехране у Босни и Херцеговини и његово постепено усклађивање са правном стечевином те институционалним и регулаторним захтјевима и стандардима. Сврха пројекта је хармонизација секторских политика и мјера у циљу унапређења учинковитости пољопривредно-прехрамбеног сектора и креирања структура и капацитета за управљање будућим фондовима.

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
Ministry for Human Rights and Refugees

Sarajevo, 02.10.2012. godine

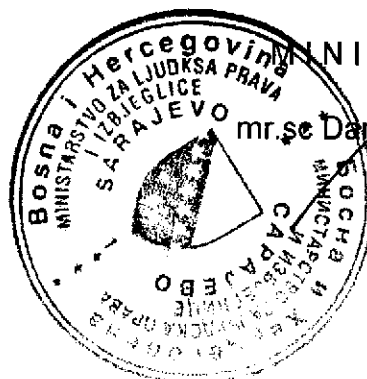
Broj: 01-50 - 3664/12

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
-Generalni sekretariat-

PREDMET: Analiza efikasnosti rada Ureda zastupnika/agenta VMBiH
pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu

U vezi sa Zaključkom 7. Sjednice Vijeća ministara BiH, a povodom polaničkog pitanja g-đe Dušanke Majkić na 26.sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, dostavljamo Vam analizu efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja Ureda zastupnika/agenta VM BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

S poštovanjem,

mr. sc. Damir Ljubić

Analiza efikasnosti rada Ureda zastupnika Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava i ocjena opravdanosti postojanja

I Uvod

Bosna i Hercegovina je 12.07.2002. godine ratificirala Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija). Na temelju Konvencije Bosna i Hercegovina je priznala nadležnost Europskog suda za ljudska prava u postupcima koji se pokreću protiv BiH po individualnim aplikacijama za navodne povrede ljudskih prava zaštićenih Konvencijom.

Prema pravilu 35. Pravilnika Suda, državu članicu u postupku pred Europskim sudom predstavlja agent/zastupnik.

Na osnovu Odluke o zastupniku/agentu Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava i Uredu zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava («Službeni glasnik BiH» br. 41/03 i 65/05), zastupnik Vijeća ministara BiH zastupa Bosnu i Hercegovinu pred Sudom u skladu s Konvencijom i njenim Protokolima, u postupku koji je reguliran Pravilnikom Suda. U skladu sa čl. 11. navedene odluke, osnovan je i Ured zastupnika za obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe zastupnika.

Ured zastupnika uspostavljen je kao upravna organizacija pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i sredstva za rad Ureda osiguravaju se iz budžeta ovog Ministarstva.

Prema Pravilniku o unutarnjoj organizaciji u Uredu zastupnika je uz zastupnika i zamjenika zastupnika zaposleno dva rukovodeća državna službenika (pomoćnika zastupnika), stručni savjetnik pravnik i stručni savjetnik prevoditelj za engleski jezik, te tri namještenika-tehnički sekretar, upisničar i vozač.

Pri obavljanju poslova iz nadležnosti zastupnika, Ured zastupnika kontinuirano i intenzivno sarađuje sa organima uprave i drugim tijelima vlasti Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta, koji su prema Odluci Vijeća ministara BiH o zastupniku i Uredu zastupnika obvezani na punu saradnju i pružanje podrške zastupniku.

Osim obavljanja poslova zastupanja predmeta u postupku pred Sudom, zastupnik se brine o izvršenju presuda Europskog suda za ljudska prava u Bosni i Hercegovini i o tome redovno izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Komitet ministara Vijeća Europe.

II Analiza efikasnosti rada Ureda zastupnika

a. Generalni podaci o predmetima protiv BiH

Prema podacima Europskog suda za ljudska prava, pred Sudom je tijekom 2003. godine podneseno **94** aplikacije protiv Bosne i Hercegovine, tijekom 2004. godine **221** aplikacija, tijekom 2005. godine **212** aplikacija, tijekom 2006. godine **231** aplikacija, tijekom 2007. godine oko **695** aplikacija, tijekom 2008. godine oko **1000** aplikacija, tijekom 2009. godine oko **600** aplikacija, tijekom 2010. godine oko **500** aplikacija, a tijekom 2011. godine **509** aplikacija.

Prema Pravilima Suda, ukoliko Sud nakon preliminarnog razmatranja ne odbije aplikaciju kao nedopuštenu ili je ne odbaci iz proceduralnih razloga, aplikacija se proslijeđuje tuženoj strani na izjašnjenje o dopustivosti i meritumu. Sud dostavlja Uredu zastupnika aplikacije koje su podnijela fizička ili pravna lica koja se žale da je usljed postupanja nadležnih organa na bilo kojem nivou vlasti u BiH ili na temelju relevantnog zakonodavstva u BiH, došlo do povrede njihovih prava zaštićenih Europskom konvencijom i/ili Protokolima uz Konvenciju.

Do danas, Sud je proslijedio Bosni i Hercegovini ukupno **307** aplikacija na očitovanje i zastupanje. Od ukupnog broja proslijeđenih aplikacija u periodu od kolovoza 2004., kada je dostavljena prva aplikacija, do danas je u odnosu na Bosnu i Hercegovinu riješeno **257** aplikacija kroz presude, odluke i prijateljske nagodbe.

Najveći broj aplikacija protiv BiH (oko 1300) odnosio se na ostvarenje povrata stare devizne štednje položene u domaće banke. Međutim, nakon donošenja i uspješnog izvršenja u cijelosti prve pilot presude protiv Bosne i Hercegovine u predmetu *Suljagić protiv BiH*, presuda od 3. novembra 2009., Sud je tijekom 2010. godine odbacio sve aplikacije za povrat stare devizne štednje položene u domaćim bankama s sjedištem na teritoriji BiH.

Prema posljednjim podacima iz juna 2012. godine, u postupku pred Sudom protiv Bosne i Hercegovine nalazi se **1537 predmeta**, s tim da se od ovog broja trenutno u radu Ureda zastupnika nalazi **50** aplikacija koje su proslijeđene tuženoj Bosni i Hercegovini na očitovanje o prihvatljivosti i meritumu. Prema preliminarnim zahtjevima aplikanata, ukupno potraživanje novčane naknade po osnovu ovih 50 aplikacija iznosi **4.569.350,08 KM**.

b. Presude, odluke i prijateljske nagodbe donesene u postupku pred Europskim sudom protiv Bosne i Hercegovine

i. Presude Suda protiv BiH

U periodu od kolovoza 2004., kada je prva aplikacija dostavljena Bosni i Hercegovini, Sud je do danas u odnosu na Bosnu i Hercegovinu donio dvadesetpet (25) presuda koje obuhvataju 70 pojedinačnih aplikacija/predstavki. U dvadesetjednoj presudi Sud je ustanovio povredu ljudskih prava od strane Bosne i Hercegovine, a u dvije presude donesene u slučaju *Esma Palić protiv Bosne i Hercegovine* i *Al Hanchi protiv Bosne i Hercegovine* Sud je ustanovio da nije došlo do povrede prava na koje su se aplikanti žalili.

ii. Odluke Suda protiv BiH

U postupku protiv BiH, Sud je do danas donio ukupno 23 odluke o dopustivosti kojima je odbacio kao neprihvatljive 48 aplikacije, dok je 4 aplikacije proglasio prihvatljivim.

Po osnovu navedenih 48 aplikacija koje su odbačene kao neprihvatljive, aplikanti su na ime pravične naknade i troškova postupka potraživali od Bosne i Hercegovine više miliona konvertibilnih maraka. Međutim, s obzirom da je Sud ove aplikacije odbio, Bosna i Hercegovina nije obvezana na isplatu traženih naknada.

iii. Prijateljske nagodbe

Na osnovu čl.6. Odluke o zastupniku/agentu Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava i Uredu zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava zastupnik je ovlašten pregovarati sa strankama koje sudjeluju u postupku pred Europskim sudom za ljudska prava u cilju postizanja prijateljske nagodbe, u skladu sa čl. 39. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Do danas je Bosna i Hercegovina zaključila prijateljske nagodbe pred Sudom u odnosu na 139 aplikacija, te je podnijela 5 unilateralnih deklaracija.

Prijateljske nagodbe se zaključuju u istim ili sličnim slučajevima (tzv. klon slučajevima) u kojima je Sud već ranije donio presudu u kojoj je utvrdio da postoji povreda prava aplikanta. Tužena država pristupa zaključenju nagodbe kako bi izbjegla ponovno utvrđivanje povrede ljudskih prava u sličnom slučaju, te kako bi izbjegla veće finansijske posljedice, troškove sudskog postupka i ostale posljedice koje proizilaze iz presude kojom se utvrđuje kršenje Konvencije.

c. Izvršenje konačnih presuda Suda

Kao što je naprijed navedeno, osim obaveze zastupanja Bosne i Hercegovine u postupku pred Europskim sudom, obveza zastupnika prema članu 7. Odluke o zastupniku/agentu je da se brine o izvršenju konačnih presuda Suda, te da o tome informira Vijeće ministara BiH i Komitet ministara Vijeća Europe.

Poslovi izvršenja presude Suda, prije svega obuhvaćaju prevođenje presuda na službene jezike Bosne i Hercegovine i objavu presuda u „Službenom glasniku BiH“, diseminaciju presuda nadležnim tijelima za koje je utvrđeno da su u svom postupanju povrijedila prava iz Konvencije i tijelima nadležnim za izvršenje presude. Poslovi izvršenja presuda Suda podrazumijevaju koordinaciju rada svih institucija koje su nadležne za potpuno izvršenje presude, kao i redovito izvještavanje Komiteta ministara Vijeća Europe o aktivnostima domaćih valsti poduzetih u procesu izvršenja.

Izvršenje presude se sastoji u poduzimanju individualnih mjera, odnosno izvršavanju određene naredbe Suda u individualnom slučaju na koji se presuda odnosi. Na osnovu postojeće prakse Suda protiv BiH, individualne mjere se mogu odnositi na isplatu novčane naknade na ime pretrpljene materijalne štete, prebacivanje aplikanata u drugi mirovinski fond, smještaj aplikanta u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, te niz drugih radnji koje se odnose na pojedinačnog aplikanta.

Međutim, osim individualno određenih mjera presuda Suda može ukazati na postojanje strukturalnog problema u državi članici, usljed čega za tuženu državu nastaje obaveza da spriječi i/ili otkloni povredu prava svih lica koja se nalaze u istoj i/ili sličnoj situaciji kao aplikanti. Ovakve generalne mjere najčešće se odnose na izmjenu relevantnog zakonodavstva koje predstavlja izvor povrede, izmjenu prakse nadležnih upravnih ili sudskih tijela, izgradnju odgovarajuće ustanove i sl. Preduzimanje generalnih mjera zahtijeva preciznu analizu presude i domaćeg zakonodavstva, identifikaciju svih sličnih slučajeva, procjenu efikasnosti mjera koje je moguće preduzeti, izradu akcionih planova, te intenzivnu saradnju i koordinaciju nadležnih nivoa vlasti i Ureda zastupnika, kao i stalne kontakte s Odjelom za izvršenja presuda sekretarijata Komiteta ministara VE. Poduzimanje generalnih mjera predstavlja kompleksan i relativno dugotrajan proces izvršenja presude.

Ured zastupnika obavlja obiman i intenzivan rad na koordinaciji i praćenju rada domaćih institucija na različitim nivoima vlasti u procesu izvršenja individualnih i generalnih mjera po presudama Suda. Na temelju obavljenih aktivnosti, Ured zastupnika redovno izrađuje sveobuhvatne izvještaje za Komitet ministara VE o svim aktivnostima preduzetim na izvršenju svake pojedinačne presude.

Prema odredbi čl. 46. Konvencije, Komitet ministara Vijeća Europe nadzire izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava. Ovaj nadzor se obavlja godišnje na četiri redovna sastanaka Komiteta zamjenika ministara DH/HR na kojima se na temelju informacija i izvještaja Ureda zastupnika raspravlja o provođenju presude na nacionalnom nivou. U slučaju sporog i neefikasnog izvršenja presude Komitet ministara donosi rezolucije kojima se

državama članicama nalaže poduzimanje pojedinačnih ili generalnih mjera u cilju potpune implementacije presude. Presuda Suda smatra se izvršenom u cijelosti kada Komitet ministara donose konačnu rezoluciju u kojima se potvrđuje potpuno izvršenje presude.

S obzirom na uspješno provedene individualne i generalne mjere, Komitet zamjenika ministara je u odnosu na Bosnu i Hercegovinu usvojio četiri konačne Rezolucije o izvršenju sedam (7) presuda Suda. Dana 8. juna 2011. usvojene su Rezolucije CM/ResDH(2011)45 23 o izvršenju presude *Šobota-Gajić protiv Bosne i Hercegovine* i CM/ResDH(2011)44 19 o izvršenju presude *Suljagić protiv Bosne i Hercegovine*. Dana 14. septembra 2011. usvojena je Rezolucija CM/ResDH(2011)93 o izvršenju presude *Rodić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, a 8. marta 2012. Komitet ministara je usvojio konačnu Rezoluciju CM/ResDH(2012)10 o izvršenju četiri presuda iz grupe predmeta *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (presude *Kudić v. BiH*, *Pejaković v. BiH*, *Pralica v. BiH*). Rezolucijama je konstatirano da je Bosna i Hercegovina poduzela sve mjere za potpuno izvršenje navedenih presuda, tako da je Komitet ministara Vijeća Europe okončao daljnje nadgledanje ovih slučajeva. Uskoro se očekuje i donošenje konačne rezolucije u slučaju izvršenja presuda *Karanović v. BiH* i *Šekerović i Pašalić v. BiH*.

d. Zaključak

Kao što je već navedeno, zastupnik i Ured zastupnika obavljaju poslove zastupanja pred Europskim sudom za ljudska prava, pregovaranja o zaključenju prijateljskih nagodbi, te poslove vezano za izvršenje presuda ovog Suda. Do danas je Sud svojim odlukama odbio ukupno 48 aplikacija koje su bile podnesene protiv Bosne i Hercegovine. Također, pred Sudom je bilo podneseno oko 1300 aplikacija protiv BiH u kojima su aplikanti tražili gotovinsku isplatu stare devizne štednje položene u domaće banke. Međutim, nakon što je Ured zastupnika u postupku pred Sudom u predmetu *Suljagić protiv BiH* uspio odbraniti domaće zakonodavstvo kojim su propisani modaliteti i dinamika isplate stare devizne štednje putem obveznica, Sud je odbacio svih 1300 aplikacija koje su po istom osnovu bile podnesene protiv BiH, čime je značajno odbranjena finansijska pozicija BiH.

Obim i kompleksnost poslova iz nadležnosti Ureda zastupnika dodatno povećava složeno ustavno pravno ustrojstvo Bosne i Hercegovine. Postojanje više razina vlasti u Bosni i Hercegovini stvara dodatne poteškoće u zastupanju i povećava obim poslova s obzirom na neophodnu saradnju zastupnika s brojnim institucijama na različitim nivoima vlasti u BiH, kao i zbog činjenice postojanja različitog zakonodavstva na entitetskom i državnom nivou, te različite prakse nadležnih sudskih i drugih tijela. Također, iz istih razloga proces izvršenja presuda Suda u Bosni i Hercegovini je dodatno kompleksan u odnosu na druge države članice Vijeća Europe.

Osim navedenog, i sami postupci koji se vode protiv BiH pred Sudom pokreću kompleksna činjenična i pravna pitanja, koja su posljedica specifičnog uređenja države i ovlasti međunarodnih tijela koja djeluju na teritoriji BiH temeljem Dejtonskog sporazuma.

Većina do sada donesenih presuda Suda u odnosu na Bosnu i Hercegovinu otkriva postojanje niza strukturalnih problema koji zahvaćaju veći broj osoba u Bosni i Hercegovini, te povlače za sobom obvezu Bosne i Hercegovine, odnosno entitetskih razina vlasti, da

poduzmu generalne mjere koje će otkloniti utvrđenu povredu prava u odnosu na sve osobe koje su njome zahvaćene. Kao što je ranije navedeno, poduzimanje generalnih mjera u sklopu izvršenja presuda je kompleksan i dugotrajan proces.

Do danas su vlasti Bosne i Hercegovine uspješno izvršili u potpunosti osam presuda čije izvršenje je zahtijevalo poduzimanje generalnih mjera (*Jeličić, Kudić, Pejaković i Pralica*, presude koje se odnose na problem neizvršavanja domaćih presuda kojima su dosuđena potraživanja stare devizne štednje), (*Suljagić v. BiH*, problem implementacije zakonodavstva koje se odnosi na pitanje stare devizne štednje), (*Rodić i drugi v. BiH*, zatvorski uvjeti osjetljivih kategorija zatvorenika), (*Karanović v. BiH, Šekerović i Pašalić v. BiH*, problem diskriminacije u mirovinskom zakonodavstvu).

Uz intenzivnu suradnju i koordinaciju Ureda zastupnika sa domaćim nadležnim tijelima i Komitetom ministara Vijeća Europe, generalne mjere po ovim presudama su uspješno provedene i generalno je otklonjen izvor povrede prava u svim sličnim slučajevima.

Slijedom svega navedenoga, a imajući posebno u vidu obim i kompleksnost do sada obavljenog posla iz nadležnosti zastupnika i Ureda zastupnika, efikasnost rada Ureda zastupnika je nesporna.

III Ocjena opravdanosti postojanja Ureda zastupnika Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom

Kao što je prethodno navedeno, Bosna i Hercegovina je potpisivanjem i ratifikacijom Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda prihvatila nadležnost Europskog suda za ljudska prava u postupcima po individualnim aplikacijama o navodnim povredama ljudskih prava. Pravilnikom Suda je propisano da u postupku pred Sudom tuženu stranu zastupa njen agent/zastupnik. U skladu s tim, Vijeće ministara BiH je 30.09.2003. godine donijelo odluku na osnovu koje su uspostavljeni zastupnik/agent i Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava. Osnivanjem ove upravne organizacije, Bosna i Hercegovina je ispunila svoje međunarodne obaveze koje proizilaze iz Europske konvencije.

Dakle, imajući u vidu obim i kontinuitet naprijed navedenih poslova ove upravne organizacije, te s obzirom da je uspostava i funkcioniranje zastupnika i Ureda zastupnika međunarodna obveza Bosne i Hercegovine, neupitna je opravdanost postojanja i daljnjeg funkcioniranja zastupnika i Ureda zastupnika.

Broj: 01-02-4118/12
Datum: 30.10.2012

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
GENERALNO TAJNIŠTVO

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
SARAJEVO

PRIMLJENO: 14-11-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
05	50-A	1286-9	1

12-11-2012.

PREDMET: Analiza efikasnosti rada Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, dostavlja se

VEZA: Vaš akt broj: 05-50-1-1286/12 od 18.10.2012. godine

Poštovani,

U skladu sa Vašim aktom Požurnica, broj 05-50-1-1286/12 od 18.10.2012. godine a u vezi sa aktom broj 05-07-1-1350-46/12 od 11.05.2012.godine dostavljamo Vam Izvještaj Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine o realiziranim aktivnostima u periodu 2004. – 2012. godine.

Odlukom o formiranju Agencije za ravnopravnost spolova BiH koju je Vijeće ministara BiH usvojilo na sjednici održanoj 19.februara 2004. godine („Službeni glasnik BiH“ br. 12/04) u članu 2. Agencija za ravnopravnost spolova BiH osnovana kao osnovna organizaciona jedinica u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, koja se izjednačava sa sektorom.

Budući da je Zaključkom sa 7. Sjednice Vijeća ministara BiH ministarstva zadužena da izrade analize efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja upravnih organizacija u svom sastavu i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, Ministarstvo nije dostavilo analizu za Agenciju za ravnopravnosti BiH budući da ista djeluje kao osnovna organizacija a ne kao upravna organizacija ili kao samostalna upravna organizacija.

Ipak, postupajući po Vašoj Požurnici dostavljamo Vam analizu efikasnosti rada Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine u periodu od osnivanja do 2012. godine.

S poštovanjem,

Damir Lubić

Анализа ефикасности рада Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине

УВОД

Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, бр. 16/03) , чланом 22 предвидио је формирање Агенције за равноправност полова БиХ у оквиру Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и дефинисао мандат Агенције у циљу надзора над провођењем наведеног Закона. Агенција за равноправност полова БиХ (у даљем тексту Агенција) основана је **Одлуком Вијећа министара Босне и Херцеговине**, 19. 02. 2004. године. Измјенама и допунама Закона о равноправности полова у БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 102/09), Агенција добија и додатне надлежности.

АНАЛИЗА ПОСТИГНУТИХ РЕЗУЛТАТА ПРЕМА НАДЛЕЖНОСТИМА АГЕНЦИЈЕ

I. Праћење, анализа и извјештавање о стању равноправности полова у БиХ

Агенција за равноправност полова БиХ редовно прати и анализира стање равноправности полова у Босни и Херцеговини и о томе годишње извјештава Вијеће министара Босне и Херцеговине. Ови извјештаји садржавају и извјештаје ентитетских гендер центара. У извјештајном периоду од највећег значаја су слиједећи извјештаји:

- **Иницијални, други и трећи извјештај Босне и Херцеговине по УН Конвенцији о елиминацији свих облика дискриминације жена (UN CEDAW)** који је одбрањен 2006. године, након чега су успједили Закључни коментари и препоруке CEDAW комитета за Босну и Херцеговину.
- Четврти и пети периодични UN CEDAW извјештај Босне и Херцеговине усвојен је од стране Вијећа министара и Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у периоду од јуна до новембру 2011. године. Након тога Извјештај је достављен CEDAW комитету. Презентација Извјештаја пред Комитетом очекује се 2013. године.
- **Редовни годишњи извјештај о статусу полова у Босни и Херцеговини** усвојени су 2007. И 2008. године, а Извјештај за 2009. И 2010. годину је усвојен као саставни дио Четвртог и петог Периодичног извјештаја по UN CEDAW Конвенцији.

II. Израда, усвајање, provedба и извјештавање о Гендер акционом плану БиХ

- Агенција за равноправност полова БиХ, у сарадњи са ентитетским гендер центрима, израдила је **Државни план акције по Пекиншкој декларацији**, 2005. године.
- Вијеће министара је 2006. године усвојило **Гендер акциони план Босне и Херцеговине (ГАП БиХ)**, као петогодишњи стратешки документ за остваривање равноправности полова у 15 области јавног и приватног живота, за период 2006. - 2011. године.
- Током provedбе Гендер акционог плана БиХ, Агенција је остварила сарадњу и координацију са институцијама, пружајући стручну подршку реализацији активности из ГАП - а БиХ. Међутим, долазило је и до одређених проблема финансијске и кадровске природе, који су представљали препреку институцијама реализацији одређених активности у складу са предвиђеном временском динамиком.
- Ефикаснијој имплементацији ГАП - а БиХ, допринијела је успостава **Финансијског механизма за имплементацију Гендер акционог плана БиХ, за период 2009 - 2014. година (ФИГАП Програм)**. Потписивањем Споразума о заједничком финансирању ФИГАП програма, између Вијећа министара БиХ и групе донатора у БиХ (развојне агенције амбасада: Шведске, Аустрије и Швајцарске), осигурана су средства за имплементацију ГАП БиХ, како од стране надлежних институција на свим нивоима организације власти, тако и од стране невладиних организација. До сада је реализовано или је у току реализације 30 пројекта институција подржаних из средстава ФИГАП програма (15 у Републици Српској и 15 у Федерацији БиХ). Подржано је 36 пројеката невладиних организација на цијелој територији Босне и Херцеговине. Сви пројекти институција и невладиних организација односе се на приоритетне области Гендер акционог плана и ослањају се на вежеће стратешке документе и акционе планове државе и ентитета.
- С обзиром да је ГАП БиХ за период 2006 - 2011. године истекао, Агенција за равноправност полова БиХ, иницирала је израду новог стратешког документа којим ће се дефинисати програмски циљеви за остваривање равноправности полова у БиХ, у периоду од 2013 - 2017. године. Вијеће министара БиХ је у априлу 2012. године размотрило и усвојило **Извјештај о реализацији Гендер акцијског плана БиХ 2006. – 2011. године и Приједлог структуре новог стратешког документа за наредних 5 година**, те задужило Агенцију за равноправност полова БиХ да координира његову израду. Овај процес је у току.

III. Сарадња са институционалним механизмима за равноправност полова извршне и законодавне власти и другим институцијама власти у БиХ

- Агенција за равноправност полова БиХ, Гендер Центар Федерације БиХ и Гендер Центар РС имају веома успјешну међусобну сарадњу. Свој рад координирају кроз дјеловање и редовне састанке **Координационог одбора гендер институционалних механизма БиХ** који је формиран 2005. године, односно Управног одбора, именованог 2010. године у циљу праћења provedбе ФИГАП Програма, а чине га директорице Агенције и ентитетских гендер центара. Ова сарадња, заједничко планирање, provedба и праћење активности су примјер добре праксе сарадње институција на државном и ентитетском нивоу. Координациони/Управни одбор се састаје у принципу свака два мјесеца, али по потреби и чешће
- Агенција и гендер центри редовно сарађују са комисијама/одборима за остваривање равноправности полова у оквиру законодавне власти кроз имплементацију различитих активности из области равноправности полова (усклађивање закона, стратегија, провођење обука, тематске сједнице на различите теме. итд.).
- У пракси је веома често присутно мишљење како су за стварање услова постизања *de facto* равноправности полова одговорни само гендер институционални механизми, у првом реду Агенција и ентитетски гендер центри. Међутим, неопходна је сарадња и активно укључивање институција које су одговорне за праћење стања у појединим областима друштвеног живота и рада. Номинирање **контакт особа за гендер питања** у већини институција представља веома значајан напредак. Међутим, особе које су номиноване неријетко, због других обавеза у оквиру своје надлежности, нису у могућности да се довољно посвете питањима равноправности полова и потребна им је едукација. У извјештајном периоду **provedене су бројне обуке за контакт особе и друге државне службенике о равноправности полова у организацији Агенције или других институција и организација.**
- Теме о равноправности полова уврштене су као специјалистичке обуке у редован програм обука Агенције за државну службу, са којом је сарадња нарочито интензивирана од 2008. године. Због исказане заинтересованости руководећих државних службеника, током 2010. године **одржане су обуке за преко 100 руководећих државних службеника**, што је створило већу могућност укључивања равноправности полова у програме рада надлежних институција.

IV. Усклађивање нацрта и приједлога закона, подзаконских и других нормативних аката, стратегија, планова и програма са Законом о равноправности полова и међународним стандардима за равноправност полова

- У складу са чланом 23. Закона о равноправности полова Босне и Херцеговине, Агенција за равноправност полова директно је надлежна за оцјењивање закона, аката и подзаконских аката, које усваја Вијеће министара Босне и Херцеговине, како би пратило дјеловање на равноправност и равноправну заступљеност полова. Агенција је упутила захтјев предлагачима закона, односно надлежним министарствима, за достављање Агенцији за равноправност полова, аката и подзаконских аката, ради њихове процјене са гендер аспекта. Упућен је и допис Парламентарној комисији за равноправност полова да захтјевају од овлашћених предлагача закона да, приликом предлагања нацрта закона, траже сагласност Агенције за равноправност полова БиХ. Поред наведеног, Агенција је у сарадњи са ентитетским гендер центрима организовала низ заједничких састанака са комисијама за равноправност полова законодавних тијела власти на државном и ентитетским нивоима ради разматрања провођење Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини и усклађивање прописа са овим Законом. Закључци са састанака достављени су надлежним тијелима на државном и ентитетским нивоима у чијој надлежности су питања разматрана на састанцима.
- Агенција је у децембру 2009. године иницирала а Министарство за људска права и избјеглице је упутило Вијећу министра БиХ приједлог **Измјена и допуна Пословника о раду Вијећа министара БиХ** којима би се сви правни акти, предложени за усвајање Вијећу министара БиХ, упућивали на мишљење Агенцији за равноправност полова БиХ. Међутим, овај приједлог још увијек није разматран на сједници Вијећа министара БиХ. Парламентарна скупштина БиХ је у децембру 2011. године усвојила Закључак о усаглашавању приједлога закона и подзаконских аката са Законом о равноправности полова у БиХ, о чему је упознато и Вијеће министара Босне и Херцеговине (на 169. сједници, одржаној 21. 12. 2011. г.), те је задужило институције, предлагаче прописа да прибаве мишљења Агенције за равноправност полова БиХ прије упућивања у процедуру разматрања Вијећу министара. На овај начин ће се осигурати да сви приједлози закона и подзаконских аката буду усаглашени са Законом о равноправности полова у БиХ.

У извјештајном периоду проведене су слиједеће активности:

- Израђена је анализа која указује на потребу усклађивања Изборног закона Босне и Херцеговине са Законом о равноправности полова у Босни и Херцеговини, према Препорукама УН Комитета за CEDAW (2009). Приједлог амандамана је достављен Комисији за остваривање равноправности полова Парламентарне скупштине БиХ и Интер - ресорној радној групи.
- Израда мишљења на нацрте закона о измјенама и допунама Закона о РТВ сервис, Закона о РТВ систему и Закона о комуникацијама (2009). Приједлози измјена и допуна су усвојени („Службени гласник БиХ“ број: 32/10).

- Иницијатива за измјене и допуне Закона о финансирању политичких партија у Босни и Херцеговини (2009). Приједлози Агенције су усвојени и уврштени у Закон о измјени Закона о финансирању политичких партија („Службени гласник БиХ“ број: 102/09).
- Израда амандмана на Закон о измјенама и допунама закона о државној служби Босне и Херцеговине. Предложени амандмани су прихваћени и усвојени (Службени лист БиХ бр. 43/09).
- Израда амандмана на Закон о раду у институцијама БиХ (2010). Предложени амандмани су усвојени („Службени гласник“ бр. 60/10).
- Приједлог измјена и допуна Закона о полицијским службеницима БиХ (2011).
- Израђен је и промовиран Приручник за усклађивање закона са Законом о равноправности полова и са међународним стандардима у области равноправности полова који је намијењен је за практичну примјену у раду институција на увођењу равноправности полова у правне прописе и стратегије.

V. Учесће у припреми закона, подзаконских и других аката, стратегија, планова и програма, у циљу утврђивања мјера за постизање равноправности полова у свим областима друштвеног живота

Најзначајније активности проведене у извјештајном периоду:

- Агенција за равноправност полова је учествовала у изради **Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини** („Службени гласник БиХ“ бр. 59/09)
- Покренута је иницијатива за измјене и допуне Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини. **Закон о измјенама и допунама Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини је усвојен у Парламентарној процедури 15. децембра 2009. године** („Службени гласник БиХ“ бр. 102/09)
- Израда, усвајање, координација provedбе и извјештавање о **Стратегији превенције и борбе против насиља у породици за Босну и Херцеговину за период 2009 - 2011**. Стратегија је усвојена у мају 2009. године. На основу података и извјештаја гендер центара и надлежних институција Агенција је израдила **извјештаје о имплементацији Стратегије превенције и борбе против насиља у породици, за 2009. и 2010. годину**. Вијеће министара БиХ је усвојило оба извјештаја заједно са закључцима и препорукама за даљи рад. Извјештај за 2010. годину разматран и усвојен и на 14. Сједници Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ у новембру 2011. године, о чему је упознато и Вијеће министара БиХ.

- Израда, усвајање, координација provedbe и извјештавање о Акционом плану за имплементацију UNSCR 1325 у Босни и Херцеговини 2010 - 2013. године. Акциони план је усвојен 27. 07. 2010. године, Одлуком Вијећа министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ" 92/10). То је први акциони план за имплементацију UNSCR 1325 у региону Југоисточне Европе и послужио је као примјер другим државама регије приликом израде националних акционих планова. Одлуком Вијећа министара Босне и Херцеговине, у јуну 2011. године, формиран је Координациони одбор за праћење провођења Акционог плана, који се састоји од представника и представница свих институција сектора сигурности у БиХ, који су учествовали и у изради Акционог плана Током прве године имплементације гендер институционални механизми, надлежне институције, међународне и невладине организације су имплементирале већину активности из Акционог плана у складу са планираном динамиком. Вијеће министара БиХ и Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ су у периоду од септембра до новембра усвојили први Извјештај о провођењу Акционог плана за имплементацију UNSCR 1325“Жене, мир и сигурност” у БиХ за 2011. годину. У другој години су, такођер, имплементирале бројне активности. Већина надлежних институција је у планове рада за 2012. годину уврстила активности и обавезе из Акционог плана. Чланови и чланице Координационог одбора су веома активно учествовали и допријели провођењу и промоцији Акционог плана, како унутар институција из којих долазе, тако и у широј јавности и на међународном нивоу.

VI. Обрада молби, жалби и представки особа и група особа у којима се указује на повреде неког права из Закона о равноправности полова БиХ

На основу члана 26. став 1. тачка ј. Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини – пречишћени текст, директорица Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине је донијела **Јединствена правила за примање и обрађивање захтјева за испитивање повреда закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини** ("Службени гласник БИХ" бр. 71/12).

Агенција за равноправност полова Босне и Херцеговине врши испитивање кршења одредби Закона о равноправности полова у БиХ на захтјев појединаца, група грађана или на властиту иницијативу. Усвојен је Правилник за испитивање кршења Закона који садржи образац за подношење захтјева. Агенција просјечно заприми 7 захтјева за испитивање кршења одредби Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини годишње. Поред тога странке су упућиване на заштиту својих права путем редовних поступка у складу са законом (дисциплински поступци, тужба надлежном суду, подношење жалбе, кривичне пријаве и др).

Након завршеног поступка испитивања издају се препоруке за поступање како би се отклонили узроци кршења Закона. Ове препоруке се позивају на међународне обавезе које је БиХ преузела у области равноправности полова (а посебно CEDAW

Конвенцију) и чланове који се односе на равноправност полова у БиХ, те предлажу мјере за отклањање узрока кршења Закона о равноправности полова у БиХ. Ове мјере претежно укључују приједлоге за измјене и допуне закона, престанак кршења одредби Закона, односно, поступање у складу са Законом, те доношење привремених мјера. Ове препоруке, иако нису правно обавезујуће, имају ефекат на заштиту права, те такођер и едукативни, превентивни и ефекат подизања свијести јавности.

VII. Сарадња на регионалном и међународном нивоу и извјештавање о испуњавању међународних обвеза у области равноправности полова

Босна и Херцеговина је покренула регионалну сарадњу у области равноправности полова потписивањем *Регионалне декларације о сарадњи гендер механизма Западног Балкана* 2005. године. И поред настојања да се формира Регионални координациони одбор који би пратио провођење Декларације и координирао рад регионалних гендер институционалних механизма, ово тијело још није званично успостављено, због недостатка финансијских средстава. Гендер институционални механизми у регији настоје одржати континуитет редовног састајања и размјене информација и искустава. Због недостатка средстава, регионални састанци се најчешће организују у току одржавања регионалних конференција и семинара. С обзиром на то да гендер институционални механизми у БиХ најчешће иницирају регионалне састанке и да је регионална сарадња од потписивања Декларације дио редовних програма рада Агенције за равноправност полова БиХ, **Босна и Херцеговина је стекла лидерску позицију у региону о питању остваривања регионалне сарадње.** Због значаја размјене искустава и добрих пракси и остале земље региона све већу пажњу посвећују овом виду сарадње кроз своје планове и програме рада и буџете, те је постигнут договор о ротирајућој организацији и координацији регионалних догађаја. У извјештајном периоду Агенција за равноправност полова је организовала или на позив, учествовала на регионалним и међународним конференцијама, семинарима и форумима који су били посвећени различитим темама.

Праксе и резултати Босне и Херцеговине су промовисани и препознати на међународном нивоу о чему свједочи и чињеница да су представници/е гендер механизма позивани на састанке и самите на највишем лидерском нивоу, широм Европе и свијета. То подразумијева и редовно учешће у раду УН Комисије о статусу жена, Економског и социјалног вијећа УН - а, Комитета за једнакост жена и мушкараца Вијећа Европе и министарским конференцијама Вијећа Европе које разматрају различита питања равноправности полова. Посебно је вежно нагласити учешће Агенције у раду Ad hoc Комитета за спрјечавање и борбу против насиља у породици (CAHVIO) , при изради Конвенције Вијећа Европе о спрјечавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (CAHVIO) , која је усвојена у априлу 2011. године, као први, правно обавезујући међународни документ који успоставља свеобухватан правни оквир за превенцију насиља, заштиту жртава и процесуирање починитеља.

Агенција за равноправност полова БиХ редовно израђује и доставља извјештаје о примјени међународних докумената, УН - а и Вијећа Европе, који се односе на равноправност полова и оснаживање жена, а према којима је Босна и Херцеговина обавезна извјештавати (UN CEDAW Конвенција, Пекиншке декларација и платформа за акцију, УН Резолуција 1325, препоруке Вијећа Европе и Европске директиве). 2008. године Агенција годишње припрема око десетак различитих извјештаја и анализа о равноправности полова у различитим областима. Поред горе наведених активности и обавеза Агенције важно је истаћи и **редовну координацију и сарадњу са међународним организацијама у БиХ** (УН агенције, НАТО штаб, EUPM, OSCE итд) на имплементацији различитих пројеката и активности које су допринијеле имплементацији Закона о равноправности полова БиХ, Гендер акционог плана БиХ, и других секторских стратегија и акционих планова.

VIII. Сарадња са невладиним организацијама

Током претходних година унапријеђена је сарадња са невладиним организацијама на имплементацији активности из области: насиља у породици, здравља, превенције и заштите, образовања, сигурности, гендер сензитивног буџетирања и др., у складу са приоритетима ГАПа и секторских стратегија и акционих планова. Пројекти и активности невладиних организација све више стратешки оријентисани на подршку циљним групама које су препознате у јавним политикама институција на свим нивоима власти, те прате циљеве и приоритете институција за равноправност сполова. Томе је веома допринијела и реализација пројеката подржаних из ФИГАП програма. Општине у којима су активне женске невладине организације, које су оствариле сарадњу са локалним органима власти, имале су квалитативни напредак у увођењу стандарда за равноправност сполова у локалној самоуправи. Настојања да се унаприједи сарадња и размјена информација између невладиних организација и гендер институционалних механизма, резултирала су смањењем броја ад хоц пројеката, те све већим укључивањем невладиних организација као равноправних партнера јавном сектору.

IX. Промотивне активности

Агенција у сарадњи са гендер центрима посвећује велику пажњу промотивним активностима. То укључује редовно обиљежавање значајних дана из области равноправности полова. Сваке године у првој половини марта обиљежава се „Седмица равноправности полова“ (Gender week) , укључујући Међународни дан жена. Током новембра и децембра реализују се активности у оквиру обиљежавања Међународне кампање „16 дана активизма у борби против насиља у породици“. Обиљежавају се и остали значајни датуми као што је **Међународни дан жена на селу**, 15. октобра, **Међународни дан дјевојака у ИКТ** (сваке последње седмице у априлу) итд.

Агенција улаже средства и у израду, публикавање и дистрибуцију промотивних и едукативних материјала који се односе на промоцију равноправност полова.

Важно је напоменути и континуирану сарадњу са медијима који прате рад Агенције и активности које су од значаја за подизање свијести стручне и шире јавности. Одржане су бројне обуке за представнике надлежних институција, те штампаних и електронских медија у Сарајеву, Бања Луци, Мостару, Зеници, Бихаћу и Горажду.

БУЏЕТСКА СРЕДСТВА

Средства за оперативне трошкове (трошкови за плате, режијске трошкове и канцеларијски материјал) Агенције за равноправност полова БиХ се осигуравају на годишњем нивоу у оквиру буџета Министарства за људска права и избјеглице БиХ. Од почетка рада Агенције до половине 2012. године трошкови за плате уписаних, укључујући и запослене по уговорима о дјелу, износили су око 785. 000, 00 КМ. Буџетска средства за активности Агенције на провођењу обавеза из Закона о равноправности полова и Гендер акционог плана у БиХ су први пут дозначена на приједлог делегаткиње Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, Душанке Мајкић, на 13. сједници одржаној 25. 02. 2008. године. Из буџетске резерве издвојена су средства у износу од 100. 000 КМ. У Буџету институција БиХ за 2009. годину амандмански је додата буџетска линија у оквиру Министарства за људска права и избјеглице БиХ за имплементацију Гендер акционог плана БиХ Агенцији за равноправност полова БиХ у износу од 250. 000 КМ. Након 2009. године, није више било буџетских издвајања за активности Агенције за равноправности полова БиХ. Наиме, успостављањем Финансијског механизма за имплементацију Гендер акционог плана БиХ (ФИГАП програма) осигурана су донаторска средства, при чему се Споразумом о заједничком финансирању предвиђа и контрибуција влада БиХ у виду редовних годишњих буџета. Док гендер центри имају осигуране годишње буџете и тиме испуњавају обавезу из Споразума, Агенција у 2010, 2011. и 2012. години није успјела осигурати средства за активности из буџета институција БиХ.

КАДРОВСКА ПОПУЊЕНОСТ

Закључно са 31. 12. 2005. године у Агенцији је била је запослена једна особа – директорица Агенције, тако да је попуњеност радних мјеста у Агенцији износила 20% од броја који је систематизован Правилником о унутрашњој организацији. Осим директорице у Агенцији су радиле још 3 особе које су биле ангажоване кроз пројекте који су подржавали рад Агенције. Остала су непопуњена радна мјеста за два стручна савјетника/це, вишег стручног сарадника/цу, административно - техничког радника/цу, те самосталног референта/ицу за организационе послове и материјалне набавке. У периоду од наредних пет година дошло је до одређених позитивних промјена у погледу кадровске попуњености, али је била евидентна и појава флукуације особља, што је представљало тешкоћу у смислу успостављања и јачања капацитета сталног тима у којем би уписаници преузимали обавезе према одређеним областима Закона и Гендер акционог плана.

У Агенцији за равноправност полова БиХ, тренутно су запослена 3 државна службеника/це, 2 намјештенице и 2 упосленика по уговору на дјелу. Из донаторских средстава Програма имплементације Гендер акционог плана (ФИГАП програма) финансира се ангажман особе на пословима планирања, координације и мониторинга ФИГАП Програма, који је успостављен потписивањем Споразума о заједничком финансирању између Вијећа министара БиХ и групе донатора.

Закључно са 31. 12. 2005. године у Агенцији је била је запослена једна особа – директорица Агенције, тако да је попуњеност радних мјеста у Агенцији износила 20% од броја који је систематизован Правилником о унутрашњој организацији. Осим директорице у Агенцији су радиле још 3 особе које су биле ангазоване кроз пројекте који су подржавали рад Агенције. Остала су непопуњена радна мјеста за два стручна савјетника/це, вишег стручног сарадника/цу, административно - техничког радника/цу, те самосталног референта/ицу за организационе послове и материјалне набавке. У периоду од наредних пет година дошло је до одређених позитивних промјена у погледу кадровске попуњености, али је била евидентна и појава флукуације особља, што је представљало тешкоћу у смислу успостављања и јачања капацитета сталног тима у којем би упосленици преузимали обавезе према одређеним областима Закона и Гендер акционог плана. У Агенцији за равноправност полова БиХ, тренутно су запослена 3 државна службеника/це, 2 намјештенице и 2 упосленика по уговору о дјелу. Из донаторских средстава Програма имплементације Гендер акционог плана (ФИГАП програма) финансира се ангажман особе на пословима планирања, координације и мониторинга ФИГАП Програма, који је успостављен потписивањем Споразума о заједничком финансирању између Вијећа министара БиХ и групе донатора.

Међутим, Агенција од почетка свог дјеловања указује на проблем недостатка кадра да би одговорила захтјевима из мандата. Због додатних надлежности Агенције, које произилазе из Измјена и допуна Закона о равноправности полова БиХ, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине је у новембру 2011. године донио **Закључак о потреби додатног кадровског јачања Агенције за равноправност полова БиХ.**

Споразумом о заједничком финансирању ФИГАП програма Агенцији се повјерава пуна одговорност за координацију и провођењу ФИГАП програма, те је предвиђено јачање материјалних и људских ресурса Агенције, с обзиром на значајно увећање обима посла. Како од потписивања Споразума није дошло до упошљавања нити једне особе у Агенцији, донатори захтијевају испуњење ове обавезе из Споразума.

Недостатак људских ресурса у Агенцији представља још увијек велику препреку за имплементацију Закона о равноправности полова у БиХ и Гендер акционог плана БиХ. Постоји ургентна потреба за јачањем људских капацитета у Агенцији за равноправност полова БиХ.

Broj: 08-07-26-4907/12
Sarajevo, 28.05.2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalni sekretarijat
SARAJEVO

Mon-din.

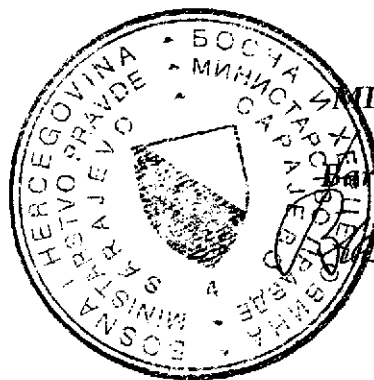
Predmet: Obavjest o zaključku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, dostavlja se-

Veza vaš akt broj: 05-07-1-1350-46/12 od 11.05.2012. godine.

Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine, je na 7. sjednici održanoj 10.05.2012. godine donijelo zaključak, kojim je zadužilo ministarstva da izrade analize efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja upravnih organizacija u svom sastavu i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, s prijedlogom mjera za realizaciju.

S tim u vezi obavještavamo vas da Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nema upravnih organizacija u svom sastavu, kao ni samostalnih upravnih organizacija za koje je nadležno ovo Ministarstvo.

S poštovanjem,

MINISTAR

Bariša Čolak

Dostavljano:

- naslovu;
-a/a.

Broj: 03-02-04-16752/12
Sarajevo, 11.06.2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
SARAJEVO

PRIMLJENO: 19.06.2012			
Organizacioni broj	Službeni broj	Radni broj	Broj priloga
05	50-1	1286-4	1.

26.4.2012.

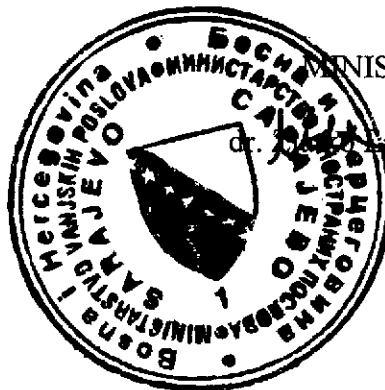
BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
GENERALNO TAJNIŠTVO

Predmet: Zaključak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, odgovor, dostavlja se
Veza: Vaš akt broj 05-07-1-1350-46/12 od 11.05.2012. godine

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine dostavilo je Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine dana 15.05.2012. godine zaključak sa 7. sjednice održane 10.05.2012. godine da se upoznao sa poslaničkim pitanjima koja je poslanik Dušanka Majkić postavila na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine radi provedbe. Zaključkom su ministarstva zadužena da izrade analizu efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja upravnih organizacija u svom sastavu i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, s prijedlogom mjera za realizaciju.

U vezi navedenog zaključka Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine informira da, u skladu sa odredbama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj: 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09) u svom sastavu nema upravnih organizacija i samostalnih upravnih organizacija za koje je resorno nadležno.

S poštovanjem,

MINISTAR
dr. Zvezdana Ragumdžija

Broj: 06-50-818-7/13
Sarajevo, 09.09.2013. godine

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
Generalni sekretarijat

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
SARAJEVO

PRIMLJENO: 01-10-2013			
Organizacija odbrane	Ministarski odnos	Redni broj	Broj priloga
05	60-1	1286-13	

12

PREDMET: Realizacija zaključka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

VEZA: Vaš akt, broj: 05-07-1-2492-16C/13 od 04.09.2013. godine

Poštovani,

Dopisom iz veze, obavijestili ste nas da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 62. sjednici održanoj 03.09.2013. godine, u skladu sa ranije donešenim zaključkom sa 7. sjednice održane 10.05.2012. godine, zadužilo ministarstva da u okviru svojih nadležnosti izrade analize efikasnosti rada i ocjenu postojanja upravnih organizacija u svom sastavu i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, s prijedlogom mjera za realizaciju.

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine u svom sastavu nema upravnih organizacija i samostalnih upravnih organizacija za koje je resorno nadležno, o čemu smo Vas obavijestili našim aktima, broj: 06-50-991-2/12 od 06.06.2012. godine i broj: 06-50-818-1/13 od 20.02.2013. godine.

O navedenom Vas informiramo s ciljem odgovora o realizaciji zaključka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 62. sjednice održane 03.09.2013. godine, a u vezi sa ranije donešenim zaključkom sa 7. sjednice održane 10.05.2012. godine.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

MINISTAR
[Signature]
Zekerijah Čumić, dipl.oec.

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

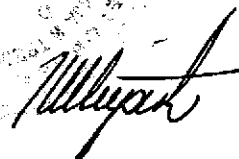
Број: 03-50-3-4245-2/12
Сарајево, 4.6.2012. године

ВИЈЕЋЕ МИНИСТАРА
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ

Предмет: Приједлог одговора на посланичко питање посланика
у Представничком дому Парламента БиХ, г-ђе Душанке Мајкић

У прилогу Вам достављамо Приједлог одговора на посланичко питање посланика у Представничком дому Парламента Босне и Херцеговине, које је поставила Душанка Мајкић на 7.сједници одржаној 10.5. 2012. године.

С поштовањем,

МИНИСТАР
Др Никола Шпирић

ПРИЈЕДЛОГ

Душанка Мајкић, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине одржаној 19.04.2012. године, поставила је сљедеће посланичко питање:

1. „Када ће Савјет министара сачинити анализу ефикасности рада институција БиХ са приједлогом мјера за разрјешавање неефикасних институција које су постале саме себи сврха, а које троше огромна финансијска средства?“,

На постављено посланичко питање, Савјет министара Босне и Херцеговине, на _____ сједници одржаној _____ године, утврдио је сљедећи:

ОДГОВОР

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, број 27/08), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, број 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 (*"Службени гласник БиХ"*, број 44/09) успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине и као посебан сегмент да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ. Централна хармонизацијска јединица отпочела је са радом даном именовања директора, на 178. сједници Савјета министара БиХ која је одржана 14.07.2010. године.

Централна хармонизацијска јединица има значајну улогу на увођењу ПИФЦ-а (енг. *PIFC – Public Internal Financial Control*) у институцијама Босне и Херцеговине, а који проистиче из члана 90. Споразума о стабилизацији и придруживању закљученог између европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране, (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08).

Подршку увођењу јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз Пројекат ПИФЦ који је финансиран из средстава ИПА фондова подршке Босни и Херцеговини. Пројектом је, између осталог, пружена подршка институцијама БиХ за увођење и развој система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК), заснованих на добрим праксама у државама чланицама ЕУ, као и у другим државама које испуњавају обавезе везане за процесе

приступања чланству у ЕУ. Пројекат је реализован преко КО ЦЈХ и централних хармонизацијских јединица сва три нивоа.

У складу са прописима којима је регулисана ова област, успостављен је Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ), којег чине руководиоци три централне јединице за хармонизацију (институција БиХ, ФБиХ и РС). Задаци КО ЦЈХ дефинисани су Законом о интерној ревизији и Пословником о раду Координационог одбора, а огледају се, прије свега у хармонизованом и координисаном приступу и поступању сва три нивоа власти по питањима јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини.

Централна хармонизацијска јединица је, у оквиру активности на провођењу концепта ПИФЦ-а у институцијама Босне и Херцеговине, по питању законодавних активности припремила и у процедуру упутила сљедећа законска рјешења:

- Припремљен је и усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција БиХ (Вијеће министара утврдило Приједлог Закона о измјенама и допунама закона о финансирању институција БиХ на 169. сједници одржаној 22.12.2011. године. Текст Закона је усвојен и усаглашен и у Представничком дому и у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ и чека се његово објављивање у Службеном гласнику БиХ),
- Припремљен је и усвојен Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", број 32/12) чиме су створене претпоставке за дефинисање критеријума за успостављање ефикасног система интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине.

У оквиру подзаконских аката, као методолошки основ за провођење и функционисање овог концепта припремљени су и усвојени, у оквиру надлежности КО ЦЈХ, Оквирни подзаконски акти везани за примјену Закона о интерној ревизији и то:

- a) Оквирни приручник за интерну ревизију;
- b) Оквирни етички кодекс за интерне ревизоре;
- c) Оквирна повеља интерне ревизије.

(Оквирне акте усвојио је Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ) на 8. сједници одржаној 30.06.2011. године),

Такође, на КО ЦЈХ припремљен је усвојен Оквирни текст законског рјешења о финансијском управљању и контроли (усвојио КО ЦЈХ на својој 11. сједници одржаној 15.11.2011. године).

Сваки од нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је даље разрађивао и припремао, прилагодио својим потребама поштујући оквирне документе усвојене од КО ЦЈХ. Овим координисаним приступом постигла се унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије. Тако је за ниво институција Босне и Херцеговине, Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ припремила и објавила:

- Етички кодекс/Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре ("Службени гласник БиХ", број: 82/11),
- Повељу за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 82/11),
- Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 82/11).

Такође, уз сарадњу са Пројектом подршке увођењу ПИФЦ-а у БиХ, организоване су обуке за интерне ревизоре и за особље које се бави финансијским управљањем и контролом. Као најзначајније одржане обуке издвајамо слjedeће обуке:

- a) Обука за интерне ревизоре- основни ниво;
- b) Обука за интерне ревизоре- средњи ниво;
- c) Обука из области ИТ ревизије;
- d) Обука о кориштењу ИТ алата у интерној ревизији;
- e) Обука "Организација и управљање интерном ревизијом";
- f) Обука "Ревизија и контрола набавки";
- g) Обука по принципу "Обучи инструктора";
- h) Урађене двије пилот ревизије за интерне ревизоре у институцијама БиХ.
- i) У сарадњи са Пројектом подршке увођењу ПИФЦ-а у БиХ, организована Конференција за развијање свијести о успостави ПИФЦ-а.

Централна хармонизацијска јединица је у складу са својом обавезом, Министарству финансија и трезора БиХ припремила и доставила редован Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ за 2011.годину. Предметним извјештајем обрађени су ревизорски извјештаји сачињени током 2011. године. Интерна ревизија тренутно је успостављена у 5 институција БиХ и на тим пословима ради 10 интерних ревизора. У току 2011. године сачињен је укупно 41 коначан извјештај интерне ревизије у коме је дато 512 препорука. Генерално, највећи број препорука интерне ревизије у институцијама БиХ односи се на препоруке за:

- унапређење система интерних контрола,
- унапређења у систему јавних набавки и
- унапређења у области планирања буџета у институцијама.

Поред наведених активности све остале активности се одвијају ефикасно и редовном динамиком по утврђеним годишњим плановима рада ове Институције и у координацији са Министарством финансија и трезора БиХ.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ на дан 24.05.2012. године активности обавља са укупно 6 запослених (укључујући директора и замјеника директора).

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF COMMUNICATIONS AND TRANSPORT

Broj: 04-07-3-3166-5/12
Sarajevo, 28.02.2013. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Predmet: Prijedlog odgovora na poslaničko pitanje, odgovor, dostavlja se

U prilogu Vam dostavljamo prijedlog odgovora na poslaničko pitanje Dušanke Majkić, postavljeno na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 19.04.2012. godine.

Molimo da navedeni prijedlog uvrstite u dnevni red naredne sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, radi utvrđivanja prijedloga odgovora.

Elektronsku formu ovog materijala, u pdf formatu, dostavljamo na e-mail adresu: esjednica@vijeceministara.gov.ba

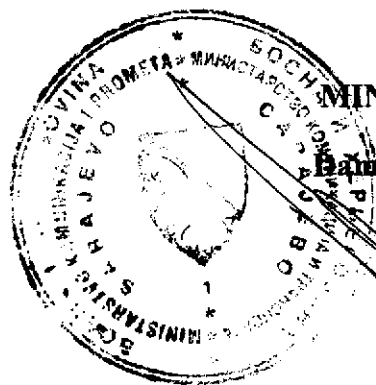
S poštovanjem,

Prilog:

- Prijedloga odgovora na poslaničko pitanje

Dostavljeno:

- 23 x naslovu,
- 01,02,03,
- a/a.

MINISTAR
Bajmir Hadžić

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA

Broj: _____
Sarajevo,

Prijedlog

Duška Majkić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 26. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 19.04.2012. godine, postavila je slijedeće poslaničko pitanje:

Duška Majkić:

Analiza efikasnosti rada i ocjena opravdanosti postojanja upravnih organizacija u sastavu ministarstava i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, sa prijedlogom mjera za realizaciju?

Na postavljeno poslaničko pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, u smislu člana 37. Zakona o vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službenik glasnik BiH", broj 30/03 i 42/03), na ____sjednici održanoj _____ godine, utvrdilo je slijedeće:

ODGOVOR

Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine (BHDCA) je ustanovljena u okviru Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, a njena organizacija i upravljanje, nadležnosti i odgovornosti, regulisani su Zakonom o vazduhoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09) i Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva komunikacija i prometa BiH.

BHDCA kao organ nadležan i odgovoran za obavljanje funkcije regulatora i nadzora u oblasti civilnog vazduhoplovstva i kontroli letenja, osnovana je 1997. godine sa ciljem da odgovori obavezama Bosne i Hercegovine kao države članice Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO) i potpisnice Čikaške konvencije. Uz to, Bosna i Hercegovina je član Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (ECAC), Evropske organizacije za bezbjednost vazdušne navigacije (EUROCONTROL-a) i ima status posmatrača u radu Evropske agencije za bezbjednost u vazduhoplovstvu (EASA).

BiH je ratifikovala Sporazum o uspostavi Zajedničke vazduhoplovne oblasti (ECAA) i potpisala radni aranžman sa EASA čime je prihvatila obavezu primjene propisa Evropske unije u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

BHDCA je jedini vazduhoplovni regulator u BiH, nadležan za sigurnost, bezbjednost i efikasnost vazdušnog saobraćaja, standardizaciju vazduhoplovnih propisa, te zaštitu životne sredine od njegovog štetnog uticaja. S tim u vezi, funkcija BHDCA se odnosi na donošenje i usaglašavanje, te dosljednu primjenu vazduhoplovnih propisa u svim oblastima civilnog vazduhoplovstva u skladu sa domaćim zakonodavstvom i standardima ICAO-a, EASA-e EUROCONTROL-a.

U skladu sa navedenim, BHDCA izdaje dozvole, odobrenja, potvrde, sertifikate za vazduhoplove, vazduhoplovno osoblje, škole i školske centre za obuku vazduhoplovnog osoblja, aerodrome i letjelišta, pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, vazdušnim operaterima itd.

BHDCA takođe vrši kontrolu primjene vazduhoplovnih propisa kroz sprovođenje nadzora s ciljem održavanja i povećavanja nivoa bezbjednosti vazdušne plovidbe, a u skladu sa sporazumom između EASA i BHDCA sprovodi i inspekciju stranih vazduhoplova na platformama domaćih aerodroma.

BiH, kao i ostale države članice ICAO podliježu periodičnim ICAO auditima u okviru Univerzalnog programa revizije nadzora bezbjednosti letenja, koji obuhvataju redovnu i sistematičnu reviziju bezbjednosti letenja i vazduhoplovne bezbjednosti. Prema finalnom izvještaju ICAO-a o provedenoj reviziji BiH u 2011. godini, procenat usklađenosti sa međunarodnim standardima i preporučenom praksom u oblasti civilnog vazduhoplovstva u BiH je 67,66% što je među vodećim rezultatima u regionu (drugi rezultat iza Hrvatske), odnosno 9% bolje u odnosu na svjetski prosjek od posmatranih 180 zemalja svijeta.

U skladu sa ECAA sporazumom BiH je prihvatila obavezu usklađivanja sa regulatornim zahtjevima EU i nadzor nad tim procesom od strane Evropske komisije. Do sada je na putu evropskih integracija BHDCA transponovala 35 EU propisa i na taj način obezbijedila pozitivne izvještaje Evropske komisije u kojim je jasno naznačeno da je BiH napravila ogroman napredak u ovoj oblasti. U njima je istaknuto da je BiH vodeća zemlja u okruženju u transpoziciji evropskih regulativa iz oblasti vazdušnog saobraćaja. Krajem 2011. godine EASA je informisala vazduhoplovne vlasti zemalja članica EU i potpisnice ECAA sporazuma da je BHDCA ispunila sve uslove ove Agencije koji se odnose na izdavanje licenci vazduhoplovnom letačkom osoblju, čime su licence BHDCA u ovoj oblasti postale priznate u zemljama EU.

Ocjene međunarodnih tijela nadležnih za oblast civilnog vazduhoplovstva o radu BHDCA najmjerodavniji su pokazatelj opravdanosti postojanja BHDCA kao jedinog regulatora i institucije koja provodi nadzor u oblasti civilnog vazduhoplovstva u BiH.

Regulatorni odbor željeznica BiH (ROŽ BiH) je upravna organizacija u sastavu Ministarstva komunikacija i prometa BiH, osnovana Zakonom o željeznicama BiH koji je donesen 2005. godine.

Zakonodavna uloga ROŽBiH-a je vođenje računa o provođenju Direktiva Evropske Unije u Bosni i Hercegovini u oblasti željeznickog saobraćaja, izdavanje dozvola, licenci, potvrda o

bezbjednosti, donošenje Instrukcija o bezbjednosti, tehničkih specifikacija interoperabilnosti i drugih pravilnika za oblast željeznica.

- A) Ugovorom o kreditnom aranžmanu za željeznice između EBRD-a i BiH definisani su zadaci ROŽBiH-a koji su morali biti operativni da bi se dobio ovaj kredit. Zadaci su od strane ROŽBiH-a završeni i kredit je realizovan. Kompanije do danas nisu završile zadatke preuzete po ovom kreditu.
- B) Adendumom o razumijevanju iz Tirane preuzete su obaveze prenosa EU Direktiva na nivo Bosne i Hercegovine po takozvanim paketima EU Direktiva.
  - a) I Paket EU Direktiva - Restruktuiranje željeznica na operatere i menadžere infrastrukture EU 19914/440 izvršen prenos,
  - b) II paket EU direktiva - Tehničke specifikacije interoperabilnosti EU 2008/57 izvršen prenos (kontinuirano se vrši usklađivanje željeznickog sektora),
  - c) III paket EU direktiva - Licenciranje mašinovođa i izvršnog osoblja u toku je prenos 2008/59,
  - d) IV i posljednji paket EU direktiva koji je stupio na snagu Licenciranje subjekata za održavanje teretnih vagona prenos u toku završne faze (rok od strane EU 01.06.2013.godine).

ROŽBiH je jedino legitimno imenovano tijelo u jugoistočnoj Evropi, koje je spremno da licencira subjekt za održavanje teretnih vagona što je konstatovano na sastanku ERA (Evropske željezničke agencije) u Beogradu gdje su prisustvovali regulatori iz BiH, Hrvatske, Srbije, Makedonije, Crne Gore i Albanije (dana 09. i 10.10.2012.godine),

- Uspostavljen je Nacionalni registar vozila koji ima za cilj kvalitetnije korištenje teretnih kola i nesmetano odvijanje međunarodnog željeznickog saobraćaja EU (rok 01.01.2013) (II paket),

Donesena je Instrukcija o bezbjednosti željeznickog saobraćaja u BiH (II paket). Doneseno je niz Pravilnika kojima se preuzimaju obavezujući EU akti kao što su Uredbe i Odluke (II paket).

C) OSNOVNI PRAVNI AKT - UGOVOR O PRIDRUŽIVANJU

Osnovni zahtjev ovog Ugovora je slobodan nediskriminirajući pristup željezničkoj infrastrukturi u BiH, a ostvaruje se putem nezavisnog tijela, nezavisnog od menadžera infrastrukture i operatora.

U BiH imamo dva operatora i dva menadžera infrastrukture (ŽFBIH i ŽRS na nivou entiteta) i ROŽBiH kao nezavisno tijelo na nivou države.

- D) ROŽBiH ima zakonsku obavezu da izrađuje godišnji izveštaj za željeznički sektor u BiH (taj izvještaj se posljednjih 6 godina izrađuje i dostavlja nadležnim tijelima Entiteta i BiH. ROŽBIH takođe ima i obavezu da izvještava i o eventualnim teškoćama u provođenju Zakona o željeznicama u BiH, kojih do sad nije bilo.
- E) ROŽBiH je u završnoj fazi donošenja više od 30 Pravilnika koji su usklađeni sa EU i isti uvažavaju specifičnosti Bosne i Hercegovine, te će se primjenjivati na čitav sistem željeznica u Bosni i Hercegovini.
- F) ROŽBiH je svojim aktima stvorio preduslov za slobodan nediskriminirajući pristup infrastrukturi, te je omogućio licenciranje domaćih operatera, kako bi se isti pripremili za konkurentan slobodan pristup drugim slobodnim tržištima i konkurentnom opstanku na domaćem tržištu.
- G) Prvo popunjavanje sistematizacije ROŽBiH-a izvršeno je 01.08.2008. godine. Od oktobra 2006. godine do danas stvorena je institucija koja u potpunosti zadovoljava EU zahtjevima.

Uloga I značaj ROŽ-a potvrđuje i donacija EU preko IPA fondova u iznosu oko 2 miliona eura za izgradnju poslovne zgrade za potrebe ROŽBiH-a u Doboju.

- H) Ova UO je izdala dozvole za bezbjedno korištenje više stotina teretnih vagona, dozvole za korištenje putničkih Talgo garnitura, manevarskih lokomotiva, dozvole za uređaje i dijelove za željezničku infrastrukturu. U završnoj fazi je i postupak za izdavanje dozvole za Upravitelja infrastrukture za Željeznice Federacije BiH i Licence za Operatera za Željeznice Republike Srpske.
- I) Izdata su određena Uputstva i ustanovljena Jedinica za bezbjedonosne istrage u željezničkom sistemu BiH.
- J) Izvršen je prenos EU direktiva za prevoz opasnih materija za željeznički sistem BiH (propis ima 1030 stranica).
- K) ROŽBiH ima svoje predstavnike, kao stalne članove tehničke eksperte tehničke komisije OTIF organizacije čiju je COTIF Konvenciju Bosna i Hercegovina ratifikovala sa svim njenim dijelovima.

U predhodnoj analizi iznesene su veće aktivnosti UO ROŽBiH u sastavu MKTBiH koje su izvršene u skladu sa zadatim rokovima. U ovoj UO radi 11 stalno zaposlenih i 5 povremeno. Inače po sistematizaciji ima 17 zaposlenih, iako bi u odnosu na zakon i EU direktive taj broj trebao biti veći. U ovoj kratkoj analizi, nije iznešeno sve što je urađeno u UO ROŽBiH, ali nisu dati ni parametri za utvrđivanje efikasnosti rada, stoga se popis i opis izvršenih aktivnosti koristi kao analiza efikasnosti rada. Kako nije bilo žalbi ni primjedbi ni sa koje strane bilo od korisnika usluge, bilo od nalogodavaca i kako su svi su zahtjevi izvršeni, smatramo da je ova UO u proteklom periodu efikasno radila. Ocjena opravdanosti proizilazi iz predhodno iznesene činjenice da je nizom dokumenata ova UO morala biti uspostavljena. Opravdanost postojanja ove UO se ogleda u dva segmenta (segmentom akata koji je ustanovljavaju i segmentom obima i kvaliteta izvršenog rada). UO ROŽBiH mora postojati po Zakonu koji je usvojila Parlamentarna skupština BiH. Ugovorom o Pridruživanju takođe mora postojati ista, koja je uspostavljena uz pomoć EU stručnjaka, sa što manjim brojem zaposlenika uvažavajući veličinu države. S obzirom na izvršenje obima posla koji je uradila ova UO čini nam se neupitnim njeno postojanje.

Ministry of Civil Affairs

Број: 03-07-5-1162-3X/12
Сарајево, 12.7.2012. године

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
SARAJEVO

ПРЕМ. ЛЕНО: 18-07-2012			
Организациона јединица	Класификација	Број датума	Број прилога
05	50-1	1286-Е	

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТРА
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ

192.

ПРЕДМЕТ: Одговор на посланичко питање, одговор – доставља се

ВЕЗА: Акт Генералног секретаријата број: 05-07-1-1350-46/12 од 11.5.2012. године

Поштовани,

Актом везе, Министарству цивилних послова БиХ достављено је питање посланика Душанке Мајкић. С тим у вези, а у складу с чланом 74.став (3) Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03) у прилогу вам достављамо одговор на постављано посланичко питање у предвиђеном облику.

С поштовањем,

МИНИСТАР
мр Сређоје Новић

Достављено:

- наслову
- а/а

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА**

Број: 03-07-5-1162-3X/12
Сарајево, 12.7.2012. године

ПРИЈЕДЛОГ

Душанка Мајкић, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 19.04. 2012. године, поставила је сљедеће посланичко питање :

2. "Када ће Савјет министара сачинити анализу ефикасности рада институција БиХ са приједлогом мјера за разрешавање неефикасних институција које су постале саме себи сврха, а које троше огромна финансијска средства ? "

На постављено посланичко питање Савјет министара Босне и Херцеговине је на _____ сједници одржаној _____ 2012. године, утврдио сљедећи

ОДГОВОР

**АГЕНЦИЈА ЗА ИДЕНТИФИКАЦИОНА ДОКУМЕНТА ЕВИДЕНЦИЈУ И
РАЗМЈЕНУ ПОДАТАКА БИХ (IDDEEA)**

1.ТРАНСФОРМАЦИЈА ДИРЕКЦИЈЕ CIPS У АГЕНЦИЈУ

Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података (у даљем тексту: Агенција) је управна организација у саставу Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине. Основана је Законом о Агенцији за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине, („Службени гласник БиХ“, број: 56/08). Закон је ступио на снагу 22.7.2008. године, а тиме је престала да важи Одлука о оснивању Дирекције за имплементацију CIPS пројекта (Citizen Identification Protection System). Дирекција за имплементацију CIPS пројекта основана је 29. априла 2002. године Одлуком Савјета министара као привремена институција, а Законом о министарствима и другим органима управе БиХ („Службеном гласник БиХ“, број 5/03) дефинисана је као самостална служба у оквиру Министарства цивилних послова. Дирекција CIPS је прерасла своју првобитну намјену, имплементирала је много више пројеката него што је то било првобитно предвиђено и одржавала је велики систем. Сходно томе, а према стратегији развоја идентификационих докумената, израђен је закон

који успоставља Агенцију за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ. Оснивањем ове агенције на нивоу БиХ је формирана институција која прати, координира и институционално регулише област развоја идентификационих докумената, прати релевантне стандарде и регулативе Европске уније и развој у складу са тим стандардима. Такође, овим законом је област идентификационих докумената и централних евиденција у БиХ рјешена у складу са европским регулативама, те је системски и дугорочно регулирана ова област везана за европске интеграције.

2. НАДЛЕЖНОСТИ АГЕНЦИЈЕ

Агенција обавља сљедеће послове:

- предлаже и проводи стратегију и политику развоја у Босни и Херцеговини у области идентификационих докумената, а према ICAO 9303 стандарду и другим релевантним стандардима;
- врши набавку, складиштење, персонализацију, контролу квалитете и транспорт идентификационих докумената за потребе надлежних органа Босне и Херцеговине;
- технички дизајнира и формира евиденције дефиниране овим законом;
- одржава и управља базама података у које се похрањују подаци из евиденција које су дефиниране овим законом и информационих система, путем којих се приступа наведеним евиденцијама;
- осигурава адекватну инфраструктуру, посебне услове за рад и заштиту података, те друге техничке предуслове за несметано функционирање база података које су у њеној надлежности и база података које су у надлежности других министарстава, институција и органа на њихов захтјев и у складу са законом;
- издаје податке о евиденцијама и из евиденција овлашћеним институцијама и правним лицима;
- пројектује, развија и одржава софтверска рјешења потребна за вођење евиденција у надлежности Агенције, било интерним ресурсима, сарадњом са изворним органима или ангажманом компанија;
- развија, одржава и унапрјеђује телекомуникационе мреже за пријенос података за потребе Агенције, те других органа јавне сигурности у складу са Законом о телекомуникацијама, а како би се омогућила ефикасна размјена података из регистара дефинисаних овим законом;
- дефинира стандарде за опрему коју ће надлежни, пријемни и изворни органи набављати и користити у процесу обраде и размјене података у складу с овим законом;
- дефинира стандарде што је неопходно на локацијама с којих се врши приступ систему централне евиденције и размјене података како би се постигла сигурност и заштита података и система;
- проводи управне поступке који се тичу дјелоokruga Агенције у складу с важећим законским прописима

Агенција је надлежна за персонализацију и техничку обраду сљедећих идентификационих докумената: личних карата, личних карата за странце, возачких дозвола, путних исправа, докумената за регистрацију возила, других идентификационих докумената уз сагласност надлежних органа и посебну одлуку Савјета министара.

Агенција води евиденцију: јединствених матичних бројева (ЈМБ); пребивалишта и боравишта држављана Босне и Херцеговине; личних карата држављана Босне и Херцеговине; грађанских, службених и дипломатских пасоша; возачких дозвола; регистрације моторних возила и докумената за регистрацију; личних карата за стране држављане; новчаних казни и прекршајну евиденцију и друге евиденције за које постоји сагласност изворних органа, а уз посебну одлуку Савјета министара. Агенција је надлежна за дигитално потписивање у области идентификационих докумената, односно задужена је за електронске сертификате и електронске потписе везано за идентификациона докумената, у складу са законом којим се регулира електронски потпис. Агенција је надлежна за сарадњу с међународним институцијама задуженим за област идентификационих докумената.

3. СЈЕДИШТЕ АГЕНЦИЈЕ И ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Сједиште Агенције је у Бањалуци, а има регионалне центре у Сарајеву, Бијељини, Мостару и Бихаћу.

4. ОЦЈЕНА ЕФИКАСНОСТИ И ОПРАВДАНОСТ ПОСТОЈАЊА

Цијенећи наведено, а прије свега надлежности, оставарене резултате и чињенице да је Босна и Херцеговина у области система личних докумената по већини параметара у нивоу развијених земаља чланица ЕУ ефикасност рада Агенције заслужује високе оцјене, а оправданост њеног постојања је неупитна.

КОМИСИЈА ЗА ДЕМИНИРАЊЕ У БИХ, ЦЕНТАР ЗА УКЛАЊАЊЕ МИНА У БИХ

ПРАВНИ ОКВИР И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ

Противминско дјеловање у Босни и Херцеговини је успостављено на основу:

Закон о деминирању у БиХ који је усвојен 12.02.2002.године на сједници Парламентарне скупштине БиХ и њиме се уређује организациона структура

за уклањање мина и неексплодираних убојитих средстава (EOD) и извиђање сумњивих подручја на подручју БиХ, као и тијела надлежна за провођење деминирања, те права и обавезе особа које обављају послове деминирања и надзор над провођењем овога закона. У том контексту сасвим су препознатљиве обавезе свих актера укључених и заинтересованих за реализацију дјелатности противминских активности у нашој земљи.

Међународни правни оквир за регулисање заштите од мина и EOD чине сљедећи међународни акти:

Конвенција о забрани производње, употребе, складиштења и трансфера РР мина је потписана 1997.године, ратификована 1998.године, а ступила на снагу 1999.године. Члан 4. Конвенције/уништавање постојећих залиха РР мина је испуњен (уништено 460.727 залиха РР мина, 2255 РР мина задржано за потребе обуке). Према овој конвенцији је преузета и обавеза да се очисте сва минирана подручја до краја 2019.године, у складу с чим је и направљена Стратегија противминског дјеловања за период 2009-2019.година.

Конвенција о забрани производње, употребе и складиштења касетне муниције је потписана 2008.године, ратификована 2010.године и истом се забрањује производња, употреба, складиштење и трансфер касетне муниције, те постављају строги рокови за чишћење контаминираних земљишта и уништавање залиха и револуционарне одредбе за помоћ жртвама и заједницама угроженим касетном муницијом.

Конвенција о забрани или смањењу употребе неких врста конвенционалног наоружања је ратификована 1993.године и односи се на оружје које би могло бити посебно опасно или би могло имати недискриминаторне последице - тзв. нехумано наоружање (CCW);

Наведене Конвенције добијају на све већем значају, будући да је 2019.година рок за испуњење преузетих обавеза, а значајни донатори редуцирају своје присуство и интерес за овај проблем.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Центар за уклањање мина (ВНМАС) представља стручно тијело које се бави лоцирањем и обиљежавањем минираних области, планирањем и контролом квалитета оперативних активности, као и координацијом активности упозоравања на мине и помоћи жртвама мина.

ВНМАС броји 185 запослених од чега је 70% теренског особља.

Послови из надлежности ВНМАС-а обављају се у оквиру Кабинета директора, Сектора за операције и подршку, Уреда Сарајево и Канцеларије Бања Лука, унутар којих дјелује 8 Регионалних Уреда/Регионалних

Канцеларија са оперативним тимовима (Пале, Бања Лука, Бихаћ, Травник, Брчко, Тузла, Мостар и Сарајево).

Ентитетски и регионални уреди/канцеларије су распоређени тако да функционално и економично проводе активности према минским локацијама, те у циљу ефикасне координације са локалним властима, што је од есенцијалног значаја за спровођење стратешких и оперативних циљева Стратешког плана за период 2009-2019.година.

Организацијска структура Центра за уклањање мина у БиХ је усклађена са захтјевима Стратегије, као и Законом утврђеним надлежностима, не трпи промјене и као такву је не треба мијењати што потврђује и редовно извршење планираних задатака.

Треба нагласити да ревизија стратешког плана планирана за 2017.годину представља и излазну стратегију, према којој ће доћи до рационализације постојеће структуре ВНМАС-а.

ПРОТИВМИНСКО ДЈЕЛОВАЊЕ У БИХ

Противминско дјеловање се састоји од 5 међусобно повезаних компонената: Упозоравање на мине, Хуманитарно деминирање, Помоћ жртвама мина, Уништавање залиха и Заступање политике против употребе мина.

Под хуманитарним деминирањем се подразумјевају:

а) Радње којима се уклања опасност од мина и НУС-а у БИХ и оне укључују нетехничке методе којима се осигурава квалитет и стабилност процеса. Ове методе спроводи ВНМАС, и оне подразумјевају како слиједи:

- Вођење централне базе података о минским пољима;
- Систематско и генерално извиђање;
- Хитно обиљежавање;
- Тестирање и акредитација људства и опреме;
- Израда техничких и сигурносних стандарда;
- Израда годишњих планова и извјештаја за противминско дјеловање;
- Координација активности упозорања на мине и помоћи жртвама мина;
- Планирање, приоритетизација и израда пројеката;
- Стручни инспекцијски надзор над обављањем послова противминског дјеловања;
- Издавање Увјерења о извршеној контроли квалитета којим потврђује да је одређено подручје деминирано у складу са Законом о деминирању и Стандардима за деминирање у БиХ;

б) Операције техничког извиђања, чишћења површина и објеката, те подводног чишћења и уклањања експлозивних средстава заосталих ратом (техничке методе), обављају акредитоване деминерске организације.

ПРОБЛЕМ МИНА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Сумњива површина у Босни и Херцеговини је са 4200км², колико је износила 1996.године, редуцирана на 1.340 км² колико тренутно износи. Од овог износа 137,46км² је деминирано од стране акредитованих организација, док је преостала редукција извршена од стране извиђачких тимова ВНМАС-а, на основу чега се може закључити колики је учинак ВНМАС-а у укупном смањивању сумњиве површине у БиХ. Дефинисано је 10.236 минских сумњивих микролокација, на којима се, процјењује се, налази још око 210.000 мина/НУС-а.

Колику важност представља противминско дјеловање за стабилност, повјерење и цјелокупни развој наше земље, као и о његовој есенцијалности, говори и бројка од 1675 минских жртава у периоду 1996-2012.година.

У БиХ је већина минских поља обиљежена. Међутим, специфичност проблема је у томе да често извиђачки тимови ВНМАС-а долазе до нових информација, јер већина минских поља у БиХ током рата није уредно документована или су у питању минска поља неправилног распореда, тако да се оваква подручја могу наћи у скоро цијелој земљи.

Смањивању минских жртава су увелико допринијеле и активности упозоравања на мине, које спроводи ВНМАС, као и активности хитног обиљежавања, гдје се годишње постави преко 13.543 знакова за хитно упозорење.

Важно је истаћи да су у задње три године извиђачки тимови ВНМАС-а извидјели око 305км², према чему је план редукције нетехничким методама испуњен за преко 90%, што потврђује оправданост организацијске структуре ВНМАС-а. Такође, у истом периоду је испуњен и план стручних надзора, гдје је обављено 13350 инспекција, док је постављено 13407 знакова хитног упозоравања.

У 2011.години Сектор за подршку ВНМАС-а спровео је 35 пројеката, који се састоје од 141 активности. Главни лимитирајући фактор у реализацији плана је било неусвајање буџета на нивоу БиХ, што је за посљедицу имало немогућност реализација планираних капиталних инвестиција и пројеката који нису били непосредно усмјерени ка обављању есенцијалних активности ВНМАС. Из ових разлога у слједећу годину су пренешене активности занављања опреме за извиђање и инспекцију, те компјутерске и комуникационе опреме, док су пројекти едуцирања особља одгођени.

Прилог: Реализација противминских активности 2009-2011.година

ФИНАНСИЈЕ

У периоду 2002-2010.година, просјечан годишњи буџет ВНМАС-а је износио 7.000.000 КМ од чега је 56% за плате и накнаде, 31% за оперативне трошкове, 9% за капиталне издатке и програми посебне намјене 4%.

2011.године годишњи буџет ВНМАС-а је износио 6.336.667 КМ од чега је 76% за плате и накнаде и 24% за материјалне трошкове.

2012.године годишњи буџет ВНМАС-а износи 6,029.000 КМ од чега је 77% за плате и накнаде и 22 % за оперативне трошкове.

Важно је напоменути да рестрикција финансирања у овом периоду за последицу има немогућност извршења одређеног броја активности, које су планиране Стратегијом и Подстратегијом комуницирања у ПМД, што ће усложнити обављање ових послова у наредном периоду.

Напомињемо да: Агенција за рад и запошљавање, Агенција за антидопинг контролу, Агенција за високо образовање и осигурање квалитета, Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања и Агенција за предшколско, основно и средње образовање имају статус самосталних управних организација, те самим тим нису у саставу Министарства цивилних послова. Сходно томе сматрамо да анализу њиховог рада као и сврху постојања мора извршити Савјет министара БиХ и то на основу извјештаја о раду поменутих агенција.

STRATEGIJA PROTIVMINSKOG DJELOVANJA BIH 2009-2019. godina

AKTIVNOST / OPERACIJA	2009. godina			2010. godina			2011. godina			UKUPNO			
	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	
Posmatranje/tratiranje	MINSKI SUMNJAVA POVRŠINA	185,15	199,27	102,1	195,15	178,32	91,4	195,15	196,42	100,65	585,45	574,01	98,05
	SISTEMATSKO IZVIDANJE km ²		87,85			86,25			83,14			257,24	
	GENERALNO IZVIDANJE (BUR) km ²	115,75	27,5	99,7	115,75	14,51	87,0	115,75	6,62	77,55	347,3	48,63	88,08
	SISTEMATSKO I GENERALNO IZVIDANJE km ²		115,35			100,76			89,76			305,87	
	TEHNIČKO IZVIDANJE km ²	21,63	10,80	49,9	21,63	9,39	43,4	21,63	9,56	44,2	64,89	29,75	45,85
	ČIŠĆENJE MINA km ²	9,27	1,94	20,9	9,27	2,35	25,4	9,27	3,13	33,8	27,81	7,42	26,66
	HUMANITARNO DEMINIRANJE km ²	30,90	12,74	41,2	30,90	11,74	38,0	30,9	12,69	41,1	92,70	37,17	40,10
	PRONADENE I UNIŠTELE MINE/NUS	PP mine 2,112	PT mine 150	NUS 87,7	PP mine 2,350	PT mine 114	NUS 1,130	PP mine 1,816	PT mine 389	NUS 5,346	PP mine 8,278	PT mine 653	NUS 7,353
	UKUPNO km ²	146,05	128,09	87,3	146,65	112,50	76,7	146,7	102,5	69,9	439,95	343,04	78,0
	Redukcija sumnjive površine												
IZVIDANJE	REIZVIDANJE km ²	-	17,18	-	-	19,28	-	-	17,75	-	-	54,21	-
	ČIŠĆENJE MINA I faza km ²	12,00	6,05	50,4	8,00	4,29	53,6	8,00	3,67	45,9	28,00	14,01	50,0
	TEHNIČKO IZVIDANJE I faza km ²	32,00	34,97	109,3	32,00	32,18	100,6	32,00	35,98	112,4	99,00	103,13	107,4
	TEHNIČKO IZVIDANJE II faza km ²	19,40	15,17	78,2	39,40	29,34	74,5	20,00	21,55	107,8	78,80	66,06	83,8
	TRAJNO OBLJEZAVANJE km ²	16,00	29,23	182,7	16,00	38,46	240,4	19,40	32,60	168,0	51,40	100,29	195,1
	UKUPNO km ²	79,40	102,60	129,2	66,40	109,27	164,0	79,40	93,80	118,1	254,20	263,99	111,5
	PROJAVNO OBLJEZAVANJE km ²	10,00	10,53	105,3	10,00	10,36	103,6	10,00	10,76	107,6	10,00	10,76	107,6
	PROJAVNO OBLJEZAVANJE II faza km ²	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6
	TRAJNO OBLJEZAVANJE I faza km ²	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6
	TRAJNO OBLJEZAVANJE II faza km ²	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6	5,00	4,53	90,6
UKUPNO km ²	20,00	19,59	97,95	20,00	19,59	97,95	20,00	19,59	97,95	20,00	19,59	97,95	
IZVIDANJE													
UKUPNO km ²													
UM	18 projekata / 23.000 osoba												
UM	23 projekata / oko 37.000 osoba												
UM	20 projekata / oko 23.000 osoba												
UM	61 projekat / oko 83.000 osoba												
PZM	25 projekata / oko 1.800 direktna korisnika												
FINANSIRANJE (KM)	78,43	56,12	71,56	79,12	57,93	73,05	79,99	40,83	50,79	238	155	65,06	
FINANSIRANJE (KM)													
Značajni projekti													
UKUPNO	78,43	56,12	71,56	79,12	57,93	73,05	79,99	40,83	50,79	238	155	65,06	

38.8

Broj: 01-6-50-23643/12
Datum: 10.07.2012.godine

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
SARAJEVO

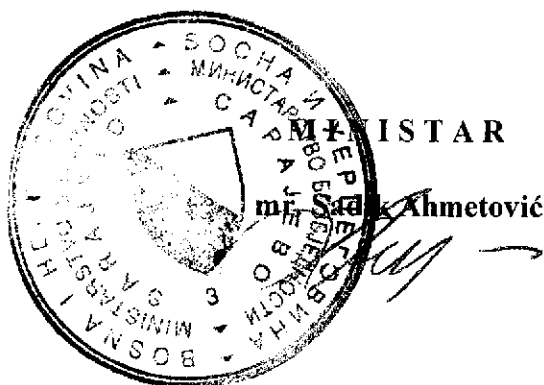
GENERALNI SEKRETARIJAT
n/r generalnog sekretara

Predmet: Odgovor na poslanička pitanja **DUŠANKE MAJKIĆ**, dostavlja se,-

Veza: Akt Generalnog sekretarijata Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
broj:05-50-1-1350-46/12 od 11.05.2012. godine

U prilogu akta dostavljamo Vam odgovor na postavljena pitanja poslanice **DUŠANKE MAJKIĆ**, koja je postavila na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj **19. aprila 2012.godine**.

S poštovanjem,

Dostavljeno:
-naslovu
-a/a

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: _____
Sarajevo, _____ godine

PRIJEDLOG

DUŠANKA MAJKIĆ, poslanica u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na **26.sjednici** ovog Doma održanoj **19. aprila 2012.godine**, postavila je Vijeću ministara BiH, odnosno Ministarstvu sigurnosti BiH poslanička pitanja koja glase:

„ **1. Šta namjerava preduzeti Savjet ministara na planu racionalizacije radne snage u institucijama BiH?**

2. Kada će Savjet ministara sačiniti analizu efikasnosti rada institucija BiH sa prijedlogom mjera za razrješavanje neefikasnih institucija koje su postale same sebi svrha, a koje troše ogromna finansijska sredstva?

3. Na koji način Savjet ministara BiH planira da zaustavi dalje povećanje administracije kroz nova zapošljavanja u institucijama BiH?“

Na postavljena pitanja, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na _____
sjednici održanoj _____ godine, utvrdilo sljedeći _____
(datum sjednice) (broj)

ODGOVOR

- 1. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine će, na planu racionalizacije radne snage, postupati po Strateškom planu Ministarstva za period 2012.-2014. godina.**
- 2. Na osnovu zaključka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine koji je donijet na 7. sjednici, održanoj 10.05.2012.godine (tačka 45.), kojim se zadužuju ministarstva da izrade analize efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja upravnih organizacija u svom sastavu i samostalnih upravnih organizacija za koje su resorno nadležni, s prijedlogom za realizaciju, ministar sigurnosti BiH je svojim aktom donio Odluku o formiranju Radne grupe za ocjenu efikasnosti rada u agencijama: Agenciji za policijsku podršku-potporu, Agenciji za školovanje i stručno usavršavanje kadrova i Agenciji za forenzička ispitivanja i**

vještačenja (na osnovu člana 61. Zakona o upravi, čl. 14. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 36. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine), s obzirom da je riječ o agencijama formiranim prije tri i po godine.

Do sada je Radna grupa Ministarstva sigurnosti BiH održala tri radna sastanka kojom prilikom je razmatrana radna verzija analize za ocjenu efikasnosti rada u pomenutim agencijama. Prilikom izrade radne verzije analize, korišteni su podaci iz strateških i godišnjih (operativnih) planova agencija, godišnjih izvještaja o radu (za 2009., 2010. i 2011. godinu), izvještaja o finansijskoj reviziji ovih agencija za 2010.godinu, kao i iz drugih relevantnih dokumenata Ministarstva. U toku finalizacije analize, članovi Radne grupe planiraju obaviti razgovore sa rukovodstvima pomenute tri agencije, kako bi se dobila što objektivnija situacija o radu i prisutnim problemima u agencijama, te predložene mjere bile što efikasnije i djelotvornije.

Nakon što ministar sigurnosti BiH bude upoznat s rezultatima analize, on će (u duhu nalaza Radne grupe) u daljoj korespondenciji prema Vijeću ministara BiH predložiti određene zaključke u cilju njihove dalje realizacije.

3. **Ministarstvo sigurnosti BiH** će sačiniti analizu efikasnosti i opterećenosti u okviru popunjenih radnih mjesta, te na osnovu analiza i preporuka analize pristupiti preraspodjeli izvršilaca u cilju podizanja efikasnosti na nivou Ministarstva.

Број: 03-07-3-1976/13 -БП
Сарајево, 14.10.2013. године

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ

ПРЕДМЕТ: Обавјештење о закључку Савјета министара – Израда анализе ефикасности рада и оцјена оправданости постојања управних организација и самосталних управних организација за које је ресорно надлежно МЦП БиХ-
доставља се

Поштовани,

Везано уз ваш акт број 05-07-1-2492-16Ц/13 од 4.9.2013. године обавјештавамо вас о сљедећем:

Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ (IDDEEA БиХ) основана је Законом о Агенцији за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 56/08) којим је прописан дјелокруг рада и надлежности Агенције како сљеди:

- а. Предлаже и проводи стратегију и политику развоја у Босни и Херцеговини у области идентификационих докумената, а према ИСАО 9303 стандарду и другим релевантним стандардима;
- б. Врши набавку, складиштење, персонализацију, контролу квалитете и транспорт идентификационих докумената за потребе надлежних органа Босне и Херцеговине (личне карте, личне карте за странце, возачке дозволе, путне исправе, документи за регистрацију возила, други идентификациони документи уз сагласност надлежних органа и посебну одлуку Савјета министара БиХ);
- ц. Технички дизајнира и формира евиденције дефинисане Законом (јединствених матичних бројева, пребивалишта и боравишта држављана БиХ, личних карата држављана БиХ, грађанских, службених и дипломатских пасоша, возачких дозвола, регистрације моторних возила и докумената за регистрацију, личних карата за стране држављане, новчаних казни и прекршајну евиденцију, друге евиденције за које постоји сагласност изворних органа а уз посебну одлуку Савјета министара БиХ);

- д. Одржава и управља базама података у које се похрањују подаци из евиденција које су дефинисане Законом и информационих система, путем којих се приступа наведеним евиденцијама;
- е. Осигурава адекватну инфраструктуру, посебне услове за рад и заштиту података, те друге техничке предуслове за несметано функционисање база података које су у њеној надлежности и база података које су у надлежности других министарстава, институција и органа на њихов захтјев и у складу са позитивним правним прописима;
- ф. Издаје податке о евиденцијама и из евиденција овлашћеним институцијама и правним лицима;
- г. Пројектује, развија и одржава софтверска рјешења потребна за вођење евиденција у надлежности Агенције, било интерним ресурсима, сарадњом са изворним органима или ангажманом компанија;
- х. Развија, одржава и унапрјеђује телекомуникационе мреже за пријенос података за потребе Агенције, те других органа јавне сигурности у складу са Законом о телекомуникацијама, а како би се омогућила ефикасна размјена података из регистара дефинисаних Законом;
- и. Дефинише стандарде за опрему коју ће надлежни, пријемни и изворни органи набављати и користити у процесу обраде и размјене података у складу са Законом;
- ј. Дефинише стандарде шта је неопходно на локацијама с којих се врши приступ систему централне евиденције и размјене података како би се постигла сигурност и заштита података и система;
- к. Проводи управне поступке који се тичу дјелокруга Агенције у складу с важећим законским прописима.

Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ дјелује у саставу Министарства цивилних послова те сматрамо да је иста оправдала своје постојање, како радом тако и ефикасношћу, те је самим тим њено постојање неопходно у будућем раду везано уз ту област.

У саставу Министарства цивилних послова је и ВНМАС-а, чије постојање такође сматрамо неупитним, с тим да наглашавамо да је реорганизација истог неопходна, с циљем веће оперативности, транспарентности и ефикасности, те стога сматрамо да је неопходно да реорганизован ВНМАС дјелује у складу са новим законским рјешењима, јер је Закон по ком тренутно дјелује донесен 2002. године (Службени гласник БиХ, број 5/02).

Рад Комисија за деминирање у БиХ, као тијела Савјета министара БиХ које дјелује у оквиру Министарства цивилних послова БиХ, је одређен у складу са обавезама и правима датим у Закону о деминирању у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, број 5/02), Одлуком о оснивању Комисије за деминирање у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, број 16/02) и другим позитивним законским прописима.

Трајни задаци Комисије у складу са наведеним прописима су:

- представљање Босне и Херцеговине на свим конференцијама, домаћим и међународним, које се односе на акције против мина, а нарочито у међународној кампањи за забрану копнених мина, те на стручним конференцијама;
- одобравање стандарда за уклањање мина и неексплодираних убојних средстава;

- на приједлог руководства ВНМАС-а одобравање интерних прописа за рад ВНМАС-а;

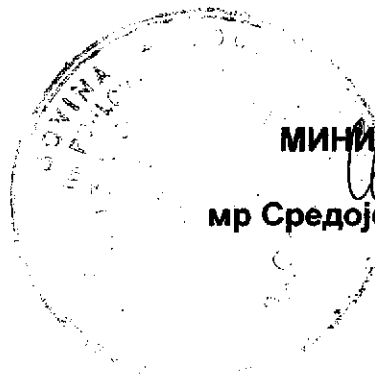
- побољшавање сарадње између ентитета у Босни и Херцеговини у аспекту деминирања и других протуминских акција;

- подношење извјештаја Савјету министара БиХ и редовно извјештавање Одбора донатора за протуминску акцију у БиХ о активностима Комисије као и напретку операција деминирања у складу са извјештајима који доноси Центар за уклањање мина БиХ (ВНМАС);

У сарадњи са одбором донатора и другим донаторским организацијама усмјеравање средстава за уклањање мина и омогућавање ВНМАС-у.

Што се тиче осталих агенција које су самосталне управне организације и чија дјелатност има додира са надлежностима Министарства цивилних послова, сматрамо да разлоге њихове оправданости треба размотрити Савјет министара БиХ.

С поштовањем,

 МИНИСТАР

мр Средоје Новић

Прилог: као у тексту
Достављено:

**ANALIZA EFIKASNOSTI I OCJENA OPRAVDANOSTI POSTOJANJA
UPRAVNIH ORGANIZACIJA I SAMOSTALNIH UPRAVNIH ORGANIZACIJA
ZA KOJE JE RESORNO NADLEŽNO MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BiH**

SADRŽAJ:

<i>Agencija za predškolsko,osnovno i srednje obrazovanje BiH.....</i>	<i>3</i>
<i>Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu bezbjednost BiH.....</i>	<i>15</i>
<i>Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH.....</i>	<i>23</i>
<i>Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH.....</i>	<i>27</i>
<i>Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH.....</i>	<i>40</i>
<i>Agencija za antidoping kontrolu BiH.....</i>	<i>46</i>
<i>Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMAC).....</i>	<i>58</i>
<i>Agencija za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanje kvaliteta BiH.....</i>	<i>66</i>

AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

UVOD

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je osnovana Zakonom o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) koji je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila na 16. sjednici Zastupničkoga doma, održanoj 11. i 30. listopada 2007. godine, te Dom naroda na 9. sjednici, održanoj 29. listopada 2007. godine. Ovim su zakonom uređeni pravni status, ustroj, nadležnosti i način uspostave Agencije, ali i nadležnosti stručnih i vodećih tijela, načina financiranja Agencije te druga pitanja vezana za njezin rad.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje samostalna je upravna organizacija sa sjedištem u Mostaru i područnim jedinicama u Banja Luci i u Sarajevu.

U Mostaru je, osim sjedišta, i Odjel za zajedničku jezgru nastavnoga plana i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. U Banja Luci je Odjel za srednje strukovno obrazovanje, obuku, obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje, dok je se u Sarajevu Odjel za standarde znanja, učeničkih dostignuća i ocjenjivanje rezultata u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju.

Agencijom, iz sjedišta u Mostaru, upravlja ravnateljica, imenovana od strane Vijeća ministara BiH, na mandat u trajanju od četiri godine. Ravnateljica ima dvije zamjenice koje su ujedno i voditeljice područnih jedinica u Sarajevu i u Banja Luci i koje su imenovane na isti način i na isto razdoblje.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Agencije, na koji je Vijeće ministara BiH dalo suglasnost 14. rujna 2009. godine, uređena je unutarnja organizacija Agencije – osnovne i druge unutarnje organizacijske jedinice i njihove mjerodavnosti, te sistematizacija radnih mjesta – naziv, raspored i opis poslova.

O NASTANKU AGENCIJE

Ranijim analizama sektora obrazovanja u Bosni i Hercegovini rađenim u 2004. i 2005. godini, prepoznata je potreba uspostavljanja više institucija koje bi u svojoj nadležnosti imale različite poslove unutar sektora obrazovanja. Time bi se uspostavila bolja stručna povezanosti i osigurala reforma obrazovanja u skladu s europskim trendovima, a što je jedan od osnovnih uvjeta za približavanje Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. Između ostalog, predloženo je osnivanje Agencije koja bi se bavila standardima i ocjenjivanjem, Agencije za nastavne planove i programe BiH i Centra za informiranje, priznavanje i ocjenjivanje kvaliteta BiH.

Isto ima uporište u nastojanjima Europske unije da postane „najkonkurentnija i najdinamičnija privreda u svijetu, zasnovana na znanju, koja je u stanju održivo ekonomski rasti, s većim brojem radnih mjesta i većom društvenom kohezijom“ (Vijeće Europe, Lisabon 2000.).

Obzirom da je već postojala Agencija za standarde i ocjenjivanje u obrazovanju za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku, kao međuentitetska agencija, a zbog ukazane potrebe za osnivanjem

Agencija na razini Bosne i Hercegovine, ranija Agencija je ugašena, a novoosnovana Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje preuzela je opremu, arhivu i uposlenike ranije Agencije.

Nakon završetka svih procedura i imenovanja rukovodstva, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje počela je s radom 01. siječnja 2009. godine.

O RADU AGENCIJE

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, kao samostalna upravna organizacija, financira se iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine. Obzirom na ekonomsku krizu u svijetu, koja zadnjih par godina ostavlja velike posljedice i na Bosnu i Hercegovinu, proračun Agencije se, u cilju ušteda, smanjuje svake godine. Uz to, na snazi je i zabrana zapošljavanja zbog koje Agencija nije mogla vršiti upošljavanje planiranom dinamikom. Trenutno je u Agenciji 26 uposlenih, od sistematizacijom planiranih 46.

Unatoč svemu navedenom, Agencija se uspijeva nametnuti kao vodeća stručna organizacija u Bosni i Hercegovini i svojim djelovanjem značajno utječe na formiranje svijesti o važnosti kvalitetnog obrazovanja, te kroz ostvarenje ciljeva iz strateškog plana, u skladu sa Zakonom određenim nadležnostima, vrši pomake u promjeni koncepta obrazovanja i reformi predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Znajući s kojim ograničenjima je Agencija suočena, u smislu zapošljavanja i proračuna za ostvarenje zacrtanih ciljeva, značajni naponi su uloženi u iznalaženja dodatnih sredstava za ostvarivanje projekata koji će u konačnici dovesti do uspostave sustava obrazovanja koji će biti usklađen sa sustavom obrazovanja u zemljama EU.

Značajno je napomenuti da uz UNICEF, Save the Children International, Fond Otvoreno Društvo, kao donatore od velike važnosti za projekte iz obrazovanja, veliku potporu pruža i GIZ - Deutsche Gesellschaft Für Internationale Zusammenarbeit. GIZ provodi projekat jačanja javnih institucija u Bosni i Hercegovini, potpisan od strane Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Njemačke, u kojem je Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH identificirana kao ključna institucija u Bosni i Hercegovini, te kontinuirano radi na jačanju Agencije kroz tehničku pomoć, obuke uposlenih u Agenciji, te na sve druge načine koji se identificiraju kroz period trajanja projekta. GIZ je uključio institucije Bosne i Hercegovine za koje je procijenio da imaju potencijal i da značajno mogu doprinijeti izgradnji sustava u BiH, a što će imati za posljedicu lakše približavanje BiH Europskoj uniji i ostvarenju ciljeva koje BiH treba ispuniti na putu prema EU.

Uz Projekat Jačanja javnih institucija u BiH koji vodi GIZ, Agencija je 15 mjeseci bila korisnik Twinning projekta Europske komisije, koji je realizirao konzorcij obrazovnih institucija iz Slovenije. Kroz ovaj projekt, Agencija je stekla značajna iskustva i pomoć u realizaciji aktivnosti na unaprjeđenju obrazovnog sustava u Bosni i Hercegovini, bez koje se ne može zamisliti proces pridruživanja EU i izgradnje obrazovnog sustava koji će omogućiti stjecanje kvalitetnog znanja, vještina i kompetencija koje su nužne za upošljavanje u EU, ali i u zanimanjima koja će doprinijeti razvoju gospodarstva Bosne i Hercegovine.

Međunarodne organizacije, koje djeluju na području Bosne i Hercegovine su prepoznale značaj Agencije i važnost posla kojim se bavi, te su na njene inicijative redom pozitivno odgovorile i prihvatile financiranje projekata iz obrazovanja uz tehničku i pomoć u obukama za poslove koji do sada nisu rađeni na području BiH.

Analiza uspješnosti Agencije kroz završene projekte i poslove kao i započete i planirane projekte s rokom izvršenja i očekivanim rezultatima u periodu 2009.-2013.

**1. Stručno tijelo za kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika u Bosni i Hercegovini
(2013 i dalje)**

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, uz tehničku podršku OSCE-a, provodi kontinuirano profesionalno usavršavanje nastavnika. Kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika (CPD) jeste neprekidni proces obrazovanja, obuke, učenja i pružanja podrške čiji krajnji cilj jeste promidžba učenja i razvoj profesionalnih znanja, vještina i načela poučavanja nastavnika. Također, pomaže pri odabiru i provedbi promjena u osobnom načinu poučavanja i učenja, a sve u svrhu što učinkovitijeg obrazovanja učenika. Oformljeno je Stručno tijelo koje radi na aktivnostima izrade Akcijskog plana za unaprijeđenje kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika u Bosni i Hercegovini.

2. Izrada Zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP) temeljenog na ishodima učenja (2012-2014)

Urađena je analiza postojeće ZJNPP, postojećih NPP u BiH i kurikuluma zemalja regije, koja je polazna osnova za kreiranje metodološkog pristupa izrade ishoda učenja uključujući i ključne kompetencije i pokazatelje sukladne EU standardima. U postojećim ZJNPP utvrđeni su samo programski sadržaji liste predmeta, zastupljenih u nastavnim planovima i programima koji su se realizirali 2003. godine u osnovnim školama u Bosni i Hercegovini, s distribucijom sadržaja u Federaciji BiH od prvog do osmog razreda, odnosno od drugog do devetog razreda u Republici Srpskoj. To je razlog da su programski sadržaji ZJNPP navedeni po razredima, koji su numerirani istovremeno za osmogodišnju i devetogodišnju školu (I/II, II/III i tako redom). Dakle, ZJNPP za osnovnu školu u Bosni i Hercegovini urađena je samo za osam razreda osnovne škole, mada je evidentno da pokriva raspon od prvog do devetog razreda osnovne škole.

Kako je postojeća ZJNPP samo presjek programskih sadržaja koji se učio/uči u svim školama istog razreda i nema format, strukturu i sadržaj, uobičajen za takvu vrstu dokumenta u svijetu obrazovanja, definirano je osam odgojno-obrazovnih područja, a to su jezično-komunikacijsko, matematičko, prirodoslovno, društveno-humanističko, tehnika i informatičke tehnologije, umjetničko, tjelesno i zdravstveno područje i kroskurikularno / međupredmetno područje.

Polazišna osnova pri definiranju odgojno - obrazovnih područja bio je Europski okvir ključnih kompetencija i ključne kompetencije i životne vještine u BiH, analiza važećih NPP –a u Bosni i Hercegovini, kao i analiza kurikuluma zemalja regije.

Unutar prvog, jezično-komunikacijskog područja, završena je izrada ishoda za materinski jezik, a u tijeku je izrada ishoda za strani jezik. Paralelno su započele aktivnosti i na izradi ishoda za prirodoslovno područje.

3. Diseminacija standarda, uz finansijsku podršku Save the Children BiH (2012.-2013.)

Projekt „Implementacija standarda za predškolsko i osnovno obrazovanje“, u okviru Projekta „Inicijativa za pravično obrazovanje u Bosni i Hercegovini - faza II“, realiziran je kroz dvije komponente, i to:

- Komponenta I- Promocija i diseminacija Standarda kvaliteta rada u predškolskom odgoju i obrazovanju

Stručnjaci iz predškolskih institucija, njih oko 1550, upoznati su sa standardima kvaliteta rada odgajatelja, pedagoga i ravnatelja u predškolskom odgoju i obrazovanju i educirani su za njihovu primjenu u praksi. Održan je 31 stručni susret na 17 lokacija u BiH. Obavljeno je pilotiranje primjene standarda kvaliteta rada u 78 predškolskih ustanova. Urađeno istraživanje o učincima primjene standarda kvaliteta rada u predškolskim ustanovama uključenim u pilot-projekt i urađene su preporuke za primjenu standarda kvaliteta rada u praksi.

- Komponenta II- Promocija i diseminacija standarda učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razreda devetogodišnjeg obrazovanja.

Približno 5000 nastavnika razredne i predmetne nastave upoznato je sa standardima učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razred devetogodišnjeg obrazovanja i educirani su za primjenu istih u svakodnevnoj nastavnoj praksi u formativnom ocjenjivanju i praćenju učenika, kreiranju godišnjeg programa nastavnika, zadavanju domaće zadaće i različitim vidovima pisanih provjera znanja. Održano je 35 stručnih seminara na 21 lokaciji u BiH.

4. Evaluacija u obrazovanju: Postavljanje mjerila za evaluaciju reforme devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja (kroz evaluaciju učeničkih postignuća), uz finansijsku podršku GIZ-a (2012.-2013.)

U svibnju su testirani učenici iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i matematike u 79 škola, odnosno 88 odjela osmih razreda osnovne škole. Nakon unosa podataka, urađena je analiza, utvrđena su i definirana mjerila postignuća iz matematike i bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Također, na osnovi podataka iz upitnika, urađena je analiza prema predviđenom Creemers-ovom modelu učinkovitosti obrazovanja i sekundarna analiza podataka - utvrđivanje prediktora uspjeha na testovima iz matematike i bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.

Kao rezultat projekta, postavljena su mjerila učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i matematike, urađena je sekundarna analiza podataka – prediktora uspjeha na testovima iz jezika i matematike s preporukama, održana je Konferencija 20. i 21. 2. 2013. na kojoj su predstavnici obrazovnih vlasti i institucija BiH upoznati s rezultatima Projekta te je izvršena distribucija materijala svim osnovnim školama u BiH, planirana je za period srpanj/studen 2013. godine.

5. Implementacija nastavnih planova i programa u BiH

Po prvi put u Bosni i Hercegovini urađen je dokument: *Implementacija nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini*. Publikacija je rezultat rada Agencije na prikupljanju i objedinjavanju podataka za sve županije, entitete i Brčko distrikt BiH. Osim podataka o implementaciji NPP u BiH, predstavljeni su i podaci o usklađenosti srednjeg strukovnog obrazovanja s klasifikacijom zanimanja i ostali podaci koji imaju značaj za proces usklađivanja srednjeg strukovnog obrazovanja i tržišta rada.

6. Evaluacija NPP u SSO BiH

Izvršena je evaluacija primjene nastavnih planova i programa u srednjem strukovnom obrazovanju u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republike Srpske za pet porodica zanimanja. Evaluacija je rađena za porodice: II Šumarstvo i obrada drveta; IV Strojarsstvo i obrada metala; VIII Geodezija i građevinarstvo; X Ugostiteljstvo i turizam; XI Ekonomija, pravo i trgovina. Aktivnost je uspješno okončana održavanjem završne konferencije i objavljivanjem publikacije „*Evaluacija NPP u SSO BiH*“.

7. Twinning-projekt, projekt u sklopu IPA 2009 (2012.-2013.)

Projektom se nastojalo doprinijeti poboljšanju unutarnje organizacije, osiguranju pristupa kvalitetnom obrazovanju polazeći od temeljnih procesa na području razvoja zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, razvoju standarda učeničkih postignuća, standarda zanimanja te provedbi eksterne mature u suradnji s ministarstvima, pedagoškim zavodima, školama, fakultetima i drugim relevantnim institucijama.

Na osnovu ključnih kompetencija i definiranih obrazovnih oblasti utvrđena je metodologija definiranja ishoda učenja, komponenti i indikatora. Nakon već definirane ZJNPP za materinski jezik na kraju predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i izrade primjera za prirodoslovje u oblasti energije, analizirani su modeli izrade ZJ za strane jezike na osnovu Europskog jezičnog okvira.

Za područje strukovnog obrazovanja izrađena je metodologija za standarde zanimanja, te na osnovu toga i skica standarda zanimanja i prva skica kataloga za završni ispit za profesije cvjećar i turistički tehničar. Izrađena je i metodologija za razvoj standarda znanja za završni ispit za trogodišnje i četverogodišnje obrazovne programe.

Na području vanjskog vrednovanja na kraju srednje škole urađena je analiza stanja i usporedba sa zemljama regiona i EU, te su prepoznate naše prednosti i mane. Pripremljen je prijedlog modela eksterne mature i organizacijske mreže institucija koje bi ju pripremale i provodile u BiH. Radilo se na administraciji testova znanja, obuci eksperata za pripremu predmetnih ispitnih kataloga i eksperata za pripremu i ocjenjivanje testova, poboljšanju baze podataka i obradi podataka o postignućima na maturi. Cjelokupan rad rezultirao je izradom Smjernica za izradu pravnih akata za provođenje eksterne mature u srednjim školama u BiH.

U smislu jačanja kapaciteta Agencije kontinuirano se radilo na usavršavanju kompetencija savjetnika i rukovodstva, kroz usavršavanje stručnog znanja, primjenu novih web aplikacija, razvijanje projektnih timova, razmjenu iskustva i sl.

8. Agencija aktivno sudjeluje u izradi PIF-a za IPU 2012 i 2013.

9. Dizajniranje sustava za prikupljanje i distribuciju podataka za potrebe Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, uz finansijsku podršku GIZ-a (2012.-2013.)

Utvrđeno je trenutno stanje baze podataka Agencije, kao i potreba Agencije u svrhu prikupljanja, unosa i analize podataka za sprovođenje eksterne provjere znanja. Uspostavljen je sustav SOPO aplikacije (softverski i hardverski) na bazi iskazanih potreba Agencije te je projekt SOPO aplikacije za bazu podataka pilotiran u tri osnovne škole u BiH, nakon čega je testiran ABBYY SOPO sustav za skeniranje, potreban za unos podataka.

10. Odbor za reformu nastave povijesti Bosne i Hercegovine (2011.-2013.)

Agencija je aktivno uključena u rad Odbora za reformu nastave povijesti Bosne i Hercegovine koji je započeo s radom 2011. godine. Potpisan je sporazum između Misije OEES –a u Bosni i Hercegovini i nadležnih Ministarstava obrazovanja zbog reforme i promicanja nastave povijesti. Definirani su ishodi učenja nastave povijesti za 6., 7., 8. i 9. razred devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja. Urađeni su itemi (ispitni zadaci) uz podršku Agencije te je provedeno pilot testiranje 300 učenika 5. razreda osmogodišnje škole i 6. razreda devetogodišnje osnovne škole. Urađeni su itemi i provedeno testiranje 600 učenika 5., odnosno 6. razreda osnovne škole i 600 učenika 8., odnosno 9. razreda osnovne škole iz cijele Bosne i Hercegovine nakon čega su uspostavljeni standardi učeničkih postignuća za 6. razred i urađeni apriori standardi za 9. razred iz nastave povijesti.

11. Aktivno učenje, uz finansijsku podršku OSCE misije u BiH (2011.-2013.)

Osposobljene su 24 osobe, koje su usvojile vrijednosti, vještine i metodologiju aktivnog učenja. Formirana je radna skupina kao stručno tijelo za izradu smjernica za akcijski plan i izradu priručnika za unapređenje kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika u BiH. Aktivno učenje je jedan od mogućih akreditiranih programa kad je u pitanju kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika u BiH.

12. Metodologija za izradu standarda zanimanja

Uspostavljene su veze s tržištem rada, a prvi put u Bosni i Hercegovini, uz podršku projekta EUVET 4, razvijena je metodologija za izradu standarda zanimanja. Po utvrđenoj metodologiji razvijeni su standardi zanimanja za deset zanimanja pilot porodice *Poljoprivreda i prerada hrane*. Na osnovu izrađenih standarda zanimanja urađena je revizija nastavnih planova i programa po modularnom pristupu, koji omogućava učenicima usvajanje bazičnih i generičkih znanja i vještina, razvijanje osobnih i profesionalnih kompetencija, vještina poduzetništva, organizacije i planiranja, informacijsko-komunikacijskih vještina i tehnologija. Po utvrđenoj metodologiji izrađeni su specifični deskriptori za svih 10 zanimanja.

Pokrenute su aktivnosti izrade smjernica za provođenje obuka nastavnika za izvođenje nastave i ocjenjivanje po modularnim nastavnim planovima i programima. Izrađene su smjernice za izradu pravilnika i pedagoške dokumentacije usklađenih s modularnom nastavom.

13. Izrada Strateškog plana Agencije 2012.- 2016., uz finansijsku podršku Save the Children, UNICEF i Fond otvoreno društvo BiH (2011.)

Strateškim planom su utvrđene jasne smjernica razvoja Agencije za razdoblje 2012. – 2016. godine, na razini općih i specifičnih strateških ciljeva.

Svrha izrade ovog dokumenta je unaprjeđenje kapaciteta i djelotvornosti Agencije, kako bi ona što učinkovitije doprinijela sustavnim promjenama i razvoju dostupnijeg, prilagodljivijeg, kvalitetnijeg i učinkovitijeg predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u BiH, njegovom približavanju europskom obrazovnom prostoru i osiguranju njegove prepoznatljivosti i mjerljivosti na međunarodnom planu.

14. Poboljšanje pristupa predškolskom obrazovanju za djecu iz romskih zajednica (2011-2012)

Ostvarena je koordinirajuća aktivnost pedagoških zajednica i Agencije u Projektu "*Poboljšanje pristupa predškolskom obrazovanju za djecu iz romskih zajednica*". Cilj projekta je borba protiv marginalizacije i socijalne isključenosti, zastupanje istih mogućnosti za svu djecu tog uzrasta kao podrška implementaciji Zakona o predškolskom obrazovanju i poboljšanju pristupa predškolskom obrazovanju za romsku djecu. Projekt izravno podržava mjeru 1.1.5. Revidiranog Akcijskog plana Bosne i Hercegovine za obrazovne potrebe Roma.

15. Implementacija integriranog koncepta profesionalne orijentacije na Zapadnom Balkanu (2011-2012)

Agencija je izravno sudjelovala u "Implementaciji integriranog koncepta profesionalne orijentacije na Zapadnom Balkanu". Glavi cilj profesionalne orijentacije jest pomoći pojedincu u odabiru odgovarajućeg zanimanja. Profesionalna orijentacija u osnovnim školama se u najvećoj mjeri realizira kroz rad školskih pedagoga i psihologa.

16. Standardi kvaliteta predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini, uz finansijsku podršku UNICEF-a i Save the Children (2011.-2012.)

Urađena je i objavljena analiza postojećih cjelovitih programa odgojno - obrazovnog rada s djecom predškolskog uzrasta i s preporukama za njihovo unaprjeđenje. Definirani su standardi kvaliteta rada odgajatelja, pedagoga i ravnatelja u predškolskom odgoju i obrazovanju s indikatorima za evaluaciju i samoevaluaciju i objavljeni u formi dokumenta pod nazivom „Standardi kvaliteta rada odgajatelja, pedagoga i ravnatelja u predškolskom odgoju i obrazovanju“. Objavljena je publikacija „Kvalitet u predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini“ te je održana konferencija 27. i 28. 2. 2012.godine za predstavnike obrazovnih vlasti i institucija BiH pod nazivom *Standardi kvaliteta u predškolskom odgoju i obrazovanju*.

17. Adresar institucija BiH

Izrađen je *Adresar institucija srednjeg strukovnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini*, s namjerom objedinjavanja osnovnih informacija o institucijama koje su važne, mjerodavne i odgovorne za srednje strukovno obrazovanje (obrazovne vlasti, srednje strukovne škole i društveni partneri).

18. Ključne kompetencije i životne vještine u obrazovnim sustavima BiH, uz finansijsku podršku UNICEF-a (2010.-2011.)

Definirano je deset ključnih kompetencija za BiH, na temelju desk istraživanja, a u odnosu na definirane ključne kompetencije u EU. Urađeno je mapiranje ključnih kompetencija, odnosno analiza zastupljenosti ključnih kompetencija u nastavnim planovima i programima, u udžbenicima i u nastavnoj praksi sa stanovišta nastavnika i učenika kao krajnjih korisnika obrazovnih usluga. Izdata je publikacija *Ključne kompetencije i životne vještine u obrazovnim sustavima u BiH*.

19. Izrada interkulturalnog Etičkog kodeksa za nastavnike, škole i učenike i plana za uspostavljanje sustava praćenja napretka u poboljšanju kvaliteta obrazovanja (interkulturalno i inkluzivno obrazovanje), uz finansijsku podršku MDGF-a i UNICEF-a (2010.-2012.)

Izrađeni su: Etički kodeks za osnovne škole, Instrumentarij za vrednovanje i samovrednovanje kvaliteta rada za osnovne škole i Akcijski plan za uspostavljanje sustava praćenja kvaliteta rada u obrazovanju.

20. Procjena kapaciteta za implementaciju zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju i priprema planova za proširenje/povećanje obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, uz finansijsku podršku UNICEF-a (2010.-2011.)

Realizirano je istraživanje u 40 općina u Bosni i Hercegovini o implementaciji člana 16. Okvirnog zakona kojim je uspostavljena obveza predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u godini pred polazak u školu. Na osnovu provedenog istraživanja izdata je publikacija „Izvešće o implementaciji zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u BiH“, s naglaskom na obvezi pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu. Izvešće sadrži analizu stanja i generalne i specifične preporuke za unaprjeđenje u oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja.

21. Poboljšanje kulturnog razumijevanja BiH 2010 -2011

Agencija je bila izravno uključena u Program MDGF - poboljšanje kulturnog razumijevanja BiH, s ciljem izrade studije o nastavnim planovima i programima, a u cilju interkulturalnog obrazovanja, s primjerima dobrih praksi u našim školama.

22. Definiranje standarda učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razreda devetogodišnjeg obrazovanja, uz finansijsku podršku Save the Children, UNICEF-a i Fond otvoreno društvo BiH (2010.-2011.)

Definirani su standardi učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razreda devetogodišnjeg obrazovanja, na osnovu testiranja oko 2900 učenika iz 60 škola na 60 lokacija u BiH. Urađena je analiza faktora postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razreda devetogodišnjeg obrazovanja te je izdata publikacija „Definiranje standarda učeničkih postignuća iz bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika, matematike i prirodnih znanosti za 3. i 6. razred devetogodišnjeg

obrazovanja“. Završna konferencija projekta održana je 21. i 22. 3. 2012.godine za predstavnike obrazovnih vlasti i institucija BiH pod nazivom *Standardi učeničkih postignuća u devetogodišnjem obrazovanju*.

23. Učenje o poduzetništvu (2010-2011)

Uz podršku IPA projekata EU, urađeni su dokumenti koji se odnose na uvođenje poduzetništva u obrazovni sustav Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BiH):

- 1) Priručnik za predavače i škole, Uvođenje i razvoj Učenja o poduzetništvu u BiH;
- 2) Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u BiH za period 2012-2015; koju je Vijeće ministara BiH usvojilo 2012. godine;
- 3) Akcijski plan strategije „Učenja o poduzetništvu“;
- 4) Plan obuke predavača za Učenje o poduzetništvu.

U okviru projekta *KulturKontakt Austrija* izrađeni su dokumenti: *Kriterijumi za izvođenje praktične nastave učenika u poduzećima* i *Priručnik za nastavnike praktične nastave*.

24. Kultura za razvoj 2009-2011

Odjel za zajedničko jezgro nastavnih planova i programa sudjelovao je u programu pod nazivom „Kultura za razvoj“, koji su u okviru partnerskog odnosa, provodile tri organizacije Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini, UNDP, UNICEF i UNESCO u suradnji s Ministarstvom civilnih poslova BiH, entitetskim ministarstvima obrazovanja i kulture, županijskim ministarstvima obrazovanja, kao i s drugim institucijama s područja obrazovanja i kulture. Svrha ovog programa jeste pružanje pomoći u izgradnji društvene kohezije, povećanju stupnja poštivanja međukulturalizma i podizanju razine svijesti o kulturalnim sličnostima s interkulturalizmom kao pretpostavkom multikulturalnosti.

25. Sustav kvaliteta u srednjem strukovnom obrazovanju u BiH

U suradnji s EU VET 4 projektom započeo je razvoj *integralnog informacijskog sustava* srednjeg strukovnog obrazovanja i obuke, s ciljem učinkovitog umrežavanja i proceduralne dvosmjerne razmjene informacija i strukturiranih podataka unutar i na razini BiH. Razvojem VETIS (ASP:NET web aplikacija) osigurat će se prikupljanje, obrada, usporedba, sinteza i predstavljanje standardiziranih osnovnih pokazatelja o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci i tržištu rada u BiH. To će stvoriti preduvjete za uspostavu *okvira sustava kvaliteta* u srednjem strukovnom obrazovanju u BiH. Izrađen je i nacrt plana suradnje, koordinacije i mehanizmi izvještavanja za uspostavljanje partnerske mreže Agencije i zainteresiranih strana.

26. Sekundarna analiza TIMSS 2007 u BiH, uz financijsku podršku Save the Children, UNICEF i Fonda otvoreno društvo BiH (2009.-2010.)

Urađena je i objavljena Sekundarna analiza postignuća učenika završnog razreda osnovne škole BiH iz matematike i predmeta prirodnih znanosti, kao i čimbenika koji utiču na obrazovna postignuća u okviru međunarodne studije TIMSS 2007. Objavljen je zbornik radova „Sekundarna analiza TIMSS

2007 u BiH“. Predstavnicima obrazovnih vlasti i institucija BiH upoznati su sa sekundarnom analizom na međunarodnoj konferenciji 19. i 20. 1. 2010.godine.

27. Okrugli stolovi u organizaciji Agencije – (2009)

Tijekom 2009.godine, organizirani su okrugli stolovi u dvadesetak gradova Bosne i Hercegovine na kojima su predstavnici Agencije upoznali aktive ravnatelja osnovnih i srednjih škola i pedagoške zavode s planovima Agencije, kao novonastale institucije.

SARADNJA S MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

Agencija je od početka rada ostvarila odličnu suradnju s međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama u BiH, koji su u većini slučajeva i financijski pomagali Agenciji pri implementaciji projekata. Naši dosadašnji partneri - UNICEF, Save the Children International, Fond otvoreno društvo, GIZ, British Council, KulturKontakt Austria, OSCE, ETF, EPRD, YEP, Europska komisija u BiH i dr. prepoznaju važnost Agencije u BiH te imamo kontinuiranu suradnju. Predstavnici Agencije sudjeluju u svim aktivnostima vezanim za područje razvoja predškolskog, osnovnog, srednjeg, cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih u BiH - okrugli stolovi, radne skupine, konferencije i sl.

1. Kultura Kontakt Austria „Izrada priručnika za ravnatelje u prvom mandatu“ (2011.-2013.)

Predstavnici Agencije su i članovi uredničkog tima za izradu Priručnika za ravnatelje u prvoj godini mandata. Priručnik je u draft verziji poslan nadležnim ministarstvima obrazovanja na komentare i sugestije, te je po primitku povratnih informacija i dodatnih korekcija tiskan u prvoj polovini 2013.godine. U sljedećem mjesecu počinje diseminacija i obuka trenera.

2. GIZ Projekt „Podrška razvoju obrazovanja odraslih“ (2011.-2013.)

Izrađen je instrument Pasoš kompetencija, namijenjen za dokumentiranje pojedinačnih sposobnosti i kompetencija stečenih tijekom školovanja, rada, volonterske djelatnosti, baveći se hobiem ili obavljajući neke poslove i dužnosti u obitelji. Radi se na osposobljavanju savjetnika za primjenu instrumenta.

3. ERSTE uz podršku Interkulturelles Zentrum (Beč) i VČELI DOM (Slovačka)-Projekt ACES (2011.-2013.)

Škole iz Bosne i Hercegovine posredstvom Agencije su uključene u Projekt. Agencija sudjeluje u ocjenjivanju pristiglih školskih projekata na zadane teme.

4. NSO Projekt za Balkan - Razvoj programa obrazovnog rukovodstva (2010.-2013.)

Agencija aktivno sudjeluje u edukaciji na sljedeće teme: komunikacija, izgradnja tima, školska strategija, učešće okruženja, rukovođenje u obrazovanju, menadžment promjena, školska organizacija-klima i kultura, učeća organizacija, menadžment resursa, menadžment kvaliteta-infrastruktura, implementacija i osiguranje kvaliteta. Aktivno sudjelujemo i u izradi priručnika za trenere na osnovu stečene edukacije, te u izradi programa edukacije za ravnatelje odgojno-obrazovnih institucija. Objavljen je Zbornik radova po nazivom „Vođenje i upravljanje u obrazovanju“

5. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je u mreži SEEVET institucija zemalja jugoistočne Europe

UČESTVOVANJE PREDSTAVNIKA AGENCIJE U RADNIM SKUPINAMA / VIJEĆIMA

Predstavnici Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje aktivno sudjeluju u svim radnim skupinama koje se formiraju na razini države, a najvažnije su:

1. UNICEF, projekt Povećajmo mogućnosti djeci u Bosni i Hercegovini za rano učenje 2012.-2014. - sudjelovanje u radu radne skupine za rano učenje i razvoj
2. Ministarstvo civilnih poslova BiH - sudjelovanje u radu radne skupine za pripremu nacrtu dokumenta strateškog razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja u BiH i sudjelovanje u radu interesorne komisije za izradu kvalifikacijskog okvira u BiH.

Sudjelovanje predstavnika Agencije u radu Vijeća:

1. Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine
2. Vijeće za obrazovanje BiH

Što se tiče narednih aktivnosti Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje one će biti planirane i realizirane u skladu sa strateškim planom Agencije, nadležnostima Agencije, potrebama za njezinim institucionalnim razvojem i reformskim procesima u oblasti obrazovanja, a na čemu se temelje dosadašnji godišnji planovi rada, kao i Plan rada Agencije za 2014. godinu.

ZAKLJUČAK

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima značajnu ulogu u procesu reforme i približavanja obrazovnog sustava u BiH obrazovnim sustavima zemalja Europske Unije. Nakon završetka poslova vezanih za uspostavu i upošljavanje, Agencija je u suradnji s nadležnim

obrazovnim vlastima u BiH i Sektorom za obrazovanje Ministarstva civilnih poslova BiH uradila veći broj projekata koji će postupno dovesti do ispunjenja preduvjeta za provedbu potrebnog unaprjeđenja obrazovnog sustava. Moramo imati u vidu činjenicu da su unutar BiH nadležnosti u oblasti obrazovanja podijeljene teritorijalno, na Republiku Srpsku, Brčko distrikt BiH i županije unutar BiH, ali da je unatoč takvoj podijeljenosti potrebno osigurati kvalitetan i funkcionalan obrazovni sustav, koji će omogućiti kvalitetno školovanje i stjecanje vještina i kompetencija koje će omogućiti brže zapošljavanje, konkurentnost na tržištu i time doprinijeti jačanju gospodarstva u BiH.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je spona koja na stručnoj razini, kroz radne skupine koje se formiraju od predstavnika svih obrazovnih vlasti u BiH i stručnih institucija, radi na ostvarenju tog cilja. Uz koordinaciju Sektora za obrazovanje MCP BiH i suradnju obrazovnih vlasti u BiH, Agencija je već sada učinila značajne pomake u unaprjeđenju predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Kroz planirane aktivnosti u predstojećem periodu, kada se još intenzivnije krene u praktičnu realizaciju poslova koje je Agencija uradila do sada, postati će još jasnija važnost Agencije u području obrazovanja u BiH.

Gledajući s aspekta europskih integracija, kvalitetan i funkcionalan obrazovni sustav je *conditio sine qua non*, a na tom putu još predstoji mnogo posla na reformi obrazovnog sustava koji Agencija ima u planu uraditi. Uz to, aktivnostima Agencije i konačnom implementacijom preporuka Agencije od strane obrazovnih vlasti u BiH, uredilo bi se i tržište rada, a obučenost na kraju školovanja bi bila takva da bi omogućila brže upošljavanje i lakše osamostaljivanje u poslovnim procesima. Time bi se izravno poboljšala i ekonomska slika Bosne i Hercegovine. U trenucima kada je gospodarstvo u stalnom padu, samo kvalitetnim obrazovanjem i ulaganjem u konstantno usavršavanje možemo pokrenuti stvari u pravom smjeru. Agencija i u ovom dijelu nastupa s jasnom vizijom i priprema projekte koji će se ponuditi obrazovnim vlastima, a imat će za cilj uravnoteženje potrebe i potražnje za određenim zanimanjima, a kroz kvalitetnije obrazovanje će se postići i približavanje europskim standardima obučenosti i omogućiti i lakše upošljavanje u zemljama EU.

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti kako je Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje bitan dio procesa unaprjeđenja obrazovanja u Bosni i Hercegovini, te kako je od velike važnosti podržati rad Agencije. Unatoč činjenici da Agencija još uvijek nije popunila sva sistematizacijom predviđena radna mjesta i nedovoljnim proračunskim sredstvima za projekte koje realizira, Agencija je uspjela iznaći načine financiranja i završiti veliki broj aktivnosti koje su od velike važnosti za europski put Bosne i Hercegovine. Razvidno je da je od osnutka Agencija opravdala svoje postojanje, maksimalno učinkovito iskoristila potencijale i resurse koje posjeduje i da je prepoznata od strane međunarodnih institucija kao ključan faktor u reformi obrazovanja u BiH.

Stoga je Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje potrebno pružiti svu moguću pomoć u nastavku planiranih aktivnosti i aktivno uključiti obrazovne vlasti u BiH u unaprjeđenje procesa u obrazovanju, kako bi kroz taj segment što prije dosegli europske standarde.

DRŽAVNA REGULATORNA AGENCIJA ZA RADIJACIJU I NUKLEARNU BEZBJEDNOST BiH

UVOD

Državna regulatorna agencija za radijacionu i nuklearnu sigurnost (U daljnjem tekstu: Agencija) uspostavljena je Zakonom o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 88/07) (U daljnjem tekstu: Zakon). Do tada su poslove iz ove oblasti obavljali entitetski organi: Federalna uprava za zaštitu od zračenja (Organ u sastavu Federalnog ministarstva zdravstva) i Odsjek za zaštitu od zračenja u okviru Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske. Članom 27. stav (2) Zakona propisano je da će „U periodu od šest mjeseci (misli se od dana stupanja na snagu Zakona), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i vlade entiteta posebnim sporazumom riješiti pitanje opreme, inventara, sredstava za rad, arhive i dokumentacije, službenih prostorija i zaposlenih u regulatornim tijelima entiteta i inspektoratima“. Ovo pitanje nije riješeno u zakonom predviđenom roku zbog toga što je došlo do kašnjenja u sprovođenju procedure koja se odnosi na imenovanje rukovodstva Agencije. Zaposleni iz regulatornih tijela su preuzeti u Agenciju u novembru 2009. godine gdje i danas rade, osim jednog zaposlenog koji je penzionisan i još jednog koji je napustio Agenciju, radi odlaska na drugo radno mjesto. Od momenta preuzimanja zaposlenih iz entitetskih organa, Agencija je postala djelimično operativna, nakon čega je otpočela sa obavljanjem najsloženijih poslova iz svoje nadležnosti.

Zakonom je uspostavljen opšti okvir sistema kontrole nad izvorima jonizirajućeg zračenja, zaštita ljudi, sadašnje i budućih generacija, kao i životne sredine od ekspozicije ili potencijalne ekspozicije jonizirajućem zračenju. Detaljnije regulisanje ove oblasti ostavljeno je da se propiše podzakonskim aktima iz oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti koje donosi Agencija. Zakonom je formirana Agencija sa ciljem obavljanja stručnih i upravnih poslova u oblasti jonizujućeg zračenja. Jedan od ciljeva Zakona koji je propisan članom 2 tačka c) jeste osnivanje regulatornog organa sa odgovarajućim nizom funkcija i odgovornosti, te potrebnim resursima za uspostavljanje regulatorne kontrole.

Članom 5. Zakona propisano je da je Agencija samostalna upravna organizacija i da izvršava svoja ovlaštenja pod neposrednim nadzorom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Sjedište Agencije je u Sarajevu, a u sastavu Agencije se osnivaju regionalni uredi u entitetu Republika Srpska sa sjedištem u Banja Luci i u entitetu Federacija Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Mostaru.

Član 7. Zakona predviđa da Agencijom upravlja direktor kojeg imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članom 8. Zakona propisane su funkcije i nadležnosti Agencije. Agencija u skladu sa Zakonom ima ovlaštenja da:

- a) definiše politiku u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti, principe sigurnosti i odgovarajuće kriterije kao bazu za svoje regulatorne akcije;
- b) priprema i donosi propise i uputstva na kojima se baziraju njene regulatorne akcije;
- c) definiše ekspozicije zračenju koje se isključuju iz okvira propisa na bazi toga što ne podliježu regulatornoj kontroli;

- d) ustanovljava i implementira postupke za notifikaciju, autorizaciju, inspekciju i prisilno provođenje regulatornih zahtjeva;
- e) zahtijeva da svaki operator provodi procjenu sigurnosti;
- f) ulazi u svako doba u prostor ili objekat radi obavljanja državne inspekcije sigurnosti izvora zračenja;
- g) izdaje, dopunjava, suspendira ili oduzima i postavlja uvjete autorizacije za uvoz, izvoz, proizvodnju, nabavku, prijem, posjedovanje, skladištenje, korištenje, provoz, transport, održavanje, reciklažu i konačno odlaganje, kao i svaku drugu aktivnost u vezi sa izvorima jonizirajućeg zračenja;
- h) izdaje, dopunjava, suspendira ili oduzima odobrenje tehničkim servisima za zaštitu od zračenja;
- i) utvrđuje isključenja i izuzeća u vezi sa posjedovanjem i korištenjem izvora zračenja i o tome izdaje odgovarajući dokument;
- j) preduzima odgovarajuće mjere u slučaju radiološkog vanrednog događaja i nuklearnog udesa;
- k) uspostavlja i održava Državni registar izvora jonizirajućeg zračenja i lica izloženih jonizirajućem zračenju, kao i izdatih dozvola;
- l) sarađuje s drugim tijelima uprave i drugim institucijama u odnosu na sadržaj rada Agencije;
- m) ustanovljava odgovarajuće metode širenja javnih informacija o pitanjima jonizirajućeg zračenja;
- n) utvrđuje prijedlog iznosa taksi za izdavanje autorizacije, odnosno odobrenja, te brine o naplati takse;
- o) sarađuje s drugim državama, Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) i drugim relevantnim međunarodnim organizacijama;
- p) državni je partner Međunarodne agencije za atomsku energiju;
- r) zastupa Bosnu i Hercegovinu na međunarodnom nivou o pitanjima iz oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti;
- s) preduzima potrebne mjere za sigurnost radioaktivnih i nuklearnih materijala, u saradnji s relevantnim državnim agencijama, i da traži od drugih nadležnih organa da vrše praćenje unutar države i na potrebnim kontrolnim mjestima s ciljem otkrivanja izvora koji nisu pod regulatornom kontrolom;
- t) da bude spremna pomagati u hitnim situacijama i reagirati u skladu s državnim akcionim planom u hitnim situacijama;
- u) utvrđuje zvanične aranžmane s drugim relevantnim agencijama uključenim u regulatorni proces;
- v) daje mišljenja i preporuke za pristupanje međunarodnim konvencijama, kao i preporuke za usvajanje drugih međunarodnih dokumenata u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti;
- z) provodi obaveze koje je Bosna i Hercegovina preuzela prema međunarodnim konvencijama i bilateralnim sporazumima, a koje se odnose na radijacijsku i nuklearnu sigurnost i primjenu mjera zaštite u svrhu neširenja nuklearnog oružja.

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (usvojen od strane vršioca dužnosti direktora Agencije uz saglasnost Vijeća ministara - Zaključak Vijeća ministara br. 05-07-195-43/09) koji je i danas na snazi takav kakav je usvojen prvobitno, predviđa 34 radna mjesta za izvršavanje poslova i zadataka iz okvira nadležnosti Agencije i drugih administrativnih poslova. Popunjenost radnih mjesta agencije je polovična s obzirom da Agencija trenutno broji 17 zaposlenih od čega su 13 zaposlenih lica sa VSS. Kompleksnost poslova i zadataka koji stoje pred Agencijom zahtijeva neminovno i veću popunjenost radnih mjesta, međutim, to se nije moglo realizovati zbog budžetskog ograničenja sredstava za plate i naknade zaposlenih.

PODZAKONSKI AKTI U OBLASTI RADIJACIONE I NUKLEARNE SIGURNOSTI

Bez obzira na nedostatak kadrova, Agencija je od početka svog formiranja pa do danas izvršavala i realizovala veliki broj kompleksnih zadataka koji su pred nju postavljeni. Ono što je najznačajnije istaći je da je Agencija donijela podzakonske propise na kojima se zasniva njeno djelovanje a koji se odnose na radijacijsku i nuklearnu sigurnost. Radi se o sljedećim podzakonskim aktima:

- Pravilnik o inspeksijskom nadzoru u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti („Službeni glasnik BiH“, broj 65/10);
- Pravilnik o notifikaciji i autorizaciji djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja („Službeni glasnik BiH“, broj 66/10);
- Pravilnik o uslovima za promet i korištenje izvora jonizirajućeg zračenja („Službeni glasnik BiH“, broj 66/10);
- Pravilnik o zaštiti od jonizirajućeg zračenja kod medicinske ekspozicije („Službeni glasnik BiH“, broj 13/11);
- Odluku o uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica za obavljanje djelatnosti tehničkih servisa („Službeni glasnik BiH“, broj 13/11);
- Pravilnik o kategorizaciji radijacijskih prijetnji („Službeni glasnik BiH“, broj 102/11);
- Pravilnik o zaštiti od zračenja kod profesionalne ekspozicije i ekspozicije stanovništva („Službeni glasnik BiH“, broj 102/11);
- Pravilnik o autorizaciji pravnih lica koja obavljaju zdravstvene preglede i načinu obavljanja zdravstvenih pregleda lica profesionalno izloženih jonizirajućem zračenju („Službeni glasnik BiH“, broj 25/12);
- Pravilnik o kontroli zatvorenih radioaktivnih izvora visoke aktivnosti i izvora nepoznatog vlasnika („Službeni glasnik BiH“, broj 62/12);
- Pravilnik o načinu vođenja evidencija pravnih lica koja obavljaju djelatnost sa izvorima jonizirajućih zračenja („Službeni glasnik BiH“, broj 67/12);
- Pravilnik o sigurnosti transporta radioaktivnih materijala („Službeni glasnik BiH“, broj 96/12).

Osim donošenja pomenutih podzakonskih akata, Agencija je u cilju omogućavanja sveukupne radijacijske sigurnosti korisnika izvora jonizirajućeg zračenja, profesionalno izloženih lica, pacijenata i stanovništva izdala i nekoliko vodiča koji nisu pravno obavezujući ali predstavljaju značajne smjernice kod ponašanja svih kategorija lica koja na bilo koji način dolaze u dodir sa izvorima jonizirajućeg zračenja. Radi se o sljedećim vodičima:

- *Vodič za izradu programa za zaštitu od zračenja u radiodijagnostici i Vodič za izradu programa za zaštitu od zračenja u stomatološkim ordinacijama* (Ovi vodiči pružaju smjernice korisnicima za izradu pomenutih programa čiji je osnovni cilj radijacijska sigurnost pacijenata i profesionalno izloženih lica).
- *Vodič za zaštitu od zračenja profesionalno izloženih lica, trudnica i dojilja* koji je sačinjen sa ciljem da se trudnicama i dojiljama daju uputstva i smjernice za obavljanje poslova sa izvorima jonizirajućeg zračenja na siguran način.
- *Vodič za klasifikaciju kontrolisanih i nadgledanih zona i kategorizaciju profesionalno izloženih lica, učenika, lica na obuci i studenata* koji je sačinjen sa ciljem izdavanja uputstava radi sprečavanja veće ekspozicije zračenju nego što je to predviđeno važećim propisima.
- *Vodič za postupanje prilikom pronalaska radioaktivnih izvora nepoznatog vlasnika* koji je sačinjen sa ciljem davanja preporuka za mjere radijacijske sigurnosti i zaštite koje su potrebne

da se izbjegnu radiološki rizici po zaposlene i okolinu, a koji se vezuju za moguće prisustvo radioaktivnih materijala u metalnom otpadu.

Propisima kojima se uređuje proces izdavanja licenci za posjedovanje i korištenje izvora jonizirajućih zračenja i licenci za promet radioaktivnih izvora postavljeni su temelji sistemu koji omogućava razvoj i korištenje izvora jonizirajućeg zračenja u skladu sa zahtjevima za zaštitu zdravlja ljudi i okoline od štetnih utjecaja koje jonizirajuće zračenje može imati.

Posebno je značajna pravna regulativa koja definiše zaštitu od zračenja cjelokupnog stanovništva kao i profesionalno izloženih lica, te koja definiše zaštitu od zračenja u medicini, kontrolu izvora jonizirajućih zračenja visoke aktivnosti i izvora nepoznatog vlasnika, siguran transport radioaktivnih materijala i dr.

Jedan od osnovnih zadataka Agencije je takođe u prethodnom periodu bio definisanje politike i principa u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti, kao osnove za njene regulatorne akcije. S tim u vezi, Agencija je izradila prijedlog dokumenta pod nazivom „Politika o sigurnosti izvora jonizirajućeg zračenja u Bosni i Hercegovini“, kojeg je Vijeće ministara BiH usvojilo na sjednici održanoj u junu 2012. godine. Ovaj dokument zasnovan je na najvišim međunarodnim standardima iz ove oblasti.

Što se tiče propisa koji su sačinjeni od strane Agencije, a koji još uvijek nisu objavljeni, najznačajniji među njima su Pravilnik o bezbjednosti nuklearnog materijala i radioaktivnih izvora, Pravilnik o upravljanju radioaktivnim otpadom i Pravilnik o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini. Od velikog značaja su i Strategija o upravljanju radioaktivnim otpadom koja je upućena u proceduru usvajanja prema Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, te Državni akcioni plan o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od jonizujućeg zračenja u slučaju vanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete. Ovaj plan je sačinjen u saradnji sa drugim institucijama, ali je glavni nosilac posla na njegovoj izradi Agencija.

Može se ocijeniti da je u ovoj oblasti koja se odnosi na normativne aktivnosti Agencije kao jedne od njenih osnovnih funkcija postignut više nego maksimalan učinak, kada se ima u vidu da Agencija nije od početka svog osnivanja raspolagala dovoljnim brojem izvršilaca, te da su radna mjesta popunjavana postepeno. Od posebnog je značaja usklađivanje regulative sa međunarodnim standardima uspostavljenim od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju i direktivama EURATOM-a.

AUTORIZACIJA, REGISTAR IZVORA ZRAČENJA, INSPEKCIJSKE AKTIVNOSTI

U skladu sa Zakonom, svaku djelatnost sa izvorima jonizirajućeg zračenja mora odobriti Agencija, kao što i svaki izvor zračenja mora biti prijavljen Agenciji i zaveden u Registar izvora zračenja. Postupak notifikacije i autorizacije je regulisan „Pravilnikom o notifikaciji i autorizaciji djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja“. Notificirani izvori i autorizovane djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja zavode se u Državni registar.

Agencija izdaje licence za obavljanje sljedećih djelatnosti:

- Posjedovanje i korištenje izvora jonizirajućeg zračenja,
- Prevoz radioaktivnih izvora,
- Uvoz i izvoz radioaktivnih izvora,

- Tehnički servisi,
- Nabavka i distribucija izvora jonizirajućeg zračenja,
- Proizvodnja izvora zračenja.

Od stupanja na snagu „Pravilnika o notifikaciji i autorizaciji djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja“ (avgust 2010. godine) Agencija je izdala oko približno 300 autorizacija za obavljanje djelatnosti sa izvorima jonizirajućih zračenja.

U skladu sa članom 8. Zakona, koji definiše funkcije i nadležnosti Agencije, između ostalog je definisano da Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost uspostavlja i održava Državni registar izvora jonizirajućeg zračenja i lica izloženih jonizirajućem zračenju, kao i registar izdatih dozvola. Ova značajna aktivnost Agencije provedena je kroz prikupljanje i obradu informacija preko informacionog sistema RAIS (Regulatory Authority Information System – Informacioni sistem regulatornog organa), koji je uspostavljen uz podršku IAEA.

U skladu sa Zakonom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Agencija u svom sastavu ima Inspektorat, koji poslove iz svoje nadležnosti obavlja posredstvom inspektora u sjedištu Agencije i regionalnim uredima u Banjoj Luci i Mostaru. Kontrolu radijacijske i nuklearne sigurnosti vrše državni inspektori za radijacijsku i nuklearnu sigurnost. Inspektori su lica sa posebnim ovlaštenjima. Oblast rada i ovlaštenja inspektora su definisani Zakonom, Zakonom o upravi i „Pravilnikom o inspekcijском nadzoru u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti“. Sva lica koja posjeduju izvore zračenja ili obavljaju djelatnost sa izvorima zračenja podliježu inspekcijском nadzoru. Predmet inspekcijского nadzora od strane Agencije su i tehnički servisi koje autorizuje Agencija, kako bi se garantovalo održavanje uslova na osnovu kojih su autorizovani, kao i ispravnost njihovog rada.

Agencija je uspostavila planirani i sistematski program inspekcije pravnih lica koja posjeduju izvore zračenja i obavljaju djelatnost sa izvorima zračenja, kao i tehničkih servisa. Inspekcija provodi stalan inspekcijский nadzor na osnovu plana inspekcije. Plan inspekcije se izrađuje na godišnjem nivou, pri čemu se uzima u obzir ukupan broj pravnih lica koja koriste izvore zračenja i potreba za učestalošću inspekcije na osnovu „Pravilnika o inspekcijском nadzoru u oblasti radijacijske i nuklearne bezbjednosti“ i međunarodnih preporuka datih u propisu za inspekciju od strane IAEA. Na osnovu godišnjeg plana rada izrađuju se kvartalni planovi rada za svakog inspektora, koji se raspoređuju na mjesečne planove rada po inspektoratu. Sadržaj inspekcije koja se izvodi u regulatornom procesu zavisi od veličine ili prirode opasnosti vezane za djelatnost koja se kontroliše. Inspektori su od formiranja Agencije obavili oko 900 inspekcijских kontrola.

Član 23. Zakona o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti predviđa kazne za prekršaje iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti koje počinu pravna lica i odgovorna lica u pravnim licima. Predviđeno je da će se pravno lice kazniti sa novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 30.000 KM ako: počne obavljati djelatnost sa izvorom zračenja bez odobrenja Agencije; nastavi s obavljanjem djelatnosti nakon isteka perioda na koji je izdato odobrenje za korištenje izvora jonizirajućeg zračenja; ako djelatnost koja se obavlja nije u skladu sa uvjetima iz datog odobrenja. Za ove prekršaje, osim novčane kazne, može se izreći mjera zabrane pravnom licu da obavlja djelatnost za period od jedne do tri godine. Takođe odgovorno lice pravnog lica može se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 6.000 KM. U slučaju nastanka štete zbog nezakonitog rada, odgovornom licu može se izreći i mjera zabrane obavljanja djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja za period od jedne do tri

godine. Prema članu 21. istog zakona, državni inspektori za radijacionu i nuklearnu sigurnost nalažu privremene mjere u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi.

Do sada u praksi nije bilo izricanja kazni zbog prekršaja iz člana 23. Zakona. Inspekcija je više djelovala preventivno i edukativno prema korisnicima izvora jonizujućeg zračenja, upozoravajući na posljedice koje mogu nastati u slučaju nepoštovanja zakonskih i podzakonskih propisa iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Inspektori su međutim pojedinim korisnicima nalagali mjere u cilju otklanjanja nedostataka prilikom korištenja izvora jonizujućeg zračenja, kao i u cilju zaštite zdravlja ljudi. Svi nedostaci su uklonjeni u zadatim rokovima od strane inspekcije, tako da nije bilo potrebe za izricanjem kazni.

MEĐUNARODNI UGOVORI I MEĐUNARODNA SARADNJA

Imajući u vidu da je Zakonom Agencija ovlaštena da daje mišljenja i preporuke za pristupanje međunarodnim konvencijama, kao i preporuke za usvajanje drugih međunarodnih dokumenata u oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti, te da provodi obaveze koje je Bosna i Hercegovina preuzela prema međunarodnim konvencijama i bilateralnim sporazumima iz ove oblasti, to je bila jedna od važnijih aktivnosti Agencije u periodu od njenog osnivanja. Bosna i Hercegovina je u ovom periodu postala ugovornica najznačajnijih međunarodnih pravnih instrumenata.

Bosna i Hercegovina je ratifikovala i sukcesivno preuzela od bivše SFR Jugoslavije sljedeće međunarodne sporazume i konvencije koji su u vezi sa nuklearnom sigurnošću:

- Statut Međunarodne Agencije za atomsku energiju i Amandmani na član 6. i član 14. Statuta („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 4/13),
- Ugovor o neširenju nuklearnog oružja („Službeni list SFRJ“ broj 10/70),
- Sporazum sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) o primjeni zaštitnih mjera u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 3/13);
- Revidirani dopunski sporazum o pružanju tehničke pomoći od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 2/10);
- Konvencija o ranom obavješćavanju u slučaju nuklearnog akcidenta („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“ broj 15/89),
- Konvencija o pomoći u slučaju nuklearne nesreće ili radiološke hitne situacije („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“ broj 4/91),
- Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“ broj 9/85),
- Amandmani na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 3/10),
- Međunarodna konvencija o suzbijanju terorističkih bombaških napada („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 7/03),
- Međunarodna konvencija o suzbijanju akata nuklearnog terorizma (UNTS – vol.2445, p.89),
- Bečka konvencija o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“ broj 5/77),
- Protokol o izmjenama i dopunama Bečke konvencije o građanskoj odgovornosti za nuklearnu štetu („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 16/12)

- Zajednička konvencija o sigurnosti upravljanja potrošenim nuklearnim gorivom i o sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ broj 16/12).

Prema članu 8. Zakona o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti, Agencija provodi obaveze koje je Bosna i Hercegovina preuzela prema međunarodnim konvencijama i bilateralnim sporazumima, a koje se odnose na radijacijsku i nuklearnu sigurnost i primjenu mjera zaštite u svrhu neširenja nuklearnog oružja.

Osim navedenih međunarodnih instrumenata od značaja za nuklearnu sigurnost koje implementira Bosna i Hercegovina, treba istaći da je uspostavljena i bilateralna saradnja koja u velikoj mjeri doprinosi radijacionoj sigurnosti u zemlji. Bilateralna saradnja se uglavnom odnosi na saradnju sa državama iz regiona, mada je uspostavljana saradnja i sa drugim evropskim državama, i sa nekoliko institucija administracije Sjedinjenih Američkih Država.

Saradnja sa državama iz regiona (Hrvatska, Slovenija, Crna Gora i Srbija) posebno se odnosi na oblasti kontrole granica i nedozvoljenog prometa radioaktivnih izvora, razmjenu iskustava tokom uspostave regulatornog sistema te u oblasti edukacije zaposlenika regulatornih agencija, što su prioritetne oblasti za sve susjedne države.

Sa nekim od susjednih država saradnja je ozvaničena potpisivanjem memoranduma o saradnji, dok se sa drugima vode pregovori o potpisivanju sličnih dokumenata.

U martu 2011. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju između Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine i Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore.

Tokom zasjedanja 55. Generalne skupštine IAEA u Beču, u septembru 2011. godine, potpisan je memorandum o razumijevanju između Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine i Uprave za nuklearnu sigurnost Republike Slovenije.

U decembru 2011. godine u zvaničnoj posjeti Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost boravila je delegacija Direkcije za radijacijsku sigurnost Republike Makedonije i tom prilikom je potpisan memorandum o razumijevanju između regulatornih organa dviju zemalja.

U julu 2013. potpisan je Protokol o saradnji između Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine i Hrvatskog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, a u vezi sprečavanja nedozvoljenog prometa radioaktivnih izvora.

Pored zemalja iz okruženja, Agencija ima saradnju sa administracijom Sjedinjenih Američkih Država, posebno sa Ministarstvom za energiju, Upravom za nuklearnu sigurnost i GTRI, sa kojom je u prethodnom periodu realizovano nekoliko projekata iz oblasti bezbjednosti radioaktivnih izvora. Treba izdvojiti projekt unapređenja bezbjednosti u Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu, kao i projekt izmještanja istrošenih radioaktivnih izvora u MDU Čajavec u Banja Luci, a takođe izgledno je da će GTRI aktivno učestvovati u pružanju pomoći kod uspostavljanja bezbjednosnih uslova za adekvatno upravljanje radioaktivnim otpadom.

Od evropskih zemalja, najbolja saradnja je ostvarena sa Belgijom, u sklopu projekata bilateralne saradnje belgijske vlade sa zemljama u razvoju. U prvom ciklusu u toku 2010. godine je implementiran projekt instaliranja mjerne opreme za monitoring ispuštanja radionuklida iz Kliničkog centra Banja Luka u javne vodotokove. U toku je druga faza implementacije projekta instaliranja mjerne stanice u rijeci Vrbas. Takođe je belgijska vlada usvojila projekt pomoći upravljanja istrošenim radioaktivnim izvorima na teritoriji BiH. Implementacija ovog veoma važnog projekta se

očekuje u narednoj godini, a iako su aktivnosti prvobitno bile planirane za 2012. godinu, usljed ekonomske krize su prolongirane.

Kada je u pitanju saradnja sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA), u skladu sa Zakonom o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti, Agencija je državni partner za saradnju sa IAEA u vezi svih pitanja iz oblasti radijacijske i nuklearne sigurnosti. Pored aktivnosti vezanih za implementaciju projekata tehničke saradnje, Agencija ostvaruje i veoma intenzivnu saradnju sa IAEA i u drugim oblastima radijacijske i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti, kao što su upravljanje radioaktivnim otpadom, kontrola zatvorenih radioaktivnih izvora, kontrola uvoza i izvoza, nuklearna bezbjednost, oblast nuklearnog prava i saradnja sa laboratorijama IAEA u Sajberzdorfu. Bosna i Hercegovina spada u grupu prioriternih zemalja koje su primaoci pomoći programa tehničke saradnje (TC – Technical Cooperation) IAEA, a koja se odlikuje kako kroz pomoć u uspostavi adekvatnog regulatornog okvira i unapređenja rada Agencije, tako i kroz pomoć institucijama iz oblasti zdravstva, industrije, zaštite životne sredine, te i u drugim oblastima u kojima se na neki način koriste nuklearne tehnologije. Program tehničke saradnje se implementira kroz državne, regionalne i interregionalne projekte u ciklusima od po dvije godine. Vrijednost tih projekata je 800.000,00 američkih dolara.

Saradnja Agencije sa institucijama Evropske unije se uglavnom odvija kroz implementaciju IPA projekata iz oblasti zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti. U toku je implementacija projekata iz dva IPA ciklusa, IPA 2008 i IPA 2009. Navedeni projekti će umnogome doprinijeti usklađivanju propisa i praksi u Bosni i Hercegovini i podizanje na nivo koji je kompatibilan i prihvatljiv za države u Evropskoj uniji.

Važno je napomenuti da je Agencija u toku 2011. godine u saradnji sa Evropskom komisijom pripremila dokument „Plan puta za buduću pomoć u oblasti zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti“, kojim su definisani prioriteti, kako bi Bosna i Hercegovina ispunila sve uslove u oblasti zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti.

Takođe Agencija je uspostavila saradnju sa ECURIE (European Community Urgent Radiological Information Exchange – Hitna razmjena radioloških informacija Evropske zajednice), institucijom EU nadležnom za razmjenu informacija u slučaju vanrednog radijacijskog događaja, i EURDEP-om (European Radiological Data Exchange Platform – Evropska platforma za razmjenu radioloških podataka), institucijom nadležnom za razmjenu informacija o radiološkom monitoringu sa ciljem da im se pridruži i Bosna i Hercegovina.

ZAKLJUČAK O OPRAVDANOSTI POSTOJANJA I EFIKASNOSTI AGENCIJE

Svaka država na svijetu treba da obezbijedi uslove za radijacionu i nuklearnu sigurnost, odnosno zaštitu svojih građana i životne sredine od opasnosti i štetnih efekata koje uzrokuju jonizujuća zračenja. Stvar je unutrašnje organizacije države na koji način će to biti učinjeno. U Bosni i Hercegovini je zaštita od zračenja bila prvobitno organizovana na entitetskom nivou i to u okviru entitetskih ministarstava zdravlja. Donošenjem pomenutog zakona iz 2007. godine nadležnosti iz ove oblasti prešle su na državni nivo, a za njihovo sprovođenje stara se Agencija, kao najviše i najstručnije tijelo.

Prema najvišim međunarodnim standardima i pravnim instrumentima ove oblasti, svaka država treba da uspostavi pravni okvir u kojem će regulatorno tijelo imati nadležnosti, tehničke i finansijske kapacitete za obavljanje najsloženijih poslova. Bosna i Hercegovina, kao članica IAEA i potpisnica najznačajnijih međunarodnih instrumenata (pomenutih u dijelu IV) iz ove oblasti se na to i

obavezala po međunarodnom pravu, tako da to nije samo njena unutrašnja već i međunarodna obaveza. Stoga je nesvrhsishodno i besmisleno pitanje o potrebi postojanja regulatornog organa koji osigurava radijacionu i nuklearnu sigurnost.

Kada je u pitanju efikasnost rada Agencije, može se reći da je Agencija uradila i više od očekivanog kako je navedeno u dijelu II, III i IV, kada se uzme u obzir da je na početku svog osnivanja radila sa kapacitetima koji su manji od $\frac{1}{4}$ predviđenih, a danas radi sa $\frac{1}{2}$ kapaciteta. Takođe, Agencija se suočava sa nedostatkom finansijskih sredstava za rješavanje nekih najvažnijih pitanja iz ove oblasti kao što su obezbjeđenje skladišta za radioaktivni otpad, obezbjeđenje uslova za monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini itd.

Agencija je posebno uspješna bila u svojoj najvažnijoj aktivnosti, a to je donošenje podzakonskih propisa kojima se detaljnije uređuje oblast radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti, sigurnost transporta radioaktivnih materijala i sigurnost radioaktivnog otpada. Ovi propisi su usklađeni sa evropskim standardima i direktivama EURATOM, a takođe i sa standardima sigurnosti i bezbjednosti koje izdaje Međunarodna agencija za atomsku energiju. Dobri rezultati nisu izostali ni kod uspostavljanja državnog registra, autorizacije i inspekcije, kao i u drugim područjima djelovanja.

Sve u svemu nameće se zaključak da je Agencija u najvećoj mjeri ispunila zadatke koji su joj nametnuti Zakonom i da su građani Bosne i Hercegovine i životna sredina u velikoj mjeri sigurni po pitanju zaštite od zračenja.

AGENCIJA ZA IDENTIFIKACIONE DOKUMENTE, EVIDENCIJU I RAZMJENU PODATAKA BiH

UVOD

1. Agencija je osnovana Zakonom o Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 56/08) (u daljem tekstu: Zakon) kojim je propisan djelokrug rada i nadležnosti Agencije kako slijedi:

a. Predlaže i provodi strategiju i politiku razvoja u Bosni i Hercegovini u oblasti identifikacionih dokumenata, a prema ICAO 9303 standardu i drugim relevantnim standardima;

b. Vršiti nabavku, skladištenje, personalizaciju, kontrolu kvalitete i transport identifikacionih dokumenata za potrebe nadležnih organa Bosne i Hercegovine (lične karte, lične karte za strance, vozačke dozvole, putne isprave, dokumenti za registraciju vozila, drugi identifikacioni dokumenti uz saglasnost nadležnih organa i posebnu odluku Vijeća ministara BiH);

c. Tehnički dizajnira i formira evidencije definisane Zakonom (jedinstvenih matičnih brojeva, prebivališta i boravišta državljana BiH, ličnih karata državljana BiH, građanskih, službenih i diplomatskih pasoša, vozačkih dozvola, registracije motornih vozila i dokumenata za registraciju, ličnih karata za strane državljane, novčanih kazni i prekršajnu evidenciju, druge evidencije za koje postoji saglasnost izvornih organa a uz posebnu odluku Vijeća ministara BiH);

- d. Održava i upravlja bazama podataka u koje se pohranjuju podaci iz evidencija koje su definisane Zakonom i informacionih sistema, putem kojih se pristupa navedenim evidencijama;
  - e. Osigurava adekvatnu infrastrukturu, posebne uslove za rad i zaštitu podataka, te druge tehničke preduslove za nesmetano funkcionisanje baza podataka koje su u njenoj nadležnosti i baza podataka koje su u nadležnosti drugih ministarstava, institucija i organa na njihov zahtjev i u skladu sa pozitivnim pravnim propisima;
  - f. Izdaje podatke o evidencijama i iz evidencija ovlaštenim institucijama i pravnim licima;
  - g. Projektuje, razvija i održava softverska rješenja potrebna za vođenje evidencija u nadležnosti Agencije, bilo internim resursima, saradnjom sa izvornim organima ili angažmanom kompanija;
  - h. Razvija, održava i unaprjeđuje telekomunikacione mreže za prijenos podataka za potrebe Agencije, te drugih organa javne sigurnosti u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama, a kako bi se omogućila efikasna razmjena podataka iz registara definisanih Zakonom;
  - i. Definiše standarde za opremu koju će nadležni, prijemni i izvorni organi nabavljati i koristiti u procesu obrade i razmjene podataka u skladu sa Zakonom;
  - j. Definiše standarde šta je neophodno na lokacijama s kojih se vrši pristup sistemu centralne evidencije i razmjene podataka kako bi se postigla sigurnost i zaštita podataka i sistema;
  - k. Provodi upravne postupke koji se tiču djelokruga Agencije u skladu s važećim zakonskim propisima.
2. Članom 22. Zakona o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu („Službeni glasnik BiH“ broj: 48/10) Agencija je zadužena za poslove personalizacije, tehničke obrade digitalnih tahograf kartica i vođenje evidencije izrađenih kartica, zatim za izradu projektnog zadatka i uspostavljanje sistema za izdavanje kartica, kao i nabavku sistema, opreme i potrošnog materijala potrebnog za sprovođenje ovih poslova.
3. Agencija tehnički podržava izborni proces u Bosni i Hercegovini i održava centralni server biračkih spiskova u skladu sa Izbornim zakonom BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13). Centralna i općinske izborne komisije su putem mreže koju administrira Agencija uvezane u jedinstven sistem, što uveliko olakšava provođenje izbora. Dokumentom „Jedinstvena metodologija i program obrade i vođenja evidencija centralnog biračkog spiska“ jasno su precizirane nadležnosti i obaveze.
4. U periodu implementacije Mape puta prema ukidanju viznog režima za Bosnu i Hercegovinu, Agencija je preduzela sve neophodne korake i ispoštovala zahtjeve iz dijela koji se odnose na sigurnost dokumenata. Agencija i dalje kontinuirano unaprjeđuje kvalitet i sigurnost dokumenata u skladu sa ICAO i drugim relevantnim standardima.
5. Odlukom („Službeni glasnik BiH“ broj: 95/11) Vijeće ministara BiH je obavezalo Agenciju da u saradnji sa Graničnom policijom BiH, Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede R.Srpske i Vladom Brčko distrikta izradi Idejni projekat za izdavanje pograničnih dokumenata, te da, u skladu sa članom 11 stav 4. tačka a) alineja 4 Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10) provede postupke implementacije projekta. Vijeće

ministara BiH je na 58. sjednici, održanoj 24.07.2013.godine donijelo Odluku o zaduženju IDDEEA-e za personalizaciju, tehničku obradu i vođenje evidencija o pograničnim propusnicama („Službeni glasnik BiH“ broj: 64/13).

Provođenjem svih navedenih aktivnosti Agencija je, uz saradnju sa Graničnom policijom, u roku uspostavila sistem izdavanja pograničnih propusnica, čime su ispoštovane međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine i odluke Vijeća ministara BiH, te stvoreni tehnički uslovi za izdavanje pograničnih propusnica građanima Republike Hrvatske koji žive u pograničnom području.

6. Putem telekomunikacione mreže Agencije razvijene na sopstvenim frekvencijama odobrenim od strane Regulatorne agencije za komunikacije BiH (RAK) vrši se razmjena podataka između institucija na svim nivoima vlasti u BiH i drugih subjekata kojima se odobri pristup. Uzimajući u obzir Izvještaj o radu Agencije za 2012. godinu, slijedeće lokacije i institucije su povezane na telekomunikacioni sistem:

- a. Izdavanje dokumenata: MUP R.Srpske, kantonalni MUP-ovi i Javni registar Brčko distrikta: 132
- b. Ministarstva unutrašnjih poslova – pristup podacima: 152
- c. Pravosudne institucije: 92
- d. Centralne/općinske izborne komisije: 145
- e. Lokalni organi - matični uredi: 145
- f. Granična policija: 15
- g. Diplomatsko konzularna predstavništva: 46
- h. Druge BiH institucije (SIPA, MVP, OSA, ADS...): 21
- i. Spoljni korisnici: 60

- UKUPNO: 808

7. Broj personalizovanih dokumenata u 2012. godini (podaci preuzeti iz Izvještaja o radu Agencije):

- a. Lične karte: 202.492
- b. Lične karte za strance: 556
- c. Vozačke dozvole: 90.945
- d. Putne isprave: 391.351
- e. Registarske tablice: 381.043
- f. Tahografske kartice: 2.846
- g. Kartice za digitalni potpis: 341

- Broj personalizovanih dokumenata za period od 01.01. do 19.09.2013. godine:
  - a. Lične karte: 240.567
  - b. Lične karte za strance: 454
  - c. Vozačke dozvole: 108.037
  - d. Putne isprave: 342.401
  - e. Registarske tablice: 230.550
  - f. Tahografske kartice: 2311
  - g. Kartice za digitalni potpis: 159

ZAKLJUČAK

Gore navedene poslove i aktivnosti iz nadležnosti Agencije obavlja 156 državnih službenika i zaposlenika. Iz svega navedenog, vidljivo je da Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine efikasno vrši poslove iz svoje nadležnosti poštujući propisane rokove. Agencija predstavlja servis institucijama svih nivoa vlasti i drugim pravnim subjektima koji koriste usluge Agencije. Posebno treba istaći značaj aktivnosti koje se tiču zadržavanja statusa bezviznog režima, te pozitivne ocjene vezano za segment sistema dokumenata.

CENTAR ZA INFORMISANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA BiH

UVOD

Centar je osnovan u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 59/07 i 59/09- u daljem tekstu: Okvirni zakon). Osnivanje i nadležnost Centra usaglašeni su sa članom IX. 2 Konvencije o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji ("Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori", broj 16/03). Konvenciju o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji (**Lisabonska konvencija**) ratifikovalo je Predsjedništvo BiH na 30. sjednici održanoj 19. novembra 2003. godine, na osnovu saglasnosti Parlamentarne skupštine BiH, broj 103/03 od 29. oktobra 2003. godine.

Članom IX. 2 Konvencije o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji propisano je sljedeće: "Priznavajući potrebu za odgovarajućim, tačnim i aktuelnim informacijama, svaka članica ustanovljava ili održava nacionalni informativni centar i notifikuje jednom od depozitara njegovo ustanovljenje, ili svaku promjenu koja se na njega odnosi.

2. U svakoj članici nacionalni informativni centar:

- a) olakšava pristup mjerodavnim i tačnim informacijama o sistemu visokog obrazovanja i kvalifikacijama u zemlji u kojoj je smješten;
- b) olakšava pristup informacijama o sistemima visokog obrazovanja i kvalifikacijama u drugim članicama;
- c) daje savjete ili informacije o pitanjima priznavanja i ocjene kvalifikacija, u skladu sa domaćim zakonima i propisima.

3: Svaki nacionalni informativni centar ima na raspolaganju potrebna sredstva za ispunjavanje svojih funkcija".

Centar je samostalna upravna organizacija u smislu člana 2. stav 1. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09).

Nadležnost Centra propisana je članom 45. Okvirnog zakona.

Savjet ministara BiH donio je odluku o početku rada i utvrđivanju sjedišta Centra. Odlukom broj 4. od 10. januara 2008. Godine, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 9/08 propisano je da je sjedište Centra u Mostaru.

Odredbom člana 46. stav 3. i 4. Okvirnog zakona propisano je da Centrom rukovodi direktor, a upravlja Upravni odbor. Upravni odbor Centra ima sedam članova. Članove Upravnog odbora Centra bira Savjet ministara BiH u skladu sa zakonom.

Direktor Centra izabran je 15. decembra 2008. godine. Prvi državni službenici primljeni su u radni odnos u Centar 1. avgusta 2009. godine.

Nadležnost Centra

Prema odredbi člana 45. Okvirnog zakona, Centar je nadležan za:

- poslove informisanja i priznavanja u oblasti visokog obrazovanja;
- koordiniranje i međunarodnu razmjenu akademskog osoblja, studenata i programa u oblasti visokog obrazovanja;
- predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim projektima u oblasti visokog obrazovanja iz svoje nadležnosti;
- putem međunarodne mreže centara za informacije (mreže ENIC/NARIC) pružanje informacija visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini u vezi sa stranim visokoškolskim ustanovama i programima kao osnov za priznavanje stepena i diploma za dalje školovanje na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini i predstavlja Bosnu i Hercegovinu u tim mrežama;
- daje obavještenja i mišljenja o stranim stepenima i diplomama u Bosni i Hercegovini u svrhu nastavka školovanja na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini;
- daje savjete i informacije o pitanjima iz svog djelokruga stranama sa zakonitim interesom;
- u skladu sa Lisabonskom konvencijom i njenim pratećim dokumentima donosi preporuke ministarstvu Republike Srpske, kantonalnim ministarstvima i Brčko Distriktu BiH o priznavanju diploma stečenih van Bosne i Hercegovine s ciljem zaposlenja, nastavka obrazovanja i ostvarivanja drugih prava koja proističu iz stečene kvalifikacije.

Međunarodna pozicija Centra

Centar je zvanični predstavnik Bosne i Hercegovine i sastavni je dio evropske mreže nacionalnih centara za informacije o akademskoj pokretljivosti i priznavanju (ENIC mreža¹). Centar predstavlja Bosnu i Hercegovinu u ENIC/NARIC mreži nacionalnih informacionih centara za akademska priznavanja i mobilnost.

Od juna 2010. godine, Centar aktivno učestvuje u radu UNESCO portala za visoko obrazovanje. Portal nudi pristup informacijama o priznatim visokoškolskim ustanovama u državama članicama portala, statusu i kontroli kvaliteta visokoškolskih ustanova i druge informacije potrebne zainteresovanim stranama. Centar je administrator nad dijelom web stranice koja se tiče podataka koji se odnose na visokoškolski obrazovni sistem i visokoškolske obrazovne ustanove u Bosni i Hercegovini.

Predstavnik Centra je stalni član Komiteta konvencije o priznavanju kvalifikacije koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji (član X. 2 stav 1. Lisabonske konvencije)

Centar je stalni član međunarodne mreže ENIC/NARIC centara i uključen je u ENIC listu (ENIC/NARIC listserv), putem koje se svakodnevno razmjenjuju pitanja i informacije koje se odnose na procedure i postupke priznavanja visokoškolskih kvalifikacija, akreditaciju visokoškolskih ustanova, kao i na pojedinačne probleme neke od članica ENIC/NARIC mreže.

Izvršavanje poslova i zadataka Centra

---

¹ Evropska mreža nacionalnih centara za informacije o akademskoj pokretljivosti i priznavanju (ENIC mreža) uspostavljena je odlukom Komiteta ministara Savjeta Evrope od 9. juna 1994. godine i regionalnog komiteta UNESCO od 18. juna 1994. godine

Centar je u dosadašnjem, četvorogodišnjem radu uspješno, blagovremeno i na zakonit način izvršio sve poslove i zadatke iz okvira svoje zakonom utvrđene nadležnosti. Treba istaći da Centar u predhpdnom periodu nije vršio poslove koji se odnose na "koordiniranje i međunarodnu razmjenu akademskog osoblja, studenata i programa u oblasti visokog obrazovanja". Ova nadležnost Centra propisana je članom 45. stav 1. alineja 2. Okvirnog zakona. S tim u vezi, Centar je 8. 10. 2009. godine uputio dopis Ministarstvu civilnih poslova BiH u kojem je traženo da CEPUS II program (Centralno-evropski program razmjene za univerzitetske studije) preuzme Centar, te da državna CEPUS kancelarija (NCO) djeluje u okviru Centra. Ministarstvo civilnih poslova BiH dostavilo je dana 30. 12. 2009. godine odgovor u kome se, pored ostalog, navodi da Centralna CEPUS kancelarija iz Beča smatra da "ovo nije pogodan trenutak za tranziciju Državne CEPUS kancelarije i promjenu državnog koordinatora za CEPUS. Takođe, u pismu Ministarstva se navodi da slične argumente, o preuzimanju međunarodne razmjene akademskog osoblja kao i CEPUS kancelarije, ima i Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske.

Planirani i izvršeni poslovi n zadaci

Direktor Centra donio je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Centra. Savjet ministara Bosne i Hercegovine dao je saglasnost na tekst Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji na 90. sjednici održanoj 11. 06. 2009. godine.

Centar je pripremio Odluku o visini naknade za rad u Upravnom odboru Centra, koju je donio Savjet ministara Bosne i Hercegovine na 99. sjednici održanoj 24. septembra 2009. godine.

Centar je zajedno sa Upravnim odborom Centra pripremio tekst Statuta Centra i isti dostavio Savjetu ministara BiH. Savjet ministara BiH je u skladu sa članom 46. stav 2. Okvirnog zakona, dao saglasnost na tekst Statuta Centra Odlukom broj 31 od 11. februara 2010. godine..

Zajedeno sa članovima Upravnog odbora Centra, Centar je pripremio Poslovnik o radu Upravnog odbora Centra. Upravni odbor donio je Poslovnik na sjednici održanoj 19. marta 2010. godine.

Na zahtjev Ministarstva civilnih poslova BiH, Centar je za 2010., 2011., 2012. i 2013. godinu pripremao i dostavljao informaciju o izvršenju Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kao i izvršenje drugih aktivnosti koje se odnose na provođenje Lisabonske konvencije iz nadležnosti Centra. Na dostavljene informacije i činjenice navedene u tim informacijama Ministarstvo civilnih poslova BiH nije imalo primjedbi.

Na osnovu člana 45. alineja 7. Okvirnog zakona i u skladu sa Programom rada Centra za 2010. godinu, direktor Centra donio je Preporuke o kriterijumima za vrednovanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja. Preporuke o kriterijumima za vrednovanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja objavljene su u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", kao i na web stranici Centra. Novi tekst Preporuka o kriterijumima za vrednovanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja objavljen je u "Službenom glasniku BiH", broj 10. od 11. 02. 2013. godine i na web stranici Centra (www.cip.gov.ba). Ovaj tekst Preporuka dopunjen je sa novim saznanjima i stečenim iskustvima u procesu informisanja i priznavanja visokoškolskih kvalifikacija i usaglašen sa pretećim dokumentima Lisabonske konvencije.

Centar je izradio Vodič Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja o načinu i postupku pristupa informacijama i Indeks registar informacija pod kontrolom Centra za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja

U saradnji sa Odjeljenjem za visoko obrazovanje UNESCO (Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu) Centar je 11. i 12. februara 2010. godine u Mostaru bio domaćin i suorganizator Drugog sastanka Mediteranske mreže nacionalnih centara za informisanje i priznavanje kvalifikacija (MERIC) i Osmog zasjedanja Međuvladinog komiteta za primjenu međunarodne Konvencije o priznavanju studija, diploma i stepena na nivou visokog obrazovanja u arapskim i evropskim mediteranskim zemljama. Ovim sastancima prisustvovalo je 27 učesnika iz 12 zemalja potpisnica Mediteranske konvencije, kao i predstavnici UNESCO-Odjeljenje za visoko obrazovanje, Savjeta Evrope i Arapske mreže za osiguranje kvalitete (ANQAHE), predstavnici Ministarstva civilnih poslova BiH i članovi Upravnog odbora Centra.

U organizaciji Centra u Mostaru je 29. i 30. septembra 2011. godine održana Prva regionalna konferencija ENIC centara. Konferenciji su prisustvovali predstavnici ENIC centara Hrvatske, Slovenije i Crne Gore, predstavnici Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini, GOPA Counslants kompanija, Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, Ministarstva obrazovanja i nauke Federacije BiH, Odjeljenja za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH, predstavnici županijskih/kantonalnih ministarstava obrazovanja, predstavnici javnih univerziteta u Bosni i Hercegovini, kao i članovi Upravnog odbora Centra.

U skladu sa Programom rada Centra za 2012. godinu, u decembru 2012. godine Centar u Mostaru uspješno organizovao Okrugli sto na temu: "Priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u duhu Lisabonske konvencije". Okruglom stolu su, pored domaćina, prisustvovali predstavnici Ministarstva civilnih poslova BiH, Ministarstva obrazovanja i nauke Federacije BiH, predstavnici kantonalnih/županijskih ministarstava obrazovanja, predstavnici javnih i privatnih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini i članovi Upravnog odbora Centra.

Centar je izradio Revidirani akcioni Plan reforme javne uprave iz nadležnosti Centra i u predviđenom roku isti dostavio Kancelariji koordinatora za reformu javne uprave.

Upravni odbor Centra redovno razmatra Izvještaj o napretku BiH (oblast obrazovanje i istraživanje). Razmatrajući ove izvještaje Upravni odbor je zadužio Centar da u okviru svojih nadležnosti preduzima sve neophodne mjere, kako bi svoje aktivnosti usaglasio sa zahtjevima i predlozima iz Izvještaja o napretku BiH i dosljednim izvršavanjem poslova iz svoje nadležnosti dao doprinos približavanju BiH punopravnom članstvu u Evropskoj uniji.

Centar naročitu pažnju posvećuje redovnom ažuriranju, dogradnji i osmišljavanju službene web stranice Centra. Dosadašnje iskustvo pokazuje da je web stranica Centra nezamjenjiv faktor u pružanju svih relevantnih informacija o visokom obrazovanju u BiH, pravnoj regulativi u oblasti visokog obrazovanja i načinu i uslovima priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija, kao i aktivnostima Centra. Da su navedene konstatacije tačne potvrđuje podatak da je od 30. maja 2010. godine (od kada je postavljen brojač posjeta) do 16. septembra 2013. godine, web stranicu Centra posjetilo **941.370 posjetilaca iz 132 države svijeta**.

Centar je u periodu od 1. septembra 2009. godine do 1. septembra 2013. dostavio odgovore na sve zaprimljene zahtjeve koji su dostavljeni od strane nadležnih ministarstava obrazovanja, visokoškolskih ustanova, nadležnih organa uprave, zainteresovanih pojedinaca i mreže ENIC centara. U vezi sa dostavljenim zahtjevima, Centar je dostavio odgovarajuća mišljenja, preporuke, informacije

i obavještenja koja se odnose na pitanja informisanja, priznavanja, akreditacije visokoškolskih institucija i njihovih studijskih programa, kao i svih drugih pitanja koja su neophodna kako bi se moglo izvršiti priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija.

U naprijed navedenom periodu, Centar je:

- Dostavio 462 mišljenja i 94 preporuke u vezi sa inostranim visokoškolskim kvalifikacijama s detaljno prikupljenim informacijama o akreditacijama visokoškolskih ustanova koje su izdale visokoškolsku kvalifikaciju, studijskom programu, trajanju studija i pravima koja nosilac visokoškolske kvalifikacije ima u pogledu nastavka obrazovanja i zapošljavanja;
- Dostavio informacije i izvršio provjeru vjerodostojnosti za 492 stečena naučna zvanja, podatke o akreditaciji inostranih visokoškolskih ustanova i studijskih programa na zahtjev Komisije za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja pri Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske;
- Dostavio odgovore na 290 zahtjeva koji su dostavljeni radi vrednovanja i davanja mišljenja ili preporuka u vezi validnosti rješenja o izvršenoj nostrifikaciji inostranih visokoškolskih dokumenata, o ispravnosti postupka u oblasti priznavanja, ekvivalenciji stečenih naziva, o izradi i donošenju kantonalnog zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji i o stečenoj diplomi po Bolonjskom procesu;
- Dostavio odgovore na 881 zahtjev koji je dostavljen putem e-mail pošte od strane zainteresovanih stranaka koje su se obratile sa upitom gdje, na koji način i pod kojim uslovima mogu izvršiti priznavanje stečene visokoškolske inostrane diplome. Pored e-mail korespondencije, u ovom izvještajnom periodu Centru su se obraćali građani telefonskim putem, ili su lično dolazili u prostorije Centra. Telefonskih upita i evidentiranih ličnih dolazaka u prostorije Centra bilo je ukupno 1.125.
- Izvršio provjeru vjerodostojnosti 124 zahtjeva Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine svrhu revizije diploma zaposlenih lica u Upravi.
- Dostavio 76 službenih dopisa na zahtjeve građana i zainteresovanih institucija o postupku priznavanja inostranih kvalifikacija, o ispravnosti postupka u oblasti priznavanja, ekvivalenciji stečenih naziva, o izradi i donošenju kantonalnog zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji i o stečenoj diplomi po Bolonjskom procesu.
- Dostavio tri odgovora na dostavljene zahtjeve po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini koja su se odnosila na priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, a dva odgovora koja su se odnosila na ostale aktivnosti iz djelokruga rada Centra;
- Ostvario saradnju sa nacionalnim ENIC/NARIC centrima Australije, Irske, Belgije, Crne Gore, Hrvatske, Holandije, Slovenije, Mađarske Turske, Moldavije, Francuske, Austrije, Švedske, Makedonije, Njemačke, Italije, Indije, Malezije, SAD-a, Velike Britanije i Srbije i osam univerziteta iz zemlje i inostranstva. Navedeni ENIC/NARIC centri i univerziteta dostavljali su Centru upite o studijskim programima, akreditaciji fakulteta u Bosni i Hercegovini, kao i o vjerodostojnosti stečenih diploma. Svi traženi odgovori dostavljeni su u razumnim rokovima.
- U toku vršenja provjera stečenih visokoškolskih diploma otkrio 5 (pet) falsifikovanih visokoškolskih isprava koje su navodno izdate u Hrvatskoj, Rusiji, Bosni i Hercegovini (Tuzla), Velikoj Britaniji i SAD, o čemu su blagovremeno obaviješteni nadležni ENIC centri i druge nadležne institucije.

Projekti na reformi visokog obrazovanja

Centar je u ovom periodu ostvario kontinuiranu saradnju sa Delegacijom Evropske komisije, Savjetom Evrope i drugim evropskim i međunarodnim organizacijama i tijelima, koja rade na realizaciji projekata iz oblasti reforme obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Centar je bio, ili je uključen u osam takvih projekata:

- 1) "Jačanje visokog obrazovanja u BiH III", zajednički projekt Evropske komisije i Savjeta Evrope. Projekt je imao za cilj donošenje preporuka za usvajanje nove pravne regulative o osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH; započinje aktivnosti eksterne evaluacije BiH univerziteta;

primjenu državnog kvalifikacijskog okvira na nekoliko konkretnih studijskih programa; te jačanje mreže BiH eksperata za osiguranje kvaliteta.

- 2) "EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH", projekt iz IPA iz 2007. godine - projekt je službeno počeo 21.10.2009. godine. Cilj projekta je funkcionalno jačanje Centra; izrada prvog nacrt dokumenta o problematici koju treba obuhvatiti zakon o prepoznavanju diploma; izradu modela integrisanog univerziteta u BiH i dalje preporuke za jačanje integrisanog univerziteta. U okviru ovog projekta Centar je u saradnji sa GOPA Consulting konzorcijem izradio Priručnik u kojem je obuhvaćeno zakonodavstvo iz oblasti visokog obrazovanja, Lisabonska konvencija, Preporuke Centra i analiza stanja u oblasti priznavanja.
- 3) "Izgradnja institucionalnih kapaciteta u procesu priznavanja stranih diploma u BiH", projekt Chevening Udruženja stipendista u BiH, koji ima za cilj izradu pravilnika o priznavanju stranih diploma i obezbjeđenje tehničke podrške CIP-u. Održana su dva sastanka sa koordinatorom projekta na kojima su dogovorene naredne aktivnosti i date su sugestije na Akcioni plan Projekta.
- 4) "Izgradnja visokokvalitetnog srednjeg strukovnog obrazovanja (VET IV) u BiH" - projekt finansiran iz IPA sredstava za 2008. godinu. Dvogodišnji projekt EU VET IV započeo je sa primjenom u januaru 2011. godine.
- 5) EU projekat "Jačanje ljudskih kapaciteta u Bosni i Hercegovini". U septembru 2011. godine počela je primjena ovog projekta koji je finansiran iz EU fonda IPA 2009. i biće primijenjen u vremenu od septembra 2011. do septembra 2013. godine. Osnovni cilj projekta je da se ojačaju ljudski resursi i poveća djelotvornost tržišta rada kroz institucionalni i strateški razvoj cjeloživotnog učenja.
- 6) Zajednički projekt Savjeta Evrope i Evropske unije „Strateški razvoj visokog obrazovanja i standarda kvalifikacija“ (IPA 2011). Realizacija projekta je počela sredinom 2012. godine, a implementacija će trajati 24 mjeseca.
- 7) Izgradnja ENIC kapaciteta - projekt financiran od strane EU u koordinaciji sa Velikom Britanijom i Hrvatskom. Implementacija projekta je započela 1. februara 2012. godine i traje dvije godine, do 31. januara 2014. godine. Glavni cilj projekta usmjeren na razumjevanje pitanja i prakse priznavanja u okviru država nastalih raspadom bivše SFRJ, te razmjena primjera dobre prakse.
- 8) Twinning projekt "Jačanje institucija i kapaciteta za provođenje Direktive EU o regulisanim profesijama"- Projekt ima za cilj povećanu prohodnost i zapošljivost radne snage kroz institucionalne i administrativne kapacitete za provedbu EU zakonodavstva kroz područje uzajamnog priznavanja kvalifikacija. Kao i jačanje institucionalnih kapaciteta nadležnih ministarstava: obrazovanja, zdravstva, veterinarstva i arhitekture za priznavanje diploma, certifikata i drugih isprava o formalnom obrazovanju (Direktiva 2005/36/EZ).

Izvršavanje međunarodnih i drugih obaveza

U cilju izvršavanja međunarodnih obaveza, praćenja dostignutog nivoa, ostvarenih rezultata i iskustava u evropskom prostoru visokog obrazovanja, te ostavriavanja i jačanja svoje uloge kao ENIC centra, predstavnici Centra uzeli su aktivno učešće na međunarodnim konferencijama, seminarima, radionicama i drugim aktivnostima koje su organizovane iz oblasti visokog obrazovanja u zemlji i inostranstvu. U vezi sa navedenim, predstavnici Centra su:

- 1) Uzeli učešće u radu na 16., 17., 18., 19. i 20. Međunarodnom godišnjem sastanku ENIC i NARIC centara, koji su održani na Kipru, u Francuskoj, Poljskoj, Španiji i Hrvatskoj. Na ovim sastancima pored predstavnika ENIC i NARIC centara, prisustvuju predstavnici Evropske komisije, Savjeta Evrope i UNESCO.
- 2) Učestvovali na Prvom sastanku ENIC mreže Zapadnog Balkana, koji je održan u Beogradu 5. novembra 2009. godine, u organizaciji Savjeta Evrope i Evropske unije, čiji je cilj bio da se predstavnici zemalja Zapadnog Balkana upoznaju sa aktuelnom situacijom u oblasti obrazovanja u regionu, da se razmijene iskustva i dobre prakse regionalnih ENIC centara i da

se promoviše saradnja i međusobno pružanje pomoći u uspostavljanju i učvršćivanju ENIC-a Zapadnog Balkana.

- 3) Stalni članovi Komisije za izradu kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini čiji je zadatak da izradi i da prijedlog radnog plana svih aktivnosti u okviru izrade kvalifikacijskog okvira u BiH (članak 2., 3. i 4. Odluke o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini; „Službeni glasnik BiH“, broj 31/11 od 25.04.2011. godine).
- 4) Uzeli su aktivno učešće na radionici iz projekta "Jačanje visokog obrazovanja u BiH III" (Banja Luka, 19. i 20. 02. 2010. godine; Neum, 16. i 17. 04. 2010. godine i Sarajevo, 18. i 19. 06.2010. godine). Cilj radionice je da obezbijedi zajedničko razumijevanje predmetne materije, ključne elemente okvira kvalifikacija i njihovu ulogu u reformi nastavnih planova i programa.
- 5) Učestvovali na Konferenciji "Primjena Okvira visokoškolskih kvalifikacija u BiH, rezultati, zaključci i sljedeći koraci", kojom je zaključen proces testne primjene Okvira visokoškolskih kvalifikacija u BiH.
- 6) Učestvovali na studijskom putovanju u Republici Austriji (Beč i Grac), od 07.11. do 13.11.2010. godine, u okviru Projekta "EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH".
- 7) Učestvovali na radionici Radne grupe 1- Projekta "EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH", na kojima je predstavnik Centra izvršio prezentaciju rada Centra.
- 8) Učestvovali na radionici Radne grupe 2- Komponenta II Projekta "EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH", na kojoj je rađeno na izradi Analize stanja u oblasti visokog obrazovanja u BiH, finalizaciji preporuka koje se odnose na opšte stanje u visokom obrazovanju u BiH, pregledu stanja univerziteta i pripremi nacrtu za izradu akcionih planova i primjenu preporuka.
- 9) Učestvovali na radionici Radne grupe za izradu Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH, na kojoj je dokument finaliziran i usaglašen.
- 10) Učestvovali na konferenciji "Kvalifikacijski okvir kao instrument za unapređenje cjeloživotnog učenja", u organizaciji Evropske trening fondacije i Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.
- 11) Učestvovali na Konferenciji "Sekundarna analiza TIMSS 2007 u BiH", u organizaciji Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.
- 12) Učestvovali na radionici "Novi pristup priznavanja stranih diploma u BiH", u okviru Projekta "Izgradnja institucionalnih kapaciteta u procesu priznavanja stranih diploma u BiH", projekt Chevening Udruženja stipendista u BiH, na kojoj je predstavnik Centra prezentirao analizu zakona iz oblasti priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija.
- 13) Učestvovali na radionici pod nazivom "Trendovi i prakse u procesu priznavanja kvalifikacija" koju je organizovala TEMPUS kancelarija u Bosni i Hercegovini, na kojoj je predstavnik Centra imao prezentaciju vezanu za značaj i ulogu Centra u procesu priznavanja.
- 14) Prisustvovali na Konferenciji o studentskoj mobilnosti i priznavanju perioda studija u inostranstvu, u Ljubljani, Republika Slovenija. Konferenciji je prisustvovalo više od 200 učesnika, pretežno sa područja Zapadnog Balkana.
- 15) Direktor Centra učestvovao je na četiri sjednice Upravnog odbora Projekta „EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH“ i na tri sjednice Upravnog odbora Projekta „Jačanje

visokog obrazovanja u BiH III", na dvije sjednice Rektorske konferencije Bosne i Hercegovine i na jednoj sjednici Konferencije ministara obrazovanja BiH.

- 16) Boravili u periodu od 17. do 24. 09. 2011. godine u studijskoj posjeti u Strasburu (Republika Francuska). Ova posjeta je dio druge komponente EU projekta "Podrška reformi visokog obrazovanja u BiH". Osim predstavnika Centra, delegaciju BiH su činili i službenici ministarstava obrazovanja i javnih univerziteta.
- 17) Učestvovali na radionici Radne grupe 1- Projekta "EU podrška reformi visokog obrazovanja u BiH", na kojima je izrađena Analiza stanja zakonodavstva i prakse u oblasti priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija/isprava u BiH i Smjernice za priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u BiH.
- 18) Učestvovali na radionici Radne grupe za izradu Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH, na kojoj je dokument finaliziran i usuglašen.
- 19) Učestvovali na jednodnevnom sastanku zemalja Jugoistočne Evrope u Varšavi u vezi sa nacionalnim kvalifikacijskim okvirom u tim zemljama, odnosno njihovo usklađivanje.
- 20) Učestvovali na radionici, Univerzitet u Sarajevu, promocija projekta mobilnosti: Join EU-SEE, Basileus i EM2-STEM.
- 21) Učestvovali na okruglom stolu "Pregled trenutne organizacije upravljanja univerzitetima u BiH" u organizaciji EU projekta "Podrška reformi visokog obrazovanja u BiH" i Rektorske konferencije u BiH.
- 22) Učestvovali na radionici za planiranje i kandidiranje investicionih projekata za Program javnih investicija.
- 23) Učestvovali na seminaru u organizaciji Direkcije za evropske integracije "Evropski socijalni fond (ESF) – iskustva Španije".
- 24) Učestvovali na Konferenciji "Austrijska podrška visokom obrazovanju u BiH"/"Uslovi i standardi za razvoj i implementaciju doktorskih programa u BiH" u organizaciji World University Service (WUS) Austrija.
- 25) Prisustvovali na 5. sastanku Odbora Konvencije o priznavanju kvalifikacija visokoškolskog obrazovanja u evropskoj regiji, u Parizu. Tema sastanka bila je pregled "Preporuka o kriterijima i procedurama za ocjenu stranih kvalifikacija i perioda studija", prilikom koje su usvojene izmjene koje se tiču korištenja preporuka za sve nivoe obrazovanja.
- 26) Učestvovali u Konferenciji zainteresovanih strana o priznavanju u evropskoj visokoobrazovnoj oblasti, koja je održana u Rigi (Letonija). Cilj Konferencije u Rigi je bio razmjena mišljenja svih zainteresovanih strana vezano za najvažnije aspekte koji imaju uticaj na prakse u priznavanje, kao i o nacionalnom zakonodavstvu.
- 27) Učestvovali na radionici za razvoj kvalifikacijskog okvira u BiH u okviru EU VET IV projekta „Izgradnja visokokvalitetnog srednjeg strukovnog obrazovanja (VET IV) u BiH“.
- 28) Učestvovali na konsultacijama o razvoju Kvalifikacijskog okvira u BiH u organizaciji Evropske trening fondacije i Ministarstva civilnih poslova BiH.
- 29) Prisustvovali su 20. oktobra 2011. godine Završnoj konferenciji projekta kojeg je finansirala Evropska unija "Podrška reformi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini". Konferencija je označila završetak dvogodišnjeg Projekta, čije implementiranje je počelo u oktobru 2009. godine, a koji je realizovano u okviru dvije komponente: Priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija i Upravljanje i menadžment univerziteta.

- 30) Održali radne sastanke sa predstavnicima projektnog tima EU projekta „Jačanje ljudskih kapaciteta u Bosni i Hercegovini“.
- 31) Posjetili su ENIC/NARIC centre Republike Srbije i Republike Hrvatske. Navedeni sastanci su bili prilika da se razmijene iskustva i ukaže na probleme na koje se nailazi u proceduri priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija. Ove posjete su imale za cilj postizanje dogovora o olakšavanju i pojednostavljivanju pristupa potrebnim informacijama o provjeri vjerodostojnosti diploma, studijskim programima i visokoškolskim ustanovama.
- 32) U okviru EU projekta "Podrška reformi visokog obrazovanja u BiH", a u organizaciji Rektorske konferencije BiH, učestvovali su u radu dvodnevne Regionalne konferencije "Upravljanje univerzitetima u zemljama Zapadnog Balkana" s posebnim osvrtom na temu "Uspjesi i izazovi u procesu integracije univerziteta" koja je održana u Sarajevu.
- 33) U okviru EU projekta „Podrška reformi visokog obrazovanja u BiH“, predstavnici Centra učestvovali su na dvodnevnom seminaru i obuci o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija, koji je održan u Trebinju, na kome je prezentirana uloga, zadaci i aktivnosti Centra.
- 34) U okviru projektnih aktivnosti zajedničkog projekta Evropske unije i Savjeta Evrope „Strateški razvoj visokog obrazovanja i standarda kvalifikacija“ (IPA 2011), učestvovali u radu Radne grupe za izradu plana aktivnosti ovog projekta.
- 35) Učestvovali na Konferenciji „Torinski proces u BiH 2012“ u organizaciji ETF (Evropske fondacije za obuku).
- 36) Učestvovali na seminaru „Aktiviranje Osnova kvalifikacijskog okvira BiH, kao alata za EU integracije u organizaciji ETF (Evropske fondacije za obuku).
- 37) Učestvovali na Konferenciji EU projekta "Finansiranje visokog obrazovanja u BiH".
- 38) Učestvovali na sastanku s predstavnicima Evropske unije u vezi sa projektom "Finansiranje visokog obrazovanja u BiH".
- 39) Učestvovali na TAIEX seminaru o Direktivi EU 2005/36 o regulisanim profesijama.
- 40) Učestvovali na sastanku s predstavnicima Delegacije EU u BiH u vezi sa reagovanjem Centra na Izvještaj o napretku BiH za 2011. Godinu.
- 41) Učestvovali na tematskoj konferenciji „Priznavanje visokoškolskih kvalifikacija u BiH: između principa i standarda EU i domaće prakse“.
- 42) Učestvovali u radu Radne grupe za izradu Projektnog zadatka (TOR) za IPA program 2011 – "Jačanje institucija i kapaciteta za provođenje EU Direktive o regulisanim profesijama".
- 43) Učestvovali na Radionici „Planiranje i kandidovanje investicionih projekata za program javnih investicija“ u organizaciji Ministarstva finansija i trezora BiH.
- 44) Učestvovali na radnom sastanku sa predstavnicima Komisije za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja Republike Srpske na temu stanja u oblasti priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija i na temu Izmjene i dopune Preporuka o kriterijima za vrednovanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja.
- 45) Prisustvovali početnom sastanku projekta "Izgradnja ENIC kapaciteta" koji se 12. i 13. aprila održao u Čeltenhamu, u Engleskoj i na Prvoj radionici, koja se 26. i 27. septembra održala u Beogradu u Srbiji u okviru projekta "Izgradnja ENIC kapaciteta".

- 46) Učestvovali na Međunarodnoj konferenciji zainteresovanih strana "Investiranje u ljude i vještine: Jačanje kroz saradnju i povezivanje u Dunavskoj regiji", koja je održana 13. i 14. juna 2012. godine u Beču u Austrija.
- 47) Učestvovali u Projektu "Priznavanje u Balkanskoj regiji, poboljšanje u oblasti saradnje i povjerenja", u Ćustendilu u Bugarskoj, dana 4. i 5. oktobra 2012. godine, gdje je održan Regionalni sastanak ENIC/NARIC centara Balkanske regije na kome je predstavnik Centra prezentirao visokoškolski obrazovni sistem Bosne i Hercegovine sa posebnim osvrtom na priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini.
- 48) Učestvovali na Završnoj konferenciji u okviru Projekta "Most – najbolji instrumenti za priznavanje za dijalog između svjetskih stručnjaka", koja je održana na Malti, 18. i 19. oktobra 2012. godine,. Osim predstavnika Centra, Konferenciji je prisustvovalo 67 stručnjaka iz ENIC/NARIC centara i Erasmus Mundus nacionalnih struktura iz 33 zemlje, uključujući i predstavnike Kineskog centra za razvoj akademskih stepena i diplomskog obrazovanja.
- 49) Učestvovali na Drugoj radionici o priznavanju kvalifikacija stečenih zajedničkim programima koja se 9. novembra 2012. godine održala u Barseloni, u Španiji.
- 50) Učestvovali na Završnoj konferenciji TEMPUS projekta "Primjer odličnosti za razvoj zajedničkog programa u Jugoistočnoj Evropi" koja 14. 05.2012. godine održana u Sarajevu, čiji je cilj bio prenošenje multilateralnog znanja i vještina razvojem nastavnog plana za zajedničke programe, razvojem i implementacijom četiri zajednička programa (stepena) u regiji Zapadnog Balkana.
- 51) Učestvovali na radionice u okviru EU projekta „Jačanje kapaciteta za razvoj ljudskih resursa u Bosni i Hercegovini“.
- 52) Učestvovali na seminaru "Izrada kvalifikacijskog okvira" u organizaciji EU VET IV.
- 53) Prisustvovali na 6. sastanku Komiteta Lisabonske konvencije, na kome su učestvovali predstavnici 26 zemalja te nekoliko zemalja u svojstvu promatrača, kao i predstavnici Evropske komisije, Savjeta Evrope i UNESCO. Na sastanku su usvojene "Preporuke o upotrebi kvalifikacijskih okvira u priznavanju inostranih kvalifikacija" zajedno sa Memorandumom o razumijevanju.
- 54) Prisustvovali u novembru 2012. godine Drugoj radionici o priznavanju kvalifikacija stečenih zajedničkim programima. Radionica je bila upriličena kao dio JOQAR projekta. Radionica je održana u Barceloni u Španiji.
- 55) U okviru dvogodišnjeg projekta "Jačanje ENIC kapaciteta", projekta sufinansiranog od strane Evropske komisije, NARIC centra Velike Britanije i Agencije za nauku i visoko obrazovanje Republike Hrvatske, predstavnici Centra prisustvovali su prvom i drugom sastanku, koje su održani u Beogradu (septembar 2012. godine) i Zagrebu (februar 2013. godine). Treći sastanak ovog projekta održan je prostorijama Centra dana 12. i 13. septembra. 2013. godine u Mostaru. Na ovom sastanku predstavljen je sistem visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, aktivnosti Centra, pravna regulativa i praktična iskustva u procesu priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini.
- 56) Pošto je Centar dobio informacije da u Saveznoj Republici Njemačkoj postoje određene otežavajuće okolnosti u postupku priznavanja visokoškolskih kvalifikacija koje su stečene na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini, predstavnici Centra održali su sastanak s predstavnicima NARIC centra Njemačke. Na sastanku je dogovoreno da se promjeni status

visokoškolskih ustanova iz Bosne i Hercegovine u Njemačkoj (sa H- na H+/-). Tako je na posljednjem ažuriranju web stranice www.anabin.de, koju koriste organi za priznavanje u Njemačkoj u postupku priznavanja, status visokoškolskih ustanova iz Bosne i Hercegovine koji je bio H- promijenjen na H+/- . Na ovaj način Centar omogućio olakšano priznavanje kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u Njemačkoj, što je još jedna potvrda uspješnog rada Centra.

- 57) Sa predstavnicima Švedskog savjeta za visoko obrazovanje (Swedish Council for Higher Education), njihovog Odjeljenja za priznavanje kvalifikacija, dogovoreno je da predstavnici Odjeljenja za priznavanje kvalifikacija posjete Centar u oktobru 2013. godine s ciljem razmjene iskustava i dobre prakse u postupcima priznavanja.

Učešće u istraživačkim projektima

U izvještajnom periodu, Centar je učestvovao u tri različita istraživanja u okviru projekata koji su u vezi sa razvojem evropskog prostora visokog obrazovanja i evropskog prostora priznavanja, i to:

- 1) U okviru CHARONA 2 projekta u istraživanju vezanom za izradu smjernica stručnog priznavanja, nacionalne i transnacionalne kvalifikacijske okvire, saradnju sa visokoškolskim ustanovama te migracije i imigracije
- 2) U okviru ELCORE projekta u istraživanju vezanom za izradu i izgled nove web stranice ENIC/NARIC mreže, te razvoj alata na novoj web stranici koji će pomoći svim partnerima, zainteresiranim stranama i građanima u procesu priznavanja.
- 3) Kroz proces konsultacija u okviru UNESCO Studije izvodljivosti o Globalnoj konvenciji o priznavanju, učestvovali u istraživanju u vezi sa načinom izrade Globalne konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija i koristima koje bi jedna takva konvencija donijela.

Provođenje obuke iz oblasti priznavanja

U cilju usuglašavanja propisa i prakse priznavanja visokoškolskih kvalifikacija sa Lisabonskom konvencijom i drugim pozitivnim propisima, kao i efikasne primjene Preporuka... Centra, na zahtjev nadležnih sa univerziteta i fakulteta, pomoćnik direktora za informisanje, saradnju i priznavanje dokumenata i šef Odsjeka za informisanje i saradnju održali su predavanja za zaposlene na Univerzitetu u Tuzli, Zenici, Bihaću, Sveučilištu u Mostaru i na Fakulteta društvenih znanosti doktora Milenka Brkića.

Prijem u radni odnos državnih službenika i zaposlenika

U toku 2009. godine u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama BiH i propisima Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine, izvršen je prijem sedam državnih službenika i tri zaposlenika u skladu sa Zakonom o radu u institucijama BiH i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Centra. Na dan 16. 09. 2013. godine u Centru je ukupno 15 zaposlenih osoba, i to: direktor, 10 državnih službenika i 4 zaposlenika, što iznosi 51,72% u odnosu na broj državnih službenika i zaposlenika koji su predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Centra. Prava koja zaposlenim

pripadaju po osnovu radnog odnosa ostvaruju se u skladu sa zakonom i pozitivnim podzakonskim propisima.

Izrada i donošenje podzakonskih akata

U skladu sa zakonskim nadležnostima, Programom rada Centra i zahtjevima nadležnih državnih institucija, a u cilju dosljednog izvršavanja zakona, pravilnog i efikasnog rada Centra, Centar je u toku izvještajnog perioda pripremio i donio ukupno 70 podzakonskih akata (Preporuke, pravilnici, instrukcije, odluke, i sl. (2009. godine 7 podzakonskih akata, 2010 godine 31, 2011. godine 15 i 2012. godine 17 podzakonskih akata).

Budžet i finansije

U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH i na osnovu Instrukcija Ministarstva finansija i trezora BiH, redovno su vršeni poslovi srednjoročnog, godišnjeg i operativnog planiranja budžeta. Ukupna aktivnost Centra podijeljena je u dva programa i to: **Program 1.** Informisanje i priznavanje dokumenata u oblasti visokog obrazovanja (koji predstavlja osnovnu djelatnost Centra); **Program 2.** Strateško upravljanje i administracija (aktivnosti Upravnog odbora, administrativna i logistička podrška u ostvarivanju osnovne djelatnosti Centra).

U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH, redovno su u propisanim zakonskim rokovima. izrađivani finansijski izvještaji. Izvršenje budžeta Centra u odnosu na odobreni budžet iznosilo je: u 2009. godini 96%; u 2010. godini 67%; u 2011. godini 92%; u 2012. godini 97% od odobrenog budžeta.

U prototeke četiri godine, Centar je ažurno i na propisan način vršio poslove obračuna plata, knjigovodstveno-finansijske i blagajničke poslove. Centar je redovno vršio godišnji popis imovine, obaveza i potraživanja, vršio unošenje podataka u modul stalnih/osnovnih sredstava u ISFU sistem, dostavio prijave za zaposlene nadležnim poreskim upravama, dostavio tražene podatke nadležnom zavodu za statistiku, dostavljao potrebne podatke nadležnim organima za penzijsko-invalidsko osiguranje; uredno vodio propisane poslovne knjige i evidencije, te izvršavao i druge propisane poslove i zadatke iz oblasti materijalno-finansijskog poslovanja. **Javne nabavke**

Svi postupci javnih nabavki provedeni su u skladu sa Planom javnih nabavki Centra koji je donošen za svaku kalendarsku godinu. Nakon završenih javnih nabavki, u propisanim rokovima, dostavljane su potpune informacije Agenciji za javne nabavke BiH o dodijeljenim ugovorima u postupku javnih nabavki.

Obuka državnih službenika

Centar je za svaku godinu izvještajnog perioda pravio Plan obuka državnih službenika i u tom smislu ostvarivao potrebnu saradnju sa Agencijom za državnu službu Bosne i Hercegovine u vezi sa prijedlozima obuka koje organizuje ova institucija. U izvještajnom periodu državni službenici pohađali su obuke koje su organizovane od strane: Agencije za državnu službu BiH, Direkcije za evropske integracije; Agencije za javne nabavke BiH, Francuskog instituta u BiH. Centar je samostalno organizovao obuku iz engleskog jezika za državne službenike i zaposlenika u 2011. i 2012. godini.

Od februara do maja 2010. godine, direktor Centra, pomoćnik direktora i Šef odsjeka pohađali su on-line kurs "Priznavanje inostranih kvalifikacija inostranih, diploma i kvalifikacija". Kurs je organizovan posredstvom Holandske organizacije za međunarodnu saradnju u oblasti visokog obrazovanja (NUFFIC).

Kancelarijsko i arhivsko poslovanje

Za 2009. godinu, kao i za svaku narednu godinu izvještajnog perioda, direktor Centra je u skladu sa propisima donosio rješenja o određivanju lica odgovornog za vođenje kancelarijskog

poslovanja, o određivanju organizacionih jedinica Centar kojima se pošta dostavlja u rad i njihovih brojčanih oznaka, načinu vođenja interne dostavne knjige, kao i rješenja o formiranju komisije za vršenje nadzora kancelarijskog poslovanja. U cilju unapređenja arhivskog poslovanja, sačinjena je Instrukcija o stilu i načinu arhiviranja rješanih predmeta i akata, kojom je preciznije uređeno postupanje prilikom arhiviranja rješanih predmeta i akata u Centru.

U periodu od 15. decembra 2008. godine do 16. septembra 2013. godine, Centar je putem djelovodnog protokola zaprimio ukupno **5.740 službenih akata**, **52 predmeta** koji se odnose na poslove Upravnog odbora Centra i **1.116 računa** (Knjiga primljenih računa). Svi predmeti su ažurno riješeni. Nije bilo slučajeva gubljenja ili nestanka službenih akata ili riješenih predmeta.

Saradnja sa nadležnim ministarstvima i drugim institucijama

U proteklom periodu, Centar je održavao i stalno unapređuje konstruktivnu saradnju sa entitetskim i kantonalnim ministarstvima obrazovanja, Ministarstvom civilnih poslova BiH, Komisijom za informisanje i priznavanje Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, Agencijom za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđenje kvaliteta, Rektorskom konferencijom, Konferencijom ministara obrazovanja u BiH, javnim i privatnim visokoškolskim ustanovama u BiH i Agencijom za državnu službu BiH, Službom za informisanje Savjeta ministara BiH, sa određenim sredstvima javnog informisanja i jednim brojem organizacija iz nevladinog sektora.

Rad Upravnog odbora

Članom 46. stav 3. i 4. Okvirnog zakona propisano je da Centrom rukovodi direktor, a upravlja Upravni odbor. Članom 46. stav 4. i 5. Okvirnog zakona utvrđeno je trajanje mandata i način izbora članova Upravnog odbora. Članom 9. Statuta Centra ("Službeni glasnik BiH", broj 20/10 i 28/10) propisana je nadležnost Upravnog odbora. U izvještajnom periodu, Centar je prema utvrđenoj proceduri redovno pripremao materijale za sjednice Upravnog odbora Centra. Takođe, redovno je vršeno praćenje i realizacija odluka i zaključaka Upravnog odbora, o čemu je Upravni odbor redovno informisan.

Aktivnosti Upravnog odbora Centra odvijale u sjednicama. Sjednice su planirane i održavane u skladu sa Statutom Centra i Poslovníkom o radu Upravnog odbora Centra. U izvještajnom periodu, Upravni odbor Centra održao je ukupno **21** sjednicu. Na sjednicama Upravnog odbora razmatrana su sva bitna pitanja iz nadležnosti Centra. Na sjednicama su redovno bili prisutni svi članovi Upravnog odbora. Rasprave na sjednicama odvijale su se u konstruktivnoj i radnoj atmosferi, a odluke i zaključci donošeni su jednoglasno, u skoro svim slučajevima, a posebno u slučajevima kad se odlučivalo o bitnim pitanjima iz rada Centra. Izvještaj o radu Upravnog odbora Centra redovno se dostavlja Savjetu ministara BiH na razmatranje i usvajanje. Svi do sada dostavljeni izvještaji o radu Upravnog odbora usvojeni su od strane Savjeta ministara BiH.

Izvještaj o radu i Program rada Centra

Centar je za svaku godinu izvještajnog perioda izradio Program rada i Izvještaj o radu. Program rada i Izvještaj o radu redovno su razmatrani na sjednicama Upravnog odbora Centra i na sjednicama Savjeta ministra BiH. Upravni odbor je za sve izvještaje i Programe rada Centra dao pozitivno mišljenje. Takođe, Savjet ministara BiH je sve dostavljene izvještaje i programe rada Centra razmotrio i usvojio.

Kad je u pitanju izvršenje Programa rada Centra treba naglasiti da je realizacija planiranih aktivnosti iz Programi rada Centra bila je sledeća: u 2009. godini-program je realizovan sa 93%; u 2010. godini-program je realizovan 100%; u 2011. godini-program je realizovan 94,74%; u 2012. godine-program je realizovan 97,78%.

Revizorski i inspekcijski izveštaji

Centar svake godine kontrolišu predstavnici Kancelarije za reviziju institucija BiH bez izražavanja rezervi sa mišljenjem da finansijski izveštaji Centra prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza, rezultate poslovanja i izvršenje budžeta u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izveštavanja.

Inspekcijski nadzor izvršen od strane Upravne inspekcije Ministarstva pravde BiH, kao i kontrola od strane ovlašćenih predstavnika Arhiva BiH pokazuju da Centar radi na zakonit način, te su od strane ovih državnih institucija date pozitivne ocjene za ukupan rad i aktivnosti koji provodi Centar.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

1. Na osnovu analize svih navedenih i realizovanih poslova i zadataka može se sa sigurnošću konstatovati da je Centar za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja svoje poslove i zadatke iz okvira utvrđene zakonske nadležnosti izvršavao efikasno, stručno, blagovremeno i na zakonit način.
2. Savjet ministara Bosne i Hercegovine i Upravni odbor Centra za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja redovno su razmatrali i usvajali programe rada i izveštaje o radu Centra za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja i na njih nisu imali primjedbi.
3. Poštujući odredbe Konvencije o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji ("Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori", broj 16/03) kao međunarodnog pravnog akta čija je primjena obavezzujuća u BiH, uvažavajući odredbe pozitivnih zakonskih propisa u BiH, kao i ostvarene rezultate rada navedene u ovoj Analizi, jasno proizilazi da postoji puno opravdanje za postojanje, dalji rad i angažovanje Centra za informisanje i priznavanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja na izvršavanju poslova i zadataka utvrđenih Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BiH

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH, koja je osnovana Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima („Sl.glasnik BiH“, broj 58/08) je počela operativno sa radom 01.05.2009. godine na lokaciji sjedišta Agencije u Banjaluci, Kontrolna laboratorija u Sarajevu i Glavna kancelarija za farmakovigilansu u Mostaru.

Izvršili smo zakonsku obavezu preuzimanja zaposlenih u ranijim entitetskim institucijama iz ove oblasti i jako brzo prešli na efikasan rad usvajajući do danas sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu prikupljanja i praćenja neželjenih dejstava lijekova i medicinskih sredstava
2. Pravilnik o vrsti, visini i načinu plaćanja troškova za obavljanje poslova Agencije za lijekove i medicinska sredstva
3. Pravilnik o praćenju neispravnosti u kvalitetu lijeka
4. Pravilnik o načinu kontrole kvaliteta lijeka
5. Pravilnik o medicinskim sredstvima
6. Pravilnik o kliničkom ispitivanju lijeka i med.sredstva
7. Pravilnik o dobroj proizvođačkoj praksi za lijekove GMP
8. Pravilnik o sadržaju i načinu označavanja vanjskog i unutrašnjeg pakovanja lijeka
9. Pravilnik o načinu oglašavanja lijekova i medicinskih sredstava
10. Pravilnik o uslovima, okolnostima i postupku angažovanja ovlaštenih laboratorija
11. Odluka o načinu i obimu provođenja/odabira parametara za kontrolu kvaliteta svake serije uvezenog lijeka
12. Odluka o postupku pribavljanja dozvole za uvoz rizičnih lijekova koji imaju dozvolu za stavljanje u promet u BiH
13. Pravilnik o zbrinjavanju farmaceutskog otpada
14. Pravilnik o načinu provođenja farmaceutsko-inspekcijskog nadzora
15. Odluka o postupku pribavljanja dozvole za uvoz rizičnih lijekova koji imaju dozvolu za stavljanje u promet u BiH
16. Smjernice dobre kliničke prakse u kliničkom ispitivanju
17. Pravilnik o načinu prijavljivanja, prikupljanja i praćenja neželjenih reakcija na lijekove
18. Pravilnik o praćenju neželjenih pojava vezanih za medicinska sredstva (materiovigilansa, vigilansa medicinskih sredstava)
19. Pravilnik o proizvodnji i prometu na veliko medicinskih sredstava
20. Pravilnik o sadržaju i načinu označavanja vanjskog i unutrašnjeg pakovanja lijeka
21. Pravilnik o načinu oglašavanja lijekova i medicinskih sredstava
22. Pravilnik o uslovima, okolnostima i postupku angažovanja ovlaštenih laboratorija
23. Pravilnik o načinu kontrole cijena, načinu oblikovanja cijena lijekova i načinu izvještavanja o cijenama lijekova u BiH
24. Pravilnik o polaganju ispita za farmaceutskog inspektora
25. Sigurnosni uslovi za izdavanje dozvole za proizvodnju i promet opojnih droga i psihotropnih supstanci
26. Pravilnik o postupku i načinu davanja dozvole za stavljanje lijeka u promet
27. Pravilnik o uslovima za uvoz lijekova koji nemaju dozvolu za stavljanje u promet u BiH
28. Pravilnik o dobroj distributivnoj praksi (GDP) lijekova za humanu upotrebu

Agencija je jedina institucija BiH (država nema resor zdravstva), koja u svom djelokrugu nadležnosti kroz propisane postupke osigurava kvalitetne, sigurne i efikasne lijekove i medicinska sredstva za građane BiH kao krajnje korisnike čime direktno utiče na zaštitu zdravlja stanovništva unutar države.

Navedena aktivnost se implementira administrativnom evaluacijom jako obimne dokumentacije o lijeku i medicinskom sredstvu kroz upravni postupak nakon čega slijedi laboratorijska analiza kvaliteta lijeka koja zahtijeva specifičan kadar i opremu koju ova Agencije posjeduje i u koju su uložena velika sredstva.

U postupcima izdavanja dozvole za stavljanje lijeka u promet, koji u standardizovanoj regulativi kod nas kao i širom svijeta, zbog složenosti i količine dokumentacije predviđa rok rješavanja upravnog postupka od 210 dana, obezbjedili smo u relativno kratkom vremenu 4500 registrovanih lijekova, što je količina ravna zemljama u okruženju i Evropi sa sličnim brojem stanovnika i na taj

način obezbjedili kroz povećanu konkurenciju proizvođača na tržištu preduslove za formiranje cijene lijekova u uslovima povećane ponude, koja treba da olakša troškove građana koji se izdvajaju u ovu svrhu.

Ostvarena je ključna saradnja sa Evropskom Agencijom za lijekove (EMA) kroz IPA projekte Evropske Komisije koji su rezultirali učešćem brojnih zaposlenih u Agenciji u Radnim grupama EMA zajedno sa svim državama članicama EU.

Za validnost naših laboratorijskih nalaza posjedujemo sertifikat EDQM (Evropskog direktorata za kvalitet lijekova) koji potvrđuje usklađenost našeg sistema kvaliteta sa izuzetno strogim standardom ISO 17025, dok za administrativne poslove posjedujemo sertifikat sistema kvaliteta ISO 9001:2008.

Laboratorija Agencije je članica međunarodne OMCL mreže (službenih laboratorija za kontrolu lijekova čiji se nalazi međusobno priznaju).

Ostvarili smo ugovore o saradnji sa Agencijama za lijekove iz okruženja (Hrvatska, Crna Gora, Srbija) radi našeg usklađivanja i bržeg napredovanja ka evrointegracijama.

Kao specifičnoj Agenciji za lijekove, koja ima i veći broj zakonskih obaveza od Agencija u okruženju, nadležni smo i za učešće (sa Savjetom ministara BiH) u donošenju i implementaciji propisa vezanog za kontrolu cijena lijekova, oblikovanja cijena lijekova i izvještavanje o istoj, gdje je već usvojen važeći Pravilnik što direktno dobrim dijelom utiče na formiranje cijena lijekova na tržištu za građane BiH kao krajnje korisnike.

Usko sarađujemo sa Fondovima zdravstvenog osiguranja na raznim nivoima u BiH, naročito u smislu stručnih konsultacija pri zakonskom formulisanju obaveznih dozvola i specifikacija u tenderskim postupcima javnih nabavki koje ne mogu biti uspješno realizovane bez odgovarajućih dozvola za stavljanje lijeka u promet, upisa u registar medicinskih sredstava, te dozvola za proizvodnju i promet lijekova i medicinskih sredstava na veliko koje kroz zakonske postupke izdaje ova Agencija.

Agencija je usvajanjem velikog broja internih akata i procedura uskladila svoje poslovanje sa traženim sistemima kvaliteta i sa preporukama Kancelarije za reviziju institucija BiH, što je rezultiralo pozitivnim mišljenjem na finansijsko poslovanje Agencije.

Uspostavili smo i inspeksijski nadzor nad veleprodajom i proizvodnjom lijekova u BiH sa trenutno zaposlena dva farmaceutska inspektora i jednim privremenim inspektorom, te radimo na povećanju njihovih stručnih i kadrovskih kapaciteta.

Agencija redovno izdaje registre lijekova u BiH svake kalendarske godine i uspostavila je savremene informatičke sisteme iz oblasti registracije lijekova koji je kompaktilan za priključivanje na EU sisteme, te adekvatne softvere i za ostale oblasti svoje nadležnosti.

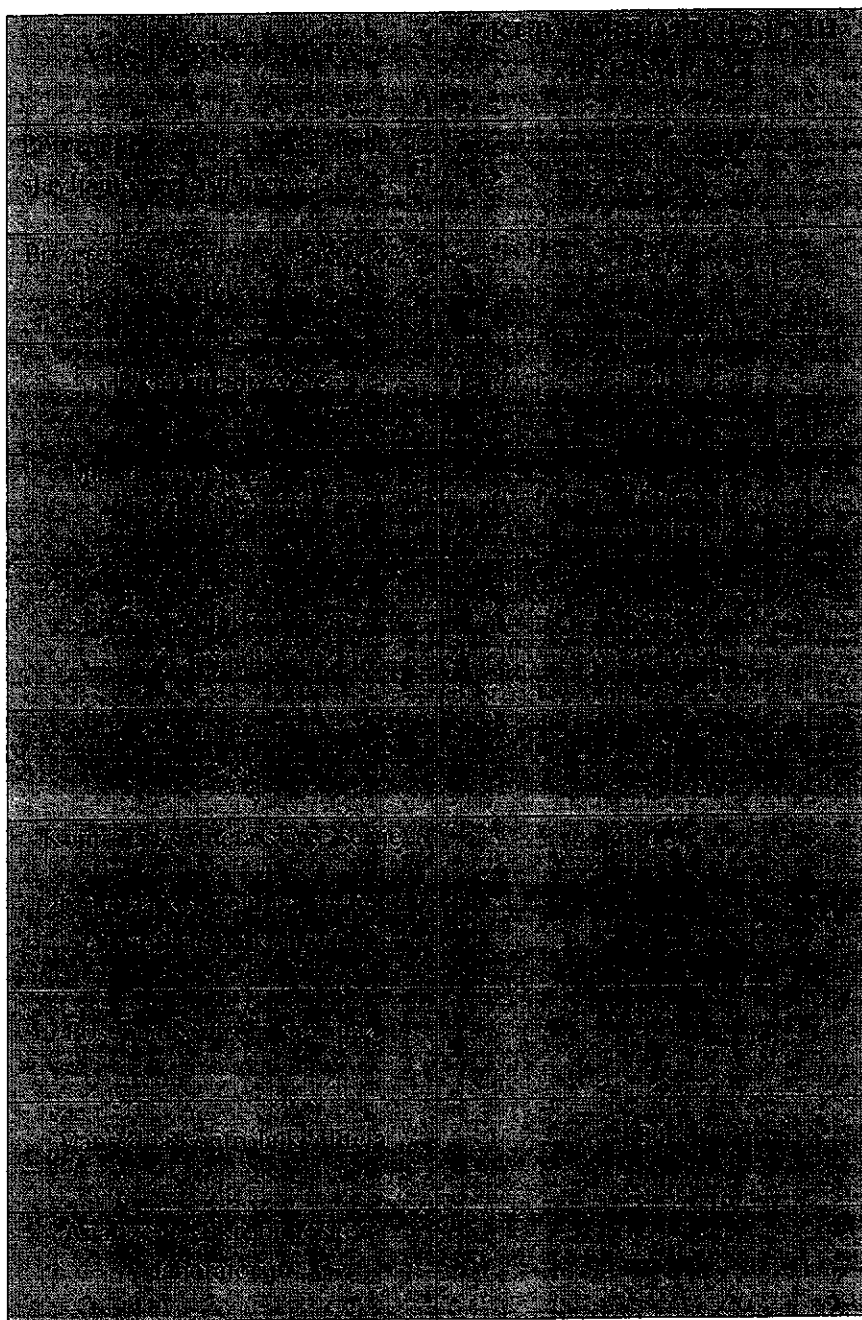
Takođe, pažljivo pratimo i razmatramo postupke kliničkih ispitivanja koji su izuzetno osjetljivi jer se radi o ispitivanju lijekova na ljudima - dobrovoljcima, kao i praćenja i prijavljivanja neželjenih dejstava na lijekovima i medicinskim sredstvima koji su već u upotrebi.

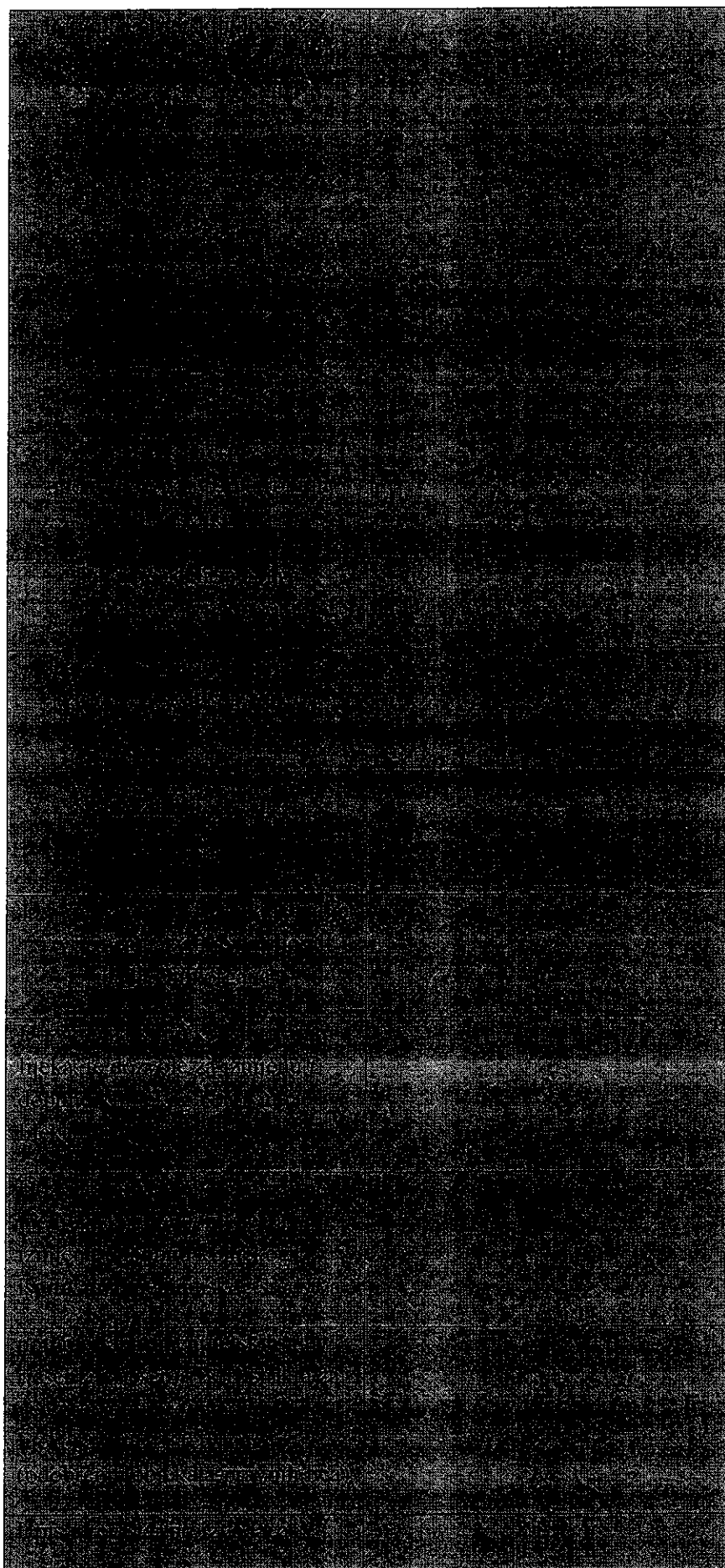
Pored toga, Agencija postupa i po drugom materijalnom zakonu, Zakonu o sprečavanju zloupotrebe opojnih droga („Sl.glasnik BiH“, broj 8/06) u izuzetno značajnim postupcima davanja

uvoznih i izvoznih dozvola za opojne droge, psihotropne supstance i prekursore koji spadaju u lijekove, te ima zakonsku nadležnost nadzora nad objektima veleprodaje i proizvodnje istih.

Vrše se kontinuirane edukacije specifičnih ljudskih resursa zaposlenih u Agenciji (specijalista, magistara i doktora) koji su posljedica osjetljivih i značanih poslova dodijeljenih Agenciji koja ostvaruje uspješnu edukativnu saradnju sa WHO (Svjetskom zdravstvenom organizacijom).

Kroz zakonom propisane upravne postupke u periodu od 2009-2013. godine izdali smo sljedeće upravne akte:

U 2012. godini Agencija je planirala prihode u iznosu 6.365.000 KM, a ostvarila u iznosu od 8.826.228 KM ili 139 %. U isto vrijeme ostvareni rashodi su iznosili 4.229.174 KM. Prihodi su izvršeni u odnosu na rashode sa 193%.

U 2013. godini Agencija je planirala prihode u iznosu 7.244.500 KM, a do dana izrade izvještaja (23.09.2013.) ostvarenje prihoda je 6.369.000 KM ili 114 %. Za 2013. godinu odobreni rashodi Agencije u Budžetu iznose 5.263.000 KM.

AGENCIJA ZA ANTIDOPING KONTROLU BiH

UVOD

Agencija za antidoping kontrolu je samostalna upravna organizacija osnovana Zakonom o sportu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 27/08 i 102/09), prema kojem obavlja sljedeće poslove:

- sistematski prati i koordinira aktivnosti protiv dopinga u sportu,
- predlaže i sprovodi mjere protiv dopinga u sportu,
- odgovorna je za primjenu konvencija, kodeksa Svjetske antidoping agencije (WADA) i pravila Međunarodnog olimpijskog komiteta, Međunarodnog paraolimpijskog komiteta i međunarodnih sportskih saveza,
- rukovodi pripremama i procedurama za donošenje zakona kojim se uređuje ova oblast.

Imajući u vidu da bi, propuštanje Bosne i Hercegovine da potpiše, prihvati, odobri ili pristane na UNESCO konvenciju u određenom vremenskom roku (do 1. januara 2010. godine) ili da se usaglasa sa UNESCO konvencijom, za posljedicu imalo nemogućnost kandidiranja za organizaciju bilo kog međunarodnog sportskog događaja, otkazivanje međunarodnih takmičenja i druge povezane posljedice, *Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ratificiralo je na 52.sjednici održanoj 11.02.2009.godine Međunarodnu konvenciju protiv dopinga u sportu* (UNESCO, Pariz, 19. oktobra 2005. godine).

Svjetski antidoping kodeks (Kodeks WADA – Svjetske antidoping agencije) je temeljni i univerzalni dokument na kojem se zasniva Svjetski program borbe protiv dopinga u sportu. Glavni elementi Svjetskog programa su: Svjetski antidoping kodeks, Međunarodni standardi i Modeli najbolje prakse i smjernice. Cilj Svjetskog antidoping kodeksa (u daljem tekstu: Kodeks) je poboljšati borbu protiv dopinga kroz sveobuhvatno usklađivanje najbitnijih elemenata borbe protiv dopinga u cijelom svijetu. Međunarodni standardi su različita stručna

i operativna područja u sklopu programa borbe protiv dopinga koji se donose uz savjetovanje sa potpisnicima i vladama, a odobrava ih WADA.

Svrha Međunarodnih standarda je usklađivanje između organizacija za borbu protiv dopinga koje su odgovorne za specifične stručne i operativne dijelove antidoping programa. Pridržavanje Međunarodnih standarda obvezno je zbog udovoljavanja Kodeksu.

Kodeks je podijeljen na četiri dijela i 25. poglavlja: prvi dio; doping kontrola (definicija dopinga, kršenje antidoping pravila, dokaz o doping, lista zabranjenih sredstava, testiranje, analiza uzoraka, upravljanje rezultatima, pravo na pravično saslušanje, automatska diskvalifikacija pojedinačnih rezultata, sankcije za pojedince, posljedice za timove, sankcije protiv sportskih tijela, žalbe, povjerljivost i izvještavanje, pojašnjenje odgovornosti za doping kontrolu, doping kontrola životinja koje se takmiče u sportu, zastara), drugi dio; obrazovanje i istraživanje (obrazovanje, istraživanje), treći dio; uloge i odgovornosti (dodatne uloge i odgovornosti potpisnika, dodatne uloge i odgovornosti sportiste i drugih osoba, uloge vlada), četvrti dio; prihvatanje, poštivanje, izmjene i tumačenje (prihvatanje poštivanja i izmjene, tumačenje Kodeksa, prijelazne odredbe). Na osnovu navedenog vidljivo je da su Kodeksom propisana sva pravila i procedure u vezi doping kontrole koja se jednako primjenjuju na sve sportiste u cijelom svijetu.

Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o određivanju početka rada i sjedištu Agencije („Službeni glasnik BiH“ br .52/08) određeno je da je sjedište Agencije za antidoping kontrolu u Tuzli. U aprilu 2009. godine izabran je direktor Agencije za antidoping kontrolu, a krajem iste godine izvršen je prijem državnih službenika i uposlenika te se može reći da je Agencija, u funkcionalnom smislu, počela sa radom od 2010. godine. Već krajem 2010. godine u potpunosti je uspostavljen sistem i do kraja 2010. godine urađene su 72 doping kontrole. Na početku 2011. godine Svjetska antidoping agencija – WADA je dodijelila Agenciji za antidoping kontrolu tzv. Status code compliance odnosno potvrdu da su pravila i procedure rada Agencije u potpunosti usklađane sa Kodeksom, Međunarodnim standardima i Modelima najbolje prakse. Navedeni status je omogućio kasnije Agenciji da bude prepoznata i da joj bude povjereno obavljanje doping kontrola i na velikim međunarodnim takmičenjima kao što su Svjetsko vojno prvenstvo u skijanju, Svjetsko rukometno prvenstvo za juniore, Evropsko juniorsko prvenstvo u judou, Svjetsko seniorsko prvenstvo u kuglanju, Evropsko prvenstvo u kajaku i kanuu na brzim vodama, Evropsko klupsko prvenstvo za juniore/ke u atletici, doping kontrole po nalogu Internacionalnih sportskih saveza i druge.

Budžet, nalaz i mišljenje Ureda za reviziju institucija BiH, dodatni prihod

A) BUDŽET

Tabela 1a: Tabelarni prikaz uporednog pregleda iznosa budžeta po godinama/gornja granica rashoda, broja zaposlenih i broja doping kontrola

Rb	OPIS	GODINA					
		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	Iznos budžeta/gornja granica rashoda u KM	352.000	731.000	612.745	597.277	609.000	597.000
2	Broj zaposlenih	5	8	8	8	8	8
3	Broj doping kontrola	0	72	263	279	250 (minimalan)	250 (minimalan)

						broj DK)	broj DK)

Napomena: tokom 2011. godine Agencija je uspješno aplicirala project koji je i odobren od strane UNESCO u iznosu od 11.671,92 KM tako da je stvarni iznos budžeta iznosio 601.073 KM dok je u 2012. godini Agencija dobila donaciju od strane UNESCO-a u iznosu od 17.677,91 KM tako da je stvarni iznos budžeta za 2012. godinu 579.600 KM.

Iz navedenih tabela je vidljivo slijedeće (osnovni parametri):

- od 2010. godine u Agenciji nije bilo novog zapošljavanja tako da je organizaciona struktura popunjena sa 73% (8 od 11), uz napomenu da nije popunjeno čak ni radno mjesto pomoćnika ravnatelja u sektoru za doping kontrolu, prevenciju, edukaciju, istraživanje i razvoj, a koje je definisano i Zakonom o sportu u Bosni i Hercegovini i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Agencije za antidoping kontrolu. Agenciji nikada nije odobreno zapošljavanje pripravnika ili volontera;
- konstantno smanjenje budžeta od 2010. godine (uz izuzetak 2013. godine jer je gornjom granicom rashoda odobren iznos od 612.000 KM (nabavka multifunkcionalnog kopir aparata za štampanje u vlastitoj režiji u iznosu od 15.000 KM) a iznos je smanjen od strane Agencije za 3.000 KM odnosno na 609.000 KM (zahtjev Ministarstva finansija i trezora sa sastanka od 31.08.2012. godine),
- povećavanje broja doping kontrola sa 72 u 2010. godini na minimalno cca 250 doping kontrola za period 2011. - 2013. godina (doping kontrole uz edukacije nose najveći dio troškova),

B) Nalaz i mišljenje Ureda za reviziju institucija BiH

Ured za reviziju institucija BiH je izvršio reviziju za 2010., 2011. i 2012. godinu i konstatovao da se: „*finansijski izvještaji Agencije prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza na 31.12.2012. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završila na navedeni datum u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. Finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Agencije u toku 2012. godine bile su, u svim značajnim aspektima, usklađene sa odgovarajućim zakonima i propisima*“.

Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je, razmatrajući izvještaje Ureda za reviziju institucija BiH, javno pohvalio Agenciju za antidoping kontrolu.

C) Dodatni prihodi Budžetu institucija BiH koje je ostvarila Agencija

Na osnovu obaveza iz Međunarodne konvencije protiv doping u sportu, Kodeksa, Agencija je tokom 2011., 2012. i 2013. godine izvršila doping kontrole po zahtjevu međunarodnih i domaćih sportskih asocijacija, na međunarodnim sportskim takmičenjima koja su odražana u Bosni i Hercegovini, (doping kontrole koje se plaćaju) te je tom prilikom ostvaren prihod na JR trezora BiH u slijedećem iznosu:

Rb	GODINA	IZNOS KM
1	2011.	19.366,40
2	2012.	8.647,26
3	2013.	37.155,00
UKUPNO		65.168,66

Rb	Naziv	Mjesto	Iznos KM	Godina
1	MINSTARSTVO ODBRANE BIH	Sarajevo	12.046,4	2011
2	WORLD NINEPIN BOWLING ASSOCIATION	Beč	4.500,00	2011
3	KAJAK KANU KLUB "VRBAS"	Banja Luka	2.820,00	2011
4	SAVEZ KONJIČKIH ORGANIZACIJA BIH	Sarajevo	720,00	2011
5	HIPODROM VUKOVIĆ	Gradačac	4.819,39	2011
6	WORLD ANTI-DOPING AGENCY - WADA	Montreal	1.217,87	2011
7	UG KONJIČKI KLUB "JEDINSTVO" BIHAĆ	Bihać	945,00	2012
8	UG KONJIČKI KLUB "JEDINSTVO" BIHAĆ	Bihać	945,00	2012
9	OLIMPIJSKI KOMITET SLOVENIJE	Ljubljana	255,00	2013
10	RUKOMETNI SAVEZ BOSNE I HERCEGOVINE	Sarajevo	22.500,00	2013
11	JUDO SAVEZ FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	Sarajevo	14.400,00	2013
UKUPNO KM			65.168,66	

III PLANSKI ZADACI – programske aktivnosti za 2012. godinu relevantne za procjenu efikasnosti rada i ocjenu opravdanosti postojanja Agencije

Program 1 – Antidoping kontrola

Rb	Očekivani učinak programa 1	Mjere učinka	2012	
			Plan	Ostvarenje
1	Izlazni rezultati	Broj doping kontrola	250	279
		Broj osoba koje su primaoci organiziranih obuka za sportiste, pomoćno sportaševo osoblje i mlade u oblasti borbe protiv dopinga	1.400	1.480
		Broj organiziranih kampanja	5	9
2	Krajnji rezultati	Procenat kontroliranih osoba kod kojih su nađene nedozvoljene supstance	3,50%	2,15%
		Kvalitet organiziranih obuka	87,00%	91,00%
		Kvalitet kampanje	87,00%	92,00%

Program 2 – Strateško upravljanje i administracija

Rb	Očekivani učinak programa 1	Mjere učinka	2012	
			Plan	Ostvarenje
1	Izlazni rezultati	Broj materijala / saopštenja / biltena za medije i javnost pripremljenih od strane uposlenih na ovom programu u oblasti borbe protiv dopinga,	6.000	6.591
		Broj koordiniranih aktivnosti u vezi sa aktivnostima u ukupnom sektoru sporta/ kontrole zabranjenih supstanci u BiH	15	23
		Broj sačinjenih dokumenata i izvještaja u vezi budžeta - izvještaji za rukovodstvo Agencij (zahtjevi, analize, izvještaji i informacije o utrošku budžeta)	40	46
2	Krajnji rezultati	Kvalitet materijala / publikacije /biltena pripremljenih za	88%	90%

	medije /javnost (kvalitetna samoprocjena,)		
	Kvalitet koordiniranih aktivnosti u vezi sa aktivnostima u ukupnom sektoru sporta/kontrole zabranjenih supstanci u BiH (kvalitetna samoprocjena)	81%	92%
	Jačanje interne kontrole u Agenciji	91%	93%

Obzirom da je kao krajnji rezultat za program 1 – Antidoping kontrola, naveden broj kontroliranih osoba, kvalitet organiziranih obuka i kvalitet kampanje, možemo reći da su ovi krajnji rezultati povezani jer od uspješnog provođenja kampanja i broja organiziranih obuka tj. broja obuka osoba koje su primaoci obuka (sportisti, mladi) u velikoj mjeri zavisi krajnje ostvarenje cilja. Brojem kampanja kao i što većim brojem osoba koje su primaoci obuka postići će se krajnji rezultat da broj kontroliranih osoba kod kojih su nađene nedozvoljene supstance iz godine u godinu pada tj. smanjuje se. Kao preduslov smanjenja broja osoba kod kojih su pronađene nedozvoljene supstance nameće se kontinuirano i stalno obučavanje svih sudionika u sportu putem organizovanja kampanja, edukacija, obuka na i van sportskih natjecanja.

Vezano za program 2 – strateško upravljanje i administracija, evidentno je da se svake godine odštampa veliki broj edukativnih materijala koji su namijenjeni sportistima i da je za te materijale neophodno uraditi prevod, pripremu, samu štampu i distribuciju korisnicima tj. sportskim savezima, sportašima i mladima kao i upoznavanje svih navedenih skupina sa radom Agencije i bliže upoznavanje sa problemom dopinga u narednom periodu je za očekivati da kvalitet materijala/publikacija ocjenjen od strane ciljne skupine bude pozitivno ocjenjen i da se iz godine u godinu se taj % pozitivnog ocjenjivanja povećava. Samim tim stiču se uslovi za što bolju pripremu same edukacije postojećeg programa br. 1 i dolazi do sinergije oba programa a sve u cilju upoznavanja svih učesnika u sportu o problemu dopinga, nedozvoljenim sredstvima, obavezama samih učesnika u sportu kao i edukaciju mladih generacija sportaša.

Kao drugi izlazni rezultat programa 2 naveden je broj koordiniranih aktivnosti u vezi sa aktivnostima u ukupnom sektoru sporta/kontrola zabranjenih supstanci koji se sastoji od uske saradnje i zajedničkih koordiniranih aktivnosti sa sportskim savezima, klubovima a sve u cilju što uspješnijeg djelovanja protiv dopinga i upoznavanja svih učesnika u sportu sa problemom dopinga i zajednički napor u procesu eliminiranja ili u najgorem slučaju suzbijanje korištenja nedozvoljenih supstanci u sportu. Broj koordiniranih aktivnosti se odnosi na međunarodne aktivnosti (učesće u radu : WADA - svjetska antidoping agencija, CAHAMA - ad hoc evropski komitet za Svjetsku antidoping agenciju, EE RADO - istočno evropska regionalna antidoping organizacija, radna tijela Vijeća Evrope: nadzorna grupa za antidoping konvenciju, savjetodavna grupa za antidoping konvenciju za pravna pitanja, savjetodavna grupa za antidoping konvenciju za edukaciju, savjetodavna grupa za antidoping konvenciju za nauku, savjetodavna grupa za usklađenost sa Svjetskim antidoping kodeksom), domaće aktivnosti kao i saradnju sa antidoping agencijama susjednih zemalja. Kao krajnji rezultati naveden je broj materijala ocjenjen od strane čitaoca i kvalitet koordiniranih aktivnosti u vezi sa aktivnostima u ukupnom sektoru sporta a cilj je u narednom periodu prijeći početne barijere koje su opšte prisutne od strane učesnika u vidu nezainteresovanosti, slabog poznavanja problematike dopinga i sankcija koje za sobom doping povlači i cilj je u oba slučaja da se kvalitet materijala ili koordiniranih aktivnosti iz godine u godinu povećava uz što manji trošak ali sa istom kvalitetom ostvarenja ciljeva (blagovremeno i profesionalno upoznavanje svih učesnika u sportu sa listom zabranjenih sredstava što ima za cilj isključivanje ne informisanosti ili neznanja kao razloga uzimanja nedozvoljenih sredstava).

IZVJEŠTAVANJE

Izvještaje o radu Agencije za antidoping kontrolu (za 2010., 2011., 2012) razmatralo je i usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine kao i Informacije o stanju u oblasti dopinga u sportu sa prijedlogom mjera, Informacije o međunarodnoj saradnji i Informacije o primjeni Međunarodne konvencije protiv dopinga u sportu (vidi prilog).

ZAKLJUČAK

Budući da za izradu ove analize efikasnosti rada i ocjene opravdanosti postojanja Agencije nije utvrđena jedinstvena metodologija prema kojoj bi ista bila sačinjena, analiza je urađena prema vlastitoj procjeni bitnih elemenata, iz kojih se mogu argumentirano uočiti svi parametri na osnovu kojih je moguće izvesti potrebne zaključke.

Analiza efikasnosti rada Agencije sačinjena je na osnovu konkretnih indikatora i mjerljivih instrumenata iz opisa poslova Agencije za antidoping kontrolu a prema Zakonu o sportu u BiH.

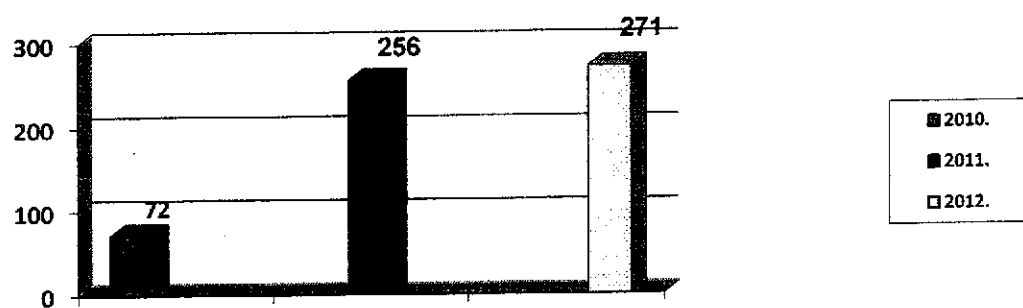
Analizirajući usvojene Izvještaje o radu Agencije od strane Vijeća ministara BiH uključujući i navedene Informacije, broj održanih edukacija u sportskim klubovima, broj educiranih sportista, broj certificiranih doping kontrolora, broj urađenih doping kontrola u odnosu na raspoloživa finansijska sredstva i ljudske resurse, možemo argumentirano zaključiti da je efikasnost rada Agencije na najvišoj razini.

Imajući u vidu navedene činjenice zasnovane na međunarodno-pravnim obavezama Bosne i Hercegovine preuzetim ratficiranjem Međunarodne konvencije protiv dopinga u sportu, Kodeksu i Međunarodnim standardima te Zakonom o sportu u BiH, argumentirano možemo konstatovati da je u potpunosti opravdano postojanje Agencije za antidoping kontrolu.

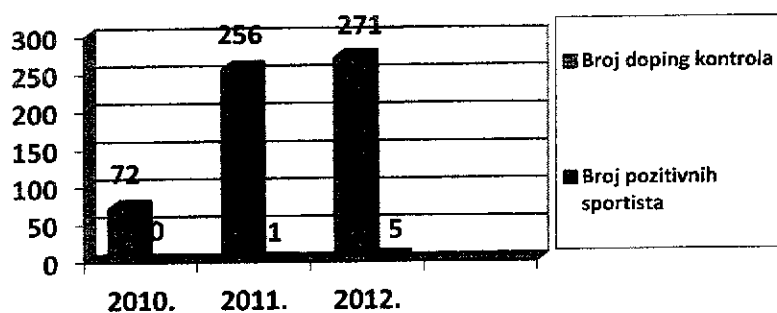
Prilog:

Grafikoni – Izvještaj 2012

Usporedba broja doping kontrola sportista obavljenih u 2010., 2011. i 2012. godini

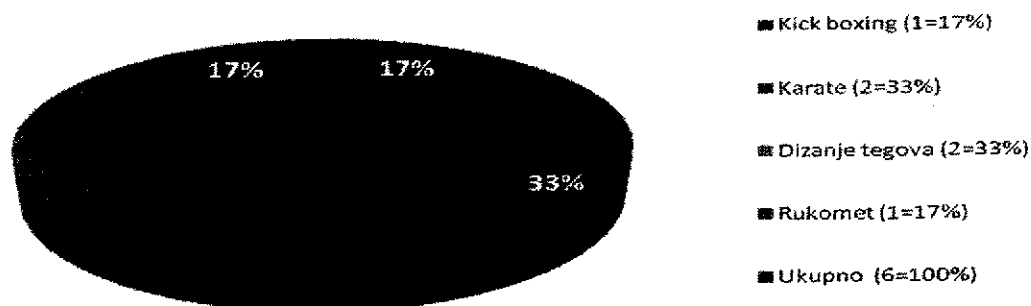
Usporedba broja doping kontrola i broja pozitivnih sportista u 2010., 2011. i 2012. godini

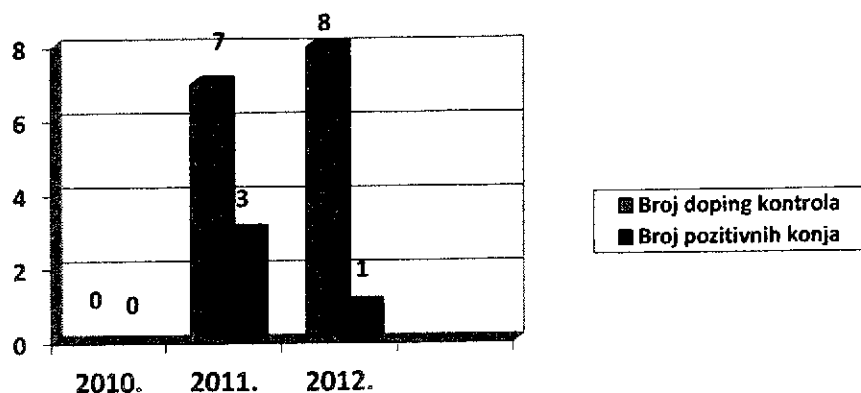
U 2012.godini ukupno je evidentirano 6 pozitivnih slučajeva. Od toga 5 slučajeva su evidentirani od strane Agencije za antidoping kontrolu, a 1 od međunarodnih organizacija za borbu protiv dopinga u sportu.

Pozitivni sportisti su iz sljedećih sportova: 1 Kick boxing, 2 karate, 2 dizanje tegova, 1 rukomet.

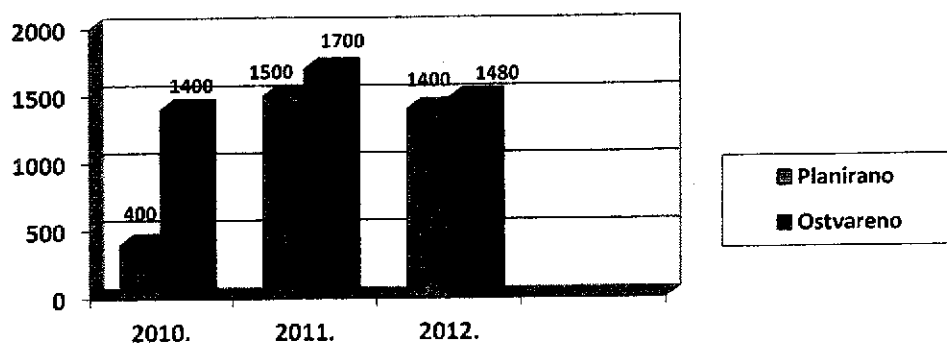
Pregled pozitivnih sportista po sportovima

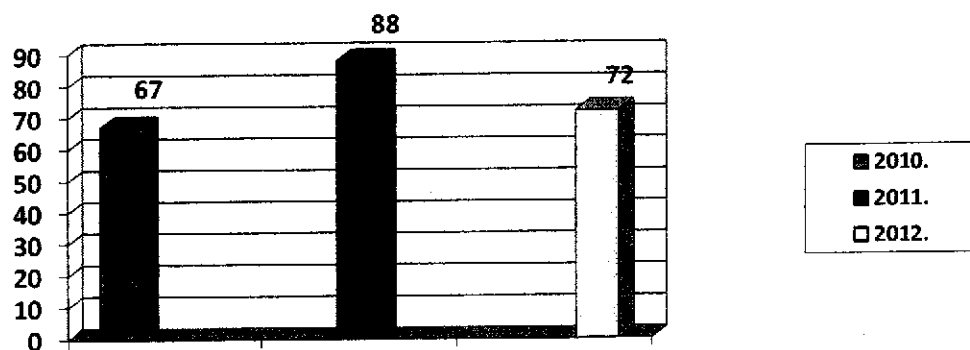
Usporedba broja doping kontrola i broja pozitivnih slučajeva u konjičkom sportu u 2010., 2011. i 2012.

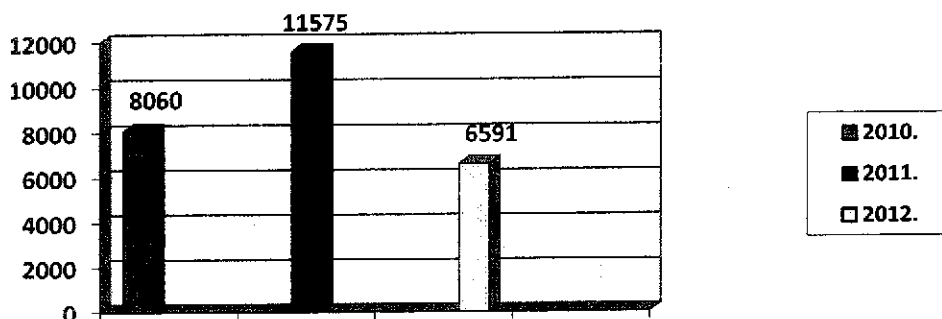
Usporedba broja osoba obuhvaćenih edukacijama u 2010., 2011. i 2012.

Usporedba broja organizovanih edukacija u 2010., 2011. i 2012. godini

Broj materijala/saopćenja/biltena za medije i javnost u 2010., 2011. i 2012. godini

SPISAK ODRŽANIH ANTIDOPING EDUKACIJA

Nogomet/ fudbal Premijer liga

1. Borac - Banja Luka	9. Slavija - Istočno Sarajevo	17. FK Mladost- Velika Obarska
2. Budućnost - Banovići	10. Sloboda -Tuzla	18. NK Vitez -Vitez
3. Čelik- Zenica	11. NK Široki Brijeg - Široki Brijeg	19. FK Radnik -Bijeljina
4. Drina -Zvornik	12. NK Travnik - Travnik	20. FK Kozara- Gradiška
5. Leotar- Trebinje	13. Velež -Mostar	21. NK GOŠK- Gabela
6. Olimpik -Sarajevo	14. Zrinjski -Mostar	22. FK Rudar – Prijedor
7. Rudar - Prijedor	15. Zvijezda - Gradačac	23. FK Gradina- Sreberenik
8. FK Sarajevo - Sarajevo	16. Željezničar - Sarajevo	

Košarka – Premijer liga (muškarci)

1. KK Bosna ASA BHT- Srajevo	7. KK Hercegovac- Bileća	13. Servitium – Gradiška
2. KK Borac Nektar- Banja Luka	8. KK Leotar Trebinje	14. KK Vogošća
3. KK Mladost- Mrkonjić Grad	9. KK Čelik- Zenica	15. KK Kakanj
4. KK Čapljina	10. KK Varda HE- Višegrad	16. HKK Posušje
5. KK Zrinjski- Mostar	11. KK Brotnjo- Čitluk	17. KK Radnik BN Basket- Bijeljina
6. KK Sloboda- Tuzla	12. KK Kakanj	

Košarka – Premijer liga (žene)

1. ŽKK Jedinstvo- Tuzla	6. ŽKK RMU Banovići	10. ŽKK Igman- Istočna Ilidža
2. ŽKK Željezničar- Sarajevo	7. ŽKK Mladi Krajišnik- Banja Luka	11. ŽKK Tomislav- Tomislavgrad
3. ŽKK Borac- Banja Luka		12. ŽKK Trebinje 03
4. ŽKK Rudar- Ugljevik	8. ŽKK Sloboda- Novi Grad	
5. ŽKK Brčko Distrikt	9. ŽKK Igokea- Aleksandrovac	

Rukomet – Premijer liga (muškarci)

1. Bosna (Sarajevo)	4. Goražde	7. Konjuh – Živinice
2. Borac m.tel – Banja Luka	5. Gradačac	8. Prijedor
3. Izviđač- Ljubuški	6. Sloga – Doboj	9. Bosna (Visoko)

10. Krivaja - Zavidovići
11. Gračanica
12. Čapljina

13. Kakanj
14. Leotar
15. Derventa

16. Maglaj
17. Vogošća
18. Čelik-Zenica

Rukomet – Premijer liga (žena)

1. Borac
2. Mira - Prijedor
3. Ilidža
4. Zrinjski - Mostar
5. Katarina - Mostar

6. Jedinstvo - Brčko
7. Ljubuški
8. Živinice
9. Knežpoljka- Kozarska Dubica
10. Goražde

11. Hrasnica
12. Živinice
13. Goražde
14. Ilidža
15. ŽRK Krivaja- Zavidovići

Odbojka – Premijer liga (muškarci)

1. Kakanj
2. Brčko
3. 7 Lukavac
4. Mladost - Sarajevo

5. Radnik- Bijeljina
6. Modriča
7. Student B.O. - Pale
8. Domaljevac

9. Napredak- Odžak
10. Ljubinje
11. Borac- Banja Luka
12. Čapljina

Odbojka – Premijer liga (žene)

1. Kula Gradačac.
2. Jedinstvo - Brčko
3. Gacko
4. HE na Drini- Višegrad
5. Jahorina - Pale

6. Bihać
7. Radnik -Bijeljina
8. Modriča
9. BL Volley – Banja Luka
10. Kakanj

11. Bosna Kalesija
12. Hercegovac Bileća
13. Mladost - Sarajevo

Sportisti članovi registrovane test grupe:

Banja Luka ;

1. Dušan Babić
2. Svjetlana Graorac
3. Ksenija Kecman
4. Saif Huseinbašić
5. Gorana Tešanović

6. Aleksandra Vidović
7. Zlatan Šeranić
8. Stevo Zolak
9. Danijel Topalović
10. Kučuk Darko

11. Ivana Ninković
12. Nina Žarković
13. Borjana Ivić
14. Saša Kecman

Sarajevo;

1. Selma Zrnić
2. Edin Branković
3. Nihad Bašić
4. Dzemail Bosnjak
5. Olivera Jurić
6. Benjamin Druškić
7. Stefan Kulaš
8. Eldin Bećarević
9. Elvira Razić
10. Elvir Čosić
11. Larisa Cerić
12. Eldin Omerović
13. Amel Mekić
14. Sabina Haračić
15. Dea Miletic

16. Jadranko Jahić
17. Bakir Kečo
18. Tanja Umičević
19. Alem Kupusović
20. Eldina Maslo
21. Zulfo Kukuljac
22. Eldin Hrapović
23. Nermin Potur
24. Meris Muhović
25. Haris Beslic
26. Faris Biogradlic
27. Amira Haliilovic
28. Nedžad Fazlija
29. Sabrina Drinjakovic
30. Nedžad Đanković

31. Damir Džumhur
32. Aldin Šetkić,
33. Nejla Kaljanac
34. Dina Čukurija
35. Mirzet Duran
36. Safet Alibašić
37. Mevludin Tahirović
38. Srđan Miličević
39. Nedim Čović
40. Almir Divović
41. Dzemail Fetahović
42. Tarik Lušija
43. Mufid Isaković

Tuzla;

1. Jasna Horozić
2. Benjamin Abdulahović

3. Melika Kasumović
4. Osman Junuzović

5. Selma Sejdinovic
6. Lejla Sejdinović

7. Mirsada Suljkanović
8. Edina Čatibusić
9. Larisa Berber
10. Igor Emkić
11. Asim Selimović
12. Semir Delić

13. Mesud Selimović
14. Andrej Simić
15. Ahmetasevic Admir
16. Jasmina Tinjić
17. Anita Husarić
18. Alma Djulović

19. Nermin Sinanović
20. Damir Arnaut
21. Amila Fazlić
22. Ema Burgić
23. Merima Softić
24. Damir Hodžić

Mostar;

1. Emil Markić
2. Almira Lizde
3. Nermin Zečić
4. Asmir Trešnjo

5. Nedim Fišić
6. Nermin Begić
7. Petar Zadro
8. Lana Dzidic

9. Franjo Zadro
10. Damir Beljo
11. Mario Marković
12. Ivan Soldo

Zenica;

1. Mesud Pezer
2. Melisa Zukan
3. Haris Selimović
4. Amina Adilović

5. Bahrudin Mahmić
6. Arnel Dudić
7. Igor Laikert
8. Ljubica Nevjestić

9. Sandro Stanić
10. Ema Škaljo

Pale, Sokolac, Pale, Teslić, Derventa, Prijedor, Bihać, Istočno Sarajevo;

1. Mladena Petrušić
2. Ilija Cvijetić
3. Velibor Vidić
4. Mitar Mrdić
5. Dejana Komljenović
6. Andrej Zurovac
7. Aleksandra Samardžić
8. Jelena Šiljegović
9. Miloš Mijanović
10. Sanja Samardžić

11. Tanja Karišik
12. Žana Novaković
13. Marko Rudic
14. Snježana Borovčanin
15. Stefan Lopatic
16. Mladen Plakalović
17. Nemanja Kosarac
18. Daria Kitić
19. Maja Stojković
20. Lucija Kimani

21. Edin Muslić
22. Tanja Košarac
23. Dražen Subotić
24. Stefan Šiljegović
25. Mladen Ristić
26. Žarko Lazić
27. Dijana Okanović
28. Maja Klepić

Edukacije su rađene i u sljedećim institucijama;

1. Projekat Fondacije tuzlanske zajednice-Tuzla
2. Male Olimpijske igre TK- Tuzla
3. Popularizacija ženskog nogometa na Tuzlanskom kantonu- Tuzla
4. Radionica za kandidate za Mediteranske igre;individualni sportovi- Sarajevo
5. Prvenstvo BiH u dizanju tegova- Konjic
6. Radionica za kandidate za Mediteranske igre; u-17fudbal- Vogošća
7. Sportske igre mladih u 7. gradova
8. Vidovdanska trka Brčko
9. Rukometni kamp Jasmin Mrkonja I i II smjena Vlašić
10. Odbojkaska reprezentacija BiH-juniori- Odžak
11. Odbojkaska reprezentacija BiH-kadeti - Odžak
12. U-17 Zenska fudbalska reprezentacija BiH- Odžak
13. Ragbi kamp za mlade igrače Boračko Jezero
14. Ljetni karate kamp Neum 2013
15. MNK Donja Mahala- Mostar
16. FK Lokomotiva Mostar
17. Rukometni kamp Kamenica 2013
18. ŽFK Radnik- Bijeljina
19. ŽOK Slavija- Istočno Sarajevo
20. Teniska akademija NTA Sarajevo
21. ŽFK SFK 2000- Sarajevo
22. Pionirke reprezentacije kantona BiH- Tuzla
23. Fudbalska reprezentacija U-21- Vogošća
24. ŽFK Čelik- Zenica
25. O.Š. Mak Dizdar- Zenica
26. ŽFK Mladost Poljavnice,
27. KMF Sokrates- Banja Luka
28. KMF Čelinac
29. ŽFK Banja Luka
30. KMF Seljak- Livno
31. ŽFK Mladost Nević Polje
32. Nogometni savez TK- Konferencija Tuzla
33. Karate savez BiH- Sarajevo
34. Savez sjedeće odbojke BiH- Fojnica
35. Seminar za kandidate olimpijce i paraolimpijce - London 2012- Sarajevo
36. Seminar za studente Fakulteta sporta u Banja Luci
37. O.R.K.Tuzla
38. III Gimnazija Sarajevo
39. Škola sporta Start- Banovići
40. Radionica za sportske saveze -Unesco anketaBanja luka i Sarajevo
41. Osnovna škola Slavinovići Tuzla
42. Fudbalska reprezentacija BiH u-17 Vogošća
43. Edukacija doping kontrolora Sarajevo,Tuzla,Mostar,Banja Luka
44. Sportski savez TK Tuzla
45. Edukacija za predstavnike konjičkih klubova Tuzla
46. Fakultet sporta Sarajevo
47. Sportsko društvo Bosna Sarajevo
48. Nastavnički fakultet Mostar
49. Sveuciliste Mostar

CENTAR ZA UKLANJANJE MINA U BOSNI I HERCEGOVINI (BHMACH)

UVOD

Pravni osnov za postojanje

Zakon o deminiranju u Bosni i Hercegovinu (SL. Glasnik BiH br 5/02) u članu 8, 9 i 10 definiše osnivanje strukturu i zadatke BHMACH, kako slijedi:

Član 8.

1. Kao stručna služba Komisije, formirat će se Centar za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BHMACH).
2. BHMACH osniva odlukom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i utvrđuje njegovu organizaciju kao i dužnosti koje će vršiti u ime Komisije.
1. BHMACH ima urede u Banjoj Luci i Sarajevu koji za svoj rad odgovaraju BHMACH.
3. BHMACH može osnovati privremeno i regionalne urede ako se za to ukaže potreba.

Član 9.

1. U ime Komisije BHMACH će obavljati sljedeće zadatke:
  - a) održavati i voditi centralnu bazu podataka o minskim poljima i kapacitete za mape;
  - b) predlagati tehnicke i sigurnosne standarde kao i standarde kvaliteta obavljenog posla za operacije deminiranja i predlagati certifikate na odobrenje Komisiji;
  - c) pregledati dokaze o kvalificiranosti međunarodnih i domaćih firmi za deminiranje za njihovu akreditaciju, koju će odobriti Komisija;
  - d) predlagati standarde za obuku koju će odobriti Komisija, te pratiti i izvješćivati o njihovoj provedbi;
  - e) pripremati prijedloge za rad na deminiranju područja koja su na međuentitetskoj crti razgraničenja, koje će odobriti Komisija;
  - f) pripremati planove rada i proračune za svoje aktivnosti, kao i izvješća i obracune, koje će odobriti Komisija i nakon toga dostaviti Odboru donatora;
  - g) obavljati i druge poslove sukladno aktu o osnivanju.

Član 10.

Nadzor nad radom BHMACH-a vrši Komisija.

Kratki istorijat

Faza 1 – Faza urgentnog rada (UN MAC)

Proces protivminskog djelovanja u BiH je započeo 1996. godine, kada su Ujedinjene nacije osnovale Centar za uklanjanje mina Ujedinjenih nacija—UNMAC. Centar je uspostavljen s ciljem izgradnje lokalne strukture za upravljanje procesom deminiranja i izgradnje lokalnih operativnih kapaciteta. Najveće zasluge za prikupljanje raspoloživih zapisnika minskih polja (18 600) i uspostavljanje centralne baze podataka, bez koje ne bi bilo moguće dalje planiranje i izvješćavanje, pripadaju IFOR-u. Operativne aktivnosti deminiranja na terenu se intenzivno provode kroz programe UN-a i Svjetske banke, uz angažman određenog broja stranih nevladinih (NVO) i komercijalnih organizacija.

U takvoj situaciji, protivminsko djelovanje je opravdano naznačeno kao uvjet za povratak izbjeglica i raseljenih lica, rekonstrukciju i razvoj prirodnih i ekonomskih kapaciteta zemlje.

Faza 2 – Faza nacionalnog preuzimanja

Nacionalne strukture su, jula 1998. godine, preuzele odgovornost za sprovođenje aktivnosti deminiranja, ali su nastavile primati finansijsku, stručnu i tehničku pomoć od međunarodne zajednice. Osnivaju se entitetski centri za uklanjanje mina RSMAC i FMAC i Centar za koordinaciju (BHMAL). Deminiranje i dalje uglavnom vrše strane agencije, ali razvijaju se i lokalni kapaciteti. Osnovna odgovornost i nadležnost je na Vijeću ministara i entitetskim vladama, koji preko svojih organa - Komisije za deminiranje i centara za uklanjanje mina - osiguravaju planiranje, koordinaciju, evidenciju i osiguranje kvaliteta operacija protivminskog djelovanja.

Faza 3 – Faza centralizacije na nivou Bosne i Hercegovine

Donošenjem Zakona o deminiranju 2002. godine uspostavljena je centralna struktura BHMAL na državnom nivou pri Ministarstvu civilnih poslova. U istoj godini donesena je i prva Strategija protivminskog djelovanja 2002 – 2009. godine, što je značajno unaprijedilo funkcionalnost strukture, ali i osiguralo kvalitet, ekonomičnost i efikasnost cjelokupnog procesa.

Usvajanjem revidirane Strategije protivminskog djelovanja 2005-2009. godine prihvaćen je realni pristup Vizije - "zemlja bez uticaja mina do 2009. godine". Koncept Plana se zasnivao na uklanjanju mina sa svih površina I kategorije prioriteta i trajnom obilježavanju lokacija II i III kategorije.

Prva urgentna faza deminiranja urađena je, i pored svih okolnosti i prepreka, naročito očitovanih u nedostatku finansijskih sredstava.

Faza 4 – Faza poslije produženja roka po ICBL

Prepoznata je potreba da se u narednom ciklusu od 10 godina (2009-2019) planira protivminsko djelovanje u skladu sa prioritetima i potrebama zemlje, kao i raspoloživim znanjima i tehnikama, što je sadržano u prijedlogu Strateškog plana za period 2009-2019.

Veličina minskog problema po fazama razvoja projekta

Prema procjenama važećim za različite faze (kako su definisane u tekstu iznad), procjena veličine minskog problema se kretala kako je dato u tabeli niže:

Faza	Veličina sumnjive površine	Smanjenje u odnosu na prethodnu procjenu	NApomena
1	-	-	Procjena nije rađena
2	4200 km ²	-	Procjena urađena na osnovu podataka iz zapisnika minskih polja i linija konfrontacije prema IFOR kartama
3	1683 km ²	2517 km ²	Procjena urađena na osnovu podataka sistematskog izviđanja
4	1265 km ²	418 km ²	Procjena urađena na osnovu podataka sistematskog izviđanja i Landmine Impact Survey(revidirani podaci).

Analiza efikasnosti rada

U analizi efikasnosti rada daće se uporedna analiza rezultata rada za period 2009-2012

Cilj analize je da ukaže na dobre i efikasne segmente projekta rukovođenja protivminskom akcijom u Bosni i Hercegovini i da ukaže na to u kojim segmentima još ima prostora za poboljšanje.

Metoda redukcije	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čišćenje	6,29	6,67	4,20	3,97	3,37	2,34	3,16	1,94	2,35	3,13	1,30
Tehničko izviđanje	0,18	0,33	1,82	6,83	6,00	7,98	11,60	10,80	9,39	9,56	7,46
Izviđanje III kategorija	49,56	57,25	480,50	136,20	247,60	146,40	70,06	115,32	112,50	102,60	77,24
Ukupno	56,03	64,25	486,52	147,00	256,97	156,72	84,82	128,06	124,24	115,29	86,00
Sumnjivo na kraju godine	2,089	2,780	2,293	2,146	1,889	1,755	1,683	1,555	1,442	1,340	1,265

Sve veličine date u kvadratnim kilometrima

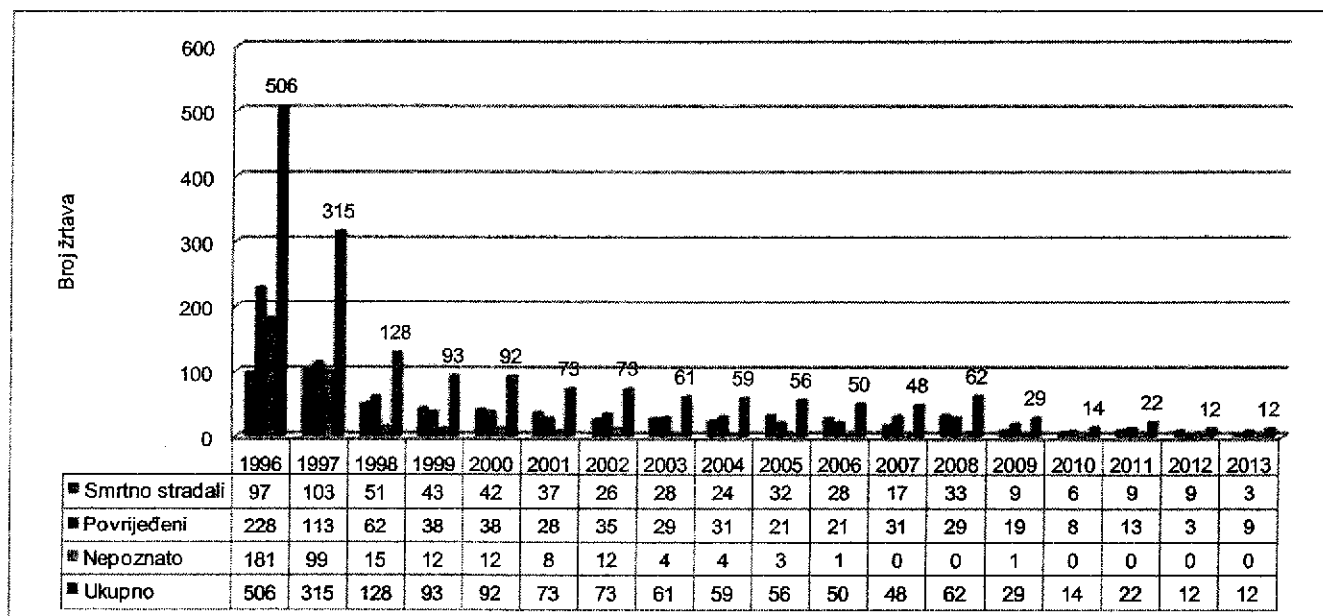
Da bi se ovi rezultati ostvarili bilo je potrebno obaviti niz pripremnih aktivnosti kroz generalna, tehnička izviđanja i kontrolu kvaliteta rada kompanija koje su obavljale neposredno radove na terenu. Obim ovih radova dat je u tabeli niže.

AKTIVNOST / OPERACIJA		2009. godina			2010. godina			2011. godina			2012. godine			UKUPNO 2009 - 2012 godine		
		Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%	Plan	Realizacija	%
Posmatranje/tratiranje	MINSKI SUMNJIVA POVRŠINA	195,15	196,27	102%	195,15	178,32	91%	195,15	196,42	101%	191,15	174,24	91%	776,60	748,25	98%
	SISTEMATSKO IZVIĐANJE km ²		87,82			86,25			83,14			57,66			314,87	
	GENERALNO IZVIĐANJE (BUR) km ²	115,75	27,50	100%	115,75	14,51	87%	115,75	6,79	78%	115,75	10,82	59%	463,0	59,82	81%
	SISTEMATSKO I GENERALNO IZVIĐANJE km ²		115,32			100,76			89,93			68,48			374,49	
	TEHNIČKO IZVIĐANJE km ²	21,63	10,80	50%	21,63	9,39	43%	21,63	9,56	44%	21,63	7,46	34%	86,52	37,21	43%
	ČIŠĆENJE MINA km ²	9,27	1,94	21%	9,27	2,35	25%	9,27	3,13	34%	9,27	1,30	14%	37,08	6,72	24%
	HUMANITARNO DEMINIRANJE km ²	30,90	12,74	41%	30,90	11,74	38%	30,90	12,69	41%	30,90	8,76	28%	123,60	45,93	37%
	PRONADENJE I UNIŠTENJE MINE/NUS	PP mine	PT mine	NUS	PP mine	PT mine	NUS	PP mine	PT mine	NUS	PP mine	PT mine	NUS	PP mine	PT mine	NUS
		2.112	150	877	2.350	114	1.130	1.818	398	5.348	904	76	636	7.182	728	7.864
	REDUKCIJA UKUPNO km ²	146,65	128,06	87%	146,65	112,50	77%	146,65	102,8	70%	146,65	77,24	53%	586,60	420,42	72%
Generalno izviđanje (projekovanje)	ČIŠĆENJE MINA I faza KM ²	8,00	6,05	76%	8,00	4,29	54%	8,00	3,67	46%	8,00	2,76	35%	32,00	19,79	52%
	TEHNIČKO IZVIĐANJE I faza KM ²	32,00	34,97	109%	32,00	32,18	101%	32,00	35,98	112%	32,00	30,39	95%	128,00	133,52	104%
	TEHNIČKO IZVIĐANJE II faza KM ²	20,00	15,17	76%	20,00	29,34	147%	20,00	21,55	108%	20,00	16,64	83%	80,00	82,70	103%
	TRAJNO OBLJEŽAVANJE km ²	19,40	26,22	151%	19,40	38,48	198%	19,40	32,60	168%	19,40	47,19	243%	77,60	147,47	190%
	UKUPNO km ²	79,40	85,41	108%	79,40	104,27	131%	79,40	83,60	118%	79,40	97,02	122%	317,60	380,48	120%
Prevenicije	TRAJNO OBLJEŽAVANJE km ²	5,00	11,31	226%	16,00	14,05	88%	32,75	24,63	75%	32,75	7,38	23%	85,50	57,37	66%
	TRAJNO OBLJEŽAVANJE / znakovi TO	5,000	1.421	28%	5,000	1.564	31%	5,000	2.349	47%	5,000	954	19%	20,000	6.288	31%
	TRAJNO OBLJEŽAVANJE / znakovi HO	20,000	9.796	49%	18,000	12.068	67%	16,000	13.543	85%	14,000	11.563	83%	68,000	46.970	69%
Kontrola kvaliteta	BR. INSPEKCIJA/STRUČNI NADZORI	8,000	4.487	56%	8,000	4.165	52%	8,000	4.718	59%	8,000	2.910	36%	32,000	16.260	51%
UM	UPOZORAVANJE NA MINE / projekti	11 projekata / 22.918 osoba			23 projekta / 37.215 osoba			20 projekata / 26.307 osoba			17 projekata / 15.097 osoba			71 projekat / 101.537 osoba		
PŽM	POMOĆ ŽRTVAMA MINA / projekti	34 projekta / 2.213 direktnih korisnika														
Finansiranje	FINANSIRANJE (KM)	78,43	56,06	71%	78,17	57,83	73%	78,68	40,65	51%	80,15	33,54	42%	317,74	188,08	59%

Minske nesreće

Kao parametar humanog rezultata rada BHMACH, a u skladu sa strateškim ciljem 1, Interagencijske strategije protivminske akcije za period 2006-2010 godine :

„Smanjenje broja smrtno stradalih i povrijeđenih u minskim nesrećama za 50 procenata“ u tabeli niže dajemo pregled broja minskih nesreća u toku vremena od početka programa do danas.

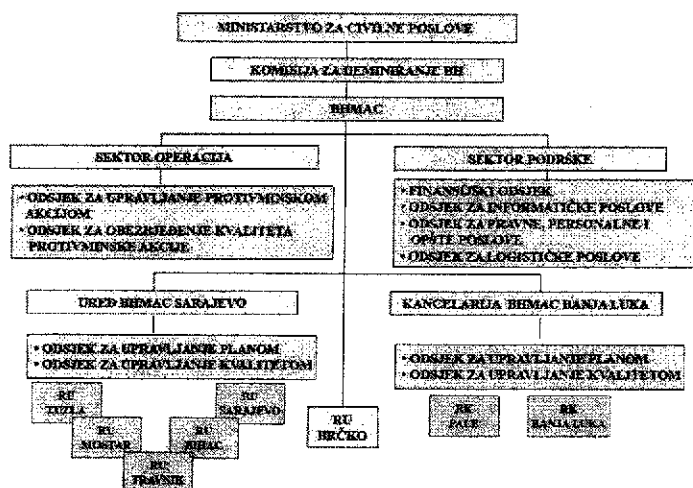

Iz tabele je očigledno smanjenje broja minskih nesreća koje znatno premašuje zadanu vrijednost. Ovako dobar rezultat je nastao kao posljedica sinergije djelovanja aktivnosti deminiranja, upozoravanja na mine i pomoći žrtvama mina.

Struktura BHMACH

Struktura zadaci i unutrašnje uređenje BHMACH je definisano članovima 8,9,11 Zakona o Deminiranju.

Trenutno važeća struktura je data na slici niže :

BHMAC je organizovan kao stručna služba Komisije za deminiranje i u svom sastavu ima dva Sektora, dvije Kancelarija/ureda i 8 Regionalnih kancelarija/ureda. Ovakva struktura omogućava potpuno pokrivanje teritorije Bosne i Hercegovine i uspješno provođenje i koordinaciju aktivnosti protivminske akcije na teritoriji BiH i podjednako opterećenje po kancelarijama.

Pregled areala po Regionalnim kancelarijama je dat u tabeli niže.

Regionalna kancelarija/ured	Površina zone odgovornosti RK/U	Pripadajuća sumniva površina približno
BANJA LUKA	11390	155
BRČKO	1560	155
BIHAĆ	4730	155
MOSTAR	8910	155
PALE	12520	155
SARAJEVO	3950	155
TRAVNIK	3190	155
TUZLA	4910	155
	51160	1240

Sve veličine date u kilometrima kvadratnim.

Ukupan broja zaposlenih u BHMAC je po sistematizacija 185 što je definisano Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji BHMAC iz 2005 godine (01-1-5422/05). Od ovog broja je popunjeno 179 ili 97%. Brojčani raspored ljudstva je kako slijedi :

Sektor	Odsjek	broj
	Regionalni ured Brčko	8
BHMAC KANCELARIJA BANJA LUKA		8
BHMAC KANCELARIJA BANJA LUKA	Odsjek za osiguranje kvaliteta	3
BHMAC KANCELARIJA BANJA LUKA	Odsjek za upravljanje planom	4
BHMAC KANCELARIJA BANJA LUKA	Regionalna kancelarija Banja Luka	14
BHMAC KANCELARIJA BANJA LUKA	Regionalna kancelarija Pale	13
BHMAC URED SARAJEVO		10
BHMAC URED SARAJEVO	Odsjek za osiguranje kvaliteta	5
BHMAC URED SARAJEVO	Odsjek za upravljanje planom	6
BHMAC URED SARAJEVO	Regionalni ured Bihać	10
BHMAC URED SARAJEVO	Regionalni ured Mostar	13
BHMAC URED SARAJEVO	Regionalni ured Sarajevo	13
BHMAC URED SARAJEVO	Regionalni ured Travnik	9
BHMAC URED SARAJEVO	Regionalni ured Tuzla	13
KABINET DIREKTORA		4
SEKTOR ZA OPERACIJE		2
SEKTOR ZA OPERACIJE	Odsjek za upravljanje kvalitetom protuminskih akcija	9
SEKTOR ZA OPERACIJE	Odsjek za upravljanje protuminskim akcijama	12
SEKTOR ZA PODRŠKU		1
SEKTOR ZA PODRŠKU	Odsjek za finansijske poslove	4
SEKTOR ZA PODRŠKU	Odsjek za informati-ke poslove	3

SEKTOR ZA PODRŠKU	Odsjek za logisti~ke poslove	8
SEKTOR ZA PODRŠKU	Odsjek za pravne, personalne i opće poslove	7
Ukupno		179

Od 179 zaposlenih 111 (62 %) zaposlenih je neposredno u pripremi ili inspekciji operacija deminiranja na terenu, 21 (12 % od ukupnog broja zaposlenih) ima neposredni uticaj na efikasnost aktivnosti deminiranja (ukupno 74 % na operativnim poslovima), a preostalih 47 (26 % od ukupnog broja zaposlenih) radi na poslovima podrške, rukovođenja ili u kabinetu Direktora.

Međunarodne obaveze

Centar za uklanjanje mina u BiH predstavlja instituciju Bosne i Hercegovine koja je nosilac implementacije Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2009-2019. Godina, koju je usvojilo Vijeće ministara BiH, na 45. Sjednici, održanoj 24.04.2008. godine. Implementacija Strategije protivminskog djelovanja BiH 2009-2019. godina je ključna za ispunjenje obaveza iz preuzetih obaveza na osnovu sljedećih konvencija potpisanih i ratifikovanih od strane Bosne i Hercegovine.

1. Konvencija o posebnom konvencionalnom naoružanju (CCW) Ratifikovana: 01.09.1993.
  - a. Protokol II o zabrani ili ograničenoj upotrebi mina, mina iznenađenja I drugih naprava prema amandmanu od 03.05.1996 na konvenciju o zabrani ili ograničenoj upotrebi određenih konvencionalnih oružja koja se mogu smatrati izrazito ubojitim
  - b. Protokol V o eksplozivnim ostacima rata
Ratifikovan: 28.11.2007.
2. Konvencija o zabrani upotrebe, stvaranja zaliha, proizvodnji I prenosa protivpješadijskih mina I njihovom uništenju (Ottawa Treaty)
Potpisan: 03.12.1997.
Ratifikovan: 08.09.1998.
Stupio na snagu: 01.03.1999.
1. Konvencija o zabrani kasetne municije (CCM)
Potpisan: 03.12.2008.
Ratifikovan: 07.09.2010.
Stupio na snagu: 01.03.2011

Saradnja sa međunarodnim organizacijama (institucijama)

Kako je dato u istorijatu BHMACH je nastao kao sljedbenik UNMAC (Centra za uklanjanje mina Ujedinjenih Nacija) i za svoj rad je do 2005 godine bio finansiran kroz razne vidove UN fondova.

Od 1998 godine kroz ITF finansijski je podržavano deminiranje u Bosni i Hercegovini.

BHMACH učestvuje u projektu IPA 2009 i 2011.

Projekat protivminske akcije kroz razne donacije potpomaže veliki broj zemalja- donatora.

Budžet:

Finansijske potrebe realizacije protivminskih akcija su precizno definisane u Strategiji protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2009-2019. Godina, koju je usvojilo Vijeće ministara BiH, na 45. Sjednici, održanoj 24.04.2008. godine i godišnji pregled je dat u tabeli niže.

PLAN FINANSIRANJA (MIL. KM)											
U MILIONIMA KM		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CENTAR ZA UKLANJANJE MINA	GENERALNO IZVIĐANJE 4 pt/m ²	4,90	4,90	4,90	4,90	4,90	4,90	4,90	4,90	4,90	2,65
	OSIGURANJE KVALITETA 220KM/MS.	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	1,72
OPERACIJE HUMANITARNOG DEMINTIRANJA	ČIŠĆENJE MINA (3,5KM/m ²)	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45
	TEHNIČKO IZVIĐANJE (1,5 KM/m ²)	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45	32,45
	IZVIĐANJE III KATEGORIJE PRIORITETA (6pt/m ²)	0,30	0,96	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97
UPOZORAVANJE NA MINE	TRAJNO OBLJEŽAVANJE	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00
	HITNO OBLJEŽAVANJE	0,16	0,14	0,13	0,11	0,10	0,10	0,06	0,03	0,02	0,00
	REALIZACIJA PROJEKATA ZA UM AKTIVNOSTI	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	0,97	0,90	0,90	0,90	0,70
POMOĆ ŽRTVAMA MINA		3,24	3,24	3,24	3,24	3,24	3,24	3,24	3,24	3,24	3,24
ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ		0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,05	0,05	0,05
ZASTUPANJE FMD		0,10	0,10	0,02	0,10	0,02	0,02	0,20	0,02	0,20	0,02
		78,43	79,17	79,99	80,15	79,96	79,80	79,37	79,11	79,28	75,28

Operativnim planom protivminskog djelovanja BiH za 2013. godinu planirano je izdvajanje finansijskih sredstava u iznosu od 79,9 miliona KM. Iz domaćih, BiH izvora, planirano je izdvajanje 20,6 miliona KM, iz donatorskih izvora 15,0 miliona KM, a iz dodatnih BiH izvora 44,36 miliona KM.

Centar za uklanjanje mina u BiH direktno ne raspolaže informacijama o finansiranju protivminskog djelovanja u BiH već iste prikuplja od institucija/organizacija koje finansiraju protivminsko djelovanje u BiH na kraju svake kalendarske godine i prikazuje ih u Godišnjem izvještaju o protivminskom djelovanju u BiH.

Prema trenutno raspoloživim podacima, u 2013. godini, za protivminsko djelovanje u BiH očekuje se izdvajanje od oko 40,00 do 45,0 miliona KM, što predstavlja realizaciju plana finansiranja od oko 50%.

Ocjena opravdanosti

Bosna i Hercegovina je 03. 12. 1997.godine potpisala Konvenciju o zabrani proizvodnje, upotrebe, stvaranja zaliha i transfera PP mina. Pomenutom Konvencijom je, između ostalog, preuzeta i obaveza da se očiste sva minirana područja najkasnije do marta 2009. godine. Vodeći se navedenim, Vijeće ministara je na 134. sjednici, održanoj 28.11.2006. godine, donijelo zaključak da se pristupi procesu evaluacije postojeće Strategije protivminskog djelovanja 2005-2009. kao i pripremi izrada novog strateškog dokumenta za period 2009-2019. godine, koji će predstavljati stručnu podlogu za podnošenje aplikacije za produženje roka za uklanjanje mina.

U skladu sa rezultatima evaluacije izvršenja važećih strateških i operativnih ciljeva, operativnog, finansijskog i plana resursa, kao i analizom statistike žrtava mina i opće procjene problema mina, može se zaključiti da je opća opasnost znatno umanjena, ali i da je potrebno još mnogo rada i vremena kako bi se proces uspješno okončao. Prva urgentna faza deminiranja urađena je, i pored svih okolnosti i prepreka, naročito očitovanih u nedostatku finansijskih sredstava. Prepoznata je potreba da se u narednom ciklusu od 10 godina (2009-2019) planira protivminsko djelovanje u skladu sa prioritetima i potrebama zemlje, kao i raspoloživim znanjima i tehnikama, što je sadržano u prijedlogu Strateškog plana za period 2009-2019.

Trenutna veličina minski sumnjive površine u BiH iznosi 1.239 km² ili 2,5% u odnosu na ukupnu površinu BiH. Kroz operacije sistematskog izviđanja definisano je 9.555 minski sumnjivih mikrolokacija na kojima se, procjenjuje se, nalazi oko 120.000 mina/NUS-a. Trenutna veličina sumnjive površine na kasetnu municiju u BiH iznosi 10,66 km². Trenutna veličina minski rizične površine, koja je definisana kroz 4.162 projekta, operacijama generalnog izviđanja za dalje operacije humanitarnog deminiranja, iznosi 317,74 km².

Opštom procjenom minske situacije u BiH iz 2012. godine identifikovano je 1.417 ugroženih zajednica pod uticajem mina/NUS-a.

Lokacije kontaminirane minama/NUS-om direktno utiču na sigurnost oko 540.000 građana. Od ukupnog broja ugroženih zajednica pod uticajem mina/NUS-a, 136 ili 10% su kategorizovane kao visoko ugrožene (oko 152.000 ugroženih građana), 268 ili 19% kao srednje ugrožene (oko 180.000 ugroženih građana) i 1.013 ili 71% kao nisko ugrožene (oko 208.000 ugroženih građana).

Trenutno raspoloživi resursi za deminiranje u Bosni i Hercegovini su dati u tabeli niže:

Resurs	Čišćenje mina	Tehničko izviđanje	Humanitarno deminiranje
Mašine	1.663.200	30.423.360	32.086.560
Prege	1.016.400	2.371.600	3.388.000
Demineri	2.244.000	5.236.000	7.480.000
UKUPNO	4.923.600	38.030.960	42.954.560

Uzimajući u obzir sve do sada iznesene parametre nameće se zaključak da projekat protivminske akcije u Bosni i Hercegovini efikasno doprinosi smanjenju opasnosti od mina, značajan je nivo smanjenja broja incidenata i žrtava od mina, veličina površine sumnjive na mine se iz godine u godinu smanjuje.

U svom dosadašnjem radu Bosna i Hercegovina je odškolovala kadrove sposobne da se nose sa ovim zahtjevnim poslom, i uz povećano učešće lokalnih vlasti moći će odgovoriti svojim zadaćama u periodu koji dolazi i ostvariti strateške ciljeve koje je sebi postavila.

AGENCIJA ZA RAZVOJ VISOKOG OBRAZOVANJA I OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA BiH

UVOD

Bosna i Hercegovina je pristupila bolonjskom procesu 2003. godine na Konferenciji u Berlinu i tim pristupom je prihvatila obvezu reformirati svoje visoko obrazovanje po načelima bolonjskog procesa.

Ta obveza je dodatno potvrđena *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine* (2008.), koji u članu 100. navodi da će „prioritet za sisteme visokog obrazovanja biti da postignu ciljeve iz Bolonjske deklaracije u okviru međuvladinog bolonjskog procesa“.

Dakle, nedvojbeno je da je Bosna i Hercegovina preuzela obvezu postići ciljeve bolonjskog procesa, što u slučaju bolonjskog cilja osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju, među ostalim znači uspostaviti nezavisnu agenciju koja će voditi poslove u skladu sa ESG-om

Osnovna misija Agencije je povezana s ispunjenjem ciljeva iz bolonjskog procesa koji se odnose na osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju. Sistem osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju se niti u jednoj europskoj državi (47 europskih i euro-azijskih država je do sada pristupilo bolonjskom procesu) nije uspostavio lako i zahtijevao je višegodišnji dijalog tri ključne skupine aktera: *visokoškolskih ustanova* koje razvijaju unutrašnje sisteme kvaliteta i koje su najodgovornije za kvalitet obrazovanja koje pružaju, *nadležnih ministarstava* koji osiguravaju regulativu za funkcioniranje i javno financiranje visokog obrazovanja, te *nezavisnih agencija* koje daju mišljenje, nezavisno od visokoškolskih ustanova i ministarstava, o kvaliteti obrazovanja i usklađenosti sa standardima i kriterijima. U Bosni i Hercegovini, u kojoj danas djeluje ukupno 45 visokoškolskih ustanova koje funkcioniraju u 12 obrazovnih sistema, taj posao je još teži, s obzirom na različito stanje, stepen razvijenosti i uređenosti visokoobrazovnih sistema u 10 kantona u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH.

1. Agencija je osnovana Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 57/07 i 57/09),
2. Odlukom Savjeta ministara („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 10/08), određeno je sjedište Agencije u Banja Luci i početak rada sa 01.03.2008. godine,
3. Rukovodstvo Agencije Savjet ministara Bosne i Hercegovine imenovao je 30.10. 2008. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 101/08),
4. Prvi saziv Upravnog odbora Agencije Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine izabrala je 4.decembra 2008. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 100/08),
5. Savjet ministara Bosne i Hercegovine je na 74. sjednici održanoj 05.02.2009. godine je dao potvrdu na Prijedlog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Agencije. Pravilnikom je sistematizovano 35. radnih mjesta: 3 imenovana lica (direktor i dva zamjenika direktora), 20 državnih službenika i 12.

zaposlenika. Trenutno je popunjeno 19 radnih mjesta – tri imenovana lica, 9 državnih službenika i 7. zaposlenika.

6. Saglasnost na prijedlog Statuta Agencije data je na 91. sjednici Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 17.06.2009. godine dok je Upravni odbor Agencije Statut usvojio 5. oktobra 2009. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 86/09).
7. U toku 2009. godine, u zakonskoj proceduri na osnovu zakupa obezbjeđen je poslovni prostor Agencije, stvorene su organizacione, tehničke i kadrovske pretpostavke za funkcionisanje Agencije.

Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, utvrđeni su osnovni principi i standardi za sticanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, organizacija visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, odgovornost nadležnih vlasti u oblasti obrazovanja, ustanovljena tijela za provođenje zakona među kojima i Agencija za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanja kvaliteta dok je nadležnost Agencije određena članom 48. i članom 49. navedenog Zakona. U izvršavanju određenih nadležnosti koje se odnose na razvoj visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini i osiguranja kvaliteta u ovoj oblasti, Agencija je donijela:

- Odluka o kriterijumima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 75/10 i 44/13),
- Odluku o kriterijumima za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 88/09 i 3/13),
- Odluku o načinu osnivanja Komisije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa
- Raspisala Javni konkurs za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa i procedura konkursa je u završnoj fazi,
- Uputstvo o formi i sadržaju diplome i dodatka diplome koje izdaju akreditovane visokoškolske ustanove („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 86/09),
- Preporuke o kriterijumima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 13/12)
- Preporuke o kriterijumima i standardima ministarstvu Republike Srpske, kantonalnim ministarstvima i Brčko distriktu BiH za osnivanje i zatvaranje visokoškolskih ustanova te za prestrukturiranje studijskih programa („Službeni glasnik BiH“, broj 13/12),
- Pravilnik o vođenju državnog registra akreditovanih visokoškolskih ustanova („Službeni glasnik BiH“, broj 91/11),
- Instrukciju o načinu ocjenjivanja usklađenosti rješenja o akreditaciji s minimalnim standardima iz područja visokog obrazovanja i kriterijumima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini,
- Odluku o normama kojima se utvrđuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 100/11),

Osim rada na navedenim dokumentima¹ Agencija kontinuirano provodi analize postojećeg stanja u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini u cilju utvrđivanja dostignute razine primjene bolonjskih principa na visokoškolskim ustanovama. Agencija je ustrojila i *internu evidenciju visokoškolskih ustanova* u Bosni i Hercegovini koja sadrži broj, status i oblik vlasništva svih licenciranih visokoškolskih ustanova u BiH, pripadajuće organizacione jedinice i studijske programi koji se realiziraju na ustanovama. Agencija ima ulogu inicijatora unosa i izmjena evidencija na nivou Bosne i Hercegovine, podatke preuzimaju Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja i Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Sektor za obrazovanje. Agencija vodi i baze podataka o strukturi visokog obrazovanja u Bosni i

Hercegovini, te svim kontakt podacima o visokoškolskim ustanovama i mreži QA koordinatora svih visokoškolskih ustanova u BiH. U toku 2013. godine pokrenuta je aktivnost na realizaciji tematskih stručnih sastanaka-foruma za predstavnike visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini s ciljem podrške razvoju visokog obrazovanja.

U oblasti akreditacije Agencija je do sada skladu s članom 49. alineja Okvirnog zakona o visokom obrazovanju imenovala deset Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka i to za:

1. Univerzitet u Zenici (na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona)
2. Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
3. Visoka škola „Banja Luka College“ (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
4. Nezavisni univerzitet Banja Luka (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
5. Univerzitet za poslovne studije Banja Luka (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
6. Visoka škola za uslužni biznis Sokolac (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
7. Univerzitet u Istočnom Sarajevu (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
8. Univerzitet u Banjoj Luci (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
9. Univerzitet Sinergija, Bijeljina (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)
10. Komunikološki koledž u Banjoj Luci, Banja Luka (na prijedlog Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske)

Agencija je do sad izdala pet Preporuka o akreditaciji ovih visokoškolskih ustanova na temelju mišljenja komisija stručnjaka, i to za:

1. Univerzitet u Istočnom Sarajevu
2. Univerzitet u Banjoj Luci
3. Univerzitet za poslovne studije Banja Luka
4. Visoka škola „Banja Luka College“
5. Nezavisni univerzitet Banja Luka,

te jednu Preporuku o uslovnoj akreditaciji visokoškolske ustanove Visoka škola za uslužni biznis Sokolac – Istočno Sarajevo.

Na osnovu izdatih Agencija za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanje kvaliteta je zaprimila od Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske Rješenja o akreditaciji sljedećih ustanova:

1. Univerzitet u Istočnom Sarajevu
2. Univerzitet u Banjoj Luci
3. Univerzitet za poslovne studije Banja Luka
4. Visoka škola „Banja Luka College“
5. Nezavisni univerzitet Banja Luka

Trenutno se radi na ocjeni usklađenosti rješenja o akreditaciji s minimalnim standardima iz područja visokog obrazovanja i kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini za navedenih 5 visokoškolskih ustanova, a sa ciljem upisa u Državni registar akreditiranih visokoškolskih ustanova koji vodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta definisanog u skladu s članom 49. alineja 8)

Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 59/07 i 59/09) i Pravilnikom o vođenju državnog registra akreditovanih visokoškolskih ustanova („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 100/11).

Nakon objavljivanja što je objavljena Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijima za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa u „Službenom glasniku BiH“, broj 3/13, na temelju iste Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta je objavila Javni konkurs za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa. Na ovaj Konkurs prijavilo se 146 kandidata po sljedećim kategorijama:

Predstavnici akademske zajednice BiH 53

Predstavnici privrede i prakse 25

Predstavnici studenata 30

Međunarodni stručnjaci 38

Komisija za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa koju po Okvirnom zakonu čine: predstavnik Rektorske konferencije Bosne i Hercegovine, predstavnik kantonalnih ministarstava u FBiH, predstavnik Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, predstavnik Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, i predstavnik Odjela za obrazovanje Vlade Brčko Distrikta, održala je prvi radni sastanak 25.09.2013. godine na kojem je izvršen uvid u veći dio prijava. Novi sastanak Komisije gdje se očekuje i konačna selekcija stručnjaka koji ispunjavaju uslove iz Konkursa zakazana je za 03.10.2013. godine, kada će se i obznaniti Lista stručnjaka.

Na postojećoj Listi stručnjaka koja je utvrđena 2010. godine je trenutno 323 stručnjaka, sljedećih kategorija:

Predstavnici akademske zajednice u BiH 141

Predstavnici privrede i prakse 46

Predstavnici studenata 40

Međunarodni stručnjaci 96.

Pored uspostavljanja saradnje sa svim ministarstvima obrazovanja u Bosni i Hercegovini, Agencija je uspostavila kontakte i saradnju sa agencijama u regionu i određenim međunarodnim, evropskim i regionalnim asocijacijama za osiguranje kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja. Agencija ima intenzivnu međunarodnu saradnju, budući da sistem osiguranja kvalitete mora imati jasnu evropsku dimenziju i evropsku prepoznatljivost visokoškolskih ustanova i studijskih programa, što je važno za buduće priznavanje akreditacija koje budu obavljane u Bosni i Hercegovini.

Na 105. sjednici Savjeta ministara Bosne i Hercegovine održanoj 18.11.2009. godine, dato je ovlaštenje Agenciji da pokrene proceduru učlanjenja u: Evropsku asocijaciju agencija za osiguranje kvaliteta (ENQA), Evropski registar za osiguranje kvaliteta (EQAR), Međunarodnu mrežu agencija za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (INQAAHE) i mrežu agencija za osiguranje kvaliteta u centralnoj i istočnoj Evropi (CEENQA).

Agencija je aktivno učestvovala u zajedničkim projektima Evropske komisije i Vijeća Evrope „Jačanje visokog obrazovanja III“, te u Projektu "Podrška reformi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini" finansiran od Evropske komisije, a projekat je implementirao konzorcij predvođen njemačkom kompanijom GOPA.

U proteklom periodu Agencija je aktivno učestvovala u aktivnostima dva EU Tempus

projekta i to:

- Jačanje sistema osiguranja kvaliteta na visokoškolskim ustanovama Zapadnog Balkana i podrška nacionalnom i regionalnom planiranju (Strengthening Quality Assurance System within Western Balkan HEIs in Support of National and Regional Planning – CUBRIK)- Aplikant je University of Alicante, Španija
- EU Standradi za akreditaciju studijskih programa na bosanskohercegovačkim univerzitetima (EU standards for accreditation of study programs on BH universities –ESABIH) - aplikant je Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Belgija

Projekat „Podrška uspostavljanju i funkcionisanju Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta“ (2009. – 2011.) je finansirala Austrijska razvojna agencija, a u potpunosti implementirala Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta. U okviru projekta je realizovan cilj u uspostavljanju i implementaciji funkcionalnog i efikasnog sistema za razvoj politika u osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju. Osnovne komponente projekta su bile institucionalno jačanje i izgradnja kapaciteta Agencije, nabavka tehničke i IT opreme, podizanje svijesti javnosti o značaju osiguranja kvaliteta i projektni menadžment.

Agencija trenutno aktivno učestvuje u četiri EU Tempus projekta, iz oblasti osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju:

- *Strateški menadžment visokoškolskih ustanova baziran na integrisanom sistemu obezbjeđivanja kvaliteta* (Strategic Management of Higher Education Institutions Based on Integrated Quality Assurance System – SHEQA). Nositelj projekta je Katholieke Hogeschool Sint-Lieven iz Belgije, a partner iz Bosne i Hercegovine je Sveučilište u Mostaru. Cilj ovoga projekta je razviti ključne indikatore performansi (KPI) visokoškolskih ustanova koji bi koristili menadžmentu ustanove da prati indikatore progressa, ali i ministarstvima i agencijama za odlučivanje o ustanovama. Kroz projekat će biti razvijen informacijski sistem za podršku KPI.
- *Izgradnja kapaciteta za strukturalnu reformu u visokom obrazovanju u zemljama zapadnog Balkana* (Building Capacity for Structural Reform in Higher Education of Western Balkan Countries – STREW). Nositelj projekta je Univerzitet u Novom Sadu. Ovaj regionalni Tempus projekat se bavi izgradnjom institucionalnog sistema u državama zapadnog Balkana koji bi osnažio i ubrzao reforme, te razvoj visokog obrazovanja.
- *Izgradnja obezbjeđivanja kvaliteta u doktorskim studijima* (Embedding Quality Assurance in Doctoral Education - EQADE) – nositelj projekta WUS Austrija i Medicinski fakultet Univerziteta u Hajdelbergu, Njemačka. Cilj projekta je razviti model, za doktorske studije u Bosni i Hercegovini, utemeljen na Salzburškim kriterijumima.
- *Benchmarking kao alat za poboljšanje učinka visokoškolskih ustanova* (Benchmarking as a tool for improvement of higher education institution performance - BIHTEK) – nositelj projekta Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Belgija. Cilj ovog projekta je predstavljanje metodologije

„benchmarkinga“ na univerzitetima u BiH kao moderne metode upravljanja i kao efikasne metode za poboljšanje kvaliteta.

Agencija je, kao dio širih konzorcija, aplicirala i na sedam novih projekata u okviru šestog poziva Tempus IV.

Od juna 2013. godine Agencija realizuje Twinning projekt „Jačanje institucionalnih kapaciteta za osiguranje kvaliteta“ (Strengthening Institutional Capacity for Quality Assurance) uz finansijsku podršku Evropske unije iz sredstava Instrumenta za pretpriputnu pomoć (IPA 2011) u iznosu od 1.000.000 evra + 50.000 evra kontribucije koja će biti posebno ugovorena. Glavni cilj projekta je doprinos povećanju mobilnosti i zapošljavanju radne snage kroz poboljšanje kvalitete rada visokoškolskih ustanova u skladu sa bolonjskim procesima. Svrha projekta je poboljšanje i razvoj ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju. Glavni partner za implementaciju projekta je Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, a ostali partneri su Ministarstvo civilnih poslova BiH, entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja, Odjel za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta BiH, Agencija za akreditaciju Republike Srpske i visokoškolske ustanove u BiH. Ukupno trajanje projekta je 24 mjeseca.

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje je uključena u Program jačanja javnih institucija u Bosni i Hercegovini (SPI) koji ima za cilj podršku državnim institucijama u poboljšanju kvaliteta pruženih usluga i boljeg ispunjavanja potreba građana. Projekat po nalogu Vlade Savezne Republike Njemačke implementira GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit).

Program jačanja javnih institucija u Bosni i Hercegovini pruža prilagođena rješenja koristeći brz i fleksibilan pristup, slušajući partnere i odgovarajući na njihove potrebe. Program pomaže partnerskim institucijama pri identificiranju međuinstitucionalnih sinergija, prepoznavanju i korištenju potencijala na osnovi resursa Programa i provođenju reformskih mjera zasnovanih na učinkovitosti, djelotvornosti, otvorenosti, transparentnosti i odgovornosti. U prvoj fazi urađena je organizacijska analiza Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, a u pripremi je izrada strateškog plana koji će uključiti monitoring i evaluaciju. Na osnovu rezultata organizacijske analize i strateškog plana predložiće se set aktivnosti koje će ojačati organizacione kapacitete Agencije.

Agencija redovno dostavlja godišnji Izvještaj o radu Savjetu ministara BiH i Program rada Agencije, koji su u skladu sa Poslovnikom o radu Savjeta ministara i usvojeni.

Kancelarija za reviziju institucija BiH, redovno vrši reviziju finansijskog poslovanja Agencije i od 2009. godine svi revizorski izvještaji su pozitivni.

ZAKLJUČAK

Na osnovu prikazanog rada u proteklom periodu i aktivnostima Agencije, cijeneći da se radi o primjeni Okvirnog zakona i nadležnostima kantona, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH u oblasti obrazovanja, može se zaključiti da je Agencija ispunila svoje zakonske obaveze i da postoji puna opravdanost postojanja Agencije.

REALIZACIJA PROGRAMA RADA VIJEĆA MINISTARA BiH 2009.- 2012.godina

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	35	12	17	36
Broj realiziranih zadataka	27	10	5	10
Realizacija u procentima	77%	83%	29%	28%

MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH ODNOSA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	163	122	54	52
Broj realiziranih zadataka	71	65	37	38
Realizacija u procentima	44%	53%	69%	73%

MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	103	142	117	112
Broj realiziranih zadataka	51	92	78	75
Realizacija u procentima	50%	65%	67%	67%

MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	57	23	41	48
Broj realiziranih zadataka	22	10	5	16
Realizacija u procentima	39%	43%	12%	33%

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	89	67	78	76
Broj realiziranih zadataka	71	42	32	54
Realizacija u procentima	80%	63%	41%	71%

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	35	37	63	50
Broj realiziranih zadataka	23	25	27	37
Realizacija u procentima	66%	68%	43%	74%

MINISTARSTVO PRAVDE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	36	51	50	44
Broj realiziranih zadataka	23	41	26	26
Realizacija u procentima	64%	80%	52%	59%

MINISTARSTVO SIGURNOSTI				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	79	106	63	76
Broj realiziranih zadataka	66	50	37	46
Realizacija u procentima	84%	47%	59%	61%

MINISTARSTVO ODBRANE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	17	21	19	12
Broj realiziranih zadataka	16	13	10	5
Realizacija u procentima	94%	62%	53%	42%

AGENCIJA ZA OSIGURANJE U BIH				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	16	19	13	13
Broj realiziranih zadataka	4	12	12	10
Realizacija u procentima	25%	63%	92%	77%

AGENCIJA ZA RAZVITAK VISOKOG OBRAZOVANJA I OSIGURANJA KVALITETE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	13	2	2	2
Broj realiziranih zadataka	12	2	2	2
Realizacija u procentima	92%	100%	100%	100%

AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	26	54	22	25
Broj realiziranih zadataka	4	31	20	21
Realizacija u procentima	15%	57%	91%	84%

AGENCIJA ZA STATISTIKU				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	9	7	5	10
Broj realiziranih zadataka	4	2	4	7
Realizacija u procentima	44%	29%	80%	70%

AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	1	8	4	2
Broj realiziranih zadataka	1	8	1	0
Realizacija u procentima	100%	100%	25%	0%

AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		3	3	5
Broj realiziranih zadataka		3	2	4
Realizacija u procentima		100%	67%	80%

AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		8	2	3
Broj realiziranih zadataka		3	2	0
Realizacija u procentima		38%	100%	0%

AGENCIJA ZA RAD I ZAPOSJAVANJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	5	1	1	
Broj realiziranih zadataka	5	1	0	
Realizacija u procentima	100%	100%	0%	#DIV/0!

AGENCIJA ZA IDENTIFIKACIONA DOKUMENTA EVIDENCIJU I RAZMJENU PODATAKA BIH				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		6	6	6
Broj realiziranih zadataka		6	2	4
Realizacija u procentima		100%	33%	67%

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		1	2	3
Broj realiziranih zadataka		1	2	2

Realizacija u procentima		100%	100%	67%
AGENCIJA ZA PROMOCIJU INOZEMNIH ULAGANJA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			5	5
Broj realiziranih zadataka			4	4
Realizacija u procentima			80%	80%
AGENCIJA ZA JAVNE NABAVKE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			12	13
Broj realiziranih zadataka			4	5
Realizacija u procentima			33%	38%
AGENCIJA ZA ANTIDOPING KONTROLU				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			10	10
Broj realiziranih zadataka			3	6
Realizacija u procentima			30%	60%
AGENCIJA ZA POŠTANSKI PROMET				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			1	3
Broj realiziranih zadataka			1	2
Realizacija u procentima			100%	67%
REGULATORNA AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			2	3
Broj realiziranih zadataka			1	1
Realizacija u procentima			50%	33%
AGENCIJA ZA NADZOR NAD TRŽIŠTEM				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			3	
Broj realiziranih zadataka			3	
Realizacija u procentima			100%	
DRŽAVNA REGULATORNA AGENCIJA ZA RADIJACIJSKU I NUKLEARNU SIGURNOST				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka				6
Broj realiziranih zadataka				4
Realizacija u procentima				67%
ARHIV BOSNE I HERCEGOVINE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	5	7		5
Broj realiziranih zadataka	3	2		4
Realizacija u procentima	60%	29%		80%
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO (CIK)				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	5			1
Broj realiziranih zadataka	3			1
Realizacija u procentima	60%			100%
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.

Broj programskih zadataka	11	15	30	19
Broj realizovanih zadataka	9	15	29	19
Realizacija u procentima	82%	100%	97%	100%

DIREKCIJA ZA EU INTEGRACIJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		55	65	51
Broj realizovanih zadataka		32	42	32
Realizacija u procentima		58%	65%	63%

INSTITUT ZA INTELAKTUALNO VLASNIŠTVO				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	12	4	7	4
Broj realizovanih zadataka	11	3	5	4
Realizacija u procentima	92%	75%	71%	100%

INSTITUT ZA NESTALE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka				15
Broj realizovanih zadataka				9
Realizacija u procentima				60%

INSTITUT ZA MJERITELJSTVO				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka				3
Broj realizovanih zadataka				2
Realizacija u procentima				67%

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka				1
Broj realizovanih zadataka				0
Realizacija u procentima				0%

UPRAVA ZA INIREKTIHO (NEIZRAVNO) OPOREZIVANJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	8	9	16	17
Broj realizovanih zadataka	2	6	10	11
Realizacija u procentima	25%	67%	63%	65%

URED KOORDINATORA ZA REFORMU JAVNE UPRAVE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	4	25	10	10
Broj realizovanih zadataka	0	20	9	7
Realizacija u procentima	0%	80%	90%	70%

POVJERENSTVO (KOMISIJA) ZA KONCESIJE				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	1	3	2	1
Broj realizovanih zadataka	1	0	1	1
Realizacija u procentima	100%	0%	50%	100%

KOMISIJA ZA DRŽAVNU IMOVINU				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka	1	1	1	1
Broj realizovanih zadataka	0	0	0	0
Realizacija u procentima	0%	0%	0%	0%

SLUŽBA ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE INSTITUCIJA BIH				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		4	4	2
Broj realizovanih zadataka		4	3	2
Realizacija u procentima		100%	75%	100%

FOND ZA POVRATAK				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka		1		2
Broj realizovanih zadataka		0		0
Realizacija u procentima		0%		0%

CENTAR ZA INFORMISANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			2	3
Broj realizovanih zadataka			2	3
Realizacija u procentima			100%	100%

PRAVOBRANILAŠTVO BIH				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka			2	3
Broj realizovanih zadataka			1	3
Realizacija u procentima			50%	100%

INSTITUCIJA OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA U BIH				
	2009 god.	2010 god.	2011 god.	2012 god.
Broj programskih zadataka				13
Broj realizovanih zadataka				9
Realizacija u procentima				69%